❁❁❁❁❁

శ్రీశివాయగురవేనమః

సంపాదకులు,

కొడిమేలరాజలింగారాధ్యులు

సరసహృదయానురంజనము.

అభినవ కాళిదాస బిరుదాంకిత

ములుగు పాపయారాధ్య ప్రణీతము.

ఇది

- ముదిగొండ వీరేశలింగశాస్త్రిగారిచే సంచూడంబడి

శ్రీ కొడిమేల - రాజలింగారాధ్యుల వారిచే

శైవప్రచారిణీ ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపించఁబడియె.

కాపీలు. ౪౦౦

శా. ౧౮౪౯. వెల రు — —౦

పీఠిక.

మహాకవి శ్రీ ములుగు పాపయారాధ్యులవారిచే రచింపఁబడిన ప్రబంధములలోఁ "దలమానికమునందగు" సరసహృదయానురంజనంబు"ను దగినంతవిశ్రాంతి లేకున్నను శ్రమజేసి "శైవప్రచారిణి" పత్రికా ముఖంబునఁ బ్రచురించి యాంధ్రలోకమున మన్ననకుఁ బాత్రులగు బ్రహ్మశ్రీ ములుగు వీరభద్ర శాస్త్రిగారు దానింగూర్చి యొకపీఠిక వ్రాయుటకు నన్నుఁ గోరియుండిరి. సమర్థతయే గాక వ్యవధియుఁ జాలినంత లేకుండుటచే నాయీ యలంతి విమర్శనము పరిహాసాస్పదమని యెఱింగియుఁ బెద్దలయాజ్ఞ శిరసావహింపవలయునను సభియుక్తోక్తి ననుసరించి యీకార్యంబున కుంగడంగు నాసాహసమును విద్వద్వరేణ్యులు క్షమింతురుగాక.

ఆంధ్రభాషా యోషను జక్కఁగా నలంకరించిన కవిత్రయము నాదర్శముగాఁ గొని, శ్రీనాథాది మహాకవులనేక దివ్యప్రబంధము లొనరించి చిరస్మరణీయులైయుండుట యెల్లరకుఁ దెల్లంబ కావునఁ జర్విత చర్వణ మగునని తద్విషయమును విరమించి యట్టివిద్వత్కవిశిఖామణులలో నొక్కరనందగునీ గ్రంథకర్తలు తమగ్రంథము నెట్లురచించిరో వివరించుచు మున్ముందు వారిచరిత్రముం గూర్చి కొంచెము ప్రశంసించి ప్రస్తుతమునకు వచ్చుచున్నాఁడను.

— * ములుగు పాపయారాధ్యులు. * —

వీరు కౌండిన్య సగోత్రులు. శ్రీగురుపట్టభద్ర వేమనారాధ్యుల వంశమునందు జన్మించినవారు. అక్కమాంబా సంగమేశ్వరులకుఁ బౌత్రులు. భ్రమరాంబా వీరేశ్వరులకుఁ బుత్రులు. త్రివిధలింగార్చనాపరులు షట్స్థలజ్ఞాన సంపన్నులు. వీరు సంస్కృతాంధ్రములలో ననేకరసవత్ప్రబంధముల నొనర్చియుండిరి. వీరికి భినవకాళిదాసబిరుదము గలదు. ఇక్కవీశ్వరునకు సంగమేశ్వరారాధ్యులనియుఁ బాపయారాధ్యులనియు నామద్వయ మున్నట్లీక్రింద పద్యముల వలన దెలియుచున్నది.

మ, వరపుం భావసరస్వతీ చతురతా, వాల్లభ్య సంసూచనా
కరపాతంజల వాగ్విశుద్ధ కవితా, కల్యాణ చామీకరాం
కురితస్నిగ్ధని బంధబంధుర కథాం, కూరాంకిత గ్రంథ క
ల్పర తోత్సాహివి పాపయార్య సుకవీ! ప్రత్యక్ష శోభానిధీ; సరస. ఆ. ౧. ప. ౨౧.
సీ. పదపదార్థనిబంధ, బంధురంబుగధరా, తలమెల్ల నెఱుఁగుఁ గళం- కేన చరిత్ర
సరసశృంగారాను, షంగముల్ తవణిజూ, పఁగనహల్యావధూ-పరిణయంబు
ధీనుజ్జనస్తవ్య ధీమజ్జనోన్మేష కరము గానలకూ- బరచరిత్ర-
లసరలం కారల- లసవిలంకటము గాఁ బఱఁగునింద్రాత్మజా పరిణయంబు
గీ. శతకపూజాస్తవంబుల సంఖ్యసంఖ్య మీఱనీవు ప్రసంగించు మేలి కావ్య
రచనమా కెల్లసమ్మదాస్పదితఁ బొనర్చె, సరసరుచి సాంద్ర! సంగమేశ్వరకవీంద్ర

వేమనారాధ్య చరిత్రము.

ఇందు సహజ సోమనాథ సంగమేశ్వర శాస్త్రి పితామహి యానామధేయం బునఁ బిలువక పాపయని పిల్చుచుండెను. క్రమక్రమంబున నదియు సుప్రసిద్ధమయ్యెను. పితామహి మెడగల గౌరవ మర్యాదలచే గ్రంథముల యందుఁ గూడ బాప యారాధ్యుల నియుఁ గపి చేవాఁడఁ బడినది. వీరి విద్యాగురువులు పండితాగ్రేసరులగు శ్రీపతి పండితారాధ్యుల శంభులింగారాధ్యులని యీ క్రింద పద్యము సాక్ష్యమిచ్చుచున్నది.

సీ. ఆరాధ్యసింహాసనాంబురాశికిఁ బూర్ణరాకాసుధాంశుఁడే సమ్యముగాఁ
శివపూర్వదత్త తపశ్శ్రేష్ఠ సాపాదనప్రపన్నమం జివెవ్వాని శితుఁణంబు
సద్ధర్మనీ వచస్సాహిత్య విధిసరో విహారస్మ కాళమే విబుధుమనము
భక్తిభావాంధూని బంధశాంభవ మహాసింధురంబెవ్వని- చిదభివృద్ధి
గీ. పటుశివాశాఖి శాఖా పటనిరుద్ధ జాతవేద ప్రమాణ నిశ్శంక బిరుద
మెవనికేరేడు జగముల నెసఁగునట్టి శంభులింగార్య దేశిక స్వామిఁ గొలుతు.

సరస. ఆ. ౧, ప. ౧౧,

ఇమ్మహాకవి శేఖరునకు శిష్యులై శ్రీరామ చంపూ ప్రణేత బాడ్ల మూఁడి శ్రీరామశాస్త్రి చిపుకుల మహాదేవశాస్త్రి మున్నగునెను బదిమంది పండితోత్తములైరి. వీరి నెఱింగినవారును వీరి ప్రశిష్యులు పెక్కురు నేటికిని గలరు. వీరుభయవ్యాకరణ రహస్యములఁ జక్కఁగ నెఱింగినవారు. "కల్యాణచంపువు" మున్నగునవి గీర్వాణ భాషా వైదుష్యంబునకును, "సర్వమధురము" మున్నగునవి యాంధ్రభాషా వైశారద్యంబునకును, నిదర్శనములు. ఏతత్కృత గ్రంథములు.

కల్యాణ చంపువు. ఏకాదశీచంపువు. ఆర్యాశతి [సంస్కృత కావ్యములు) సర్వమధురము (అచ్చ తెలుఁగు కావ్యము) వేమనారాధ్య చరిత్రము, అహల్యా సంక్రందనీయము, సరసహృదయానురంజనము (మిశ్రకావ్యములు) దేవీ భాగవతము. (ఆంధ్రీకరణము) 12 స్కంధములు. వేమనారాధ్య చరిత్రము లోని, ॥సీ॥ పదపదార్థ" యను పద్యములోఁ జెప్పఁబడిన "శంతను చరిత్రము, ఇంద్రాక్షి టాపరిణయము ఘూర్జర చరిత్రము ప్రస్తుతముగాన రాకున్నవి. ఇవిగాక శివస్తోత్ర సముచ్చయము మున్నగునవి కొన్ని ప్రచారములోఁ గలవు.

మఱియుఁ దారావళి యనియు శశికళ యనియు రెండు చిన్నిపొత్తములు గాన బడుచున్నవి. వీనిఁగూర్చి రెండు కథలు గలవు. పాపయారాధ్యులకు మంచి యోగాభ్యాసము గలదు. ప్రతిదినంబును శివాలయంబునకేగి స్వామిసిద్ధించినఁ గాని భుజించుట నాచారము లేదు. ఒకనాఁడు కృష్ణా తీరమున యోగాభ్యాసముఁ జేసికొని శివాలయమున కరుగునప్పటికి కుమతుల దుర్బోధ చేనర్చకులు కవాటమును బంధించి యుండ్లఁ కరిగిరి. అదిగని మనకథా నాయకుఁడును" ము

క్తి ద్వారము తెల్పుఁదీయఁ గదె చాముండా ! జగజ్జననీ! "యను మకుటముతోఁ గొన్ని పద్యములను జెప్పఁగాఁ గవాటములు విడిపోయి భగవద్దర్శన మయ్యెను. ఈ పద్యముల మొత్తమునకు తారావళి యనిపేరు. నిర్వాణ కాలమున మోక్షాసనము నధిష్ఠించి రాజరాజేశ్వరీ మంత్రము జపించి షోడశ ప్రవాళ మాలికం ద్రిప్పుచు ప్రవాళమున కొకొక్క పద్యము చొప్పున " మహా ప్రస్థానావసరంబు డాసెనరఁ జేర్పవే నీవెనూ భ్రామరీ! "యను మకుటముతోఁ బదునారునునాయకమణి కొకటియు మొత్తము పదునేడు పద్యములు రచించెను. ఈ మొత్తమునకు శశికలయని పేరు. సహజముగా శివాద్వైతమునకుఁ జెందియున్నను విద్యాభిజ్ఞునకు శుద్ధాద్వైతము నందే యభిమానమున్నట్లీ క్రింది పద్యముల వలనఁ దెలియుచున్నది.

క. ఆత్మాఖండాకారస, దాత్మక సద్వృత్తి విమలయై స్వేతరవా
సాత్మచిదం శాశ్రయమా నాత్మకు సికేను బ్రొమొక్కులర్పింతు శివా!

సరస. ఆ. ౧. ప. ౨౧౩.

క్రీ. శ. ౧౭౫౯-౧౮౫౭ వరకు రమారమి ౯౮ సంవత్సరములు జీవించి యున్నట్లును, శ్రీ రాజా వాసిరెడ్డి వేంకటాద్రి నాయని సంస్థాన విద్వాంసుల శిరోమణియు, నా బాల్య మిత్రంబును గురుపులునై యున్నట్లును శ్రీ ముట్నూరు వీరభద్ర శాస్త్రిగారాంధ్రాభ్యుదయము సంపు. ౧ సంచి. ౨-౩ లో వ్రాసి యున్నారు.

సీ. అష్టదుర్గాటవీహం వీరరతిరాజు, సాహితి గజఘటా చక్రవర్తి
రాజాధి రాజవీర ప్రతాపఘనుండు గతిదుర్గ గండరగండబిరుదు
రమ్యచాళుక్య నారాయణ రాణ్మౌళి, క్రౌంచపట్టణ పురప్రాంత కర్త
జన్నికట్టడి గుత్త జట్టి మల్లుఁడు, రెడ్డికన్నాట నృపరమా కాముకుండు
గీ. వాసిరెడ్డి కులాబ్ధిజై వాత్సకుండు, వేంకటాద్రీంద్రుఁడవతి కృపాన్విష్టిసుఁప
సిరుల సలరారి బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠులెల్ల క్ష్మాతలము యూపనిరవ శేషముగఁ గొనిరి.

సరస. ఆ. ౧. ప. ౧౭౮

అని ప్రశంసింపఁ బడిన శ్రీ నాయని వారినిగూర్చి యిందు గొంచెము ప్రశంసించుట యవసరమని తలంచెదను.

శ్రీ రాజా వాసిరెడ్డి జగ్గన్నగారికి శ్రీ అచ్చమ్మగారికి క్రీ. శ. 1761 సం॥ 27 ఏప్రియల్ వృష చైత్ర బ ౧ సోమవారమున జన్మించి క్రీ. శ. 1783 శుభకృత సం॥ మున సింహాసనారూఢులై మహారాజాధిరాజ బహదర్ సర్ దేశముఖ్ మన్నె నార్ సర్కార్ ముర్తుజాన్నగర్ ముస్తుఫాన్నగర్ మన్నె రాయ మన్నె హంవర శంకర, బసవ, వీరప్రతాప, రాజమార్తాండ, గండరగండ, ఇత్యాది బిరుదాంకితులై, నైజాం

దొర తనము వారికి రెండులక్షలు నజరుపట్టి నవరత్నకిరీట భుజ కీర్తులు సర్ పేచ్,
కలగ్గి, తేగ, కంఠి, డాల్, తల్వార్, యేనుగు, అంబారీ, రెండు వేల సవార్లు, వగైరా
బహుమతులను మూడువేల మన్సబుదారి మధిరఖమ్మం వగైరాగ్రామాదులకు
ఫర్మానా, మన్నెసుల్తాన్ కితాబునుబొంది మద్రాసు దొరతనము వారివలన ఖిబ
ఖ్ అత్తర్ దాన్ పన్నీరుదాన్ పాన్దాన్ వగైరా బహుమతులను క్రీ. శ. 1802బంద
రు జిల్లా నందిగామ పరగణాకల్ దిండి కొండ పల్లి పరగణా ఆకుల మన్నాడు.
నెమలి ఇనుకుదురు వగైరా 20½ గుంటూరుజిల్లా కొండవీడు, వినుకొండసీమలు రా
యపూడిచామర్తిసమ్తులు కేతవరంపరగణా పొన్నూరువంటు రాయల కొండూ
రు పల్లెలుకొల్లూరుమంగళగిరి నిజాంపట్నం వగైరా 31½ రాజ మహేంద్ర వరము
జిల్లా పలివెల నగరం వగైరా 44 గ్రామాదులకుసనది మిక్కియత్ ఇస్తిమిరార్
కానాత్ జాగీర్దారు వలన ఉస్తేపల్లివగైరా గ్రామాదులకు ఫర్మానాను బొంది
మంగళగిరి శ్రీనృసింహస్వామి వారికి అమరావత్యమరేశ్వరస్వామివారి కద్భు
త విమానమండప ప్రాకార గోపురములను, మఱికొన్ని గ్రామాదులలో శివకే
శవాద్యాలయ గోపుర ప్రాకార మండపాదులను చేబ్రోలులో బ్రహ్మాలయము
ను నిర్మింపఁజేసి, అష్టోత్తర శతాలయములలో నొక్కపర్యాయ మొక్కలగ్న
మున శివప్రతిష్ఠల గావించి సనాతన నూతన దేవాలయములలో స్వర్ణధ్వజ శిఖ
ర ప్రతిష్ఠలొనరించి, హిరణ్యగర్భక్రతు వొనరించి సంతత మృష్టాన్నదాతలై మూ
డుపర్యాయములు సువర్ణ రజతతులాభారములు దూగి, ధర్మము సేయించి నిరు
పమానములైనసప్తసంతానములు వడసి 66అగ్రహారము లిచ్చి తండ్రి గారిపేరు
తో జగ్గయ్యపేట తల్లిగారి పేరుతో "అచ్చమపేట" తమబిరుదములతో రాజు
పేటమన్నెసుల్తాన్ పాలెములను నూతనోద్ధారణ గావించి కాశీరామేశ్వర శ్రీ
శైలాది దివ్యయాత్రలు సేవించి అసంఖ్యాకముగ ఈనాములు ఖండ్రికలు గో
దానములు వగైరా లిచ్చి నెమలి వాహనా యాఢ్యులై ఆదిని లక్ష్మీపురము పిమ్మ
ట అమరావతి రాజధానిగాఁ జేసికొని గజతురగ సవారి సామంత విద్వత్కవి
ప్రముఖ పరివృతులయి 33 సం॥ ములు ప్రభుత్వము జేసి, కీర్తిధ్వజము నెత్తిం
చి జగన్నాథబాబు రామనాథబాబు గార్లనుదత్తత జేసి కొనిన వారు శ్రీవాసి
రెడ్డి వేంకటాద్రి నాయఁడు రాజా బహదర్ మన్నె సుల్తాన్ వారు" వీరు క్రీ. శ.
౧౮౧౬కు సరియగు ధాతసం॥ మున గీర్తిశేషులైరనియొకరు చెప్పుచున్నారు.
ప్రభుజీవితానంతరమునందుమనకవివీరులు శ్రీనాథాదులవలె విలపించుచుఁగొన్ని
పద్యములు వ్రాసిరఁట కానియవియింత వరకు లభించుట లేదు. వీరింకను స్తోత్రి

ములు శతకములుమున్నగా శతాధిక గ్రంథములు రచించినట్లువినుచున్నాడను. వీరిగ్రంథములయందన్నిటిలో బ్రసిద్ధివహించినదీసరస హృదయానురంజనము.

— * కృతివిమర్శనము. * —

ఇది శ్రీనాయిని వారిప్రధాన మంత్రి పొత్తూరి కాళిదాసామాత్యుని ప్రియ సోదరుడగు కుశలవరామ మంత్రి కంకితముచేయ బడినది.

ఇందుగ్రంథకర్త తనసర్వతోముఖ పాండిత్యమును వెల్లడించిరనుట వింత కాదు. శివరహస్య ఖండమునుండి యీకథ గైకొనంబడె నని కొందరు చెప్పుచున్నారు. కానినాకాగ్రంథములభింపమినాంధ్రీకరణమును గూర్చి ప్రస్తుతమేమియు వ్రాయజాలనైతిని. కవిత్వము ద్రాక్షాపాక మనంబడి చదువజదువనింపునింపుచుండును. యతిప్రాసముల కైయేర్చికూర్చిన కట్టుపదము లిందెందును గానరావు. మహాకవి శ్రీనాథుని తర్వాతి సీసపద్యముల రామణీయక మీకవిశిరోమణికే కుదిరినదని నాయభిప్రాయము. భాషసలక్షణమై ధారనిరాఘాటమై నిర్మల గంగాప్రవాహమువలెసలక్షణమై హృదయంగమమై నిండారియున్నది. మతావేశమును దురభిమానముతో దైవదూషణ మొనర్చి యధఃపతితులగు కుమతులకీ గ్రంథము చక్కఁగా బుద్ధిఁ జెప్పుచున్నది. కనికిగల సమత్వము శైవభక్తిశివకేశవుల పరస్పర సంబంధముచే నీగ్రంథమునందుఁ బోధింపబడినది. ఇందుసంస్కృతము రెండువంతులుగను ఆంధ్రమొక వంతుగను గూర్పబడినవి.

శైలి.

సీ. ఆరఁగాఁగినపట్టు టావుల దుగ్ధముల్, తన్విఁ దీరఁగ నెందుఁ ద్రావలేదె?
వ్రీలఁ బండిన వింతవింత మామిడి పండ్లు నోరూరఁగా మెక్కవారలేరె?
తెల్లఁదేనియపాల తిమ్మనంబులు గ్రోలి లేటపి యించుకలేక త్రేన్పలేదె?
మీగడల్పెక్కరల్ మెదపి సంకీకుండ భుజియించి విసుగులై పొరలలేదె?
గీ. యన్నియునులుండ నిమ్మమాకెన్నఁ దరమె, భాగ్యవతిమ్మైనయట్టియుప్పావళ్యక్క
యన్నసత్రింపుటా నందమవని సురల కమృత సేవనమయ్యె నీమనఁగగలము.

స. ౧. ప ౧౪౦ పు ౩౬

సీ, శైశవంబున నిన్ను జదివించుచోఁ జేయుదుడుకుతోడ నెగుచుద్రోహమయ్యె
సమధికాభ్యుదయాన సరసింగుభంగి సంధుకుడాంబుఁ బిత్రుద్రోహమయ్యె
నెదురెఱుంగక యీశ్వరేశు నాదలమీఁద చూఁకుట జేనతా ద్రోహమయ్యె
విరహిణీ సంతాప కరకరోల్లపనాప్తిఁ నొడయుట స్త్రీవధ ద్రోహమయ్యె
గీ. నొకట రెంటమూఁటు నొనరంగ నాల్గింట, ద్రోహికనుచు నలువసాహసించి
నడిమహో బిలమున ఁబడఁద్రోసె నలువయ్యు మానరాదె? మాభిమానచింత.

స, ఆ, ౩, ప౧౭౬

సీ॥ ఏనాఁటివారలో యెఱుఁగరించుక యమ్మాప్ర కృతివారలు గారు పదులు గాని
గుణవంతు లాకారు గుఱుతు లేమియు లేవు బ్రహ్మనిర్వేదమ్ము పట్టుఁగొమ్మ
జాతిమాలినవారు సదసద్వి లక్షణాల్ పరమ షాఁగళ్య సంచరణ పదులు
మానుషం బెఱుఁగరు మర్యాదలను లేవు దుస్సహాయుల్లుజగద్ద్రోహ కృషులు
గీ॥ వారితో బాంధవపు బొత్తువసము గాదు, తెలిసికలియంగ రాదన్న పలుకువినమె
యిట్లు కన్నుల నీరంగ నిచ్చగించు మనుజునకు నందబాజోలి మానుటొప్పు॥
సరస. ఆ, ౪, ప, ౨౬

చ॥ భరితము మాకనర్పితమ్ము నైమదియించుక లేదు ముందు మీఁ
దరసిరసాఖి పూరిగ శివార్పణఁ జేసితి మింతమీఁదఁ బు
ష్కరలవ మైనఁగోకినర సజ్జలు వుత్తురటంచు నేమముల్
తిరుణులతోడఁ జెప్పి ప్రమధ వ్రజముల్ భుజియించి రత్తరిన్.
సరస, ఆ, ౫, ప, ౧౪౩

—* ఔచిత్యము. *—

క. గరుడధ్వజ రంజితది, వ్యరధారోహణ మొనర్చి ఖుచుచర కోటుల్
దరతర మరుదేవఁగనా వరయిదురుగ వచ్చెఁబ్రహ్మ హయానకు నంతన్॥
సరస, ఆ, ౧, ప, ౭౭, పు, ౫౯.

—* కల్పన *—

సీ. పలుకనేర్పరి యంచుఁ బలుకుటేమోకాని కలనైన నసృతంబుఁ బలుకనేరఁ
డోర్పునేర్పరి యంచు నూహించుటేకాని మొహలపేదతకంబు లోర్చనేరఁ
డీయనేర్పరి యంచు నెంచుటెంతయొకాని యెంతవారికి మనం బీయలేడు
పెట్టనేర్పరి యంచుఁ బెద్దలందురుగాని ప్రియసూక్తిఁ జెవిఁ బెట్టలేడు
గీ. సత్యనితరణ గాంభీర్య సరసతలకు, మేటులగువారి లోపల మేలుబంతి
ఘనుఁడు పాత్రూరివంశ పావనుఁడెసుమ్ము రాజనయతింతిరి కుశలవ రామమంత్రి.
సరస. ఆ. ౧. ప. ౧౬౯. పు. ౪౦

—* భావప్రకటనము. *—

సీ. పనిసెషంబునఁ జెలుల్ పైటలోరఁగ నవ్వియంతంతఁ దొలఁగుటొయ్యనఁ దలంచి,
సందుసందుల గవాక్షముల నడుమ లసుందరుల్ గుజగుజల్ జూపుపెంచఁగి,
తలఁపులెల్లనుదీఱఁ దలపులన్నియు నొక్క తటీముఃశీల్లువ ప్రేయుధార్త్య మెఱిగి,
తఱుఁదా శేషోనిఁ దందరఁ జగుళించి నిలువెల్ల గగుపాటు నిండుపెఱిఁగి
గీ॥ యమ్మృశవల్లికిఁ బ్రథమసత్వాను భవము, దారసిలనంతలోన సౌందర్యవల్లి
కాళ్ళవయవస్థ యొదవుట నగ్రజాత యెడలి మాటున నలవోక యొదుగఁ జొచ్చె॥
సరస, ఆ, ౫, ప, ౨౧౯

—:స్వభావ జ్ఞానము.:—

క. భ్రమపడియాడు బిడ్డనని పండుగ పబ్బముల సువాసినీ
స్త్రీముఖుడఁ బిల్వనంపుట యొకానొక నాఁడును లేను బ్రాహ్మణ

ప్రమదమునఁ బచ్చటకుళులు పైనిడుటల్ లవ సేగ ప్రముక్కుటుం
టిమి యుడిబంధ్యు భావమెళ్ళి కడింది సరాగములిల్లు సెల్లు నేళ్ళి

సరస. ఆ, ౪, ప, ౭౨

సీ. చాలఁ బోదంచి యచ్చముగ వేలిన రాజభోగంపు బియ్యంపు బోగిరమ్ము,
కలుకు మేలిమి వన్నెఁ గులికి ఘుమ్ముమనఁ దావి గ్రమ్ము కమ్మని క్రొత్త కందిపప్పు,
ఆజ్యధారాధూప నావిష్కృతరసాను కూలమై మిడిగుత్తి యట్టి గూరగంపు
లడచి డాచినముక్క శాపిరక్కడు స్వాదువలెమైన పచ్చళ్ళ తండములును
గీ. అనగమ్మన వాసించు నానగమ్మ దప్పలము మిరియాలచేఁ దనియుచారు
పంచదార పొరంటిన పచ్చిపులుసు మారుషారుల పంక్తి నొడ్డించి రలరఁ బోండ్లు.

సరస. ఆ, ౫, ప, ౧౨౬,

ఉభయ భాషా పాండితీ శౌండిత్యమునకీ క్రింది పద్యములు దాహరణముగాఁ జూచుకొనునది.

—: సంస్కృత రచన :—

సీ. ప్రస్థానభేరికా భయదభాంభారావ బధిరితాశాకోణ భద్రగజము,
గజఘటాఘీంకార గర్జావదాసార శమితతాపత్రి విష్ట పచరంబు
వరతురంగతరంగ వల్గచ్ఛమ్యానేల్ల నాళంకితాభ్ర గంగాళతంబు
మణిశతాంగ శతాంగ ఘృణిగణద్యుస్థలీ ఖద్యోత ఖద్యోత కల్పనంబు
గీ. సకలశుభదాయక ప్రకాశప్రభావ చటుల భటకోటి కిలకిలోద్భట దుహోగ్ర
సింహరవభీషణంబౌచుఁ జెలఁగెనమ్మ యూరవాహన జైత్రయాత్రోల్లసనము.

సరస. ఆ, ౧, ప, ౨౪౭,

—: ఆంధ్రరచన :—

క. కన్నెలయిరువురు నడుటం గన్నుగలుగు వేల్పు మిన్న గాదిలికవయుక్
గన్నుగల మింటిమసుతల మన్నెటికపుదంట తారుసూరుగ నేసెక్.

సరస, ఆ, ౨, ప, ౪౨, పు, ౬౬,

ప్రబంధమునందుఁ బోధింపఁ దగిన వర్ణములన్నియును చితరీతి నందందు నెలకొల్పఁ బడియున్నవి. విస్తరభీతినిటను దాహరింపక విడచుచున్నాఁడను. వర్ణనాధిష్ఠంబున నిందరి దుందు హితంబు లుపదేశింపఁ బడినవి. యీక్రింది పద్యమును గనుఁడు.

సీ. కవితావిలాస సంఘటనాపటీయుల కిచ్చుటే గాదులో మెచ్చనేర్చు
కడఁగి ధర్మాధర్మ ఘనపరిష్కారమ్ము లేర్చుటే గాదుతాఁ దీర్పనేర్చు,
వేదాంత వాక్యార్థ విజ్ఞానసారంబుఁ దెలియుటే గాదాత్మఁ గలయ నేర్చు,
బంధుబృందంబులో పలనెయ్య మలరంగ నించుటే గాదు లాలించనేర్చు
గీ. చతురుదాకర పరివృత క్ష్మాతలాంత రాంతరామాత్య వర్గ విశ్రాంత గుణని
శాంతవరగుణ పేటియై తనరు రామ చంద్రసచివేంద్రునకు నెందు సాటిగలదె.

సరస. ఆ, ౧, ప, ౬౯,

సహృదయ హృదయానంద రంజనంబు గానుండుటయు యమకంబుఁ గూడఁ గాన వచ్చెడిని.

సీ. జయముచేఁ బరలోక భయముచే, ధర్మనిర్ణయముచే, నరపాల నయముచేత,
ధనముచే, విబుధ వర్ధనముచే, బుణ్యసాధనముచే, దక్షమండనముచేత,
బలముచే, ఘనభుజాబలముచే, బటుతపఃఫలముచే, జగమెచ్చు కులముచేత,
శమముచే, బంధుసంగమముచే, విభవసంకలితముచే, విషయసంయమముచేత
గీ. ననుపమానపరిభావ భావానువాగ సంగతి చిరంత నాధీశ సమితిమీఱ
వెలసె జినరామలింగ భూవిభుఁడు స్వాంతరంగ బహిరంగ శోభనాభ్యాగతుల.

సరస. ఆ, ౧, ప, ౧౯౫

లేఖకముద్రాపక ప్రమాదపతితములగు దోషములిందు గానఁబడుచున్నవి. ద్వితీయముద్రణమునను వానిని సవరింపఁ బడునని నమ్ముచున్నాడను. ఇందలి వర్ణనములను ప్రమాణములు కల్పనములతి మనోహరములు. కథాసంవిధానము కడుంగడు రమణీయము ఉపమాద్యలంకారములకు గనియై మాధుర్యాది గుణములకు నిలయమై భాషామతల్లికి మౌక్తిక హారమై సరససహృదయానురంజనమొనర్చు నీ సరస హృదయానురంజనము మహాకవి శ్రీములుగు పాపయారాధ్యులకు బ్రతిబింబమై తనరు ననుట కేమాత్రమును సందియము లేదు. ఆధునికకవులకే గాక పూర్వకవులకును నీఘక్కి పెక్కు మందికలవడ లేదనుట సాహసము గాదని విన్నవించుకొనుచున్నాడను.

ఈవిద్వద్వరేణ్యుని గ్రంథములనుండి కొన్ని పద్యములును సమస్యాపూరణమును జాటుపద్యరచనము సహృదయ హృదయానందమునకై యెత్తిచూపుచు నీపీఠిక నింతటితో విరమించుచున్నాఁడను.

శ్లో. శ్రీవేంకటాద్రి నృపతేర్గుణరత్నరాశే రేకాదశీవ్రత విశేషకథా ప్రసంగః
చంపూప్రబంధ తిలకోభజతి ప్రతీతిం విద్వన్నుతా మతిశయోర్తి ధరాగరిష్ణః

శ్లో. వీరశ్రీవేంకటాద్రి స్ఫుట పటుతరదోస్తంభ నిర్దంభ కుంభ
క్షిగ్గస్వర్భాను భుక్త ద్విపదధిప ముకోవి క్రమాబ్జార్కబింబే
హారంహారం స్ఫురంత్యా స్త్రిభువనమమలేతద్య శోద్యుస్రస్రవంత్యాః
పూరేస్నాతీవనో చేదుడు గణమిషతః కింబభుస్సుస్వదాని.

ఏకాదశీ చంపువు.

శ్లో॥ శ్రీశైలభ్రమరాంబా ధీశేకేశీకృతాఖిలాకాశే
శ్రీశనుతే కాశసితే పాశచ్ఛేదిని మమాశయో భూయాత్॥

శ్లో॥ రాజశిరోమణిరాసీ, ర్భాగిభుజంగావళీ పరిష్కారః
శ్రీశైలకానాద్యల మిత్యాఖ్యా శతమర్పయే ద్రహేశేశ॥ ఆర్యాశతి॥

శ్లో. శ్రియం దిశతు కేళికాన్త భవనదర్పణాంతస్థలీ నిజప్రతికృతేర్ముహుస్స్వవిమయం స్వభావేదధత్
పరస్పరపరయాత్మతాం పరికలయ్య యద్భాసతే జ్వలత్ప్రగతరం మహస్సమరసం సనాతీసరం.
శ్లో. స్తువంతి నిందంతి హసంతి యే పునః స్తువామ నిందామ హసామ తానయి
యథావయం చైషు కిముత్తమగ్నతా గుణాగుణజ్ఞేష్వథ మగ్నతాంగతాః.

కల్యాణ చంపువు.

ఉ. అకులుం గాయలున్ మెసవియందము కానల పాలుచేసి పే
రీకలు దీయ కోడివలె నిట్టులు వీఱడి బోతమింక నే
ట్లాకప జేసువాడ సాబకారెకు బోయెకు బుట్టు బమ్మరో
లాకలిగించెనీవ దెగదాయెగ దావలవంతవంటయన్॥ సర్వ. ౩౨

క. ముప్పది లక్షల మణులును గప్పురమును గస్తురియును గందము వలువల్
ముప్పందుము ముత్తెములన్ గొప్పేను పేను వాడతోడ నోడలుమునిగన్.

వేమనారాధ్య చరిత్రము.

క. ఎడబాయరాని మమతల విడనాడను గానిసతుల వేదనలనుశే
పడిహరి హాయుడును బడలెడి పడతుల పై మోహభరము పారము గాగన్.

అహల్యా సంక్రందనీయము.

సీ. దిక్కాల భామినీ దీర్ఘ వేణికలపై, నెవ్వాని పదధూళి పువ్వుబంతి
సురకోటులెవ్వాని చూపుకోపుల దండ, వాంఛితాపేక్షచే వదలలేరు
సర్గస్థితిధ్వంస సహజకృత్యములకు, నెవ్వాని భ్రూసంజ్ఞ హేతుసత్త
అద్వితీయుండయ్యు సద్వితీయభ్రాంతి, నెవ్వాడు జగముల నెసక మెసగు
గీ. తలపువలపుల లోజొచ్చి తాను నేను ననెడి మెలపుల గలిపించు నఖిలభూత
చేతనంబెల్ల దానయై చిక్కు లేదపు నట్టి చిజ్జ్యోతి విశ్వేశు డతడె కాడె.

ప్రథమస్కంధము. ప, 113 శ్రీమత్ దేవీభాగవతము.

శా. ప్రస్థం బెక్కి ఋషులవంశ్రమ జారవచ్చు కాలాహిచే
దుస్థంబైనను వామలూరువునకేద్గూన్నంగ వచ్చుకదహా
గ్ని స్థానంబున నిల్వవచ్చు చుది సంధింపంగ రాదిమ్మహా
ప్రస్థానావసరంబు డాసెదతి దేవ్రన్ నీవ సూభాగ్యవతీ! శశి కల.
శా. ముక్తాపాండురహాస చంద్రికలు కెమ్మోవింగు బాలింపమా
ద్యత్కాషశ్రేయి విన్నవించి పతికెంతే ప్రేమ బుట్టించి ప్రా
గుక్తాళీ చరణాంగ దారవసముద్యోతాంగి వైవచ్చినీ
ముక్తిద్వారము తల్పు దీయగదె చాముండా జగజ్జీవనీ. తారావళి.

—* సమస్యాపూరణము. *—

శా. శీంద్రధ్రాంతః కరణంబునన్ ఘనము వస్త్రాకాల మేసుత్కుర
త్రైలింభస్య స్ఫుటసస్య వత్సకలకే దాత్రప్రతీరంబులన్

సంక్రేతిప్యేఁడు రాజరత్నకమతి శ్లాఘ్య కృతిం దొఁచెనీ
“రంధ్రంబయ్యె శిలీంధ్ర మాంధ్రమున సైరంధ్రీ పురంధ్రీమణీ”
క. అజ్ఞాతి క్రమాకలి తజ్ఞప్త భజించి కనక తతిఁదరిప్వఁగనా
లజ్ఞాత గ్రిహగతింగని “వజ్రపు మెసమీఁద నొక్క వాపిజనించెన్”

—* చాటుపద్య రచన. *—

చ. కలుషసరిత్తరీ ప్రషిత గస్థకరీ మహీభృత్కరీ భవా
చలచిదురీ దయారసవి శాలఝరీ నిగమార్థమాధురీ
ఖలగజకేసరీ విభవ కంపితమేరుగిరీ నతావరీ
జలదదరీదరీ విహార భాస్వదరీ యదరీగరీ హరీ.
సీ. ధరణినే విభుఁడద్య తనభోజ రాజంచు విద్వద్గణంబుచే వినుతిఁ గాంచె
తెలియనే ఘనుఁడిఁదా నీంతనరాధేయుఁ డని రాజసభల విఖ్యాతిఁ గాంచె
నేమహాప్రభువస్యడిలనధునాతన రుక్మాంగదుండను ఖ్యాతి గాంచె
వేన్నపుఁడై దయాంగి నార్జునుండని శూరులచేతఁ బ్రస్తుతులు గాంచె
గీ. అఖిల విద్యాపరిశ్రమాక్యంతదాన శౌరిహరివాస రాత్యంత చర్యవడపి
నట్టి శ్రీవాసిరెడ్డి వంశాబ్ధిపూర్ణ చంద్రుఁడన వేంకటాద్రి ధాత్రీంద్రుఁ డలరు.

చ. కమలము లెక్క కాంతినివి కాసమునొందు నటుల్ మనీషి హృ
త్కమలము లుల్లసిల్లఁ దనకమ్మని పల్కుల ముద్దులొల్క ప
ద్దెములను గూర్చి కావ్యమునుదద్దెడి యొద్దిక నీకదక్కె ని
క్కము కవిలోక హూర్తికముగా నిను నెంచెద సంగమేశ్వరా!

జగ్గయ్యపేట. సంపన్మూడుంబ సింగరాచార్యులు.
12- 9-. 26 శతావధాని.

విషయసూచిక.

—* సరసహృదయానురంజనము - ప్రథమాశ్వాసము. *—

—* సరస హృదయానురంజనము - ద్వితీయాశ్వాసము. *—

—* సరసహృదయానురంజనము - తృతీయాశ్వాసము. *—

విషయము. — పుట.

సమాప్తము

విజ్ఞప్తి

ఆర్యులారా!

ఈ సరసహృదయానురంజన ప్రణేత యగు ములుగు పాపయారాధ్యులు మా పెదముత్తాత గారు. వేదశాస్త్రాధ్యయనం బొనరిచిన యీ పండితాఖండలుఁడు క్రీ|| 1783 వ శతాబ్దమున శ్రీ రాజా వాసిరెడ్డి వేంకటాద్రిప్రభువర్యుల యాస్థానంబున విద్వత్కవీంద్రులై సర్వ సత్కృతులందుచు నాచంద్రార్కమయ శక్తినతి సమర్థకముకృతియకాయల "అదుష్టసగుణసాలంకారశబ్దార్థయుగళంకావ్యమ్మను" మమ్మట భట్టోక్తియు] "కావ్యంగ్రాహ్యమలంకారాత్" అను వామనసూక్తియు "కావ్యశోభాకరాన్ ధర్మానలంకారాన్ ప్రచక్షతే" అను [ఆచార్య దండివచనము] ఇత్యాదితత్స్వరూపప్రబోధక వాక్యజాలంబుల బూర్వోత్తర పర్యాలోచనంబునఁ బరిపాలించి శతాధిక ప్రబంధములనుభయభాషల రచించి రాజాస్థానంబుల "మహాకవి" "అభినవకాళిదాస" ఇత్యాదిబిరుదంబుల నందినధన్యతముఁడు.

వాసిరెడ్డి వారిసంస్థానమున నాబాల్యమునుండి వర్ధిల్లి శ్రీ రాజా వా|| వేంకటాద్రి ప్రభువర్యుల సత్సభ సర్వవిధకవితా చమత్కృతు లంజూపినగ్రంథభాగము కీ|| శే|| వేమనారాధ్య భాగ్యత్రయా యుర్వేద శిఖామణి కోటిలింగారాధ్యులవారి యొద్దఁజూచితి. ప్రస్తుతమదిల భించలేదు.

ఈయనఘుఁడు కాలవశమున జీవగఱ్ఱ యగు నాయని విడనాడిముప్పది యాఱు వత్సరంబు లెటులో జీవించి క్రీ 1852 లో నమరావత్య మరేశ్వరునియందు సాయుజ్యము నొందెను.

ఇక్కవి గ్రంథములకొన్ని 74 వత్సరములకే పుత్రశిష్యులు ప్రపౌత్రులు జీవించియుండఁగనే కాలగర్భమునని మిడియుండుట కడుంగడు విస్మయమును విషాదమును గలిగించునని వేఱచెప్పనక్కఱలేదు. 10 సంవత్సరములు సంపూర్ణ ప్రయత్నములు సేయఁగా

1 శ్రీమద్వేమనారాధ్య చరిత్రము 2 సరసహృదయానురంజనము 3 సర్వమధురము [అచ్చతెలుఁగు] 4 కల్యాణచంపుప్రబన్ధము (సంస్కృతము) 5 అహల్యాసంక్రందన విలాసము 6 శివస్తోత్ర సముచ్చయము 7 శ్రీమద్దేవీభాగవతము [1, 2, స్కంధములు] 8 ఏకాదశీ చంపూప్రబంధము (సంస్కృతము) 9 ఆర్యాశతి (సంస్కృతము, కొంతభాగము) ఈతొమ్మిది గ్రంథములు మాత్రము వాకు పలభ్యములైనవి.

మాపినతండ్రులు విద్యావిశారదులు లక్ష్మీకటాక్షవిభ్రాజితులు నగురా

మలింగారాధ్యులవారు ప్రభృతులు శ్రీ పాపయారాధ్య భారతీసంసేవనము నాకుం బ్రసాదింపం దలంచి మునుపు ప్రయత్నములాచరింపరుకాని వేఱు కారణమున చింపనను వగునా? తగువాటి సౌకర్యములు లేకున్న నేతద్గ్రంథ ప్రకటనము స్వకృత్యమనియెంచి రక్తాక్షి సంవత్సరమునం గేవలాంధ్ర ప్రబంధమగు సర్వమధురమును ముద్రింపించితిని.

పిమ్మట మిశ్రకావ్యమగు నీగ్రంథమును ముద్రింపించు యత్నమునకు గడంగి శ్రీ శైవప్రచారిణీ పత్త్రికాధ్యక్షులు బ్రహ్మశ్రీ కొడిమేల రాజలింగారాధ్యులవారి యాజ్ఞ శిరసావహించి స్వీయపత్త్రికాముఖమునం బ్రకటించుట కియ్యకొని దీనివారికి సమర్పించుచున్నాఁడను

ముద్రితములగు "సర్వమధుర" సరసహృదయానురంజనముల చిరకాలమునం బాఠక మహాశయుల కరకమలము లలంకరించు స్థితిగల్గెనేనిం దదీయములగు నితరగ్రంథములను వత్సరంబున కొక్కొక్క పుస్తకము వంతునం బ్రచురింపం గలభాగ్యము నాకుం గల్గెడినని విన్నవించుచున్నాఁడను.

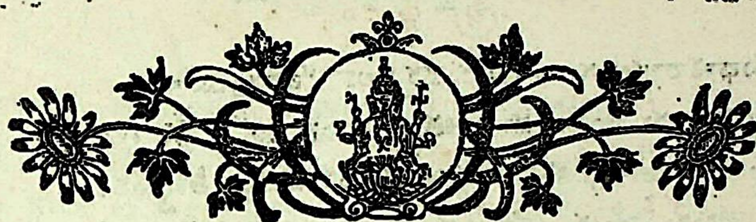
బ్రహ్మశ్రీ ములుగు రామలింగారాధ్యులవారు పుత్త్రవాత్సల్యంబు శ్రీమద్దేవీభాగవతాది గ్రంథములం బ్రసాదింప నభ్యర్థితులు నైకారయితలగుదురుగాతమని విన్నవించుచున్నాఁడ.

మద్ద్వితీయ ప్రయత్నమునకు మహోపకృతిగా శైవప్రచారిణి యన్వర్థాభిధయగురీతిగా శ్రీపాపయారాధ్య భారతికిం బ్రఖ్యాతి గల్గించిన మహాశయులగు శ్రీ రాజలింగారాధ్యుల వారును, ముద్రణావసరమున స్వీయపత్త్రికా సంపాదకత్వభారమాదలనిడికొనియు స్వకృతి కన్యకగా సర్వాలంకారములిడి పరికాశింపం జేసిన 'విద్వాన్ ముదిగొండ వీరేశలింగ శాస్త్రులవారును, ఈ సరసహృదయానురంజన పీఠికం బ్రాయుండని యభ్యర్థితులయినంతమాత్రమున తమ భాషాభిమానమును బ్రకటించుచు దత్కార్యము నిర్వహించిన మన్మిత్రులు శ్రీమాన్ శతావధాని సంపన్ముడుంబ సింగరాచార్యులు గారును ప్రశంసనీయులగుట ననేకాభినందన సహస్రము లర్పించుచున్నాఁడను.

అస్మద్వంశమూల పురుషుడగు శ్రీమద్వేమనారాధ్యుల వారి చరిత్ర నీసంవత్సరమున ముద్రించు ప్రయత్నము జరుగుచున్నందున మావంశవృక్షమిందు బొందింపబడనందులకుం బాఠకులు మన్నించుదురుగాత.

జగ్గయ్యపేట
12. 9. 1926

విద్వజ్జనవిధేయుఁడు.
ములుగు వీరభద్రయ్యశాస్త్రి

శ్రీ గురవేనమః

సరసహృదయానురంజనము.

ప్రథమాశ్వాసము.

— ఇష్టదేవతా ప్రార్థనము. —

వర్థిల్లఁగ సంబక త్రయమునన్ సృష్టి స్థితి చ్ఛాదన
ప్రావీణ్యం బెఱుఁగంగఁ జేయుచుఁ బర బ్రహ్మంబు దానైన మ
ద్భావాంభోరుహ చంచరీక కలనా పారంగతుం డౌ మహా
దేవుం డీశుఁడు మత్కృతీశునకు నుద్దీపింపఁ జేయున్ సిరుల్.

ఉ. మువ్వురు మూర్తులం గనుచు ముజ్జగముం దగవారి చెయ్వులన్
నివ్వటిలంగ సేయుచు మ నిప్రకరంబుల చిత్తవీథులన్
మవ్వము గుల్కఁ జిన్మయ సు మంబుల బూజలుగొన్న యుంబదా
నివ్వసుధం గృతీశ్వరున కిచ్చుఁ జిరాయురవాప్తి నిచ్చలున్.

సీ. సతిరోమ రాజితో సరియాట వివరించి నందకమ్ముఁ గరమ్ము నందు నునిచి
పతికన్ను దోయితోఁ బ్రతియాటఁ బఱికించి కమలానుషంగమ్ముఁ గర మొనర్చి
సఖ భ్రూయుగమ్ముతో జతయాట మది నెంచి నుమటశార్ఙమ్ము బాహువు నమర్చ
పతికడా నీవల్వ పసిమి యుద్దియటంచు నట్టిడాల్ నెమ్మన సందగించి
స్వాంత రుత్కాంతపై నిట్లు సందడింప స్థిరపటీరబ్ధి బయలెక్కి తేటపఱుప
నెసఁగు వలపుల కడలిలో నీదునాది రమణులిత్తురు కుశలవ రాము సిరులు.

ఉ. హంస తురంగుఁడై పరమ హంసల కెల్లను పాస్య మాను బ్రై

హంస సుధాకరానల గు హాంతర వర్తనలక్ "జగన్మయో
హంస" యటంచు నెంచిన మ హాత్ముల హంస నిరోధ వేళ లో
హంసము దానయావిధి కృ:తార్థుఁ జేయుత మత్కృతీశ్వరున్.
ం. పిలువం బేరును మ్రొక్క దేవుడును గా న్పింపంగ రాకున్నచో
గలయ న్నామ విభేద మేర్పఱచి చ క్కర్ విష్ణు రుద్రాదులం
గలుగం జేయుచు జీవకోటికి సమ గ్ర శ్రేయము గూర్చు న
ప్పలుకుం గొమ్మ కృతీశ్వ రేష్ట మొనగూ ర్పం జాలుగా కిమ్మహిన్.
ా. నిత్యానంద చిదాత్మ రూపమున నెం తే మీను మీదైన దా
సత్యం తాదరవృత్తి జీవులకు మా యా మానుష వ్యక్తి చే
సత్యార్థం బొసఁగంగ భూతలమునన్ జన్మించు నారాఘవా
పత్య శ్రీరఘురామమూర్తి సకలై శ్వర్యంబు మాకీవుతన్.
ం. ఏపుఁబోణి పు ట్టిల్లు నాగేటి చాలేనాతి గుణామణుల్ వేనవేలు
ఏబోటి కొనరింతు రెల్లరు జేజేల నేయింతి సకలార్థ మీయఁ జాలు
నేనాతి సౌందర్య మించుమించుల నేలు నేయన్ను నుతిదరి:యించుకీలు
నేకొమ్మ కనుదోయి మెలమి వాలుం గమీ లేబోటి నవ్వు రే రాజురాలు
అట్టి కడలికి గట్టిగా నట్టనడుమఁ గట్టఁ గట్టించి నలఁదాగు దిట్టగొట్టు
జెట్టికైనట్టి యిల్లాలు శ్రీసమృద్ధి కుశలవామాత్యున కొసంగుఁ గోర్కెదీఱ.
ం. మత్స్య కూర్మ వరాహ మహితకల్పన మొంది నారదస్తుతుల నా నందమెనసి
వామనా కలనచే వర్ణ నీయతఁ గాంచి రామనామ త్రయీ రసికుఁడగుచు
బుద్ధ భావమున సం పూర్ణత సాధించి దశమీ వివేక సం ధాన మేర్చి
స్ఫుట తరాంత ర్ద్వీప భూతి శెన్నలరారి నిగమవా గ్వైదైక నిష్ఠ దవిలి
యవని "నారాయణో వ్యాస" యనెడుసూక్తి వ్వాటిల జేయునట్టి నిర్ణిద్రభాసు
వ్యాసు నభినుతిసేతు న ద్వైతసిద్ధి గుశలవామాత్యు నకుఁగృప గూర్పఁగోరి.
ం. దక్షాధ్వరధ్వంస తాండవాడంబరా ధార రౌద్రోన్నిద్రు వీరభద్రుఁ
బ్రారంభితక్రియా భంగ పర్వతపక్ష భిదురశౌర్య సనాథు విఘ్ననాథు
బ్రాహ్మి పరంపరా:పారదృశ్వ క్రమా భరణ భూషితగాత్రుఁ బవనపుత్రు
నిఖిల ధర్మాధర్మ నిశ్చయా పాదనా భ్యర్హు తేజస్సస్యు హయవరాస్యు
మదిఁ దలంచెద దుష్టని ర్మథనకావ్య నిర్వహణకీర్తి విజ్ఞాన నిర్మలతల
నెనసి కుశలవ రామ మం త్రీంద్ర సత్తనూతి కృతిప్రభూధమా ద్యాంత మొనయ

మ. నిరతిన్ బ్రహ్మ ఋషిప్రజమ్ములఁ బ్రతిప న్నిర్ణేతృ దీక్షావిధిన్
సరణుల్ దప్పినఁ దత్సదోంతరమున న్నానాత్మకృతి న్యాసబో
ధరమా శ్లేషులఁ జేసి పూనియయుఁ జిత్రంబట్టి న్యగ్రోధ మూ
లవటు న్గూటమహానటు న్వటు నుపశ్లాఘింతు వాక్సిద్ధికిన్.

—గురువందనము.—

సీ. ఆరాధ్య సింహాస నాంబురాశికిఁ బూర్ణ రాకాసుధాంశుఁడే రమ్యమూర్తి
శిష్య హృద్గత తమ శ్ఛేదనా పాదనా చ్ఛిన్మాత మెవ్వాని శిక్షణంబు
షడ్దర్శ నీవచ స్సాహిత్యవిధి సరో విహార న్మరాళమే విబుధు మనము
భక్తి భావాండూని బాధ శాంభవ మహా సింధురం బెవ్వాని చిదభివృద్ధి
పటుశమీ శాఖి కాశిఖా పటనిరుద్ధ జాతవేదప్రమాణ ని శ్శంక బిరుద
మెవని కీ రేఁపు జగముల నెసఁగునట్టి శంభులింగార్య దేశిక స్వామిఁ గొలుతు.

—కవిస్తుతి.—

ఉ. భారవి హేమ చంద్ర కవి భల్లట బిల్హణ కాళిదాస మా
యూర మురారి చోళ నిచు ళోద్భటు లాదిగ నాద్య భారతీ
పారగులం ద్విలింగ కవి భాస్కర భాస్కర యజ్వ పోతరా
ష్ఠీరుల సూరులం గృతిమ తిస్థిర తారతి నాత్మ నెన్నెదన్.

—కుకవినింద.—

కం. కాకవు లారా, కవి వాక్పాక గ్రథనాను కూల్య, పాటచ్చరతా
భీకర కే కరతలు మా, పైఁ గొలుపకుఁ డిదియె మ్రొక్కుఁ, బదివే లిపుడల్,

శా. ఏతాదృగ్విధ వాక్పరంపరల బ్రా హ్మీసిద్ధికిన్ దేవ తా
పూతాం సారస సారవోల్లస దను స్యూతిం బొసంగించి ని
ర్ణేతృ ప్రాభవ ఘూర్న్యులం గుకవుల న్నిందించి పౌరాణిక
వ్రాతస్తవ్య కథాను భావ్య సుషమా భవ్యాబ్ధిఁ గావ్యాంబోగిన్.

వ. విరచింపం దలంచి యేకాంతచిత్కార్యాలోచనా చుంచుమన స్సముదంచనా శ్యంచి

తుండనై కూహకోత్సాహ దురవగాహంబగు నూహం బెనంగు సమయంబున.

సీ. తన కీర్తి కర్పూర తతులు ధాత్రికి గంధ వత్వంబు సార్థభావమునఁ జొనుపఁ
దనదానధారల ర్థినికాయ దారిద్ర్య చటులానలార్చులఁ జల్లనార్ప
దనమంత్రశక్తులు జనపాలకైశ్వర్య సస్యంబులకునబ్ద సమితిగాఁగఁ
దనరూప మిందుకుం దాస్త్రామలకునైనఁ బలుమాఱు మదిసిగ్గు పాటుఁ బెనుప
రాజమాన్య గుణవ్రాత రాజమాన్య రాజసచివాగ్రి గణ్యుఁడై రాజసభల
మెచ్చునచ్చులగుమిగూర్చు మృదులహృదయు రమ్యనయమంత్రికుశలవరామమంత్రి.

సీ. విద్వద్వతంసముల్ వివిధ ధర్మాధర్మ విధులొక్క వైపున విస్తరింపఁ
గవితానిబంధనా కర్కశప్రాచుర్య కవులొక్క యోరఁగాఁ గ్రందుకొనఁగ
నఖిలమనోరథావాప్తిజాతామోద యాచకావలి యొక్కయెడత నిలువ
సంఖీభవచ్ఛైల సంప్రత్ప్రతిచ్ఛాయ బంధు బృందం బొక్క పజ్జనలమ
సరసవీణావినోదగానరసధుర్య గాయకవ్రాత మొకచెంతఁ గలయఁబర్వ
మణిగణోజ్జ్వలమౌ సభా మంటపమున రక్తిఁగొలువుండి కుశలవ రామమంత్రి.

సీ. విబుధసీమంతినీ వృత్తవక్షోజచం దనకర్దమములలోఁ దాండవించి
భుజగపుంగవవధూ వ్రజహారహీరప్ర భాచకచ్చకలత్తోఁ బ్రతిఘటించి
హరిదంగనామనో హరపరిగ్రహాకటీ తటదుకూలములతోఁ దారసించి
కుకురులాటవరాట కోసలాదినృపాల లలనాస్మితములతోఁ గలసిమెలసి
యలరునేమంత్రిసత్కీర్తి యతఁడురాజ మాన్యమంత్రాంగశక్తిశుంభ ద్భస్మశుంభ
సంభృతోత్సాహిమత్కృతి స్వామియైన రమ్యనయమంత్రి కుశలవ రామమంత్రి.

వ ఒడ్డోలగంబుగాఁ గొలువుండి యనంత మణి ఘృణి ప్రచయ పరిష్వంగ
రంగదుత్తుంగ తరంగ సముజ్జ్వలన సింహాసనంబున నుదయ గిరి శిఖరస
మారోహణంబున నెసంగు ననంత మణి వసువున నుల్లసిల్లుచు నిరంతర
నిరంతరాయ సౌమనస్యాభిసస్యానూన గరిమంబున విబుధులగు విబుధ
లును, భవ్య కావ్య సమాఖ్యాన బంధ బంధురతా రామణీయ కంబునఁ
గవులగు కవులును, మంత్రాంగ ముచర్చకా చర్చా సమారూఢ మనో
వ్యాపార పారీణతల గురువులగు గురువులును, సురభీ సమయాను బాధి
రసావస్థాన సంసూచనంబున గణికలగు గణిక లును, భువన భయంకరా
హి భయంబులకు నరేంద్ర పటులగు భటులును, నక్రాంతక ళ్యాణ ప్రతి
పాదన హృదయంబు [illegible] బులో హితులగు పుర్రో

తులునుంగొలువ నెడనెడ గుణసింధువులగు బాంధవుల యప్రాపు గౌరవ ధురాపరీపాక సురభిళంబులగు వాగమృతంబుల మేను నిరుపమానసుఖస్థితిం బూరయ సాట్టహాసంబును సపులకోద్భేదంబును నసమసుషమా సమారూఢతారకా సముల్లసనచుంచు చంచన్నయన దృక్త్రితంగమ్మునునగు పున రుక్తి సంధాన కౌశలంబునకు నివ్వెఱవడు నాగరికరసికజనంబుల మనంబులకు రసార్ద్రితిఁ బాడుగట్టంజేయుచు నర్థిసమాదరణంబుల సురధరారుహ మహిమంబులు సంసూచిత గంధగంధాంశంబులై వెల్లివిరియ శిబిదధీచి సుర మణి ప్రముఖ నిఖిలోదార ధిక్కరణవిత్త హృత్తామరస సరస సమున్మేష వశంబునఁ గవిజనతా ఘనతాసంపాదకయశః పారంపరీపరీరంభ సంభావనా విశేషసంగ్రహణ హేలాతత్పరుండై పొత్తూరి కులకలశ పాథోనిధాన రాకా హిమకరుండగు నమ్మంత్రికంఠీరవుండు.

మ. నను విద్వజ్జనజాలలాలిత వచో నైపుణ్యవప్టంభగుం
భనధారాళకవిత్వ తత్వకలనా పారంపరీపారగున్
ఘనుడై వజ్ఞ కలావిచక్షణమనః కౌశల్యుఁ జేరంగర
మ్మనిరావించి వచించె నంచితవచో మాధుర్య మేపారఁగన్.

మ. వరపుంభావసరస్వతీ చతురతా వాల్లభ్య సంసూచనా
కరపాతంజల వాగ్విశుద్ధకవితా కల్హారచూరీరసాం
కురితస్నిగ్ధ నిబంధబంధురకథాం కూరాంకితగ్రంథక
ల్పరతోత్సాహివి ! పాపయార్య సుకవీ ! ప్రత్యక్షశోభారపీ !

క. రసనవకము తేనియ సా రసమునఁబలెనీదుచిత్త రాజీవమునన్
రసవంతము గావున సా రసరణి వివరింతునొక్క రమ్యతరోక్తిన్.

క. ఆరాధ్యమూర్తులరు మీ రారయ బంధువులు గురువు లై తిరిగానన్
గౌరవమున నోపాపయ గారూ ! యాశీర్వదించి గ్రంథమిడఁదగున్.

చ. సరస మృదూక్తివై భవము సత్కవిలక్షణ పాటవంబు బం
ధురసుగుణానుషంగమును దుష్కరసాహితిఁ గల్గుమేటివీ
వరయఁగఁ బాపయార్య ! విబు ధావళిమెచ్చఁగ నొక్కగ్రంథమి
ప్పరుసునఁ జెప్పిమాకునుశు భంబుగ సత్కృతిఁగూర్పఁగాఁదగున్.

క. అనిజనితానందముతో ననుఁగనియమ్మంత్రివరుఁడు నవ్యతరయశో
ఘనతాదిమజ్జనతాజయ వినుతాతిశయమ్ముగమ్ము వెండియుఁబలికెన్.

శా. సంతానోత్తమమైన గ్రంథకృతిమ త్సంతానమందర్థికిన్
సంతానద్రుమలైన ప్రగ్గడలను చ్చైర్లీలనంకించిన
త్సంతానమ్ములుమెచ్చఁ బుణ్యతరమా చారిత్ర మీవార్ధిరిన్
సంతానస్థిరకీర్తి సంపదలుమిం చంగూర్చిమాకీదగున్.

ఉ. రాజసభాభిరంజకపురాతనపుణ్య కథాసుధార్ద్రమై
రాజకిరీటగౌరవధు రామధురాచ్ఛ గుణాలవాలమై
రాజిలుకావ్యమొక్కఁడు చి రంతనపుణ్యరమానుభూతికు
త్తేజకమాకృతిన్నడివి తేర్పుము మద్హృదయాభిలాషమున్.

ఉ. నావిని నూత్నకావ్యరచ నావినివేశిత చిత్తవృత్తినై
కేవలకల్పనాకథల కించిదుదంచన భావమూనిపు
ణ్యావహపూర్వ సత్కథల నారసి యారసికాగ్రయాయికా
పోవనిమోదమీనెడు న పూర్వకథన్ రచియింపఁ గోరుచున్.

వ. అప్పుడొప్పులకుప్పయగు నప్పురుషసింహంబర్పించు కప్పురంబును గొప్పలైన యొప్పులకుప్పలనొప్పు హాటకముద్రికాముద్రిత వీటికాశతంబును, సుగంధగంధిల ప్రశస్తవస్తుకోటి కోటీరంబగు పాటీరంబును, పటుపటక్షోదిత పటవాసక్షోదంబుల సుకుమారంబులగు దుమారంబులనభినవ జాంబూనదాంబర విభూషణాడంబర సంభోధనంబుల నింపుసంపాదింపుచు సబహుమానంబుగ విడిదికనిపినంగదలి నిజమందిరంబుఁ బ్రవేశించి సహృదయ హృదయాహ్లాదంబగు నేతత్కావ్యంబున రచియింపం దలంచిన వాఁడనై, కృతిపతివంశావతారంబభివర్ణించెద.

-* కృతీశ్వరువంశకథనము *-

సీ. బాసవాల్ ధారకంటి పాపనితలఁదాల్చు టాపదుద్ధారకుఁ డౌటఁదెలుపఁ
గత్తినెచ్చెలిమాయ కలికిఁగౌఁగిటఁజేర్చు టఖిలేశ్వరేశ్వరుం డౌటఁదెలుప
బడుగుతాపసికెక్కు టడుగొక్కటిచ్చుట యతిభక్తవత్సలుం డగుటదెలుప
సపరంజిమలవింటి కనువుగావించుట యఘటితఘటనాంకుఁడగుటఁ దెలుప
వఱలుశశిశేఖరుఁడువిష్ణు వల్లభుండుభృంగివరదుండుగిరిధన్వి త్రిభువనములఁ
గనఁగరక్షింపననఁపద ఘుతవహించి సకల కారణమైయొప్పుసాంబమూర్తి.

సీ. ఏదేవ దేవున కెల్లబ్రహ్మాండ ముల్ చదురుసేయంగని చ్ఛాగృహాళి
ఏమహా శివుబుజగ త్సృష్టికల్పనముల కాణాచియగుమూల కారణంబు

ఏపరం జ్యోతికి నిహ పరంబులు రెండు సాధ్యాస విక్షతులై సందడించు
ఏయనిర్వచనీయుఁ డేమియుఁ దాఁ గాక యన్నియుఁ దానయై యలరుచుండు
అట్టితత్త్వాదితత్త్వమే మట్టుమీఱి వెలుఁగునకుమూలమైనపె న్వేల్పు శివుఁడు
చిద్ఘ నాకారుఁడైనని శ్శ్రేయసంబువాఙ్మనంబులకందని వస్తువతఁడు.

శా. ఆసర్వేశ్వరునందుఁ గల్పితభిదా ధ్యాసంబునన్ గర్తృతా
భ్యాసుల్ మువ్వురు వేల్పులుద్భవిలిర వ్యక్తస్వభావంబునన్
భాసాం సేవధులందుసృష్టికలనా పారీణుఁడై విశ్వవి
న్యాసంబొప్పఁగఁ జేసె వాక్పతిశతా నందారవిందార్భకుఁడై.

శా. ఇచ్ఛావర్తనమాచరించుచుమనో భీష్టైకసంసర్జనా
త్యచ్ఛప్రౌఢి ఋషీంద్రసర్గముసమ ర్థంబొప్పఁగావించెన
ప్రచ్ఛన్నాత్మసుఖైకభోగులయిరా బ్రహ్మణ్యులకోటిలో
నచ్ఛిన్నప్రథనొందె నెక్కమునియా ఖ్యందానుగౌండిన్యుఁడై.

ఉ. అమ్మునిరాజసంతతుల నంతములై చెలువొంద నందుహృ
ద్యమ్ముఖభోగభాగ్యనయ ధర్మముఖాఖిలవర్గసాధకా
ర్థమ్ములఁ గీర్తిపౌరుషభ రమ్ములనాత్మవిచారధీరసా
రమ్ములఁ గార్యనిర్వహధు రమ్ములఁ బొత్తురియన్వయంబులన్.

సీ. సత్యభాషలహరి శ్చంద్రునితోఁబొత్తు దీనపోషణలరా ధేయుపొత్తు
స్థిరధర్మవృత్తిఁ గుంతీసుతాగ్రజుపొత్తు శౌర్యసారమునభా స్కరునిపొత్తు
సకలవిద్యాప్రౌఢి శతమన్యుగురుపొత్తుహితవైభవములదే వేంద్రుపొత్తు
స్ఫుటధైర్యమునహేమ భూమీధరముపొత్తు విపులకీర్తులఁ బాలవెల్లిపొత్తు
రక్షణంబుననిందిరా రమణుపొత్తుదానమానంబులనుదమ తామెపొత్తు
గానఁబొత్తూరివారన ఘనతఁబ్రబలెవసుధఁ గౌండిన్యగోత్రులా వారికపుడు.

శా. ఆవంశాంబుధిఁ బూర్ణచంద్రుఁడయివి ద్యావిక్రమజ్ఞానస
ద్భావానుగ్రహనిగ్రహప్రశమసం ధాకార్యనిర్వాహస
త్సేవాకర్మఠచిత్తశుద్ధి జనిత క్షేమంకరస్వైరలీ
లావాల్లభ్యములభ్యమై వెలసెఁ బోలన్ రాజురాజత్ప్రభన్.

సీ. సతతవిశ్రాణన శ్రద్ధాగరిష్ఠత యర్థిపంకేరుహా ర్కాభమయ్యె
నిబిడమంత్రోల్లాస నిశ్చయాత్మప్రౌఢి జనపాలజనతాబ్ధి చంద్రమయ్యె
అనుపమానాత్మభ వాంగసౌందర్యమ్ము యోషిచ్చకోరికా జ్యోత్స్నయయ్యె
జపతపోధ్యానని శ్చలచిత్త విశ్రాంతి సకలతాపసకులా చార్యమయ్యె.

నిగమసిద్ధాంత వివరణో న్నిద్రగరిమ ధర్మసంరోధకులదావ దహనమయ్యె
నిలనుబోలమరాజ మతీంద్రుమహిమ హిమకరార్కులుగలదాక నెసఁగుటరుదె

చ. పురుషవరేణ్య గణ్యుఁడగు పోలమరాజను పూర్వశైలమం
దురుతరకాంతిశాలురయి యొప్పిరి పుత్త్రులు రామలింగమం
త్రిరుచిర భోగభాగ్యముల దీపితుఁడై కులవృద్ధుకారపేఁ
డరయమదన్వయాభరణ మానసవారలనెప్పెసూర్యుఁడై.

సీ. దుర్గాధిపతులెల్లఁ దొలఁగక తనమంత్ర శక్తిచేఁ గార్యముల్ సక్కఁబఱప
యాచకుల్ దనయీవి ననయంబుధనికులై యలకాధిపతినైన నపహసింప
నతిథులుదనయింట నమృతాన్న తృప్తులై యలసుధాశనపాళి నతకరింపఁ
బటుకవుల్ దనచేతి పారితోషికమంది మదిభోజసత్కృతుల్ మఱపుఁగొనఁగ
వెలసెనేమంత్రి కుండినీ స్థలసమగ్ర నిగ్రహానుగ్రహక్రియా నిరతినఖిల
జనులఁబాలింపుచున్నట్టిసచివకులల లాముఁడౌరామమంత్రిఁబోల్పఁగఁగలరె.

క. అమ్మంత్రికొమ్మబంగరు బొమ్మయనంజక్కఁదనము బొలుపెసఁగఁగజా
గమ్ములమాకుల నిద్దపుఁ గొమ్మయనందనరెఁబట్టు గొమ్మయిఁధరకున్.

సీ. పలుకుచందమెసర స్వతిగాదువివరింపఁ బావనత్వమునన న్పగిదియయ్యె
సిరిహరిప్రియయంచుఁ జెప్పటింతియకాదు వైభవంబునను న ప్పాటియయ్యె
స్వాతంత్ర్యమునహైమ వతిసాటియేకాదు భూషణోద్వృత్తినప్పోల్కిఁగాంచె
సహనంబునను ధాత్రి సరివచించుటకాదు ద్విజపోషణములన త్తెఱఁగుగనియె
నేమిచెప్పఁగవచ్చు న య్యింతిసురుని దంతియోగాక సంపంగి బంతియొక్కొ
యనఁగసొంపొంది వెలఁదుల యందుమేలు బంతియైపార్వతమ్మసంపదలఁదనరె.

క. ఆరామ మంత్రికులపతు లారాయనఁదనయుఁగాంచె నర్థివ్రజమం
దారున్ గనకాచలసమ ధీరున్ సింగయ్యనామ ధేయునుదారున్.

క. రాజనఁజనుయశమునసుర రాజనఁజనుభోగమునధ రానలయధురా
రాజదార్జినయజ్ఞత రాజిలునాసింగరాజు రతి రతిరాజై.

క. మాటలునిక్కంబులకున్ మూటలువేయించెఁ బెక్కు మురహరుపేర్ల
దోఁటలు శ్రుతిహిత గతులే యాటలుమాసింగరాజు నభినుతిఁదరమే.

సీ. పలుకునొక్కొకచోటభాషాచమత్కార మమృతంపుఁగోలఁకులై యావరింప
గులుకునొక్కొకచోటఁ గుధర స్తనీనవ శ్రీగంధచర్చలు చెమటజాఱఁ
జిలుకునొక్కొకచోట సిరులుయాచకవాటి తలపులకురుపులై ధరణిమెరయ
నలుకునొక్కొకచోట నగ్రనగ్నులభయ భ్రాంతులింతింతలై పఱచిపోవ

మంత్రిమాత్రుండె సురరాజ మంత్రిమంత్ర తంత్రనిశితలక్ష్యసంధాన ధర్మమర్మ
కర్మకర్మఠుండైన యా ధర్మమూర్తి సింగరాజును నుతులఁజ గ్రింపఁదరమె.

క. ఆమంత్రి దేవిసూరమ నామమ్మన వెలసెఁ బతియ నారతసుఖలీ
లామృదులాలనకుందగి కోమలసౌందర్యరతియొ కోయసనెందున్.

శా. ధీరుండై తగసింగరాజుగనియెన్ దీవ్రప్రతాపోదయున్
హారస్ఫారయశఃపటీర పరిలిప్తాశావధూటీచయున్
ధీరోదాత్తునిరామలింగ సచివున్ దేవాధిపప్రాభవున్
ధారాధీశసమానదానుఁగృతసం థాబాధసంధానునిన్.

సీ. ఎదుటదేహియటన్న నించుకేనియుఁగొంకు దానెఱుంగండర్థి దానవేళఁ
గలముఁబట్టెనటన్నఁ జలపట్టిఢక్కణా లెక్కైకనొక్కచేఁజక్కఁబఱచుఁ
బలుకుపన్నిదమన్న భయదభైరవవీర భద్రాదులకునైన భయముగఱపు
చెదిరించెనన్నఫ ణీశవాగీశుల తోనైనవాదించు ధూర్తశక్తిఁ

గీ. గలిగియునుపూర్ణశమదమాక్రాంతచిత్తసుఖరసాస్వాదియైమహాయిఁజొక్కువాఁడు
రామలింగయ్యనాఁడుశ్రీరామరామ యర్థిదారిద్ర్యమొక్కఁటేయణఁగిచనియె.

క. శంభుధ్యాన పరాయణ జంభారిసతీసమాన శాశ్వతవిభవో
జ్జృంభితయై శాంభవినా గంభీరవతీలలామ కలదాతనికిన్.

క. రతియోసోయగమునహరి సతియోసంపూర్ణభోగ సంపదవాప్తిన్
సతియోపతివ్రతామతి సతినాశాంభవమనెన్నఁజాలుటయెట్లో.

గీ. కనియెనారామలింగయ్య ఘనునివినయ ధనునినృపకార్యముఖ్యసా ధనునిదాన
ఘనునిఁబాపన్నయనుమంత్రి జనునిఁదనదు ఘనపితౄణంబుసర్వంబుఁగ్రాగిపోవ.

సీ. కలిమిపూవుంబోణి కాపురంబుగనిల్చె ధర్మవర్తనముదత్పరతఁగనియె
దానదాక్షిణ్యముల్ దండబాయకనిల్చె జ్ఞానవిజ్ఞానముల్ స్థానులయ్యె
శమదమంబులునువి శ్రాంతిఁజెందిసుఖించె భక్తిభావనలాత్మ బాయవయ్యె
స్వరసకవిత్వసం పదఁవినలరారె సంగీతతాదాత్మ్య భంగిపొంగె
పరమపావనుడైన యప్పాపరాజ మంత్రిచంద్రునివిడువకి మ్మాడ్కిసుగుణ
జాలమెల్లనురత్నరిం ఛోళియనగ లలితమోహనలీల న లంకరించె.

మ. వరషాష్ఠ్రార్థికులాబ్ధిచంద్రుఁడగుపా పన్నప్రధానాగ్రణిన్
గరముల్ కల్పకశాఖలంచుబుధసం ఘంబెల్లమెచ్చంగను
ర్వరవిప్రావళినిత్యదానములఁ బూర్ణ శ్రీలఁజెన్నొందుచున్
గరమొప్పాతె సువర్ణశైలశిశుసం ఘాతమ్మనానిమ్ములన్.

క. శ్రీభారతీసుఖానుభ వాభోగధురంధరుండ హార్యస్థిరతా
శోభితుఁడక్కచ్చమ్మను ప్రాభవమున బెండ్లియయ్యెఁ బాపన్నధరన్.

క. చక్కఁఅతోమలచిరొకో యిక్కమలదళాక్షినగ నింపుగ తేనెల్
గ్రక్కఁఘనుషులంగడుసరి యక్కచ్చమ్మను గణింప నలవియెగవిక్కిన్.

క. అమ్మాత్రికొమ్మనెనయుచు గమ్మనివిలుకాండ్రముప్పరి గనెనాజనతా
సమ్మతుఁడై నృపసభల గ్గమ్మనఁబుత్రత్రయంబుఁ గవియోగనిమై.

చ. అనఘుఁడు రామచంద్రసచి వాగ్రణిలింగనమంత్రిసింహమన్
జనపతిపుంగవుల్ వినయ సాహసవిక్రమ దానమంత్రవ
ర్తనలను జీవభావముల తత్పరులై కడుమెచ్చబుచ్చిరా
జును జనరక్షణక్షమత నార్యజనంబులు మేటులౌనన్.

సీ. శైవధర్మముజగ జ్జనములెల్లనుమెచ్చ ధరఁబ్రకటించు ను ద్దండశక్తి
బ్రహ్మతేజోవివ ర్ధనములాభంబుగా నార్జింపనేర్చిన యమలపటిమ
సారస్వతోల్లాస సంధానముగణించు పరమపావనవచః ప్రాభవంబు
రాజభోగాభోగ రంజకప్రౌఢిమ ననురక్తిఁబాలించు ఘనవిభూతి
దనరియారామచంద్ర ప్రధానియిట్టి గుణములార్జించిమించిన కోసలేశు
మనుమనిగ్రహించు నపరజ న్మంబనంగ దనరెనార్వేలకులపవి త్రతఁదనర్చి.

క. లింగయ్యామెఱసెనహిపా లింగయ్యమునందునణఁచి లీలారచనా
లింగనగాతూహలము పొంగంగులమెల్లదాన పొగడించిజనిన్.

సీ. సాటిమంత్రులవనీ వాటికోయిలమాడ్కి రంజింపఁజేసికా ర్యములనెఱపు
నరపాలసభలఁగి న్నరపాలవిభులచేబహులక్షకులనయిన భరమొనర్చు
బంధుబృందమునబ్జ బంధుండుదామరగుంపుచాడ్పునానంద గింపఁజేయు
విబుధాగమంబైన విబుధాగమముపోల్కి నడవడిదారిద్ర్య మడఁగఁజేయు
నెంతవినయగుణంపుపెం పెంతవిజయమెంతసౌజన్యమేమని యెంచవచ్చు
నీవిరీవినటంచుసంభావి తుఁడగులింగనామాత్యుఁడోనెరు నేగణింప.

క. ఆలింగమంత్రిమణియు ల్లాలింగణుతింపవశమె యాదెమ్మనుత
ల్లీలావతినెనయుచుశుభ శీలుండాతండుగనియెఁ జెలువుగసుతులన్.

సీ. మందరాచలధీరుఁడిందుకుందకదంబ సుందరుండైనము కుందరాముఁ
డక్షీణధనకృత్క టాక్షవీక్షణరక్షితార్థిసార్థుండువిమా నాక్షిదాసు
సంగీతసాహిత్య సరసవిద్యాసమా సంగకౌశలినర సింగమంత్రి
కన్నంతవేడిన కన్నమిన్నగనర్థిమన్నించియిచ్చుపా పన్నశర్మ

రామనామసుధారసా రచితనిత్య తృప్తిరామయ్యమంత్రినా దేవతరువు
లర్థిగల్గినమాద్రిచె న్నలరిరపుడు లింగనామాత్యవార్థిసల్లీలమెఱసి.

ఉ. అంతననంతరమ్మునన యావనధుర్యుఁడు బుచ్చిరాజు సా
మంతనృపాలసత్సభల మన్నన గాంచి దయారసై కవి
శ్రాంతవిశాలలోచనవి సారణలన్ ద్విజరక్షసల్ప్రియా
క్రాంతసమస్తపుణ్యుఁడయి గర్జిలెదుర్జనభర్జ నంబులన్.

క. రామారతివల్లభుఁడగు రామయ్యయునన౯గవీర రాజనసుజన
క్షేమంకరులిరుపురుగుణ ధాములు బుచ్చయ్యమంత్రి తనయునితనయుల్.

సీ. పరసతీ పరధనా పహరణ క్రియలందు దూరులై సజ్జనా ధారులగుచు
కులసమా చారాను గుణవర్తనైక సంశీలురై సరసవా గ్జాలు రగుచు
జనపాలకాస్థాన సదనోచితక్రమా రంభులై సతతని దర్శంభు లగుచు
నజ్ఞాన విధ్వంసి విజ్ఞానసాధితా ద్వైతులై సమసుఖా న్వితులగుచు
నన్నదమ్ములురామలిం గాఖ్యమంత్రి వీరమంత్రీంద్రుఁడునువేన వేలుజనులు
వేవిధంబులఁబొగడనా శ్వేలకులము వెలయనిహపరసౌఖ్యముల్ గలిఁగిమనిరి.

వ. అప్పరమ పావనంబైన వంశంబులోన.

శా. రాజాస్థానములంబ్రసిద్ధిగనువా రల్ మంత్రివర్యుల్ మహా
తేజశ్శాలురు గల్గరో నృపనయ స్థేమంబులార్జింపరో
రాజాస్థానమునన్ బృహస్పతిబలెన్ రాట్కార్యముల్ దీర్పఁగా
నోజల్ బాపురె రామచంద్రునకుజో డూహింపఁగానాదురె.

మ. దరబారీనెరహూోషులన్ తుజుగుబల్ దాలద్బుడాయించిబం
దరు గోల్కొండ మొకల్మకాములమము దల్లీనిజామాదులం
దరుమెచ్చైశిరసావహించగపసం దామంత్రశక్తుల్ రహిం
చిరవాజ్ఞాపుచు రామచంద్రసచివ శ్రేష్ఠుండుమించెన్ ధరన్.

సీ. కల్పవృక్షంబేమి కసటించెనోగాని యింద్రలోకంబుపై నెలమిమానె
గగనమండలముపై కన రేలపుట్టెనో చంద్రుండుపుడమి సం చరణమరగె
ఖచరబోధం బేల కట్టిపెట్టెనోగాని గురుఁడుసర్వంసహాస్ఫురణుఁడయ్యె
దనవై భవమునసే తక్కువగాంచెనో విబుధేంద్రుఁడిహలోక విహృతిగాంచె
సనుచుబొత్తూరి కులకల శాంబురాశి చంద్రుఁడైనట్టి శ్రీరామచంద్రసచివు
దానసౌందర్యనయభోగ తత్పరతలఁ గాంచిమెత్తురుబుధజనుల్ గలసిమెలసి.

సీ. కవితావిలాససం ఘటనాపటీయుల కిచ్చుటేగాదులో మెచ్చనేర్చు
కణగిధర్మాధర్మ ఘనపరిష్కారమ్ము లేర్చుటేకాదుతాఁదీర్చనేర్చు
వేదాంతవాక్యార్థ విజ్ఞానసారంబు దెలియుటేగాదాత్మఁగలయనేర్చు
బుధబృందంబులో పలనెయ్యమలరంగ నించుటేకాదు లాలించనేర్చు
చతురుదాకరపరివృత షణ్మతలాంత రాంతరామాత్యవర్గ వి శ్రాంతగుణని
తాంతవరగుణపేటియై తనరురామ చంద్రసచివేంద్రునకు నెందు సాటిగలరె.

క. ఆరామచంద్రుకీర్తికి గీరామాహారహీర గిరివరశరశ
శ్రారామవాటికామృత సారామలరుచులుచుమలె సరకుగానంగన్.

క. అక్షీణసంపదలచే భిక్షుసభం దెగడుసచివ విబుధేంద్రునకున్
ప్రేక్షావతీమణి విశా లాక్షియనందరుణితనరు హరికిరమయనాన్.

సీ. పరపూరుషులభ్రాతృ భావంబుగాఁజూచునన్నదానమునందు నన్నపూర్ణ
యర్థివేడినయంత నడుగుదప్పకయిచ్చు నను్గుల యెడలనెయ్యంబుతఱుచు
పండితాళులఁబ్రోచు పనిమనోధర్మంబుహరిహరసిద్ధని త్యవ్రతంబు
పరమార్థబుద్ధిత త్పరతకుఁబుట్టిల్లుధర్మానుకూలవ ర్తనముగుణము
నిత్యసౌభాగ్యలక్ష్మియా నెలఁతగనినకన్నుదోయికిసాఫల్య గరిమకలదు
ప్రవ్వితండమ్ములైసిరుల్ తనగృహముననలరఁదనరారునవ్విశా లాక్షిదేవి.

శా. చుట్టుంగైదువజోదుకుంగమలనా సొంపొందిముక్కంటికిన్
గట్టులాఁియనిబిడ్డనాకడుపుబం గారయ్యకున్వాణినాఁ
బట్టంపుంబువుబోణియైచెలిమిగు ప్పన్ రామచంద్రుండిమిం
బుట్టంజేయుచునవ్విశాలమసుఖా భోగమ్ములందెందఁగన్.

క. అద్దంపతులకుఁగలిగిరినిద్దంపుగుణంపువలపు నిఖిలసభలలో
నెద్దిక,గొలుపఁగవిద్దెలబుద్ధులప్రోవులయిసుతులు పుడమితొడవులై.

సీ. కులవృద్ధజనములు కోటీశుఁడౌనసధరణిపాలురుయుగం ధరుఁడనంగ
నవలాలితండెసూ నవమన్మథుఁడనంగదీనజనాళిరా ధేయుఁడనఁగ
ధీమంతుఁడితఁడే దేవగురుండననరిజనమ్ములువిక్ర మార్కుఁడనఁగ
గవికోటిభోజరా జవతంసమనియెన్నసత్యవాక్కునహరి శ్చంద్రుఁడనఁగ
భక్తసంఘంబుపుంభావ భక్తియనఁగసద్గుణంబులకాస్థాన సదనమగుచు
నందనులలోనఁబెద్దయా నందరాయుఁడొందెసత్కీర్తికులపాళి శంకెయనఁగ

ఉ. ఉమ్మలికమ్ము లేక బహుయోజనదూర సమాగతార్థి జా
తమ్ముల కిష్టసంపదలు దార్చుచు వల్లభుచిత్త మాత్త భో
గమ్ములఁ దేర్చుచుం బనుల గద్దరియై విలసించి మించి పే
రమ్మయనంగ నాసచివహంసునకుం దగెఁబువ్వుబోఁణియున్. ౭౬

క. అప్పురుష సింహు నవరజుఁ డొప్పులకుం గుప్ప యగుచు నురుగుణ మణులం
గుప్పుచు గాళీదాసుం డొప్పెంగవిజననిధానమై యితఁ డనఁగన్. ౭౭

సీ. కట్టించెఁ బటుశిలా ఘటితశస్తులవప్ర దీపశంభుముకుంద ధిష్ణ్యపాళిఁ
బెట్టించె శాల్యన్న పృథుల సూపాజ్యపూర్ణాన్న సత్రములు విప్రావళులకు
ధట్టించె ధర్మవిధ్వంసమార్గోల్లాస కుటిలదుర్జనకర్మ పటలమెల్ల
రెట్టించెఁ గర్ణాంబరీష మాంధాత్రాది దానశౌండుల గుణాదానగరిమ
గీ. నట్టనడుమైన నేరేటి మిట్టగలుగు నట్టియుద్యోగి జనములోఁ బెట్టు బెట్టి
గట్టిగా నీతఁడని పేరుఁ బెట్టవచ్చు ననగఁ దగ కాళిదాసు వేయనఁగ నేల. ౭౮

సీ. సరస సాహిత్యాను షంగసత్కవిబృంద మనయమ్ము నునయంబు నభినుతింప
దర్కమీమాంసాది తతవచఃపటుశాస్త్రి సంఘంబులందంద సందడింప
వేదాంత వాక్యసం విత్సామరస్యార్థ వేత్తలాత్మాద్వైత విధులు దెలుప
బంధు బృందోల్లాస బహుళప్రసంగ సంగతచమత్కారముల్ కందళింప
గీ. ముందు నడిసన్నమంత్రుల ముప్పదిద్దరందు గణుతింపఁదగునన నఖిలగుణము
లందు దనసాటితానమై యందమొందెఁ గవిజనోల్లాసుఁడైనట్టి కాళిదాసు. ౭౯

సీ. అతిథిశతంబుతో నాప్తవర్గంబుతో గజఘోటికాందోళికములతోడ
శ్రీశైల కాళహస్తి చిదంబరాదిది వ్యక్షేత్రయాత్రలొప్పరయఁ జేసి
వెలయ సేతుస్నాన విధిసల్పి రామేశు నాజ్ఞఁ దాశిరసావహించి పూర్ణ
యాత్రగా శ్రీవారణాశి కిఁ గాశికిఁ జనిమరుద్వాహినీ సలిలములను
గీ. దోఁగి విశ్వేశు సేవించి దురితవిపినవహ్నియనఁ దేజరిల్లి యివ్వసుధఁ బ్రబలె
వంశపావనుఁడనఁగ నవార్యశక్తిఁ గవిజనోల్లాసుఁడైనట్టి కాళిదాసు. ౮౦

సీ. ఒకవేళఁ గవిజన ప్రకటప్రబంధముల్ పరపుచో భోజుఁడై యొరపునెరపు
నొకవేళఁ బండిత ప్రకర గోష్ఠులు సేయుచో విక్రమార్కుని సొంపునింపు
నొకవేళ నాంధ్రభాషోక్తి పారంపరల్ దెలియుచో రాయల తీరుదార్చు
నొకవేళ గానామృతోల్లాసమునఁ జొక్కుచో మధురాధీశు సొలపుగలపు
గీ. నన్ని వేళల నొక్కతీ రీవిఠీవి కేలుతలుపుల కురువలో కిన్నరేశు
గనుల పుట్టిండ్లొ భళిరెయ కాళిదాసు జన్మసంపత్తి కారణ జన్మవృత్తి. ౮౧

చ. లలితరమా మనోహరవిలాసము నంగొలువున్న వేళ వి
చ్చలవిడి హాటకాంబరవిసర్జనసేయుచు నాత్మలోపలం
దలపమతల్లికయన్ శ్రుతిహితంబును సాగద కాళిదాసుము
త్రులతల పుష్పచిత్రమని తోపఁగఁ జేయు వసుంధరాస్థలిన్. ౨…

శా. కాళిదాసు యశంబు విక్రమమశంకన్నుండు వెన్నెక్కె దిశా
పాళిం ద్రిమ్మరఁ దాగ్రస్థిత హంస యుగ విభ్రాంతిన్ హరి బ్రహ్మలు
ద్వేల ప్రక్రియఁ బట్టఁ జూతు రసఁగా వింతే జగంబెల్ల త
ల్లీలల్ చూచుచుఁ బుష్పసంతులను టోలిన్ డెంద మందెన్నఁగన్. ౨౩

సీ. పరలోకములె కాదు పరలోకములనెల్ల బయలు సేయించిన భద్రమూర్తి
కన్నవారికె కాదు కన్నవారికి నెల్లపుణ్యలోకంబిచ్చు పుణ్యజన్మ
యర్థికే కాదు ప్రత్యర్థికిగలయంగ దానవత్వముఁ జూపు ధైర్యశాలి
వసము లేకాదు జీవనములు చేయుచో మృదులతల్ పెంచునమేయగుణుఁడు
గీ. నాఁడు సారస్వతమ్ముల నేఁడు సిరుల వెలయఁ జేయుచు నాకాలభేదము సధ
రాపతికిఁ గీర్తులార్జించు రాజ్యపూజ్య కాళిదాసును వర్ణింపఁగలరె కవులు. ౨౪

ఆ. అగ్రభార్య దనరు నమ్మాత్రివరునకు సర్వనిస్వతాప హర్త్రమపాణి
పూజితాబ్ధితూణి పుణ్యవ్రత శ్రేణి కీరమధురవాణి కృష్ణవేణి. ౨౫

వ. మఱియును. ౨౬

శా. లీలామన్మథుఁడై ప్రసిద్ధిఁగను కాళిదాసు నిల్లాలు నా
నాలావణ్య విలాసముల్ కిమలవి న్నానాంబు సూచించుచో
శీలం బార్యులు మెచ్చగా విజయలక్ష్మీ దేవినావర్ధిలెన్
బాలారత్నము సత్యదాన నియమ వ్యాపార శీలంబులన్. ౨౭

సీ. అప్పుల పాలౌచు నతిభంగములనొందు పుట్టింటఁబుట్టిన యట్టికొలత
నిలుచుచోఁ దిరముగాని లువక చాంచల్య స్మృతి మైయింటింట వెలయకొదువ
గతిమాలి కడునాకు లతలఁ జెందిన గుంపులోఁ బుట్టువులుగా దొడరుకడమ
పతిపేరు టురమెక్కి యతని పేరడగించి కలుములనుబ్బు లెక్కసపు వెలితి
గీ. నిట్టిగుణములు వెదకిన నెందు లేమి సిరి జయించిన దీయింతి గరిమసనుచు
సార్థకాభిఖ్యఁ దాల్చె నా జగతిఁ గీర్తి వెలసె భామా శిరోమణి విజయలక్ష్మి. ౨౮

సీ. కాంతు నిష్టోపభోగములఁ దేల్చుట యొకా దన్న సత్రములలో నటుల నేర్చుఁ
బ్రియవల్లభుని మనః ప్రీతి మాత్రమె కాదు స్థిరధర్మ నిరతి నార్జింప నేర్చుఁ
బ్రాణనాథుని భక్తి పరిచర్యకృతులె కాదతిథిపూజలయందు నట్ల నెఱపు

నాత్మేశ్వరుని చిత్త మనుసరించుటకాదు పరమార్థవృత్తి ల నట్లనట్ల

గీ. నాకుపుట్టువులందు నెన్నడైన నిట్టి యింతి గాంతుమె గాంభీర్య మొంత ధైర్య
మొంత చాతుర్యమొంతయీ యెంతసిరుల వేడుకలతల్లితల్లి యీవిజయలక్ష్మి ౮౯

శా. శ్రీలక్ష్మి ప్రతిబింబమా విజయలక్ష్మీదేవి శ్రీలోలకున్
వేలు న్నూరులు లెక్కలయ్యును తగన్ లెక్కింప రాదయ్యెవి
పాసిపూజలఁ గాళిదాసుచనవే యాలాటిదో యామె కెం
గేలుం దామరలచ్చియిల్లగుట కో ర్కెల్ సుస్థితిం జెందెనో. ౯౦

ఉ. నోచనినోము లేదు తను నోచిన నోముల విప్రసత్రముల్
వాచవిఁదీరఁగా నిడని వైసము లేదు వరాల్ సరాల్ గురాల్
దాచుచు సీమి లేదు కల దాయిటువంటి నెలంత భూస్థలిన్
లాచినయక్షికిన్ విజయ లక్ష్మికటాక్షమె కొంగుబంగరా. ౯౧

గీ. విజయలక్ష్మికి హస్తముల్ వేనవేలు కలవటుండంగనిమ్ము ని క్కంబుగనఁగ
నర్థులకువచ్చుచో బొంగుహస్త జలధి కబ్జజాండంబు సరిపోవదనగవచ్చు ౯౨

చ. కుశలవరామమంత్రి నయ కోవిదుఁ డాయన తమ్ముఁడై సుహృ
ద్వశమయి నెమ్మనమ్ము రస వార్ధి తరంగలఁదోగ విద్విష
త్ప్రశమన కేళి మంత్రి బల దర్ప ధురంధరుఁడౌచుఁగాంచె హా
రశరశర త్సుధాకర ద రప్రతిమాన యశఃప్రకాశతన్. ౯౩

సీ. కలశపాథోరాశి కంపమొందఁగజేసి శరకదంబాబుల శిరియఁజేసి
కలిమిమ్రాఁకుల మహా బలమున బిగియించి కామధేనువుఁ బూరిఁ గర్వఁజేసి
చంద్రకాంతంబుల జలజలలాడించి బలు రిక్కగమిఁ బైటఁబాఱఁజల్లి
భుజగాధినాథుని బొరియల దూరించి తెలిదమ్ములను నీటఁగలపివైచి

గీ. శైలరాజన్యశాసన స్తంభమెత్తి యెల్లదిగ్దంతికుంభంబు లెక్కతిరుఁగు
కుశలవిస్ఫూర్తి త్రిభువనీ కోశవర్తి రమ్యతరమూర్తి కుశలవ రామకీర్తి. ౯౪

చ. తెలియనివిద్య లేదు విను తించిన సిగ్గరి యీవి మేరలే
దలయఁడు రాజకార్యముల నాంతర మాత్మనివే కధుర్యము
జ్జ్వలమతి యంతకంతకు న శంకితవృత్తి యయారె ? మంత్రిమం
డలమణి యానియోగిఁ బొగడం గవికోటికి మేరయున్నదే. ౯౫

క. కుశలవరామామాత్యుని విశదవచఃకౌశలంబు వెలసెన్నరపా
లశతంబుమెచ్చ సిరులన్ పశమొందఁగఁజేయు నీతి వాగ్ధుర్యాభై. ౯౬

క. అక్కుశలవరామయ్యకుఁ జక్కని పూబోఁడి సరస సజ్జనసేవన్
మక్కువ లక్ష్మీదేవమ యక్కమలదళాక్షి సెన్న నబ్బురముకదా! ౯౭
సీ. పతిహితంబే వేళఁ బఠికించు సౌభాగ్య లక్షణంబులకు ను ల్లాసపదము
వ్రతనియమాదిక ప్రారంభగుణపేటి యతిథిపూజానిష్ఠ కాటపట్టు
భాగ్యసంపదలకుఁ బ్రభవసంస్థానంబు పరహితోత్సాహంపు బట్టుగొమ్మ
పరమార్థవిజ్ఞాన భావంబులకు దాపు సఫలక్రియాక్రమ సంవిధాన
గీ. మట్టిగుణవతి భువనంబు లాదునందు నెందుగనుగొంద మన్ననుగంగు మెక్కొ
సమరసాలాపనికురుంబ సన్నితంబ లలితబింబాధర విడంబ లక్ష్మమాంబ.
ఉ. అమ్మదనైకసుందరున కర్మిలి రెండవపత్నియైనసా
పమ్మ వయోవిలాస విభవాతిశయమ్ములు సెప్ప వింతగా
రమ్మయనందగుం బతిహితార్థపరోపకృతివ్రతాదులం
దిమ్మహిఁ బిన్నప్రాయమున నే ఘనకీర్తిగణించె మించఁగన్. ౯౯
క. వారలకుందమ్ముఁడుదగెఁ జేరలకెక్కువగుకనుల చేఁ గీర్తులచేఁ
దారల నిరసించుచు సిరు లూరఁగ నప్పయ్య యన న యోన్నతి మిగులన్.
ఉ. తియ్యనివింటిదంటకును దిద్దుగడల్సవరించు నీటులోఁ
దియ్యనిమానసంబు వెను దీయసమేటి జవాబునందుఁ బో
నియ్యని ప్రోడచంద మన దియ్యని దిట్టతనంపుఁ బెంపు న
ప్పయ్యను జెప్పచో నితరులాసరి యాతని కాతఁడే తగున్. ౧౦౧
సీ. రాకేందుబింబమారా వీనినెమ్మోము కలువపూరేకులే కన్నుదోయి
నిలువుటద్దంబులె న్నిక కెక్కు చెక్కిళ్లు బిరుదా కవాటమ్ము పేరురమ్ము
కండెముల్దిరిగి కీల్కొండలాగదభుజాల్ పొడవుకంఠంపున బ్బురముదిరము
గజతుండములఁబోలు గదయూరుకాండముల్ నిలుపు చొక్కంబు మ న్నీల
సూయలు
గీ. నితనిసోయగమలనాటి యించువిల్తు సోయగంబీయుగం బెకా దేయుగంబు
నిట్టిమొలుపక్షిగలదిగా దెంచిచూడ ననుచు నప్పయ్య నెంతు రీయవనిజనులు.
శా. ఆయప్పయ్యకు రాజమాంబయన నిల్లాలమ్యో గాంభీర్య ధై
ర్యాయత్తంబగు చిత్తము నృతిమత వ్యాపార పారీణతా
స్థేయత్వంబును గల్గి భాగ్యమున లక్ష్మీరూపమోనాగ దీ
ర్ఘాయుర్భోగధురంధరత్వముల ది వ్యశ్రీవిడంబించుచున్. ౧౦౩

క. అయ్యన్నదమ్ములిలలో నెయ్యము దియ్యమ్ము లెసఁగ నెగడుచుసుతులన్
వెయ్యారులందు సరివే రయ్యా యనఁగనిరిఘనుల నరిదవఘనులన్. ౧౦౪
శా. శ్రీలక్ష్మీలలనా సరస్వతులచేఁ జెన్నొందుటం బూర్వపుం
గాళిదాసు జయించి మించి విలసత్కల్యాణ చారిత్రుఁడా
కాళీదాసునకున్ రమాసదృశరం గన్మూర్తిమైమొప్ప స
చ్ఛీలప్రస్ఫుటవృత్తియా విజయలక్ష్మీదేవికిం బుత్రుఁడై
హేలన్వర్ధిలె వెంకటప్పసచివుం డీశానసద్భక్తుఁడై. ౧౦౫
సీ. మందారబిసబృంద కుందారవిందాబ్జ చంద్రమోచచ్ఛాయ సడలఁజేసి
శర్వపర్వతబలా ఖర్వసుపర్వార్వ గీర్వాధూరుచుల శం కింపఁజేసి
హీరవారపటీర చారుతారానీక తారహారస్ఫూర్తిదప్పనట్టి
శారద వారిద నారద పారద శారసత్కాంతులఁ బాఱఁదోలి
గీ. భువనములునిండ నెవ్వ నిధవళకీర్తియతఁడుపాత్తూరివంశాబ్ధిసితకరుండు
వెంకటప్పాఖ్యసచివుండు విశ్రుతుండు ప్రబలెఁ బ్రబలుచునున్నాడుప్రబలగ
లఁడు. ౧౦౬
చ. అలయకపొత్తురి న్వయసుధాంబుధి చంద్రుఁడు వెంకటప్ప యీ
యిలఁగల యాచకప్రతతి కిచ్చుటఁ గన్గొనికల్పభూజ మా
కులపడి పండ్లిగిల్చె శశికందును గుందును జెందె నెందుగ
ర్జలుకసురున్వహించెఁ బెలు చన్జలదంబు సహింపఁజాలమిన్. ౧౦౭
క. తగు వెంకటప్పసచివు నిమిగులంగలకీర్తి వెలసె మృగభృన్నగభృ
న్మృగమృగభృన్నగనగభృన్మృగభృన్నగభృత్సుతల్పమితరింబబగుచున్. ౧౦౮
శా. శరదభ్రాభ్రధు నీమరుత్తరువనీ శర్వాబ్జభూభామినీ
శరనీహారకరాబ్జినీ విచికిల స్వర్ధేను సద్రాదినీ
శరధీశాన సమానకీర్తిలహరీ సంపూర్ణలోకాళియై
పరగెం దాఁ బెదవెంకటప్పజలధి ప్రఖ్యాత గంభీరతన్. ౧౦౯
గీ. అట్టి పెదవెంకటప్పకు నగ్రమహిషి యేకవంశాబ్ధి చంద్రుఁడై యెసఁగు నట్టి
పుండరీకాక్షు సత్పుత్రి పుణ్యగాత్రి ప్రకటదుర్గాప్రసాదాంబ భవ్యశీల. ౧౧౦
సీ. పంకజాత నివాస పారుష్య సహితయౌశ్రీకాంత సాటిగాఁ జెప్పనెట్లు
సతతంబు వేధతో సాంగత్య మొనరించుభారతి సమముగాఁ బలుకుటెట్లు
చండికా భిఖ్యయై శైల సంజాతయౌపార్వతిసరిగ నేర్పఱచుటెట్లు
పాంసులత్వనిరూఢి బహువర్ణకలితయౌభూదేవి పోలికఁ బోల్చుటెట్లు

గీ. సునతదుర్గాప్రసాదాంబ ననుపమాన పుణ్యనిరుపద్రవాగణ్య భూరిసత్త్వ
నిర్మలాకారయుతఁగని నిఖిలజగము పొగడుచుండును దద్గుణస్ఫూర్తిదలచి౧౧౧

సీ. ఘనసర్వమంగళా కలితసత్సద్మయై ఘనసర్వమంగళా కలనఁబూనె
సత్యభామా సమాసక్తిచే వివరించి సత్యభామా సమాసక్తియయ్యె
కమలాంచితేక్షణా కలితయై చెన్నొంది కమలాంచితేక్షణా కలితయయ్యె
వరపద్మరాగ సుందర రదనాఢ్యయై వరపద్మరాగ సుందరతఁదాల్చె

గీ. నమితగుణచర్య వేంకటప్పాఖ్యసచివ వర్యు రెండవభార్య వివర్ధితార్య
సుమహితౌదార్యసంతత సుగుణకార్య చిన్నదుర్గాప్రసాదాంబఁజెప్పఁదరమె.

గీ. తనర కుశలవరామయ్య తనదు పెద్దభార్య పెదలక్ష్మిదేవ్యాఖ్య భవ్యశీల
యట్టిసతియందు సుతుఁగాంచె ననఘకీర్తిఘనుని నానందరాయు సజ్జనవిధేయు

క. ఆనంగజలధిచంద్రుం డానందమనంగ నందమందెను వినయ
శ్రీనందుఁడు భక్త్యర్చిత శ్రీనాథుఁడు భరితబాధు బృందుండగుచున్. ౧౧౪

మ. హరినారీమణి సత్యభామ వచనం బాలించి మున్నామరు
త్తరువున్ ధాత్రికిఁదెచ్చినాఁడనుచుఁ బెద్దల్సెప్పఁగావిందుమా
తరురాజంబగు పారిజాతముసుమీ ధర్మాత్ముఁడానందరా
వరయం జాటుచు నున్నదీవియడ నీయర్థబు తథ్యంబగున్. ౧౧౫

క. ఇల బ్రహ్మానందాదుల ఫలమేమో భాగ్యమేమో పరికింపవలెన్
గలుముల బలుముల నొసఁగెడు నలయక పొత్తూరివంశ్యుఁ డానందముదాన్

సీ. చెఱకువింగిణి నెందుఁజేఁబూనాఁడో కాని యనవిఁజరించు పుష్పాస్త్రుఁడితఁడు
ఉరముపైఁ గందెందు నునిచినాఁడో కాని యిలఁజరించెడు నోషధీశుఁడితఁడు
పరతాపకరత నేపట్టున నిలిపెనో వసుధ వర్తిలెడు పావకుఁడితండు
తనయాకులత నెందు దాఁచెనో ధారుణితలవర్తియైన సంతాసమితఁడ

గీ. టంచు సౌందర్యకీర్తిప్రతాపకనూతి వితరణమ్ములనెల్లరు వినుతిసేతు
రట్టిపొత్తూరి కులకలశాంబురాశి చంద్రు నానన్దరాయ మంత్రీంద్రు సభల.

ఉ. ఎందుఁబరోపకార గుణమేతన నేమము గాఁగనెంచి యా
నందముతోఁ బరోపకర ణమ్మొనరింపుచు నాసికెక్క నా
నందము జిత్తవృత్తి యను నందనపాదరవిందసేవ నా
స్పందతనిప్పటిల్లఁగుల పానను వైపితృభక్తి పెల్లుగన్. ౧౧౭

క. ఆనందరాయసచివున కానందద యగుచు వెలయు నగ్రమహిషిసీ
తానందనామవతికిని సానందుఁడు వెంకటప్పజననంబయెన్. ౧౧౮

సీ. తన దానధారాంబు ధారాసారవృష్టికిఁగవిజనమ్ములుచాతకములుగాఁగ
దన యశః కర్పూరమునకు బ్రహ్మాండభాండంబు గ్రోమ్మించు భరిణగాఁగ
దనప్రతాపాదిత్యధామవిస్ఫురణకుఁజటులారినృపులు చీఁకటులుగాఁగ
దనదయారససుధా వనధికి సద్గుణ గణహితబ్రాహ్మణుల్మణులుగాఁగ
గీ. బ్రబలెమంత్రియతండు దుర్మంత్రినికర గర్వదుర్వారతిమిరసంఘాతహరణ
తరణికిరణుండు సంతత దానశౌరి మహిత చినవేంకటప్పాఖ్య మంత్రివర్యుఁ.
గీ. ఆగుణాంబుధికి హనుమాయమ్మయనఁగఁ దనరుఁ బద్మాక్షి భార్యయైధర్మ
నియతి ననుసరింపుచు వర్తింప నఖలధర్మ కార్యములఁజేసి సత్కీర్తిఁ గాంచి
మించె. ౧౨౦

గీ. రమ్యతరకీర్తియానంద రాడ్ద్వితీయ భార్యసీతమ్మనామ్ని యహో పణతియందు
గాంచెఁ బుత్త్రిని మూడవకాళిదాసువాగ్రహౌదార్య శౌర్యసంపత్సమగ్రు.
క. ఆనందరాపు మూఁడవ మానినియగుసర్వలక్ష్మి మధుభిత్తరుణీ
సూనాయుధ హరరమణీ మానిత వనజజసతీ సమానతలంపన్. ౧౨౩
క. అయ్యానందము ననుజుం డయ్యారే సిరికి ననుజుఁ డందమునననన్
నెయ్యములమూటయై వీరయ్యాయనందనరు నిజకు లాభరణంబై ౧౨౪
ఉ. అప్పయమంత్రి యాత్మసతియైవిలసిల్లిన రాజ్యలక్ష్మియం
దొప్పఁగరామచంద్రుఁడన నొప్పెడి పుత్త్రునిఁగాంచె నాతఁడే
తప్పకవార్నిధానములఁ దద్దయునించెను దానధారలం
జొప్పడరన్ యశస్సితిని సోమునిఁ బూర్ణునిఁజేసె నెప్పుడున్. ౧౨౫
క. ఏవంవిధసరసగుణ శ్రీవారాన్నిధులు చతుర శృంగారకళా
ప్రావీణ్యంబులమెఱయఁగ భావమురంజిల్ల ధరణి పాలకులెల్లన్. ౧౨౬
ఉ. ఎవ్వనిరాజకార్యముల కీతఁడుదక్షుఁడుకాఁగలండొ నాఁ
డివ్వసుధాతలంబు సక లేప్సితదాయకమానటంచు లో
నువ్విళులూరుచుందుగుస ముజ్జ్వల తేజుఁడు కాళిదాసుమే
ల్మవ్వముఁగాంచి యట్టినృప మాన్యతనొంది చెలంగెధారుణిన్. ౧౨౭
౧౨౮
వ. అట్టిసమయంబునందు.
సీ. శ్రీలువర్ధిల వాసి రెడ్డివంశాబ్ధికిఁ జంద్రుఁడై విక్రమోపేంద్రుఁడగుచుఁ
బరమపావనమూర్తి భవ్యతేజోమయ ప్రబలకాంతిచ్ఛటా భాస్కరుండు
స్తంభశైలారి భాస్వద్దుర్గదశక ప్రపాలనాధాంకిత ప్రాభవుండు
శారదాభ్రతుషార చంద్రచందనచారు కీర్తికర్పూర పంకిల దిశుండు

గీ. కవిత్వదారిద్ర్య దీర్ఘాంధకారలీలలాలితానేక విబుధ రించోళి వెంక
టాద్రి భూపాలమౌళి కృపానుభూతి కాళిదాసుని రావించి ఘనతమించి. ౧౨౯

ఉ. మాకుఁ బ్రధానివై సకల మంత్రిగణంబునఁ బెద్దవై మద
స్తోక మహీతలంబునకుఁ దోడుత దక్షతనూని డెందమ
వ్యాకులతన్ భాసంగఁ బరిపాలన సేయఁగఁగోరి నార మి
చ్ఛాకలిత ప్రవర్తనుఁడవై భరియింపుము రాజ్యభారమున్. ౧౩౦

శా. ఏనేనీవయి యేలుకొమ్మనుచు భూమీశుండు వల్కంగ న
మ్మౌనిగ్రామణి వీటినందుకొని త న్మంత్రిత్వముంబూని య
మ్లానప్రౌఢిమ నంగసప్తకము శుంభల్లీలఁ బాలించె సం
స్థానంబింద్రనివాస భోగముల మెచ్చె హెచ్చ నుచ్చైర్గతిన్. ౧౩౧

* లయగ్రాహి. *

ఈసు మదినెఱుఁగఁ డొక వీసమును నేమఱడు
రాసులుగఁ గూర్చెసిరి యాసపడ డెందున్
గాసిఁ గనుపడనీడు మోసపఱచం డొరుల
దాసులై జనులు తను వేసరకగొలువన్
గ్రాసములొసంగి ద్విజ వాసములు నిలిపి పెఱ
దోసములడంచి మృదు హాసుఁడగుకాళీ
దాస పరిపాలనపు వాసి వినరింపఁ దర
మే సురలకైనఁ దివిఁ జేసెఁగద పుడమిన్. ౧౩౨

క. చోళద్రావిళ కురుబంగాళ కరూశాంగ వంగ కాశ్మీర కనే
పాళ క్రథకైశికములఁ గాళీదాస ప్రధానిఘనయశ మెసఁగెన్. ౧౩౩

చ. నల నహుషాది భూపతుల నాఁటి యశఃప్రసరంబు ధర్మవృ
త్తులు నురుభూసురార్చనలు దుర్జనసంహృతి యాదిగా నిరా
కులమతి వెంకటాద్రినృప కుంజరుఁ డాసచివైకతానుఁడై
సలిపె ననేక శిష్టహిత సత్క్రియలశ్రమతన్ ఫలింపగన్. ౧౩౪

వ. అమ్మంత్రి పుంగవుం డొక్కనాఁడు ప్రసంగవశంబున మమ్ముం బిలువం బంచి మాకుం బ్రకటయశస్సంపత్ప్రదాయకుండైన శ్రీవాసిరెడ్డి వెంకటాద్రిమహీవల్లభుని వంశావతారం బభివర్ణింపుఁడని సత్కరించిన మే మభివర్ణించితిమి. అట్టిక్రమం బెట్టిదనిన. ౧౩౫

సీ. అంచ తేజీనెక్కి యాను మేటి వజీరు డఖిల దేవస్త్రీల కైన వేల్పు
పట్టు పుష్పబాణికి, ప్రాణేశ్వరుండు నను జ్జనభాగ ధేయుంబు, నజకీర్తి
నిండోలగంబుగాను, గంకర గండాను శొలిపట్టులకుం బుట్టిన నెళవు జగము
గన బంగరుబొజ్జ, కలయువ్వ యెల్లడి కలిమి వేములు నాల్గియు,గణకవర్గ
గీ. పట్టి కళ్యాణపు టొగిరు, బాసనేయు బాసవాల్ దొర కనుపార బట్టిగాంగ
గన, నలుమోములయ్య మొక్కు నొసంగి ఖల కారణంబయ్యె నలువనా,గానతండు.
క. ఆదేశాని కదకనులను గెద్దాని కన్నదన మెల్ల.గమ్మ న గ్రన్నె
బెన్నయు నఃవెద్దలు గన సన్నయ గలుఃమ్న కులము, సాభవమయ్యెన్.౧౩౭
ఉ. కమ్మని విటికోను బల, గిమ్ములన్ గలసోమగమ్మ పా
కమ్మ లశార్య మాదర న, గమ్మలనన్ సురరాజ తుల్య భో
గమ్ముల విమ్మలం దగిరి గమ్మన కీర్తనన్ జగమ్మలన్
గమ్మ కులంగ్నవారి సరి గా నుతిగానను సర్గనాబులన్. ౧౩౮
సీ. తెలి తళుకు లీను వెల్లివాను పూరి కలికి కొమ్మగారాల గద్దెగాంగ
వేల్పుటేకుని పాల వెల్లి యుల్లాసంపు కూరాయలూర నోలగ్గి నలుగాంగ
వలిమల్లుని గట్టి నానుకుబ్బని మొదల్ గలమలల్ కేరి కైలములు గాంగ
పలుకు పువ్వుబోణి చెలిమి గోరు నబొద్దు జరపు నాగరికంపుసకియగాంగ
గీ. గమ్మనాగల విబుధాళి గణ్యపుణ్య ఘన యశోలక్ష్మి శ్రీ భువనా క్రమణశక్తి
నెనసి,తారాసి తచ్ఛరి మొత్తకొలు ప్రదీర్ఘ జగనేక మోహనోద్దీప్తి మెఱయ.
ఉ. కొమ్మని యుగ్రసారము ల, కుంఠిత దాన రమా సమానతల్
గ్రమ్మ గజేంద్రకోటి కిడ గా విడగా లిఖియించి దిక్కులన్
గమ్మలు బ పి సమ్యగనము, గాంచిరి మించిరి నించి రర్థసమ్మ్
గమ్మ కులమ్మ వారలరి గర్వవిభేదన దీక్ష దక్షులై. ౧౪౦
క. ఈమగలో మహిమాస్పద మై మహితులు మెచ్చ సద్గుమాదార గుణో
ద్దామమున కమ్మకులమున శ్రీమహితంబయ్యె వాస రెడ్డి కులమ్మున్. ౧౪౧
గీ. అట్టి శ్రీనివాసరెడ్డి వంశాంబురాశి చంద్ర మందార దివిజ ధ్గ, జేంద్ర సేముల
సహజలక్ష్మీయుతులఁగాంచిసర్వబుధులనమృతసత్త్రప్రదాయులైమెయలరెధరణి.
గీ. అర్థికోరని దెద్దియ య య్యన్వయమున నడుగ నివ్వని దెద్దియ య్యభిజనమున
విబుధులకుఁ గొంగుబంగారు వేయుచేల నసుధఁ జేజేల గిడ్డిశ్రీనివాసరెడ్డి.౧౪౩

మ. అల వంశోత్తమ ముదుఁ బాండుర సమాఖ్యన్ సాధు వృత్త ప్రచా
రులు సన్నాయక భావనారస సమా రూఢ ప్రకాశుల్ మహో
జ్జ్వల కంఠస్తవనీయ కీర్తులగు రా జద్రాజ రత్నంబుల
త్యలఘుల్ బుట్టిరి సద్గుణాదృతి ననర్ఘశ్రీల రాజిల్లుచున్. ౧౪౪

సీ. వారిలో దుగ్ధాబ్ధి వారిలో శ్రీకాంతు పోడిమి వీరపనేడు మెఱసె
సములలో బలుమందసములలో బహులక్షలార్జించి ధనమునిండారగూర్చి
హితులతో డగుపురో, హితులతో మనసార సమకేందరి భోగంబులనుభవించి
వనములాశ్రితుల జీవనములవ్వారిగ సకలస్థలముల రాజ్యములు నిలిపి
గీ. పగరనణగించి మస్తుభానగరుపాగరు మీరుమేటిజమీయతు మెఱయభువన
భవన లీలావిహార శుంభన్నిగుంభ కీర్తి లక్ష్మీ మనోహర స్ఫూర్తి యమ్యె.

ఉ. వీరపనేడు కత్తి ఝుళిపించి రణాగ్రమునందు దూకి ప
ల్మారు చకాపికీ నరకి మార్తుర వేలుపు ప్రోలి కంపి న
మ్మారుని పోరుటం దల సి మార్మొగమై జలదాంత రంబులన్
గారు మెఱుంగులం బిలుపు గాంచె చెలంతురు నేడు నచ్చరల్. ౧౪౬

సీ. ఘన భుజార్గ ళనిర ర్గళఖడ్గ ధారాళి ఖండి తారాతి రాణ్మండ లుండు
సర్వ సర్వం సహా చక్ర నిర్వక్ర సం రక్షణో పాయ దీ క్షాదక్షు ముంగు
నిఖిల ధర్మా ధర్మ నిశ్చయా నిశ్చయో ద్దీప్త విద్యా తత్వ దీర్ఘ వేది
సురదంతి దంత భాసుర వజ్రదీప్ర ప్రభా విభాసిత యశః ప్రసరసరసు
గీ. డహ మహమికాహవాభి క్రమాను మోద మేదురమనో వినోద గంభీరవిక్ర
మైక దుర్వహ సాహసుం డవనిననుచు నియతిగాంచెను వీరపనేడు నాడు.

ఉ. వీరపఁ నేడరాతి పృథి వీపతి రాజ్యము లందు సంపదల్
జేరప నీడు చెల్వుఁపు ప్రసిద్ధి జయంత వసంత కంతులన్
దారపనీ డశేష జనతా ఘనతా పరిపాటి మేటులం
గూరప నీడనాఁగ సరి గోరుట దూరుట మేర గాదొకో. ౧౪౮

శా. చట్టాలెల్లరు మెచ్చ భూసుర వరుల్ చుట్టుం దనుం గొల్వఁగా
గట్టాప్రుల్ జిన్నరించు నోగిరము బంగారంపుడాల్ పప్పునన్
దట్టా లూరుచు నెయ్యి దోడ్పడిన స త్రంబుల్ ధరం నిల్పుచున్
గట్టా వారికి నల్లుఁడై యతఁడు విఖ్యాతిం గనెన్ భూస్థలిన్. ౧౪౯

మ. నరలోకేశ్వర యుద్ధశక్తి మతిస న్నాహ స్థిరుండైన య
న్నర లోకేశ్వరు రాణి సత్య వచనా నందాబ యందంబుగాఁ
బతి పూర్ణోజ్వల భాగ్య సంపదల మెప్పై వీరలక్ష్మీ మనో
హర నామాక్షర భాజ నంబగుచు నుద్య చ్ఛోభ రాణిం చెనున్. ౧౫౦

సీ. రాజ యోగ్యత లేదురమణి వాసమునందు దనమందిరము రాజదర్శనీయ
ము మపుట్టినింట గం డోద్వృత్తి కెడలేదు తనపుట్టి నింట భద్రములుదరుచు
రతికాంత కును సాంగ పతిభక్తి చాలదు తనదు పాతివ్రత్య మనుప మాన
మవిరత క్రూరాత్మ భవలీల ధరఁజెందు దనమనం బుపకార తత్పరంబు

గీ. ననుచు లక్ష్మీశ్వరీ వాగ్ధ రాంగనను మించి నిజనాథు కూర్మిగణించి శిరుల
నలరి పతికినిలోగి యయ్యతివ దనరె వీర లక్ష్మమ్మ జగదేక వినుతి గ్రిమ్మ.

ఉ. ముద్దులగుమ్మ కొమ్మనర మోహనశక్తి యనంగ నన్నిటన్
దిద్దుగడల్ గడల్ కొనఁ బతిం రతిసంపద నోల లార్చుచుం
గద్దరి సింహడింభముల గట్టడి రట్టడి సేయు పుత్రులం
బుద్దుల ప్రోక లంగ నియె బోడిమి వాడిమి మీర మువ్వురన్. ౧౫౨

గీ. ఆదిశక్తి మహేశ్వరు నంశ మునను గార ణత్రయి గన్నట్లు కనియె రామ
భూతలాధీశు రాఘవ భూమినాథుఁ జంద్రమౌళి క్షమాపాల చంద్రునామే.

ఉ. ఆవసుధా ధరత్రితయ మందు గనందగు సందపుం సిరిన్
భావభవుం జయించి సుల భమ్ముగ నిష్టవిభూతు లొంది స
ద్భావిత సర్వమంగళ త భాసిలి రామనృపాలుఁడెల్ల ధా
త్రీ వలయంబు నేలుచు బ్రతిష్టుతుఁ డయ్యె బుధాళి మెచ్చఁగన్. ౧౫౪

క. తమ్ములు సుగుణమ్ముల మొ త్తమ్ములు విక్రమ కథావ ధారిత హరిసా
తమ్ములు దనుగొలువగ సత తమ్ములు తనసిరులుగాఁగ ధారుణినేలెన్. ౧౫౫

చ. హలినిహసించి కౌముది యొ యార మడంచి కపాలిఁగాంచి చు
క్కల మగనిందలంచి మిహి కా తతినొంచి సురదురినెంచి య
వ్వలి మలనేవగించి సుర వల్లభ హేతి నధఃకరించి య
య్యలఘు నికీర్తి వర్ధిలెది గంతర దంతురి తాట్టహాసియై. ౧౫౬

మ. మలరాజేరులగడ్డ వత్సలయియ మ్మర్నీనికల్ దిండిజూ
పలమానుర్వ లిగొండకల్లు కొలన శ్యారావుమాణిక్యరాల్

వెలిగోట్ల్రావర్బాడి వంశతిలకకో ర్వీపాళిమన్నింపన
ర్తిఁ జెన్నొల్లుటను లాపురాముని విభు డాశ్రీసూతమాపేమిన్. ౧౬౮

సీ. జనలోచనానాద సంధాయియగు మేనిచెలువన బువలకు నిలువరింప
సరసప్రసంగాను షంగలీలా రసులే మెచ్చటిమొజ్జమేడ్త్రరణాంప
వితరణా విరతసంవిత్ర్యయూర్థ భమ్ముల విమ్మ శాకొమను చొదమ్ము నింప
ననవ వోల్లాస వైభవభరంబు భవంబు మార్పు రాయుపనేర్పు లేర్పరింప.

గీ. సుగుణసారంపసేప రక్షుభిశేషిసుత జననుతోదాహకృచ్ఛ కీర్తికీర్తి ధరుఁడు
శ్రితజనోత్సాహశ్రీనాస రెడ్డిగారు భూమిపతి మెప్పసత్కళాధాముఁడగుచు.

క. లేరేసములనఁగజమీ దారీ మెఱుంగు ధన్న తాస్పర్యరమా
పాణిత జేషట్టెను నారీనుతి లక్ష్మిదేవి నాపూర్ణశిఖన్. ౧౬౯

చ. ధరదయుణీ లలామలను - దైవము భర్తయటన్న మాటలు
దిర కుమ బ్బ గాంగనకుఁ దెల్లముభక్తులు దైవతంబుగా
టాదియనుంచు భర్తయెడ నచ్చపు దైవత నిష్ఠ దొట్టి మొ
దరసన నొప్పెమూనకల రారె సతీమతి లక్ష్మిదేవి యున్. ౧౭౦

వ. అమ్మిథునంబు నాదు. ౧౭౧

శా. నాది గ్రామపురీ పురాంతకు నకా నద్దార్థి వాగ్రసా
స్పంద శ్రీముఖ మాటపాబు రచియిూ పాదక్యాసు మల్లిక
శ్యామ ప్రస్ఫుట నీర్యలీరు జగం బేలించు పుష్పల్లతా
నాదామ క్షసుకవి నితులలయిన ల్పాందుగ నయ్యాఖ్యాసుక్. ౧౭౨

క. చక్కఁదనంబున వలపే నక్కజ పుంవి గొలుపు నయ్యాఖ్యారుపె
న్నక్కన నర్థింబో నఁగ నెక్కటఁ బ్రత్యర్థి నణప నోపరి జగతిన్. ౧౭౩

సీ. ధర్మ రక్షణసమృద్ధత రాముపునిఁ గేరు, నవనీశ్వ రుఁడురాము వాఁడుపుడు
పుణ్యజనాన స్ఫూర్తి శౌచసమీయు, నాథుఁడు పెదపద్మ నాభనృపతి
సర్వజ్ఞు వైకళా శాలుల భరియించు మహీవల్లభుఁడు చంద్ర మాంబరాజు
సత్కర్మ వర్ధనో త్సాహియై ధర మేలు కొన్న శాణ్మాం వీరన్న విభుఁడు.

గీ. చతురసంధ్యాది వర్తనోత్సవుఁడు పెద్దనార సింహేంద్రుఁడవసిదా నమునమేటి
పెద్దరామ నృపాలుఁడ న్పల్లదనరి రాఘవుఁడు తార్క్ష తేజోవిహారుఁడగుచు.

సీ. కట్టించినాఁడు పో, గట్టువిల్తునిగుళ్లు, ఘట్టించినాఁడు కా, త్రపులవేళ్లు
పాలించినాఁడువి, ద్వత్కవివ్రాతంబు, లాలించినాఁడు లీ, లావతులను
సాగించినాఁడన్న, సత్రవ్రతంబులు, భోగించినాఁడింద్ర, భోగపదవి
రంజించినాఁడుప్రీ, రప్రతాపరణాళి, భంజించినాఁడుష, ద్వర్గకుమాన
గీ. రాజమాత్రుఁడె చౌదరీ, రామనృపతి, తనయు లార్వురు జగదేక, ధర్మవిజయ
శౌర్యగాంభీర్యసరససౌం, దర్యశాలు, లతికృపాళులు చెలువొందు, రవనిలోన.

చ. చతురుఁడు నీతివిద్యలను, జాణపుఁ డింగిత భావ బోధలన్
రతుఁడు పరోప కారములఁ, బ్రౌఢుఁడు రాజ్యరమాను భూతులన్
హితుఁడతి దీనరక్షణల, నేర్పరి యర్థముఁ గూర్చుచో సకల
ప్రబల యశుండు వీరవర, పాలుఁడు భాసిలె వారిలోపలన్. ౧౬౬

శా. పాంచా లాదిక భృత్స భావిధుమసీ, పాంచాలి కాపంచనా
చంచత్ప్రౌఢ విభావి భాసురయశ, స్సారుంపు సీమంతినీ
పాంచాలుండగు వీరభద్రవసుధా, పాలుండు వాలించెనో
రంచద్విక్రమ కేళులన్ రిపులమా, యం జేసి భూమండలిన్. ౧౬౭

సీ. అంగ వంగకళింగ, బంగాళ నేపాళ, పాంచాల నృపసభా, భవనములను
సౌవీర సౌరాష్ట్ర, శకశూక లాశ్మంత, మరహాట నృపసభా, మందిరములఁ
గ్రథకైశికవిదర్భ, కాంభోజ ఘోట్టాణ, కరహాట నృపసభా, గారములను
చోళ కేరళగౌళ, మాళవ మద్రకాం, కణసింధు నృపసభాం, గణములందు
గీ. వీరభూపాలు గుణగుచ్ఛ, విసరణములు, మధుపకీమళసప్తులా, మంజుమధుర
మధుర సాస్వాద నోన్మాద, మదములీను, కవుల కానస్థ కోరకాం, కములు
బెరయు. ౧౬౮

ఉ. కొంగు పసిండిమై కవుల, కుర్కమణీ భూషణ పట్టుచేల మా
తంగతురంగ కాంచనవి, తానము లప్పన సేయువేళలన్
బంగరుకొండ గవ్వపఱి, పాటిగ దా నిరతార్థి సత్కృపా
పాంగతరంగి వీరవర, పాలుని చేతికి నిచ్చువేళలన్. ౧౬౯

సీ. అర్థిసార్థమున, కత్యర్థ మర్థములిచ్చు, తటిసహస్ర కరుండు, తానయనఁగ
నృపసభావ్యాహార, రింఛోళిదుమికించు, తటిసహస్రముఖుండు, దానయనఁగ.

సత్రశాలావిమ, ర్శప్రచార మొనర్చు, శతసహస్ర పదుండు, దాన యనఁగ
ఘనధనై ధనసుసా, ధనపరీక్ష లొనర్చు, శతసహస్రాక్షుండు, దానయనఁగ
గీ. బహువిధాభూభరణశక్తి, పాలనాతి, భోగములనల్లయగుచు, సం,పూర్ణకామి
చెలఁగె శ్రీవీరభూపాల,సింహమనని,ఁజనుల మాధ్య్వహారము,లహాజములుగ.
చ. నలువసురద్రుమ పంచకము, నగ్రగమపద్ధతి వేఱువేఱ శా
ఖలనయిదింటిఁ జేకొనిజ, గమ్మనగమ్మనవార్త సజ్జనో
జ్వలతకు వీరభూపకర, సర్గముఁజేసి ని సర్గపాణిమం
జులతర పంచశాఖ పద, సూనృత మూనె నటంచు రీవ్రులన్. ౧౭౧
మ. కరుణాసాగరుఁ డాన్నపాలుఁడు జగ, త్కల్యాణి పూబోణిబిం
భరవేణిం గలకంఠవాణి జలరు, ట్పాణిన్ బుధశ్రేణిమె
చ్చురహిన్ రాణిగఁ జేకొనెన్ విజయల, క్ష్మినర్ణ స్వదివ్యోపభో
గర సోల్లాసము లెచ్చఁ గాంచి సిరులన్, గందోయి కెందమ్మగన్. ౧౭౨
సీ. ఏయింతి పూబంతి, సేవగించునుమేనఁ, గుదురైనవాసనా, ఘుమ్మఘుమలను
ఏబోటి జంబోటి, నెగ్గించు నిజకళా, సరససారంపరీ, చకచకలను
ఏకొమ్మ రాబొమ్మ, నీసడించెడినన్య, పుసపావలోకన, స్ఫూర్తులందు
ఏకల్కి మరుముల్కి, యేకాంతమునఁ బ్రాణ, నాథునిగరగించు, నడవడులను
గీ. దేవులందును బట్టపుఁదేవులందు, దరముగలదంచు వచియింపఁ, దరముగాదు
నాయికారత్న మగుచునె, న్నంగఁ దగిమె, విజయ లక్ష్మినమాఖ్యనా, వి
క్రమ మొప్పి. ౧౭౩
క. అద్దం పతులకు నిష్టపు, ముద్దుకు పూరుండు గలిగె, మోహన రేఖన్
గద్దించి మరునినైనసిరి, దిద్దించగలట్టిదివ్య, దీధితి గులుకన్. ౧౭౪
శా. రారయ్యా కవులార! తాపకవచః, ప్రారంభ సంరంభసం
భారగ్రంథ కవిత్వ తత్వకలనా, ప్రౌఢప్రసంగావళీ
ధారన్నవ్యసుధా ధరీకరణబో, ధగ్గొల్పె సర్వార్థముల్
చూరల్గాఁ గొనుఁడి, చ్చెదంచనుటచే, సూరయ్య నాఁ దగ్గెఁ దాన్. ౧౭౫
సీ. మందారవితరణా, నందుఁడంమరుజనుల్, శనిభూసుతులుదాస, చతురమతులె
హారికుమారమనోహ,రాంగుఁడందురు మహేంద్ర,శిఖివాహనుల క్షేమిచెలువుగలను

రాజహంసయశోభు, రంభరుండగయండు, రింద్రసూర్యులయశం, బెద్దికనగ
కమల భూశేమషీ, కతనులింతురు వ్యాస, తొన్నతలంబు లబ్ధి, గరిమగలదె
గీ. యనుచుసర్థాంతరోక్తిని, హ్నానమొనర్చి, జగతినాయస్సు తాపస, శక్తిభోగ
భాసుచిత్యవమాన్యద్ధిపటుతసామ్య, సూక్తిసూరయ్యకెంతురు,సూరిజనులు.
క. తారులు వారుదవాగ్ముల, ధారాధర పటలిపగిది, దప్పించినది
తొన్నరమణుల పొదయూడ్చుచు, సూరయ్య పరాక్రమమును,సూరి దెన్యోడా.
చ. ధరంబరి తాపమూని కర, ధారల జీవనముల్ హరించున
త్తరణికి వేయుచేతులిసు, ధాతకు తట్టసి దప్పెభో వసుం
ధరపరి తాపమూర, గిర, ధారల జీవన ముల్ ఘటించుభూ
వరమణిమైన సూరసర, వల్లభు నిర్మితి;సేయుటకా బళా. ౧౭౮
ఉ. పండితపోషిసూర సర, పాలు కృపారచితంబులై జగ
న్మండలిరంజిలెకా వితరణంబులు సత్కవి కంఠభూషలై
పండిత కర్ణభూషలయి ప్రస్తుతి పాత్రతగాంచె స్వర్ద్రుమా
ఖండలనై చికీగుణచ కచ్చుకమచ్చిక పిచ్చలింపగకా. ౧౭౯
చ. బలరిపు భూజరాజి వన, వాసమునకా, బలియారసాతల
స్థల వలనుబునకా, జలద సంఘము కూటగతావనాప్తినా
కులతలం జెంది, హ్రాస్వగతి, గుంది, జడాత్మతనొంది, ప్రొందుట
య్యాలఘుండు సూరభూమివిభు, నబ్బ:పు!కీవికి నోడియేకదా. ౧౮౦
శా. మట్టైకా నైరినృపాలజాల మకుటీ, మాణిక్య రింఛోళికల్
కట్టెందత్తదనంత రాజ్యములంజ, క్కాందోరణంబుల్ ధరం
బెట్టైకా భూసురపాళికి సముచితా, భీష్టాన్నముల్, మెచ్చిచే
పట్టైకా గోరిక నచ్చమాంబ యనున, ద్వ్యాఖ్యాపూర్ణ రాణికా. ౧౮౧
క. ఆకడలింగలుమ్మల నవ లాకరణిని సమ్మతకర కలా దరవర ర
త్నాకల్పాన్విత పుత్రం, బాక కులాంభోధియచ్చ, మాంబతనర్చెకా. ౧౮౨
క. పులిజున్ను పుట్టతేనెయు, గంపుట్టిల్లయ్య నవనెం గాంతుని బికిలెం
బుల నుసుయని పుట్టెలున, త్తిలుసిరిగనియచ్చమాంబ, దీప్తింబర గెకా. ౧౮౩

ఉ. సమ్మతు లంపురాంబలజ, గమ్ములనిమ్మలఁగాంచ మొక్కొయ
కొమ్మల ధర్మవర్తనల, గూడిక వాడిక కెక్కె సంపదన్
గమ్మనివిల్తు తల్లి సరిగా విరళించి సమస్త భోగముల్
కొమ్మని విప్రకోటికిని, కోరికలొందిన యచ్చమాంబయున్. ౧౮౪

సీ. ధరణీసురులలోనఁ, దా చుట్టెంతియుకాని, ధనముపెట్టియులలోఁ, దా చనేర
నతిథిసంఘములను, బ్రాపఁ బెంపటగాని, ప్రియభక్తులనుకొడల్, బెంచు తెఱుఁగ
దిరు పేదలకుగ్రాస, మిడికూర్పటయుకాని, కొల్చుకొట్టులలోనఁ, గూర్పుఁ తెఱుఁగ
వెల్లబాధువులకుఁ గొల్లఁబుచ్చుటకాని, రాజభోగములయా, రాటమెసఁగ

గీ. వెట్టుసేర్చెనో కృతకృత్య, వృత్తిహత్తి, మత్తిలు నరాతులకు నెత్తి, మిత్తియైన
యట్టిసూర నృపాలుకాంత, తావతంస మచ్చమాంబికఁ గొని యాడ, నౌ నెజగతి. ౧౮౫

క. మన్నిలనిన్న యన్నసూ, రన్నకునచ్చమ్మయందు, నాత్మజులు గుణా
భ్యున్నతులు దయించిరినర, సన్నయు రామన్నయనఁగ, సరసాగ్రణులై. ౧౮౬

క. అన్నృపులిరువురుఁ జనసర, సన్నయుఁజసరామలింగ, శౌరియునని ధా
త్రిన్నగడి రాజకులముల, మిన్నలుమన్నింపఁగీర్తి, మెరసిరి సిరులన్. ౧౮౭

సీ. డిండీర డింభోళి, తెక్కునెక్కులుపుచ్చి, ఘనహిమానీద్యుతుల్, కసరివైచి
శరదభ్ర రేఖకా, సంభ్రాంతిమాయించి, శారదారుచిపాళిఁ, జక్కఁబెట్టి,
కౌముదీ విలసనా, కర్షణంబొనరించి, కలశ పాథోరాశి, కలతపెట్టి,
విబుధ సింధురకుంభ, విహారణశ్రీఁజెంది, సింహడింభములపైఁ, జిందుద్రొక్కి

గీ. సురతరులనెంచి జిగిమించు, సొంపుఁగాంచి, చిలువ రేనిగాటి గడిదేరి, చెలువ మూరి
రాజనందన శేఖరి, రాజమాన, రాజనందన యశమువా, రతఁజెలంగె.

క. ఆరాజ కుమారులలో, ధారావర వితరణైక, ధారాపతినా
ధారాధర జయలక్ష్మి, పారమువని రామలింగ, భరిమృఘఁ డలరెన్. ౧౮౮

సీ. తనువను మిత్రతనూజా, ధ్యానాతసంచరణైక, వృత్తిచేసార్థకీ, కృతిపహింపఁ
వనుముహూర్తము నాలు, దర్శనశ్రీలచే, సహూర్తాన్య సుకృత్తి, సరసీజూపఁ

దమ విపక్ష తబంధు, తాదూర సుచార, భావమ్ము ననిసర్గ, పదవి నెఱపఁ
దమదస్య శబ్దార్థ, తత్పరత్వమునిశా, విహరణమ్మునసార, విహ్వలతఁ గఱప
గీ. ననని జినరామలింగ, ధరాధినాధు, వైరులతిభీతి మలఁలో, పలవసించి
రచ్చలకుఁ బాసి పోషిత, భ్రమణ మెనసి, చౌర్యమున జీవనము సల్పు,సాగిర
పుసు. ౧౦

క. అర్థులకుం దార్కొనఁబ్రబ, త్యర్థులకుఁ స్వస్థవృత్తి, హత్తించిసిరుల్
వర్ధిలఁగ రామభూవిభు, డర్థింబురు షార్థసమితి, నార్జించెనిలన్. ౧౧

సీ. జయముచేఁబరలోక, భయముచే ధర్మని, ర్ణయముచేసరపాల, నయముచేత
ధనముచే విబుధవ, ర్ధనముచేఁ బుణ్యాప్తి, ధనముచేఁ దత్వ మం, డనముచేత,
జలముచేసునభుజా, బలముచేఁ బటుతప, ఫలముచే జగమెచ్చు, కులముచేత
శమముచే బంధుసం, గమముచే విభవసం, క్రమముచే విషయసం, యమము
చేత,

గీ. ననుపమాన ప్రభావభా, వానమంగ, సంగతి చిరంత నాఖిల, సమితి మీఱ
వెలసెఁ జినరామ లింగభూ, విభుఁడు స్వాంత, రంగబహిరంగ శోధనా,భ్యర్హ
గతుల. ౧౨

సీ. పర్లగడ్డకులాబ్ధి, హిమకరా కారుఁడౌ, కోదండ రామరా, ట్కులమణికిని,
నందనిమైబుధా, నందకోరకపుంజ, మాజ్యమైన భావనావతంస
మలివేణిగంగమ్మ, యనువ ధూమణితస, పట్టంపు రాణిగాఁ, బ్రబలి సిరుల
నరులఁ దన్పుచుశక్తి, నరుల దున్మచునత్రప, తీవ్రప్రతాపసం, దీప్తుఁడగుచు
గీ. తన్మాతలాగత కల్పవృ, క్షంబనంగ, హితుల నతులాను భావసం, జితుల సుకవి
తతులనక్షయభోగసం, గతులఁజేసి, యలరె శ్రీరామలింగనృ, పాధినేత. ౧౩

క. ఆరామ లింగనృపతిమ, హారామ తటాక వాటికా, రాలయ ముఖశో
భారమ్య సప్తసంతతి, నారూఢిఁ బ్రతిష్ఠఁ జేసి, యలరె ముదితుఁడై. ౧౪

మ. క్షితి సంతానము రామలింగవసుధా, సీమంతి సీవల్లభుం
డతులైశ్వర్యధురీణుఁడై యువాహరా, యత్త క్రియాకౌశలిన్
సతతోత్సాహమె లర్చఁగాను భయసం భావైక మూలంబుసం
తతిలేమిన్ మనెఁగుంటి కోవిదులకో, ధర్మైక గోష్ఠీరతిన్. ౧౫

క. సరస మనోహర మతిబం, ధురగంభీరార్థ భరణ, ధూర్వహమభితః
పరమార్థ సాధకముశుభ, భరితంబగుసూక్తి నిట్లు, పలికెఁ సభలోఁ. ౧౯౫

ఉ. నాటిరికీర్తి సస్యముల, నారతమున్ జగదంత రంబులన్
మీటిరి శత్రుకోటులన, మేయభుజాబల వైభవంబునన్
దాటిరి దుర్భవాంబుధులు, చారతరవ్రత చర్యలన్ నిరా
ఘాటత మత్పురాతనుల, ఖండర మారమ ణీయభోగులై. ౧౯౬

క. అమ్మహనీయు లరుణతతి, జిమ్మిమ దార్జితములైన, స్థిరరాజ్యశ్రీ
లిమ్ముగఁ బాలింపనిదా, నమ్మగు సంతానమెట్లు, నాకయ్యెడునో. ౧౯౭

గీ. అనివచించు మహారాజు, నాదరించి, విబుధ వర్యులు వలికిరు, క్ష్మాశచంద్ర!
నీదుధర్మైక తానతా, నియతికాత్మ, నలరితిమి చింత యింకేటి, కవధరింపు.

క. సమవాప్త సర్వకాముఁడ, వమలినసర సాంతరంగి, వవనీశ్వర! నీ
సుమ నస్కృతఁ గంటిమిమి, టిమివాంఛిత మద్భుతఁపుఁ గడింపఁగఁ దోఁచెన్.

చ. ఇహపర సాధకంబగుమ, సీషజనించి నచించు నీవచో
మహిమము మెచ్చవచ్చె బుధ, మాన్యతఁ గంటివి భూమినాథ య
న్వహముఁ బరోపకార పరి, ణాహివి యన్నిట మేలు భావనా
విహితముగాఁగ దత్తవిధి, వేడ్కనో నర్పుము నేర్పుచేర్పునన్. ౨౦౦

క. ఔరససిద్ధి బొసంగమి, చోరస మతంబుదత్త, సూనుగ్రహణం
బోరాజల లామమ! ది, వ్యారూఢిన్ జ్ఞాతిసుతుని, నందికఁగొనుమీ. ౨౦౧

క. ఇదివేద పురాణాగమ, విదితంబని నిశ్చయించి, విబుధులు వల్కన్
ముదమంది రాజపుంగవుఁ, డుదితోత్సాహుండు దెచ్చె, నొక రాట్తనయున్.

ఉ. ప్రప్రపితామహుండయిన, పార్థివనందనుఁ డద్వితీయుఁడై
యప్రతిమాన తేజుఁడగు, నట్టిధరాధిపు రాఘవేశ్వరున్,
దీప్రపితృణవార్ధిఁ గడ, తేర్చినయా పెద పద్మనాభధా
త్రీప్రభు గర్భరత్నమయి, తేజరిలెన్ నృప లోకరత్నమై. ౨౦౩

క. ఆరాజ కుమారుఁడు రే, ఖారాజక మానుఁడగుచు, ఘనరాజ్యశ్రీ
లాహూషత నార్జించియు, దాంతత నాగన్న గారనాఁ జెలువొందెన్. ౨౦౪

ఉ. ఆనసుధా సుధాంశునకు, నంగన మైతగు పార్వ తమ్మపుం
భావత నాత్రిశక్తులిలపై జనియించి రసంగ నొప్పగో

ద్రావరులన్ గుణోత్తరుల, రామధరావిభు, జగ్గభూపతిన్,
బావను వేంకటాద్రియను, పార్థివుఁ గాంచెను ముర్వురన్ వెసన్. ౧౦౫
క. ఆరాజ త్రితయములో, జారుతరోత్సాహి జగ్గ, జనపతి ననసీ
శౌరిచినరామలింగమ, హీరమణుఁడు పెంచుకొనియె, నెల్లరుమెచ్చన్. ౧౦౬
శా. రంగాం బాచిన రామలింగ మహిరా, డ్రత్నంబు లార్యాశివుల్
గంగానందను చేముదంబలరు రే, ఖన్ జగ్గ ధాత్రీవిభున్
శృంగారప్రథ మవతారసుతుఁగాఁ, జేకొంచు నప్పొంగియు
త్తుంగ శ్రీలలితాష్టభూతి విభవో, ద్వ్యక్తిన్ విజృంభింపఁగన్. ౧౦౭
గీ. అలజగన్నాథ నృపతిభు, జాగ్ర జాగ్ర, దుగ్రకరవాల ధారావి, యోజి తారి
మండలేశ పరంపరా, మకుటరత్న, నిచితధాత్రీత లుండౌచు, నేలనేలె.
సీ. కదసి పంజులనుల, గ్గలకెగ్గఁబురికొల్పి, కోయంచురాదీసెఁ, గొండవీఁడు,
వెనుక కాలిడకచి, వ్వనఁజువ్వగుంపుల, వెట్టఁజూపిగణించె, విన్నకొండ,
కలియు గార్జునుఁడంచు, గలఁగినైరులువార, బెదరించిచేపట్టె, బిలముకొండ.
గండర గండఁడై, కదిసి మీసముదువ్వి, కొంగుముల్లెగఁ దెచ్చెఁ, గొండపల్లి
గీ. మఱియుమేదరసాలము,మ్మరమురాయ, దుర్గఁపుగడిందిచిహ్నము,ల్దూలపుచ్చి
కొనియె దుర్గాధిపత్యంబు, కుతలపతులు, మెచ్చ జగ్గక్షితీశుఁడ, మేయశక్తి.
గీ. కమ్మవిలుకానిరాణిచ, క్కందనమ్ము,గమ్మపడసేయునందమ్ము, గమ్మరనఁగఁ
గొమ్మలకు నెమ్మనై యిటు, గ్రమ్మరిలఁగ, నమ్మహీజాని జాయయ, చ్చ
మ్మతనరె. ౧౧౧
ఉ. బాలర సాలసంతతిని, భాసిలఁ గాఁగల కంఠకాకలీ
లీలలెసంగ గాసుమశి, లీముఖ మాధవ యుక్తి మించఁగా
భూలల నాల లామమగు, పుణ్య సతీమణి యచ్చ మాంబ శో
భాలలితాగ మోపవని నాఫల దాయిని యయ్యె నెల్లెడన్. ౧౧౨
శా. ఆరాజన్యున ఘనాపతం సముచిత, వ్యాహార నిత్యామృతా
హారస్వైర విహార భీతిపరిహా, రాసార ముక్తామణీ
హారప్రాగ్రహ రాగ్రహారమణిభూ, షాదిన్ నిజాఘాఘసం
హారం భూష్పఁగ నాథుతోఁ గలిసిని, ప్రాలిన్ భజించున్ గడున్. ౧౧౩

సీ. రాజ్య వైభవమున్న, రాజ్యప్రథమునకో, నేకాంత భక్తిమై, యేలి యేలి
భాస మానము హొందఁ, భాస మానప్రౌఢి, దెసలు సత్కీర్తి సా, ధించి మించి
భోగ భాజనకళా, భోగభాజనముగా, ప్రాభవం బఖిల మెల్ల, జఱపి నెఱపి
నతిరం జనకృతా, నీతి భంజనశక్తి, జనము లాలించి పే, ల్పలిపి నిలిపి
గీ. ధర్మపత్నీస మేతస, త్కర్మమర్మ, కర్మఠుండయి ధరనైహి, కమ్ము దనకు
సొమ్ముగామీఁద నాముష్మి, కమ్ము గూర్చు, తరుల గొమరు రుంకు లేని, చింతల
మానిఁగి. ౨౧౪

చ. హరిహర సేవనానిరతి, సంతనిరంతర భక్తివాసనా
కరములు పుత్త్రికామలతికా, పరిపోషణ సుప్రసక్రియా
కరములు నిష్ఠమై బుధస, దాశ్రిత కర్మము లాచరించుచుం
దరుణియు దానుధర్మగుణ, తత్పరతం దపియించు చున్నెడన్. ౨౧౫

శా. ప్రాణాపాన సమీకృతి స్ఫుటితకం, దాంభోజ మాక్వీసుధా
పానోన్మాద మెలర్చి మేనుపొగ, యుంపంబొక్క నాలోన బ్ర
హ్మానంద ద్రుమ కోరకంబుననతే, జోంకూర మాత్మాంగనా
ధీనంబై జఠరంబు సొచ్చినటులం, దీపింప జేడమ్యెసన్. ౨౧౬

గీ. తనమనో రథసిద్ధిసూ, చనమభీష్ట, దేవతాకర్త్ర కంబని, తెలిసి విబుధ
సంవి ధానంబు గానాత్మ, సతికిఁ జెప్పి, నిరతి శయ మోది యగుచున్న, న్నిశ్చ
యమున. ౨౧౭

సీ. రేణుకా గర్భమ్ము, రాణింప నుదయించి, జమదగ్ని నలరించు, జక్రధరుఁడు
కోసల కన్యకా, కుక్షి వెల్పడివచ్చి, దశరథేశునిఁ దేర్చు, ధరధరుండు
దేవకీ జఠరసం, దీప్తుఁడై ప్రభవించి, వసుదేవు నెసగించు, వార్ధిశాయి
జలజాక్షి యచ్చమ్మ, జఠరమ్మునజనించి, జగ్గభూపతి సంత, సమునఁ దార్ప
గీ. వెలసె నోయనఁ జెలువొందె, విభవవితర, ణప్రభావ ప్రభుత్వాదీ, ప్రప్రతాప
ధీర తాముఖ సద్గుణో, ద్దీప్తమూర్తి, వేంకటాద్రి మహాన్నత్య, వేంకటాద్రి.

గీ. కృతయుగాదియుగత్రయీ, కృతనిజావ తారములమూటవన్నత్రి, తయముఁ దేర్చి
నాల్గవ యుగంబు వెలయించు, నాగశౌరి శూద్ర కులమున దా వేంక, టాద్రి
యనిరి. ౨౧౮

ఉ. నిరతిశయ ప్రభావ మహా, నియత ధర్మ గుణాను వర్తనై
ధర వెలయించి తండ్రినిజ, దైవతశమ్మున సార్వలోకరా
జ్యరమకు వల్లభుండగుచు, నంతసపత్ని జయాభిలాషచే
నరిగెన నాగఁడల్లియన, లార్చుల ద్రుగ్గగ సర్పకున్వెసన్. ౧౨౦

సీ. దాన దీక్షాసంధి, ధానాధు నాతస, మాంధాత యనవోష్ణ, మహిత రుండు
త్రిభువన సువిదితకీ, ర్తిప్రతాపద్వయీ, పుష్పవద్విత్వాను, భూష్యభువని
జనరంజ నప్రభా, చాళుక్య రఘు రామ, పరిపాల నోన్నిద్ర, భద్ర మూర్తి
శమద మానుష్ఠాన, సామరస్య క్రియా, జనక ధర్మోత్సాహ, జనక విభుఁడు
గీ. నగుపితృకృత్యాడు రామగో, త్రాధినేత, లాలన మొనర్చి ప్రోవఁడ, ప్రమణీయమైన
జానకీదేవియట్లపో. షణమొనర్చ, నర్కుమారుండు వర్ధిల్లె, నంతనంత. ౧౨౧

మ. జనక జ్యేష్ఠ కనిష్ఠులైన నృపతి, స్వారాజు లారామనా
మనరాననేసుఁడు వేంకటాద్రి విభుఁడు, న్మన్నింపఁ దక్షూనులో
య్యాన నాగన్నయుఁ జాద్రమౌళియును దోషైయాఁడు చోఁబాడుచో
జనర్పుంజాపఁగ వేంకటాద్రి కొమరుం, జాదంబుఁ జూపెన్వెసన్. ౧౨౨

గీ. ఈశ్వరోల్లాసమటులుండ, నిమ్మ థాసు, ణీశ్వరత్వంపుఁ బేర్మిన, నృపసుతుండు
నాఁడునాఁటికి శైశవక్రీడలందె, యద్భుతారంభశక్తిభా, వ్యతఁదనర్చె. ౧౨౩

సీ. చతురాననుఁడువచ, స్సామరస్యములందు, సర్వజ్ఞుఁడార్యాను, షంగములను
బురుషోత్తముఁడుధరా, భరణ ధూర్వహమున, జిష్ణుండు విబుధన, ర్ధిష్ణు కళల
శాస్త్రాతుఁడుసహస్ర, పత్రార్జనములచేఁ జైవాతృకుఁడుదక్షః, క్షణనములను
శుచిసర్వ ధారాజ్య, సుఖద భోగములచే, రాజరాజిష్టార్థ, రంజనముల
గీ. రహింనంతప దాధికా, రమ్మునలుగ, దివ్యతేజస్స ముల్లాస, దృఢశతయురుడె
యునఁగనగరాజ ధైర్యసా, హసవిలాసి, వెలసెభూదేవభాగ్యమై, వేంకటాద్రి.

సీ. ధర్మకాండాభ్యాస, తత్పరత్వమెకాదు, ధర్మకాండాభ్యాస, దక్షుఁడయ్యె
మంత్రాంగ కలనాపి, మర్శనంబేకాదు, మంత్రాంగ కలనాభి, మానియయ్యె
రాజశేఖరభావ, రక్తిఁగొల్పుటెకాదు, రాజశేఖరభావ, రసికుఁడయ్యె
పరమార్థసంగ్రహ, ప్రౌఢిఁగాంచుటెకాదు, పరమార్థసంగ్రహ, ప్రబలుఁడయ్యె
గీ. శైశవమునాఁటఁ గోలెరా, జన్యతనయుఁ డైహికాముత్రికక్రియా, భ్యాసవిధుల
బుధుల ఘనములఁ గరగించు, పొలుపుఁ జెలుపు, నని తరప్రతి మానసా,ను
న్నమానసం. ౧౨౪

క. ఆవేంకటాద్రి నృపతిధ, రావలయంబేలె నైరి, రాజన్యమనో
భావలతా భావలతా, కేవల తాధుర్య కార్య, కృతచర్యాఢ్యై. ౧౨౯
సీ. మెచ్చు లిచ్చుటె కాదు, మేటి శ్రీ మంతుల, కప్పులిచ్చిరి నిచ్చ, లర్థి జనులు
పాఱిపోవుటె కాదు, పటువింధ్య గుహలలో, దూకిడాగిరి సర్వ, దుష్ట రిపులు
కలిమి మించుటెకాదు, కడిదిరా గరువంపు, బలిమిమించిరియెల్ల, పరిజనములు
రాగమందుటె కాదు, శమణుల తోనిద్ర, భోగంబు లందిరి, భూమి ప్రజలు
గీ. రాజ రాజాధి రాజవీ, ర ప్రతాప, రాజ మార్తాండ బిరుదాభి, రాముడైన
వేంకటాద్రీంద్రుడిలనిరా, టంకవిజయ, సాహసాంకతనేలునా, సమయములను.
సీ. అష్టదుర్గానటీ, హంవీరరతి రాజు, సాళీలిగజఘటా, చక్రవర్తి
రాజాధి రాజవీ, ర ప్రతాప ఘనుండు, గడిదుర్గ గండర, గండ బిరుదు
రమ్య చాళుక్యనా, రాయణ రాణ్మౌళి, క్రౌంచ పట్టణపుర, గ్గాంధకర్త
జన్నికట్టడిగుత్త జట్టిమల్లుండురెడ్డి, కర్నాట నృపరమా, కాముకుండు
గీ. వాసిరెడ్డి కులాబ్ధిజై, వాత్రుకుండు, వేంకటాద్రీందుడతికృపా, స్వష్టి మెఱప
సిరుల నలరారి బ్రాహ్మణ, శ్రేష్ఠులెల్ల, తన్మతలము యాపనిరవ, శేష ము
సీసమాలిక.
గంగానిరి. ౧౩౦
దశపురీనిర్మాణ, ధౌరంధ రీశాలి, శతముఖి పుణ్యసా, తొగ్గుభిహుండు,
ప్రాజ్ఞసాత్కృతశత, గ్రామాగ్ర హారుండు, శతసువర్ణస్తంభ, శాసనుండు
చాముండికామరే శ్వరహర్మ్యగోపుర, ప్రాకారకల్పనా, ప్రథమకర్త
గోదానచాళుక్య, గుణఘూర్ణి తయయాత్రి, బహుసప్త సంతాన, పారగుండు
అవిముక్త సేతుయా, త్రానందసుఖభోక్త, భగవతీపూజనా, భరితయశుడు
సంగీతసాహిత్య, సరసవిద్యాభోజు, డద్వైత భావనా, భవ్యహృశాంతి
లలిత సాలగ్రామ, లక్షదానవిధాని, కోట్యన్నదాతృతా, కుశలఘనుడు
హేమాద్రి దానైక, హేలావిలోలుండు, సిద్ధపంచాక్షరీ, సిద్ధధనుడు
సాంగ హిరణ్యగ, ర్భాఖ్యగ ప్రవ ణుండు, ద్విజభుక్త శేషభు, క్తి ప్రవతుండు
గీ. వీరశంకర బసవహం, వీరమన్నె, రాయసుల్తాను బిరుదవి, రాజమానుం
డగుచు శ్రీవేంకటాద్రి ధరాధినేత, కవిమరవగావసుగు, ణాభి గణ్యుడయ్యె.
క. అవ్వాసు భావర మణికిణ, జవ్వని వెల్లమ్మదాస, సమయములందుర
గవ్వాగజా బంగరుమల, యవ్వని తామ్మశివి నెన్న, నగుమగు వలకా. ౧౩౧

సీ. విభునికౌఁగిళ్లలోఁ, జేల్పుటల్తిరిమిన్న, తటినర్థ తతి కెల్లఁ దల్లితల్లి
సరస వాగ్రచనఁద, చ్చనలాఁడ నుడిలేమ, స్వైర వర్తనలన, చ్చెముగ [illegible]
యిష్టాన్న మిడఁగవి, శ్వేశ్వరు నిల్లాలు, రమణసద్భక్తిశ్రీ, రామరామ
ధర్మనిష్ఠామహిషి, దశర థేశ్వరురాణి, శత్రుసాదనశక్తి, సత్యభామ
గీ. యనుచునునిచినగౌరవ, వ్యాప్తినాప్తి, సుజనులభినుతిసల్పమె, చ్చులఁడ [illegible]
చేవకులమలయాద్రికి, శ్రీప్రసూనబో, యనెడి పాపయ్య పట్టిసె, త్రైమ్మ [illegible]
సీ. ఏకదేహానోన్యన్య, హితవర్తనంబున, శాంకరీ శంకర, చ్ఛాయనలరి
రమ్యసౌహార్దవి, భ్రమవిలాసవ్యాప్తి, శ్రీశ్రీయః పతులమ్మ, ప్రకలఁదేరి
పలుకులో నిఁడుఁ దప్పఁగ నీమిభారతి, భారతీశ్వరులమ, వ్వమునఁ [illegible]
అమర భోగోల్లాస, మతిశయింపదిశచిశ, చీశసర్వార్థము, హిమ్మతిఁగని
గీ. ప్రబలె విబుధాభి వంద్యమై, బహుసహస్ర, దంపతీపూజనాయత్త, [illegible]
మగుచునద్ధంపతీరత్న, మనసయందు, నెలమినెల్లమ్మ వెంకటా, ప్రీమ [illegible]
క. ఉత్తమశ్రీసిరిలో హరివలె, బిత్తరి నెల్లమ్మకొండఁ, బృథివిప తిలకుఁ
జొత్తిలియుఁ బిత్వాబ్జాంబుధి నెత్తిగల బడ కయునికి, కోర్చెనంతటఁ [illegible]
చ. ఎలమి పయోనతాదుల సమీహిత వర్తన నాత్మ జాప్తికై
సలిపియు నీప్సితంబుఁ గనఁ జాలమి మత్తచ కోరనేత్రసే
చ్చెలిఁదమి నీరుకొండ నరసింహ ధరావరు పుత్త్రిసార్వలి
జలజగళి వివాహమును సల్పెను దంచిత కంతు సంపదల్.
సీ. తనపుట్టి నిలుచిరు, తనమని యన్నిరు కొండ క్రొత్తగనిరు, కొండగా [illegible]
దొలుగ వానరసింహ, పూర్వపుండు తం్రిసరసింహమూర్తియైనలు [illegible]
సర్వాంగసౌందర్య, సరసతిమునుజేమి సహజ పూర్ణాంగాభి, షంగ [illegible]
దనచండికాన్నలి, దాఁచి సర్వజనాను, రాగంబు మదిలోన, రహిం [illegible]
గీ. ధరణితలమున నపకాన, తారమును పార్వతీదేవి నా బుధ, ప్రతతి [illegible]
బరమ పావను డైనయు, ప్పార్వతమ్మ రాజశేఖర కాంతయై, రక్తిఁ [illegible]
క. అప్పార్వతమ్మ, శ్రీపతి యప్పాలలోఁబు, ట్రపెట్టెఁగ నంచనలా నె
ల్లప్పాకు ద్విజ పుంగవులకు నప్పులు దీర్చునటులర్థ, మర్పించఁ గదా [illegible]
మ. ధన ధాన్యంబుల సర్వ సంపదలహా, తల్యాంబ ఖాండంబనా
కనియుం జాలక కామధేనువు దివి, [illegible] నాయంబులే

దపదించెర్ బెడఁ బాపె భూమికిమహా, ధర్మాత్మయై పార్వత
మ్మన వాఙ్లాసమునన్ బుధావళికి ని, పమ్మోసంప దల్లూచుచున్. ౧౩౮
శా. నేర్చున్ వల్లభు చిత్తవృత్తి తనపై, నిండారఁ గానిల్పఁగాఁ
గూర్చున్ సద్వ్రత నిష్ఠలన్ సుకృతముల్, గుప్పల్వడం జిత్తముల్
గార్చున్ బ్రాహ్మణ కోటులన్ మనములో, ధర్మైకనిష్ఠారతిన్
జేర్చుం బావని పార్వతమ్మ గుణముల్, స్త్రీమాత్ర సాధ్యంబులే. ౧౩౯
సీ. ఆరఁగాగినపట్టు, టావుల దుగ్ధముల్, తస్వాదీరఁగ నెందుఁ, ద్రావలేదె
వ్రీలఁ బాడిన చింత, నింత మామిడి పండ్లు, నోరూరఁ గామెక్కు, వారలేరె
తెల్లజేనియపాల, తిమ్మనంబులు గ్రోలి, తెఱపిరియించుక లేక, త్రేవ్వలేదె
మీగడల్ చక్కెరల్, మెదపి నంచీకుండ, భుజియించి విపనుతై, పొరల లేదె
గీ. యన్ని యటులుండ నిమ్మహా, తెన్నఁ దరమె, భాగ్య వతియైన యట్టియ, సాపర్వతమ్మ
యన్నసత్రంపుఁ డానంద, మునవిసిరుల, కమృతసేవనమయ్యె నో, మనఁగఁ గలఁడు.
గీ. సాప్తపూరుష మైనిడఁ జాల కున్న, యర్థి దారిద్ర్య, మణ పఱలయ్యె ననఁగఁ
బార్వతమ్మసునీతపః ఫలముగాదె, దానలక్ష్మీకినపరావ, తారహార. ౧౪౧
మ. తరుణీరత్నము పార్వతమ్మ పతిచి, త్తంబాత్మ విత్తంబుగా
నిరతంబాత్తను భోపభోగముల ని, ర్నిద్రస్థితిం గాంచి సా
దరవృత్తిన్ ద్విజదేవ తార్చనలని, త్యప్రీతి రాశించుచున్
ధగనాత్మేశ్వరు నింద్రుతీయ పురుషా, ర్థశ్రీ రహిం దేల్పఁగన్. ౧౪౨
చ. అధిగత సర్వకాముఁడను, సజ్జన పాలల లామ మన్వథూ
నిధునవ భోగసంపదభి, నిస్తుల రాగరసాబ్ధి నీడియున్
పృథునిర పత్యతాంబునిధి, నీదగ లేమిఁదలంచి ప్రాజ్ఞలి
న్విఘము వచించి రంచితన. వీనవిధిప్రసన ణంబుగా రహిన్. ౧౪౩
క. మానుడి మానసి కవ్యథ, మానుఁడి వినఁ దౌరసాను, మానమ్మనన
న్మానమ్మున దత్రిమసం, ధానమ్మ యను ధార్థవిధివి, ధాన మ్మనియున్. ౧౪౪
మ. విబుధోక్షీత వాక్సుధాంబుధి మహా, వీచీవ గాహంబునన్
సాబగై హాయిఁ జెలంగు మానసమునన్, సొంపుల్ దువాళింప న
వ్విబుధా ధీశ్వర వైథప్రుడమునవ్వ, ధ్వజాని నల్కొన్నుడిన్
నిశ్చితార్థంబుగఁ బంకిత ప్రజముల్లో, నిష్ఠాగరీయస్యంబుగన్. ౧౪౫

శా. పుత్రస్వీకరణార్థబోధనలసం, బూర్ణంబుగా శాస్త్రముల్
శ్రోత్రార్హంబుగ నానతీవలయునం, చుర్వి న్వినం బొంగ స
ద్గోత్రాధీశుని తో బుధోత్తములసం, కోచస్థితిం బల్కి రా
మ్నాయార్థావహ దత్తసంగ్రహణసం, బోధంబు లావాక్యముల్. ౧౪౬
శా. విజ్ఞానేశ్వర కాలమాధవముఖా, విఖ్యాత ధర్మావళీ
విజ్ఞేయార్థము లేర్పరించి విబుధుల్, వేర్వేఱ భాషింప ధ
ర్మజ్ఞానాంఘమతప్ర భేదములను, ర్మంబెల్ల శోధించి త
త్వజ్ఞానా నుభవంబుఁ జెందిపతి దత్తస్వీకృతిన్ లోలుఁడై. ౧౪౭
క. ఆయుర్భాగ్యములునిజో, పాయంబుల జీవకోటి, పాల్పడునెయదృ
ష్టాయత్తంబులు దెలి యఁగ, నేఁటునువునఁ గామితెల్ల, మిదియర యింగీ.
క. ఏష్టవ్యా బహవోయని, శిష్టోక్తుల జనకవాంఛ, జెప్పెనిది మహా
త్కృష్టగతియాగసార్థము, స్పష్టముగాదయ్యెదత్తు, సంగ్రహణములన్. ౧౪౮
క. భారత భాగవతాధిక, పౌరాణిక గాథలనుడ, పస్వీకు లేగ్రహల్
కూరిమి బహుదత్తస్వీ, కారనుగా వించునట్లు, గావిందు మొగిన్. ౧౪౯
క. అనియాలోచించి మహా, వినయోజ్జృంభిత వచఃప్ర, వేశంబులన
మ్మనుజప తిసుధాంబుధిను, జ్ఞనమునబలెబుధులదేర్చి, జనితోత్సవుడై. ౧౫౦
మ. జనక జ్యేష్ఠక నిష్ఠులోయనఁగవి, జ్ఞానంబునన్ ధన్యులౌ
జనకజ్యేష్ఠ కనిష్ఠు లర్థిజనర, ఖౌదక్షిణుల్ రామనా
మనరాధీశుఁడు, వేంకటాద్రి యనునా, మాఖ్యుల్ తదీశద్వయీ
తనయోద్భూతుల రాకుమారులగొనెన్, దత్తాత్మ జఖ్యాతులన్. ౧౫౧
క. అన్నంద నయుగళమునజ, గన్నాథ నృపాలుఁడగ్ర, గణ్యాంత్రైయా
పన్నుల పెన్నిధియైనగ, భిన్నభవిభవాసుభూతి, పృథుయశుఁడయ్యెన్. ౧౫౨
ఉ. రెండవ నందనుండు, శుభ రేఖజయుంతవ సంతకంతులీ
రెండవరూపు లూనిరొకొ, రేదార రాత్రిజరించు నొక్కానా
నిండుటొ యూరకుల్ సహాయలు, నీటులు దేటలు, వారబొప్పెభూ
మండలి రామనాథనృప, మాన్య, జగన్నుత శక్తికేతమై. ౧౫౩
సీ. సమర సాహసధనం జయుడింతి యేగాడు, చటులవిక్రమధనం, జయుడితండు
కరుణాసరిస్వామీ, కామినీమోహనాను, ఘనదీసరస్వామీ, కామినీలేఁడు

చాతురీవిబుధరం, జనుఁడింతియె కాఁడు, సద్భక్తి విబుధరం, జనుఁడితండు
ధర్మరక్షణకళా, ధాముఁ డింతియె కాఁడు, దానధారాకళా, ధాముఁ డితఁడు
గీ. రాజపుత్రుండె కీర్తిని, రాజతాప్త, దిగ్గమాపూర్ణ సామ్రాజ్య, దీప్తిశాలి
రామనాథావనీరాజ, రాజు రాజ, రాజధనవైభవోద్దామ, రమ్యకేళి. ౧౬౪
వ. అక్కుమారుం దద్వయంబునందు. ౧౬౫
ఆ. అగ్రగణ్యుఁడైన, యుద్ధిజున్నాథుఁ, డతులగుణకదంబ, సచ్చమాంబ
నర్థికామధేను, వగుచంగ మాంబను, పరిణయంబునొందె, బ్రభుత మెఱయ.
క. శ్రీలలర రామనాథ నృ, పాలుఁడు శ్రీలలనకుఁ బగిది నెనయుచుఁ
లాలించె వేంకమాంబిక, నాలలనం బాపమాంబ, నాపూజ్యోఢిన్. ౧౬౭
క. ఆరామనాథనృపతికి, ఘోరారి నుతప్రభేద, తుకలాకృతికిన్
ధీరాత్మజులు సుతుఁడిద్దఱు, నారక ఉద్భవంబు, వర్ణింతుఁ గగర్. ౧౬౮
సీ. ఏరాజు బాహాసి, ధారాభిసారంబు, పాతంబు వైరిరా, జ్యార్గమునకు
నేభాగ్య శుభకీర్తి, శోభావిహారంబు, హారంబు దిక్సతీ, వారమునకు
నేనాథు ప్రస్థాన, సేనాసుశబ్దంబు, శబ్దంబు సత్పథ, సరణి కెపుడు
నేమహాత్ము సత్కృపా, భూమహిసానంబు, పానంబు బ్రాహ్మణ, సంఘమునకు
గీ. ననుచుఁ గొనియాడుదురు మాళ, వాంగ వంగ, పాండ్య నేపాళ మగధ ఘూ, పాలసభల
వాసిరెడ్డికులాంబుధి, వనజవైరి, దాశరథినాయనామనృ, ధ్యేశవరుని. ౧౬౯
క. ఆతఁడ్వె విభుని తమ్ముఁడు, చేతోజాతాభిభక్తి, శీలుఁడు సుగుణ
వ్రాతాభినుతుఁడు వినుతిస, నాతనుఁడు శివప్రసాద, నాయకుఁడలఁపన్.
క. కన్నుల విలుగల బలియుని, కన్నంగన్నాకు చెలువు, గన్నకొమరులన్
గన్నకుమారుల బరిఁడిన, కన్నులగని తండ్రిమించి, కన్నంబోడనై. ౧౭౦
సీ. ప్రథితవిజ్ఞానాంబు, నిధులతో బుధులతోఁ గవిలోక రవులతోఁ గవులతోఁడ
బహుపరాక్రమమహా, నటులతో భటులతో, బహుళార్థబలముతో, జలముతోఁడ
ధర్మప్రధానసా, ధనముతో ధనముతో, శ్రితపురోహితులతో, హితులతోఁడ
భరితనీవృత్పరం, పరలతో దొరలతో, మాత్రిశ్రీ మణులతో, మణులతోఁడ
గీ. నైహికాముష్మికోత్సవా, భ్యహితమైన, నందనులునిచ్ఛలభినవా, నంద మొసఁగఁ
వేంకటాద్రి క్షితీశు ని, త్యవిభవ, మభినుతింపంగ నెసఁగె దుర్లభస మ్మానిధి

ఉ. అయ్యెడ వేంకటాద్రిపను, ధాత్రిపుఁడర్మిలి నర్థిసాళికా
దాయ్యనదేవ సృష్టిలయు, నొందినిజప్రతిష్ఠ ప్రభాపలక్
నెయ్యము దివ్యముగ గొలిపి, నిర్మల నైజసితాత పత్రసా
హాయ్యముగాగ రాజ్యసుఖ, లాంగిము, గూర్చెను పుత్రసౌఖ్యముల్. ౧౩౨

క. అంతజగన్నాథమహీ, కాంతుఁడు, సౌందర్యవిజిత, కంతుండగుచున్
సంతత సామ్రాజ్యధురా, క్రాంతవిభూతాదనర్చె, గరుణానిధియై. ౧౩౩

ఉ. బంధురులుగ్ర ప్రధానులును, బాడిమెరుంగు గవుంబ పురోహితుల్
బంధురసింధు రాశ్వరథ, పఙ్క్తులు భ్రాజ్యసమృద్ధి సంపదల్
గంధిలకీర్తిఁ దన్నలము, గాధరణిం గొని రాయనాథరా
ట్సింధుర నైరియేలెనువి, శిష్టజనాళిక భీష్టవైఖరిన్. ౧౩౪

సీ. నలహరిశ్చంద్రాది, నయమంప్రతిష్ఠించె, నిది మొదలౌ కాలంబు, కృతయుగంబొ
జనకరాఘవముఖ్య, స్వర్యచర్యలనునించె, త్రేతాయుగస్ఫూర్తి, దివిరికొక్కొ
భరతయుధిష్ఠిర, ప్రభృతి వృత్తము లెచ్చె, ద్వాపరం బభిభూతి, దనరెనొ
కొ
వరపరీక్షిన్ముఖ్య, వర్తనంబులు మీరె, గలికాల వృత్యముల్, గట్టున ఁడెనొ

గీ. యనుచు సాదృశ్యమున బుధు, లట్లయనఁగ, సత్యసద్ధర్మ మహిమల, సా
టిచెప్ప
బూర్వరాజులె యనఁగన, పూర్వవిభవ, సాంద్రుఁడై యొప్పె వేంకటా, ద్రీం
ద్రవిభుఁడు. ౧౩౫

క. ఇత్తెఱఁగున మత్కులితా, విత్తమున బరిష్కరించి, విభుచే మాకున్
గ్రొత్త లగువృత్తు లొసఁగు మహాత్మరుఁ డక్కాలి దాసు, నభినుతి దరమే.

వ. ఇత్తెఱంగున ననితరాధిక సంపద్యశోవిజయ విభవాభివృద్ధులై, వంశం బభివర్ణ్యంబై, ప్రవర్తిల్లుచున్నయది. ౧౩౬

సీ. వెండితో సురరాజు, తుండితో మగరాల బాడితో నెలరాల, పిడితోఁడ
భద్మమ్ముతో సింహాసి, భద్మమ్ముతో నమృతకుంభమ్ముతో రసవిజ్ఞు, భద్మమ్ముతోఁడ
పాలతో నాణెము, త్యాలతోఁ దెలికప్ప, రాలతో బొమ్మతే, జీలతోఁడ.

గీ. సాటిసత్కీర్తి సాధించె, నేటిమితని, తోటిసరిగల రేమంత్రి, కోటిగోన
ననఁగజెలువొందె ప్రొత్తూరి, యన్వయమున రాజనయతంత్రికుశలవ, రామ
మంత్రి. ౧౩౭

సీ. పలుకనేర్వరియుంచు, బొంకుటింతియెకాని, కలనైననస్మృతంబు, బలుకనేరం
దోర్చనేర్వరియుంచు, సూహించుటేకాని, యొరులపేదరికంబు, లోర్చలేడు
యియ్యనేర్వరియుంచు, నెంచుటింతియెకాని, యెంతవారికినునం, బియ్యలేదు
పెట్టనేర్వరియుంచు, పెద్దలందురుగాని, ప్రియసూక్తి పెడచెవి, బెట్టలేదు
గీ. సత్యవితరణ గాంభీర్య, సరసతలకు, మేటులగువారి లోపల, మేలుబంతి
ఘనుండు పొత్తూరి వంశపావనుడ సుమ్మి, రాజనయతంత్రి కుశలవ, రామ
మంత్రి. ౧౧౯

సీ. ఆర్యానమగ చాతుర్య మెంతసదెల్పి, దనరాజభూషణ, త్వంబెదెలుప
క్రతుభుగర్థ హిరణ్య, కశిపువర్ధన వృత్తి, దననరసింహావ, ర్తనమెదెలుప
లక్ష్మీకరాంతర్వి. లాసవిస్ఫూర్తులు, దనయసమాయుధ, త్వంబెదెలుప
పటుసుధర్మాస్థాన, పాలనాభిశయమ్మునదనవిబుధాధిప, త్వంబుదెలుప
గీ. శార్వగర్వా సనావకృచతురవిక్ర మాతపాక్రాంత పరకును, దాశిహేళి
గాక యొరుండౌనె యసమించె, నేకహేళి, రాజనయతంత్రి గుశలవ, రామ
మంత్రి. ౧౨౦

సీ. మలయధ్వజుండైన, మహిపతి యింటిలో, సుందరేశ్వర మూర్తి, సొంపెలర్ప
మీనాక్షితో నిల్పి, మెలంగు నట్లేకాకు, లాబ్ధిచంద్రుండైన, యట్టిఘనుండు
పుండరీకాక్షుడర్క, పురుషుండు జామాత యిల్లాలిగ్గూడి, యింటహితము
జక్కదీర్పంచాను, సమవాప్తకాముడై యిగ్రదవైభముతో, నెనసియుపని.
గీ. మంత్రి మార్తాండుండై జగన్మహితవృత్తి, సాటివారలు మెచ్చును, త్సాహ
మొందు
రాజనయతంత్రికుశలవ, రామమంత్రి, సన్నుతింపంగదరమెవా, జ్ఞానికైన. ౧౨౧

సీ. ఆప్పండకీ కాక్షు డత్యాత సౌందర్య, లావణ్యసౌభాగ్య, లక్షణముల
నంబోధికన్యకా' సంభావితాకార, యగుచు జెన్నొందుజి, న్నమ్మయందుం
బుత్త్రిలగాంచెను, భూరిసత్కీర్తుల, సిద్ధురనందులో, పెద్దయైన
వేంకటవెంకయ్య, విమలచారిత్రుండు, పాత్రుండు సౌభాగ్య, పదవికెపుడు.
గీ. చిన్ని కొమరుండు సంతత, శ్రీవిలాస, సుభగుండై యొప్పు వేంకట, సుబ్బమంత్రి
వివిధగుణ శాలిసత్కాంతి, విభవహేళి, వారికొని యాండ దరమెయె, వ్వా
రికైన. ౧౨౨

చ. కుశలవ రామ మంత్రివరు, కోడిగ మేమన వచ్చెఁబండితుల్
దిశలను సంచరింతురని, త్రిప్పటఁబొందఁ గనీక నందఱన్
వశపడ సేయఁగోరి, గుణ, బద్ధులఁ జేసె గదా! బలారె! త
ద్వశులయిసంఖ్య గల్గియును, వత్తురు సంఖ్యకు మీఱివారలున్. ౧౨౩
చ. ఘనఘన సారసంకుమద, గంధిల చందన గంధతైలము
ర్దనముల లబ్ధవర్ణులయి, రంజిలుటన్ విబుధాళికిన్ సరే,
మునుపు కులాఖ రస్తుతుల, మూటను రూఢిని యట్టుకొటయం
చనిచతు రోక్తి పొత్తుకు, లాఘ్యుని సౌధములన్ జెలంగెడిన్. ౧౨౪

* షష్ఠ్యాంతములు. *

క. ఏవం విధగుణ నిధికిన్, భావాంతర్బద్ధ ధర్మ, పథసేవధికిన్
భావిత శరధి శరధికిన్, గేవలపర మార్గ తత్వ, కృత నిర వధికిన్. ౧౨౫
క. శ్రీమందిర నేత్రునకున్, గోమల గాత్రునకు సరస, గుణపాత్రునకున్
సీమాతిగ మిత్రునకు, ద్దామభు జానిర్జితారి, తతి జైత్రునకున్. ౧౨౬
క. ధీరునకుం గవిజనతా, ధారునకున్ యాచకాళి, దైన్యోపహతమ,
స్మేరునకుం జితచిత్తవి, హారునకున్ మదనసుంద, రాకారునకున్. ౧౨౭
క. గోగోభవ గంధర్వను, ణీగోప్రతి నాదనాత్రి, నిష్టాభునకున్,
గోగోవిధు శరవిధుశర, గోగోజయ జాతకీర్తి, గుణ జాలునకున్. ౧౨౮
క. చటుల పరాక్రమ కేలా, పటలప్లుష్టారి పసర, పటుగహ నునకున్
ఘటనా ఘటన సమర్థో, త్కట మంత్రాంగ ప్రభావ, ధన వహనున కున్.
క. కుశల వచోగీష్పతికిన్, బ్రశమితరిపు తతికి,ధర్మ, పథ సంగతికిన్
శశిధర పూజారతికిన్, గుశలవ రామాఖ్యమంత్రి, కుల సుర పతికిన్. ౧౩౦
వ. అభ్యుదయ సముద యోదయాభి వృద్ధి యగు నట్టిల, నా యొనర్పం బూని
న, సరస హృదయానురంజ నంబను, మహాప్రబంధంబునకుం, గథాప్రారం
భం బెవ్విధంబునన్ బ్రవర్తిల్లె నంటేని. ౧౩౧

* కథా ప్రారంభము. *

మ. మునులన్నైమిశ కాననంబునఁ జిదా, మోదాను సంధానసా
ధనవిజ్ఞాన సమేతు సూతుఁ గనిచే, తఃప్రీతి నిష్పార్వభో

ధన మాధుర్య కథాసుధల్గొనుచుఁద, త్తద్గోష్ఠులన్ గాలయా
పనములేసేయుచు నెన్నిటం దనివిదీ, ర్పన్ రామి సానందులై. ౧౮౨

చ. జలరుహ నేత్రనేత్ర యుగ, సంభవులన్ వరకన్యలన్ గుహుం
డెలమిఁ బరిగ్రహించుట, మ, హిష్ఠ జనమ్ములఁ గొంత వింటిమ
య్యలఘుఁడు వారిఁ జేకొనుట, యంతయు మాకిపుడాను పూర్విగాఁ
దెలుపుము నీకు సర్వమును, దెల్లము గాదె! జగత్త్రి యంబురన్. ౧౮౩

వ. అని సాకాంక్షుంబుగాఁ బారికాంక్షి జనంబులు తన్నుబరి వేష్టించి యడుగ
యు,బ్రహ్మం బద్వితీయం బనుటకు నిరవ కాశంబగు తేజో మూర్తియైన సు
బ్రహ్మణ్యేశు చరిత్రంబు ప్రకృత ప్రసంగ పాత్రంబగుటయుం బొంగి యవి
త జగదప్ర వృత్తకథా జాతుండగు సూతుం డమ్మహా మునులకున్ గుహు
డు లీలా భేదంబులఁ దద్విహారం బొనర్చుట సవి మర్శంబుగా విను పింపం
లంచి, యిట్లనియె. ౧౮౪

* శాంతి పురాభి వర్ణనము. *

సీ. శ్రీభారతీ సమా, శ్లేష దీక్షాసిద్ధి, కేపురంబు తిరంపుఁ, గాపురంబు
కమల సంభవమనః, కల్పనా శక్తికి, నేపురం బభిరామ, నూపురంబు
భువన సప్తద్వయా, ద్భుత మణి రాసుల, కేపురం బెడలేని, దాపురంబు
పురుషార్థ వితరణా, భోగయంత్రో ద్భూతి, కేపురం బన వద్య,భూపురంబు

గీ. రజితగిరిచెంత,వసుభూధ,రంబువొంత, మలఁచిరపరంజిచేఁగొంత,మణులఁగొం
ఆదిరసరాజ రాజ్యసిం, హాసనమ్ము, తనరు,నుత్తర దిశశాంతి యను పురంబు

గీ. ధరణిమూలాలవాలంబు,కరణిమెరయ,స్కందగిరి,దానినాళంపు, చందమొం
వేయుజేకుల తమ్మినా, వెలయునమృత, భోగసంధాయకంబైన, పుర వరంబు

క. అప్పురి కప్పర పసఁటుల, గుప్పున నుప్పతిలువలపు, కుదిరి కలసుమీ!
యిప్పడమిగ నవతియను, గొప్పగు నెలవయ్యెఁదర్క,గోష్ఠుల నెపురున్. ౧౮౬

ఉ. ఆపురిసౌధ వీధికల, యందునయారె! యొయారపు హొయల్
చూపుచు మందమందగతి, సొంపులు నింపుమి టారి కత్తెలన్
గోపుర భామినుల్ నిలువఁ, గ్రొమ్మెఱుఁగుల్ గుములంచు నెంచియా
పైపయిఁ దోఁచుట భ్రమని, పల్కుదు రొక్కొక సారి ముగ్ధలన్. ౧౮౭

సీ. భారతీ భార్గవీ, పౌలోమ లేవీటఁ, బేరురచ్చల కెక్కు పేరటాండ్రు
నిగమాగ మామ్నాయ, నిచయంబు లేవీట, నాటితీరిన సభా, స్తారకోటి
భైరవా ఘోరాధ్రి, పటుమంత్ర దేవత, లేవీటి కోటపై, కోవు రమఁలు

అరవింద సంభవుం, డహరహం బేవీట, నధ్యక్షుఁడయ్యెబ్ర, హ్మాసనమున
గీ. గరుడ గంధర్వ యక్షర,క్షస్సమూహా,దురవగాహ ప్రచండదో, ర్దండదుదార
పారిషదపాలితంబౌచు, పరిఘవిల్లు, నట్టిశాంతి పురంబుని, త్యానుభూతి. ౧౮౯
శా. వీణావేణు మృదంగ వాదములుప్పు, ద్వివ్యోమ మధ్యంబునన్
శ్రేణుల్ గట్టఁగ, దేవయోని గణముల్, జేజే సమర్పించుచున్
మాణిక్యా వరణాంత రాంతరములన్, మంజుక్ర మప్రౌఢిమన్
గాణిక్యమ్ము నటింపఁ జేతు రెపుడున్, స్కందాను కంపార్థులై. ౧౯౦
శా. బ్రహ్మాణ్యంబు చరాచరాత్మకమని, వైరంబు నిర్వ్యాజమున్
బ్రహ్మాదిస్తవ నీయ దివ్య మహిమ, భ్రాజిష్ణు వౌనాదిమ
బ్రహ్మ బీశ్వరుఁ డంగనా తిలకమా, బాగూఁడి యవ్వీటను
బ్రహ్మణ్యార్చితుఁ డైకృపావశతగా, ర్హాస్యంబు రంజించెడిన్. ౧౯౧
క. అన్నగరీఘన ఖురళీ, సన్నుత విద్యాశ్రమైక, సాహస గుణసం
పన్నగణ సుతులుజగములఁ, గ్రన్నన రక్షింపఁ ద్రుంపఁ, గలబలసహితుల్. ౧౯౨
సీ. బ్రహ్మాసు లకు నైనఁ, బాద చారమె కాని, వర వాహ నారోహ, గరిమ లేదు
అనిలాదు లకునైన, నంతఃపురద్వార, సంచార మిసుమంత, సాగిరాదు
రాజయోగుల కైనఁ, దేజోవ లోకనా, దులఁదద్ర హస్యంబు దోఁచఁ బడదు
సనకాదులకు నైన, సామర స్యానన్ద, సభలలో నిలువంగ, శక్తి లేదు
గీ. అచలశివశక్తి నిర్వికా, రానుషంగ, భోగ సామ్రాజ్య వైభవా, భోగపూర్ణ
నిరతిశయసంవిదు జ్జృంభ,నిష్ఠులైన, ప్రమథులకుమన్కి-పొగడన, బ్రహ్మదాని.
చ. సరసులు సర్వతోముఖవి, శంకటదివ్యర సైకమాధురీ
భరితములై సదాశిఫల, భావ్యములై సుమనః పరంపరా
స్థిరవిల సత్ప్రభాకరవి, జృంభణ నిత్యవిలాస యోగ్యతన్
సరసులఁ బోలి,యప్పురిని, సంగుస రాజమ రాళలీలలన్. ౧౯౩
సీ. కల్పపాథోరాశి, గడలుగప్పిననాఁడు, కరటిపోఁ కెలుఁగర, క్కటిక గ్రుహలు
నిత్యసృష్టివిధాన,నియతి"ధాతా యథా,పూర్వ"మన్ శ్రుతికథ,లప్పసఁగవచట
నణిమాది సంసిద్ధు, లాబాలవృద్ధంబు, పెరటిచెట్టులఁ బోలి, పెరుగునచటఁ
బ్రకృతిలో జగమెల్లఁ, బరిణమించినఁ బరఁ, ధామమై వెలయున, త్తావలంబు
గీ. హరుసిశూలంబు, హరి చక్ర,మైనఁ గాని, మసలఁ గానిని జాజ్వల్య, మానశక్తి
ప్రహరణమ్మలువెలయున,వ్వట్టణమున,బురమచర్చిక పొగడంగఁ,దరమెదాసి.

సీ. అప్రతీకంబులై, యఖిలదిగ్జయ మిచ్చు, గలసుప్రతీకస, త్కులగజములు
హరితురంగ పదక్రి, మాస్వతత్వమె కాక, ఘనకళ్లల తురం, గమ చయంబు
ఏకచక్రవిలాస, మెనయు నర్కుశతాంగ, సరణిఁ గెల్చుననంత, చక్రరథము
లతిలోక విక్రమో, ష్యద్బాహువారిద, ప్రశమితా శాతాప, పటులు భటులు
గీ. గలిగి యప్రాకృతప్రభా, కలితలలిత, నిత్యసౌభాగ్య నిరవద్య, నిర్నిరోధ
నిరతలీలావిభూతిచే, నివ్వటిల్లు, నగరతల్లజ మలదానిఁ బొగడవశమె. ౧౯౭
క. వనములు శుకపిక గణజీ, వనములు సిద్ధాశ్రమస్థ, వాచంయమిపా
వనములు పరిమదాకలితా, వనములు చెలువొందుఁ బూపు, పాన్తములందున్.

* నాయకాభి వర్ణనము. *

ఉ. అన్నగరీపు రాకృతత, పోతి శయ, ప్రతి పన్న భాగ్యభా
వోన్నతదివ్య మూర్తియయి, యొప్పె సుమాంబః కోటి రూపసం
పన్నవ నీయ తేజ మున, భక్త జనావన శాఖి సత్కృపా
పన్నశరణ్యుఁ డిష్టగణ, బంధుఁడు శక్తిధరుండు నేతయై. ౧౯౯
ఉ. అమ్మహా నీయ మూర్తి కరు, ణామృత నిర్ఝర మాత్రి లోకమై
క్రమ్మి నిశాటఘూట భయ, కంపిత మూర్ఛిత చేత నావళిం
బమ్మెరఁ దీర్చిప్రోవ సుర, పాల ముఖస్తుతి పాత్రుఁ డైప్రమో
దమ్ముల కాలవాలమయి, ధైర్యధురంధరవృత్తిఁ జెల్వొగుర్. ౨౦౦
సీ. ఏమహామహుఁడీశ్వ, రేశ్వరునాజ్ఞచే, బ్రహ్మాండ ములకెల్ల, భర్తయయ్యె
నేదివ్యమూర్తిప్రబ, హ్మేంద్రిరాపతులపైఁ, గొంచకయాజ్ఞఁజె, ల్లించుకొనియె
నేభవ్యుఁ డఖిలభ, క్తాభీష్టఫలములు, నించుచో వెనుజూడఁ, డేరఁడయ్యె
నేధీరు విక్రమం, బింద్రాదిక వ్యథా, ధ్వాంతంబునకు బాల, తపనుఁ డయ్యె
గీ. నట్టికల్యాణమూర్తి భ, క్తాంతరంగ, తామరసభృంగమైజగ, త్ప్రియముఁ బ్రోవ
సిరులనలరారి యెల్లరు, చెడనిపదవి, సిద్ధసంకల్పు లగుచుఁగాం, చిరశుభంబు.
ఉ. కావర మూను దైత్యతతి, గర్వము డుల్చి మహేశు కోటిలో
నావరణాధి నాథుడయి, యంతటసర్వ పదాధి కారియై
స్థావర జంగ మాంతరభి, సర్పణమున్ మనుజార్థ దివ్యల
క్ష్మీవరదాన కౌశలముఁ, జేకొని యేలెను గౌర ణార్యుడున్. ౨౦౧
సీ. భారతీముఖదేవ, భామినీకుచతటీ, పాటీరపంకాప్తిఁ, బాయదయ్యె
హరిదంగనామ, నోహర సభామధ్యంబు, లతిలోక సమ్మదో, న్నతి వహించె

భరిత భూసుర మహా, ధ్వర యూప భవనంబు, లుదు హోమ ధూమంబు,
ధురములయ్యె
సర్వసర్వంసహా, సకలసజ్జనపాళి, యకుతోభయభ్రాంత, మగుచు నలరె.

గీ. నిరతనిర్వక్ర విక్రమో, న్నిద్రభద్ర, మూర్తిశిఖివాహనునిదయా, స్ఫూర్తి నెల్ల
దితిసుతకృతాపద లడంగి, త్రిభువనంబు, సవాజ సౌఖ్యాను భూతిన,స్వ
హము గనుట. ౨౦౨

వ. మఱియు నమ్మయూర వాహనుండు నిరవధిక యశఃప్రసార మాలతీ కుసుమ సౌరభ సుగంధి భువనత్రయీ హోమధ్యాన సముద్వేల్ల దసంత కల్యాణగుణ పరంపరా వీరుచ్ని కుంజ పుంజ ఛాయాసుఖిత దితిసుత కృత వ్యథా గ్రీష్మోష్మ సంతాపిత నిఖిల జగజ్జన జేగీయ మానమహిత మహిమాను భావుండును, హృదయార వింద నిష్యందమాన మకరంద ధారాపరి వర్ధిత భక్తిరస సేచన నీరంధ్రీకృత దేవదేవ దయాలతాని కుటుంబ సంభావిత సద్భావుండును, అనవరత సిద్ధ విద్యాధర కన్యకాసము పగీయమాన నిజనామాంకిత ప్రబంధగద్య పద్యావళీ నిరతిశయ మాధురీ సుఖాస్వాదన సముల్లాస సాగర సమవ గాహనప్రమోద మేదుర భక్తజన సమూహా చండ కోదండ పాండితీ సముద్దండ భుజాబల నిర్వక్ర విక్రమా క్రాంత తారక ముఖ బలవ దరాతి దురవగాహ వ్యూహుండును, నిసర్గ సర్గపాల వాత్యయ క్రియానిరత భువనేశ్వర శిక్షాప్రవర్తన దక్షకటాక్ష వీక్షణుండును, నిరంతర నిరంతరాయ మానతపస్స హన దుస్సహమహర్షి మనోరథ ప్రదాన సంధానిరర్గళ సావధాన మహోల్లాస రక్షణుండును, దశది గంతరా ప్రతిహత గమన కౌతూహల నిరంకుశ బలోన్నిద్ర భద్రంకర మయూర వాహనాకుంఠ, సంచరణ లీలాలోలుండును, సమను స్యూత శివాద్వైత సంధానావధాన శీలుండును, శతకోటి మదన సౌందర్య విభ్రాజిత శరీరుండును, దేవాసుర భయంకర కదన దుర్నివారుండునై యొక్కనా డమందానంద కందళిత హృదయార విందుండై యరవిందాసనప్రముఖ నిఖిల బ్రహ్మాండాధి నాథులు సభాకూటంబులం బిక్కటిల్ల, ఝణం ఝణిత మంజీర రావంబులు, మృదంగ ధిమిధిమి ధ్వానంబులును, కలక్వణిత కంకణా రావంబులు, బెనంగొన సభి కాహ్లాద పాత్రంబులై యప్సరః పాత్రంబులు నటింప సిద్ధవిద్యా ధరచారణాదులు జయజయ శబ్దపూర్వకంబులైన స్తుతిపాఠంబు పఠియింప, సనక సనంద నాది

మునిపుంగవులు ననాది పురుష భావోప న్యాసంబు లొనర్పఁ దుంబురు ప్ర ముఖగంధర్వనములు విపంచీ ప్రపంచ చంచన్మధురగీత నాదంబులు సేయ, నానావిధ ప్రణీత ముఖాభి ముఖ సాపత్యమాన నిఖిల కమలజా ఢ నృత్తా, లంబులు పీనులఁ జొనుపుచు, సభాగురంతే జోదుర్ని రీక్ష్యాండమి యసర్ఘ్యమ ణి గణఖచిత శాతకుంభ స్తంభ విజృంభణ ప్రభాధగద్ధగిత సభాభవ నంబు నానుఁ బేరోలగంబుగాఁ. ౨౦౩

గీ. దేవకాంతా జనంబుదే, దీప్యమాన, దివ్య మణిమయ దాతసు, ధీనములైన చాపు చామరములు వీవ, సరస, సరస సఖినరులతోఁడ సభగోష్ఠిఁ, జను పు కొనుచు. ౨౦४

సీ. కరుణా కటాక్ష వీక్షణ సుధావారాశి, యాత్మైక శరణుల, యందఁ బొరల జలుతె నెన్నెలపొంపు జినుఁఘు లేనగవుతో, ముఖకాంతినెలతెప్ప, మొలకలెత్త మురిపెపు లేఁ బ్రాయముసమేని సునుఁ దేట, నలరాజుగుంపున, న్వాంబుఁ జూప నెమ్మొగిరతిసొపు, ఉన్మోలిమ్ముగుకల్మిఁ, గొండుబొక్క పుసేయుఁ, గుల్కరింపఁ

గీ. గొవముపొంగఁపుఁ బంగుసొంపు. గుంపులీను, చిత్రసింహాస నమునునా, సీమఁ గుముఁ, గొలువుఁ దీరిచికూర్చుండి, కొమరుసామి, రాజ సముసూర్తిఁ గొను చాయ, రహివహించె. ౨౦౫

గీ. లెతసుశీస్తంభ రుచితటి, ద్ధగధగలను, ప్రసుతికృతిస్తుతిపాఠ గర్జితరవముల మహిత స్రామాణి ధూపధూ, మముల మొయిల, సభజగర్జన నదమునాఁ బ్ర భఁదలర్చె. ౨౦౬

క. అందు మణీ మయ హారంపుఁ, గందువ నాయకము మెఱయు, కరణి సదస్యా నందకరుఁడొచు మెఱసెన్, స్కందుండ స్పందవిభవ, కందంబనఁగాన్. ౨౦౭

ఉ. ఆసమయంబు నందుఁ బ్రమ, థావళిచుట్టు జయధ్వ నిగ్రమో ల్లాసముతోడఁ గొల్వఁ గమలా హృద యేశ్వరుఁ డాప్త వృత్తిచే నాసయిడ న్గజ్జనని, యంబిక తోడఁగు మారవీక్షణో ద్భాసమ నస్కుఁ డై శమున, భంజనుఁ డచ్చటికిం గృపామతిన్. ౨౦౮

సీ. బాసవాల్గొరలయ, బ్రంపుఁ బొగడ్తలనుకుల్, మన్నుమిన్నొరసి సంబరములీనఁ దెరగంటి తెఱవలా, ద్దికవీచువింజామ, రమ్ముల తెమ్మరల్, గ్రమ్మ కనఁగఁ దొలుఁబల్కు గముబురూ, పుుదార్చి యుతుంత, స్వస్తిసేయుచుఁ జయ, స్వా నములిడఁగ

శతకోటులిరువంక, సన్నద్ధులై రుద్ర, గణములు చతురంగ, గతులనడువ,
గీ. నందివాహన మెక్కి, యానంద మలర, హంసగరుడాధి రూఢులై, యజుఁ డుహరియు
నీనలానలఁ జరియింప, జేనదేవ్రఁ, జరుగుదెంచెసుర స్తోము, మానరింప. ౨౦౯
క. వచ్చిన గౌరీవిభునకుఁ, బ్రచ్చుర సభికాళిచుట్టు, గ్రందు కొనగుహుం
డాచ్చెము గాంచనభక్తిగ, జెచ్చెరనెదు రేగివినయ సేవధ యనఁగన్. ౨౧౦
సీ. తలిదండ్రులను నిరంతర సానధానైక, సద్భక్తి బ్రొక్కియు, చ్చాపుఁ గూర్మి
నడసియచ్యుతుమతి, వార్ధినందన కోడ, హరిఁగాంచిసేవించి, యంతపలుకు
నెలతితో నలువన, గ్గలిసిసన్నుతి రొనర్చి, పరివారములసుభగ, బరసియంతఁ
గడుకూర్మినెలవేలఁ, గారణాత్రయనిట్లు, తనమొద్దనె యుచేరఁ, దద్దఁబొంగి
గీ. యంతి కాంతకుఁ డాదిగా, నందఱీని, జరితనుస్థితి పీఠముల్, వాచ్చెచ్చ
కూరుచుండగఁ బెట్టియు, గ్గుహుఁడుగట్టు, కింటిసాహుకనిల్లసి, విన్నవించె. ౨౧౧

కుమారకృత శివస్తోత్రము

మ. అమలం బాద్య మనంత మప్రకృతికం, బవ్యాకృతం బ్రహ్మమే
యము సర్వాంతర మప్రతర్క్యము శ్రుతి, వ్యాఖ్యయ్యై మైనట్టిబ్ర
హ్మమునీవై యఖిలార్థ సాక్షివయివి, శ్వాన్తః పరంజ్యోతివై
రమియింపం గృతిఁ గూర్చు సర్వమగు స,ర్వవ్యాపికిన్ మ్రొక్కెదన్. ౨౧౨
క. ఆత్మా ఖండాకారస, దాత్మకసద్వృత్తి విషయమైస్వేతరనా
నాత్మచిదంశాశ్రయమహా, యాత్మకునీకేను మ్రొక్కెదయ్య!మహేశా! ౨౧౩
సీ. అవ్యక్త మహదాది, కాదివై నిఖిలైక, కారణత్వము గాక, కలిగియుండ
స్వస్వరూపానుభూతిస్వ ప్రకాశత, నాత్మైకవేద్యమై, నట్టినీదు
ఆనందఘనసంవి, దాకృతిఁ గనలేక "యప్రాప్య మనసాస, హా" యటంచు
నిగమ ముల్పలికింప, భగవత్ప్ర సాదంబుఁ, జెందకనిను గాంచ నంపునెట్లు
గీ. నీదునిష్ఠాతు కకటాక్షు, నిత్యవిభవ, భోగమునకాటపట్టుతా, పుణ్యులెల్ల
నిరతమోక్షైకసామ్రాజ్య, నిరుపమాన,భవ్యలక్ష్మీసమన్విత, పరులుగారె.
మ. భవదబ్ధిం బృథుఫేన ఖండములనా, బ్రహ్మాండ ముల్పుట్టు చు
న్నవి హేలా లలితంబులై పెరుగుచున్, నానాఁటి కింద్రెల్లచున్

బనలుర్, గేలును నింద్రజాలమనఁ జైపై సన్నియుం జూపుచే
భన సర్వస్వము నిన్నెఱుంగు నరులం భావింపలే దీశ్వరా! ౨౧౫

శా. నిన్నర్చించుచు నిన్నుఁ బాడుచు కొనుచున్, నీసత్కథల్ వల్వించు ని
న్నన్నుల్లల్లఁగఁ గాంచుచున్ యుగములం, గాష్ఠాకళామానసం
పన్నానేకహముఖాంతలెస్ నార్చుచు జగ, న్మాన్యత్వముం గన్నవా
రెన్నన్నీదు కటాక్ష వీక్షలకున, ర్హీభూతులౌటబ్రమే. ౨౧౬

శా. మాయావారణ ధోరణమ్మున మహా, న్మాన్యుండవై యెక్కియా
దాయంబున్ న్యయ మంచనా నెఱుఁగకి, ద్ధంభావ్య లీలారతిన్
స్థాయీ భావ సుఖంబు నొందినిగమా, గ్రాన్తార్థపూ నిన్ను నేఁ
బాయఁగ జాల మిహార్థవృత్తి నిడిసం, భావించు గౌరీపతీ! ౨౧౭

కం. కుంభక పూర్ణావస్థా, కుంభగత జ్యోతి కిరణ, గుమురగు తేజ
స్తంభాన్త స్తుటిదంకుర, గంభీరా ఖండవృత్తి, గతివి మహేశా. ౨౧౮

చ. అనివినుతించు బర్హిహాయు, నాదృతిఁ గొంగిటఁజేర్చి త్వత్కృత
స్తనిత సమార్భటీ సముదిత, స్తవరాజమనన్ మనంబు నూ
తన ముదమొందె మెచ్చితి ని,తఃప్రథి తంబగు కోర్కె యెద్ది? యొ
య్యన వరమిత్తు వేడుమను, నయ్యభి లేశునుతించి క్రమ్మఱన్. ౨౧౯

మ. సకలాభీష్ట శిరోవతం సముమహా, త్సంభావ్యభూ నీపద
ప్రకటా లోకన భాగ్య మెడ్డ యిడిసం, భావింతు మాత్మేశ! య
త్యకలం కామృత మాత్మహస్త వశమొందన్ బిచ్చ మెత్తంగ ను
త్సుకుఁడౌ నంతటి వెఱ్ఱి గల్గునె? నను న్శోధించుటిం తేటికిన్. ౨౨౦

క. కోరిక లొనఁగూడెఁ గృపా సారసుధాసే చనమున సర్వజ్ఞ భవా
పార దవార్చుల డంగెను దారశుభ ప్రాప్తినాక, యత్న తనయ్యోన్. ౨౨౧

ఉ. అత్తఱి నిత్తెఱంగున మ,హామధురంబుగ భక్తి భావనా
యత్తము లౌనుడుల్ నుడువు, టాత్మఁదలంచి దయార్ద్ర మూర్తివై
చిత్తజశాసనుండు గుణ,సేవధిగా గుహునెంచి యంతదే
వోత్తము మాధవుంగనియె, నొయ్యన భావిశుభాభిలాషియై. ౨౨౨

శా. భావోల్లాసముగా హరుండు దనుసం, భావించుటన్ శార్ఙ్గి స
ద్భావాంగీకృతి విశ్వహృద్యముగఁదో, పంబల్క నబ్జాసనుం

డీవాల్యభ్యము నిశ్చితార్థమున నెం, తేఁ గూర్మి నాకోనఁద
ద్దేవులూ నృపుల మెచ్చుఁ జూపిరి సమ, ర్థీభూత వాక్యైఖరిన్. ౨౨౩
సీ. తారకారాతిపైఁ, దమిఁగొల్పి ముక్కంటి, వలమురిదాల్పువు, వ్వాంపు సుతల
గాదిలియమృతప, ల్లీదేవ వల్లులన్, గోడంద్రగాఁగానఁ, గోరి శౌరి
మోముపై భావంబు, మొనయంగఁ జేయుట, నదిగాంచియచ్యుతుండట్టులనఁగ
నంబుజాసనుఁ డట్లు, లభిమతంబుగ గౌరి, సిరిశారదయుఁ గార్య, సిద్ధి తోఁడ
గీ. సూచన మొనర్ప జగదేక, శుభదమైన, యిట్టిదేవ రహస్యము, పట్టు నందు
జరిగి కార్యైకవేద్యమై, సర్వసురలఁ, జిత్తములమెచ్చ వుట్టించి, సిరులనలరె.
వ. అప్పుడమ్మయూర వాహనుండు. ౨౨౪
క. నిరుపమభక్తి రసావహ, వరవాంఛావిహృతి నుతియ, వారి తగలిని
క్కరణి నిరీహనెనర్చుటఁ, బరమానందంబు నొంది భవుడవ్వేళన్. ౨౨౫
గీ. అఖిలకల్యాణ గుణగణా, యత్తచిత్త!, బర్హివాహన! తేశుభం, భవతు నిత్య
మనుచునాశీర్వ చించినా, రాయణాది, సురవరులతో యథేచ్ఛ నై, యుఁ
గాఁ బిడప. ౨౨౬

* వార్తావహులు కుమారు దర్శించుట. *

ఉ. శక్తిధరుండు దేవవిభు, శంకరునీశుఁ బురాణ పూరుషున్
భక్తిసపర్య లందనిపి, భావము రాజిల నిష్టగోష్ఠులన్
రక్తిదలిర్ప నాశ్రితప, రంపర లెల్లను, సన్నుతింపఁ ద
త్సూక్తిసుధారసమ్ము చెవి, సోఁకఁగ మాధురి, కాత్మమెచ్చుచున్. ౨౨౭
క. అనుదిన జనితానందము, మనమునఁ బెనఁగొనఁగనిట్లు, మసలెను తీరెను
త్యున్నఁడన ఫణిహారులగుమి, చనుదెంచి జోహారొనర్చి, సాతిస మోసఁ గన్.
క. కంటిమి చిలువల పురిమొద, లంటిమహా భువనజాల, మూతయుఁ దుదము
కనంటి మహాపురిఁ గంటిమి, వింటిమి తత్తద్విశేష, విభవము లెల్లన్, ౨౩౦
శా. మర్త్యలోకము నందు వైభవములన్, మాహాత్మ్యముల్విక్రమా
సాధ్యంబుల్పలు భాను భావ్యములున, స్తంభప్రభా వప్రభా
బాధ్యంబుల్పలు సేవనంబులు మహా, సూక్ష్మప లబ్ధిక్రమా
బోధ్యంబుల్గల [illegible] ౨౩౧

ఉ. నీవును విస్మయింతువుమ, మహేశ్వర నందన! యెల్ల లోకముల్
స్వామి భవద్భుజాబలవి, శంకట విక్రమ కేళి కీల, యు
క్షేమకరాసు రాటవుల, గీటడగించుట దివ్య భోగలీ
లామహితంబులై సుఖము, లందని పొందిచెలంగుచుండెడిన్. ౨౩౨

క. ఈలోకము లాలోకము, లేలోకము లనగ నేల, యేకాకృతులై
యీలోకము లాలోకము, లోలిన్స్వభవమున నుద్ది, యూహింపంగన్. ౨౩౩

ఉ. భువనము లెల్ల జన్మజగ, భూమమహాద్యాది మదైన, మండు, దు
గ్ధభవ వనకేలి తద్భుజన, భావమటంచు, సమస్త వైభవో
ద్భవముగ నాడి దేవునిజ, భావములందిడి వాఙ్మనోగతిన్
భవునకు భక్తులై కుశల, భావ్యతఁ గాంచిరి యిష్టసిద్ధులన్. ౨౩౪

వ. దేవా! మఱియు నుప భువనంబు లనేకంబులు గలవు. యక్ష రక్షో గరుడ
గంధర్వ కిన్నరచారణ సిద్ధ సాధ్యాది సంచరణ దక్షంబులు, మహేంద్రా న
లశమన దితిజ జలాధిప ప్రభంజన ధనద రుద్రాది విహార ధుర్యంబులు, న
నంత వైభవాభిరామంబులు, నదియునుం గాక తత్తద్ద్వీపంబుల సాగరం
బులు, నదీనదంబులు, మహోద్యానంబులు, నరణ్యంబులు, శైలంబులు,
నాశ్రమంబులు, బుణ్యతీర్థంబులు, నిధులును, దేవతా భోగాయతనంబులు,
సువర్ణమణి సంభవ స్థానంబులు, పెక్కులుగల వట్టి జగత్సార సర్వస్వంబును
నరసితిమి. భవదీయామృతావలోకన సేచనంబులకై తానకీన దర్శనాభిలా
షాను స్యూతి సంజని తకృప తాప రీతులగు నేతత్సర్వ జగద్వాసుల సంజీవ
నంబనన్య సాధ్యంబై దేవర కుం గరణీయంబై యుండె. నింకొక్క విశేషంబు
గలదది యాకర్ణింపుఁడు. ౨౩౫

క. పదునాలుగు లోకంబుల, తుది జగదారాధ్యుఁ డౌమ, ధుర్వాసి పురం
బదిలో కోత్తరమ భవ్రుని, సదనంబు సకించు కంత, సన్నిధి నలరున్. ౨౩౬

క. విరజాపరిఘమునిగమా, చరణాము పురుషార్థ పదము, వైకుంఠమనా
పరమ పదమ నెడిపేళ్లన్, బరగుం బాటిషద భవ్య భావ్యంబగుచున్. ౨౩౭

ఉ. ఆపురి సోయగంబు నిగ, మాంతపరిష్కృత మంబు జానన
స్థాపిత సృష్టికార్యఘున, తావిషయాది మగణ్య మద్భుతో
ద్దీపితమూర్తి సారమతి; ధీపకిగోచర మాత్మగమ్యమ

స్వాపులకైనఁ గష్టైన నసాధ్యము, సాధ్యము భక్త కోటికిన్. ౨౩౮

గీ. ఇంచుకంత కృపాప్తినీ, త్రుంచెనేని, సదిని ధాసంబులకుమని, యగుసు యట్టి
మచ్చవిల్తుని తల్లియ, పట్టణమున, దిగనిపీఠంపుఁ బట్టంపు, దేవిసుమ్ము. ౨౩౯

చ. తపములు యజ్ఞకోటులును, దానములున్ వ్రతములు బూతంబులున్
జపములు దీర్ఘసేవలును, సంభృత పూరక కుంభ కాదులున్
దపన దృగాదులున్ దనదు, దర్శన కారణతన్ వహింప లే
వపరిమితప్రభావ ఁడగు, నచ్యుతు సత్కృప లేక యెవ్వియున్. ౨౪౦

మ. జలజాతాక్షులు శంఖ చక్రధరులున్, స్వర్ణాంబ రాలంకృతుల్
విలసద్రత్న కిరీట కుండల ధరుల్, విజ్ఞాత సర్వార్థులు
జ్వలదోర్దండ చతుష్టయుల్వరదులు, స్వర్గాను భూతిక్షముల్
గలరవ్వీట ననంత మూర్తులుజగ, త్కల్యాణ సుధాయకుల్. ౨౪౧

చ. అమృత రసప్రపూర్ణకమ, లాకరముల్ ఫలపూర్ణ మూఘుమి
ఘుమఘుమి తోరు వాసనలు, గుప్పు సురద్రుమ వాటి కావలల్
విపులనదీన దంబులును, విస్ఫురితవిభ్రమ మీన హృద్యమై
యమరున జాండ సంతతిమ, హత్వ విభూషణ మష్టమ రంభోగికిన్. ౨౪౨

ఉ. దివ్యవనీవి హారముల, దివ్య ఫలస్రజ సేవనంబులన్
దివ్యమణీస ణస్థగిత, దీపిత భూషణ కాంతి సుందరన్
దివ్యసుగంధ చర్చికల, దివ్య విమాన విహార కేళులన్
దివ్య విభూతులన్ సొబగు, దేరుచురప్పురి భోగ పూరుషుల్. ౨౪౩

చ. జలనిధి మంథ నావసర, సంభృత నూతన రత్న రాసులన్
జలధసుతా వివాహశుభ, సంగతి నిచ్చిన రత్న రాసులున్
గలయఁగ నెల్లెడన్ బురము, ఖండమణీ భవనైక రమ్యమై
నెలయు మణిప్రపేటియన, విస్ఫుల సర్వ సుఖాలవాలమై. ౨౪౪

క. బహుసూక్తులఁ బని లేఁదిక, మహిత బ్రహ్మాండ భువన, మండలి లీలా
వహమగు భువనం బదికద, యిహపర సౌఖ్యంబు గోరు, నెల్ల ప్రజలకున్.

ఉ. దేవర! తావకీనశుభ, దృష్టికి మెప్పొనరించి పూన్నను
భావనమందుఁ గల్గునని, పల్కరు శ్రీహరిలోక వార్తలా
పోవని యాస్థలం బలుక

ర్త్రావహా సాళికిని గరుణ, వట్టెన యీపులోసంగి యయ్యెడన్. ౨౪౬

* కుమారస్వామి జైత్ర యాత్ర *

క. భువనాలోకన జనితో, త్సవమార్వేరమునం బెనఁగ, శక్తి ధరుండా
హావఘూర్వహ చతురంగ, ప్రవరంబుల తోడఁ గదలెఁ బ్రమదం బెసఁగన్.

సీ. ప్రస్థాన భేరికా, భయదభాం భారావ, బధిరి తాశాకోణ, భద్రగజము
గజఘటాఘీంకార, గర్జాన చాసార, శమితతా పత్రివి, ష్టపచరంబు
వరతురంగ తరంగ, వల్గచ్చ మూవేల్ల, నాశంకి తాభ్రగం, గాశతంబు
మణిశతాంగ శతాంగ, ఘృణిగణ వ్యస్థలీ, ఖద్యోత ఖద్యోత, కల్పసంబు

గీ. సకలశుభదాయకప్రకా, శపరిభావ,చటులభటకోటికిలకిలో, ద్భటమహోగ్ర
సింహరవభీషణారావముఁ, జెలఁగెనమ్మ,యూరవాహనజైత్రయా,త్రోల్లసనము.

శా. పత్యోద్ధూతసమీరఘూంకరణరా, వప్రస్ఫురద్భూధరా
ద్యావాంతః ప్రతిశబ్దపూరితగుహా, హార్యత్సు భీకృద్యసుల్
సాక్షాత్కార తమిన్ను ముట్టుచునభో, జన్యంబు శబ్దాటం
చక్షోభ్యంబుగఁ జాటబర్హివాహయము, ద్యల్లీల నేతేరఁగన్. ౨౪౯

గీ. వరమయూరోత్తమము నెక్కి,హరసుతుండుప్రాగ్వఘూస్తనపాళిదీ, ప్రమగుకీర్తి
చందనము బూయుచున భంగ, శక్తిమెఱసి, విక్రమించె జగత్త్రియీ, విభుత మెఱసి. ౨౫౦

ఉ. ముప్పదిమూఁడు కోట్లసుర, ముఖ్యులతో నెదురేగి యాత్మలో
నొప్పుగుభక్తి పెక్కువస, మేయగు గోత్రరు బాహులేయుమే
లప్పన లాభ మంచిక్రుప, నంది ముదంబును బెందె వాసవుం
డప్పుడెపోలి పర్వత్రుబల, మారయ నప్పుడి పైబలోద్ధతిన్. ౨౫౧

క. సేనానిచటుల కీషణ, సేనానివహములు రోధ, సింబికటిలన్
మానసనివిక్రమమునసస, మానసనిరోధమ్ముగూర్ప, మానసము జెడఁగన్. ౨౫౨

మ. నిజసేనా సమవాయములఁ గొలువఁగా, నిష్ప్రేమ దోర్వ్యాకమున్
బజహొత్సా పటలీస నగ్రహుసకున్, బ్రహ్యక్తరశాస్త్రికీ
ప్రజముల్ కాన్కలొసంగుచున్ కలుసుండ, వ్యాజాసుకర పాష్టికా
దిజయుంబొందె పిఠతి వైరినుచో, జేజాబు సద్గణ్యజే. ౨౫౩

మ. జలపద్మోర్వ భవాబ్ధి తారము దగుచుం, దన్మూర్తి యజ్ఞేశ్వరప్రవా
హులసచ్ఛుండ పరాత్పరి పూనలయుని, ద్యోతింప నచ్ఛేదనల్పక
జ్వాలసుండయ్యును వహ్నిలో బసుటలె, నైన " యుష్ణమున్నీనాళీ
తల" మన్నామాట నిజంబు గావెలిసెనం, తత్ఫాణిని స్తన్నాధికా. ౨౧౪

మ. ప్రకటోత్సాహము తోడ గృతాంతుడలను, బ్రహ్మణ్య కారుణ్యభీ
తుకుడ శాత్రుండయి దివ్య వస్తుపులుకా, న్యగ్గా సమర్పించియు
త్సుకుడై యబ్బురపాటనే యంతకునకుం, శోభింప నత్యంతకాం
తకపుత్త్రాంతి శయంబు తాకుదలకై, తాత్పర్యమున్ జూపడే. ౨౧౫

క. అసురాంబుద ఝంఝానిల, మసదేశక్తి ధరుశక్తి, యనిన్నై బుతియ
య్యసమాంబక సుతునకుమణి, విసరంబుపథగ నొసంగి, వేడుక గాంచెన్.

మ. అరుణాంభోజ పుటండం గాన్కగా నొనియ, యార్యాత్మకుం గాంచెను
గరుణాపూర్ణ కటాక్షవీక్షణసుధా, గ్రస్వాది గాగోరుచుం
పరుణుండాడట జేరి సన్నుతియొన, ర్పన్నర్చి మన్నించియు
త్తరుణాదిత్య సహస్ర తేజుడసమ, ప్రప్రౌఢి మానాత్ముడై. ౨౧౭

క. అనుగతేంద్రి భువనభయ, దానుగ తీవ్రతజగంబు, లక్ష్మియు నొసునా,
నాశుగ పహారియనియు, యాశుగదేవుండు ప్రాణ, మైనెమ్మియిచ్చెన్. ౨౧౮

మ. నిధినాథుండు ననర్ఘరత్నములనె, స్నేనింగడుం గొంచువా,
ధనాత్మీయ కృపాతిరేకమునన, ర్ధింబాల్కగాం జూచున,
బ్బుధమందారుని బాహులేయు నెంగనన్, బూర్ణాను కంపాప్తి, జం,
ద్రధరాప్తుండని యచ్చటన్ని లిచెమో, దంబూని క్రొన్నాళ్లోగిన్. ౨౧౯

క. ఆహూపా్య చలవాసుని, సాహూప్యము గనుటతండ్రి, చందంబరియు,
పార స్మన్ననజేసియు, పారసపర్యలను దనిపె, నప్పటపేనున్. ౨౨౦

ఉ. భోగవతీ రసావారణ, పూర్ణ సుఖానుభవ ప్రసన్నులై,
భోగకళా మహారజత, భూషణసన్నిభులై రసాతలా,
భోగధురంధర త్వగుణ, భూమములై విలసిల్లు నట్టికు,
భోగులకై వసంబునొసం, బూనిగుహుండు [illegible]. ౨౨౧

క. శేషాది మహాభుజగుల, శేషమహా వరాలు నొసుము, స్థిరతరనిరుణా
[illegible]

ఉ. హారకిరీట కుండలకు, రంతర దంతుర కాంతి కాంతకే,
యూరవ రాంగు నీయకము, ఘోరవి భూషణ భావమూనిగా,
రీరమణుల్ భజించుమ్మను, నృత్తులగాముని నెంచి భక్తము,
దారుఁడు బాహు లేయుఁడున, తమ్మును మన్ననఁ గాంచె భోగులన్. ౨౬౩
క. అక్షయ కరుణానిధిసుహ్యుఁ డక్షిణ కటాక్షుపీకు, గానవృత్తినధో,
రక్షా విచక్షణులబహు, రక్షో వీరులకు భ్రాంత, రంగమునూర్పెన్. ౨౬౪
వ. ఇత్తెఱంగున దిక్పాలక పురంబుల నాక్రోడించి తత్త దధికారు లొనర్చు సభ
యభక్తి సపర్యా చర్యల కానందించి యతలాది సప్త పాతాళంబుల యధి
కారులచే నప్పనంబులుఁగొని వారలంబూర్వ ప్రకారంబున స్వస్వాధి కారం
బులనుండని యమించియుఁ బరిచర భువనంబులఁ దత్తల్లోకని వాసులం గను
గొను కుతూహలంబు ముప్పిరిఁ గొన మధ్యమ లోకంబుఁ బ్రవేశించి. ౨౬౫
శా. శైలాంభోధి తదంతరీప వసుధా, సంవాసి సందోహముల్,
చాలన్ భక్తి సపర్యలన్ దనుపుచున్, సర్వార్థ నిర్వాణనో,
ద్వేలంబౌ నుపధాత తిన్నె అపుచున్, విఖ్యాత దోర్విక్రమ,
శ్రీలన్ రంజిలు బాహు లేయుఁడు వే, చిత్తమ్ము లర్పించినన్. ౨౬౬
క. నడిభువనపు టబ్బురమె, న్నఁడు నేలోకమున లేద, నందగుననితా,
నడుగడుగువింతలన్నియు, నడుగుచు మెచ్చుచు మయూర, హాయుఁడగుంగన్.
సీ. గ్రహపరీవృఢముఖ, గ్రహరాజములమెప్పు, బ్రహ్మర్షి రాజర్షి, పటలిమెప్పు,
శశిపురంధ్రీచక, చ్చకితకాంతులమేలు, వాలఖిల్యాదితా, పసులపాలు,
తారకాలింగ విస్ఫారదీధితి చెల్వు, ప్రాణిభోగార్హ, భాగ్యములనిల్వు,
నిరతయా తాయాత, పరతారల బెడంగు, మేషాది రాసుల మెఱయు రంగు.
గీ. కలయనే కీభవించిని, చ్చలురహించి, పటుతరజ్యోతి రాకార, భరితమగుచు,
వెలయుచున్న భువర్లోక, విభవమెల్లఁ, జక్షురానందముగఁ జూచె, శక్తిధరుఁడు.
క. తల్లోక వాసి వినుతమ, తల్లీ సంవేలనము ముదం బొదవఁ జనన్
మల్లీ నిభ కీర్తిన్వెడఁ, జల్లుచు స్వర్లోక మహిమ, సంజుర్బ్రాపన్. ౨౬౯
సీ. అతిరాత్ర రాజసూ, యాదియజ్ఞ విధేయ, భోగంబులకు సేవి, పుట్టినిల్లు
మందాకినీమహా, నందకంద విహార, మేయూర కాణాచి, మొల్లరికిన్,
నిక్షిప్తార్ఘనితరణో, త్కృష్టపాదపలతా, నూనంబు తెచ్చోట్లు, యుపవనములు,

ప్రీభువ నాధిపుండైన, దేవేంద్రునకు నెద్ది, శాజిగ్గోచర్వాసనా, రాజధాని.
గీ. యమరావతీ, మేనకాదిరం, భోర్వశార, సరస సంరంభ పేస్వోట, సహజస్మృత్తి
నట్టి స్వర్గంబు గాంచిది, వ్యానుభూతి, కచ్చెరువునొందె దేవడే, వాత్మజుండు
క. నందన వనమందిరహాది, చందన మందార కుసుమ, సౌరభపేచీ
కందళిత గంధవహముల, స్కందుని డెందంబనొంద, సమ్మదనుండౌర్. ౨౮౦
మ. ఖనదీ వీచుల దోంగి తోంగి విచల, త్కల్పద్రుమ శాఖాశిఖా
లిసమవ్వల్లుల నూగి యూగి సికతా, విశ్రాంత గంగాంతరీ
పనపీ నస్థలి మూగి మూగి త్రిదిన, ప్రకాంత వీక్షివిలో
కనసం రంభత రేగి రేగి మెలసెన్, స్కందాగ్ర సేనావళుల్. ౨౮౧
క. ముప్పిరిం గొనుత మతములను, గుప్పున గల్పద్రుమ సుకలం, గ్రోలుచు జేజే
కప్పురగందుల కుబుసపు, గప్పులు నడలించి చన్నుం, గనలాత్త్రిరొప్పిన్. ౨౮౨
చౌపది.
సురతరుజాలము, సుమములుగురియన్, సురదుందుభుల, చ్చోగడు మొరయన్
సురవారవధూ, స్తోమములాడన్, సురపతి హారసుతు, సుముఖత గూడెన్.
క. వినయంబునం దనువేడిన, సనయంబుగ నింద్రుడేలి స్వర్లోకములో
ననయంబుపూజలొందుచు, నెనయన్ ముక్కంటియనంగ, నెగసెగుహుండుర్.
ఉ. అంత మహార్ణవ స్థలము, లందు వసించిన సిద్ధ తాపసుల్
కాంతల గూడి దివ్యసుమ, గంధఘు మంఘుమ వాసనాసమా
క్రాంతవిమాన యానముల, గ్రౌంచవిదారున కాభిముఖ్యముల్
గొంత యొనర్చి దీపనల, కుంతగతిం బ్రకటించి రందఱున్. ౨౮౪
క. తమతమ లోకంబులను, త్తమ పూరుష రత్నమైన, తారకవైరిన్
బ్రమదాంబుధినోలార్చుచు, సమరినతత్కృపకుం బాత్రులై రెల్లారున్. ౨౮౫
క. వారల దీవన లందియు, పారకృపా వార్ధినోల, లార్చుచు వారిన్
వారిజభవు భువనముగను, కోరికశిఖివాహుండు పుల, కుందలగుండెన్. ౨౮౬
సీ. భానుకోటి సహస్ర, భాసమాన ప్రభా, చయచకచ్చకలం దేజుబెసంగ
మొదటిచందురు మేని, మొలకచెల్వునలంచు, చిఱునవ్వుమోము పైం, జిగురులొత్త
జయజయధ్వానుల చే, స్వసి సేయుతపస్వి, జనము పై సత్కటా, క్షములు మముక
నిగ్రహానుగ్రహశక్తి, స్విచిత్ర స్ఫూర్తి, కీర్తనీయగతి బాహా, ర్గతము గాగ:

గీ. సాత్త్వికబ్రహ్మమునిజగ, జ్జాలమెల్లఁ, జాటిచెప్పంగ ననివార్య, శౌర్యధుర్య
మూర్తిశిఖివాహనుఁడువి,స్ఫూర్తి మెఱసి,సత్యలోకంబువీక్షింపఁ, జనియెనంత.

చ. సనకసనందనాది ముని, జాలముతోఁ బరుదేరు వారిజా
సనుఁడతి వేడ్కఁ బ్రీతిహాయుఁ, చక్కఁగఁ దానెదురేఁగు దేరనా
త్యాగ విధిఁగాంచి సర్వమయుఁ, డాహర దక్షిణ భాగజుండుగా
వ్రుసఁ జరణార విందములఁ, బొంత వినమ్రత నొంది మ్రొక్కెనర్. ౨౭౯

క. చతురాననుఁడు మోదం, బతిశయముగఁ గౌఁగిలించి, యాదృతి మెఱయన్.
జతనముతోఁ డెసపురికిన్, గుతుకంబలరారఁ దోఁడు, కొనుచుం జనియెన్.

చ. అతిసిర తక్రియాచరణ, మాశ్రితసఖ్య సహాను బాధమా
యతమ్మృదులోప చారమను, పాత్త్వవచః పరుషావ లంబనా
శ్రుతహృదయాను కూలకృతి, సూచనమై మదిమెచ్చఁ జేసిన
త్యాతుల తరానుగోష్ఠిసుఁ, భాసులభత్వ సమత్వ సంపదన్. ౨౮౧

గీ. శారదాదేవి మన్నన, లజననివోలి, మదికిమోదమ్ము పుట్టింపఁ మానరాని
మచ్చికలదోట్టియున్నల్వ, మందిరమునఁ, గొన్ని దినములు గుహుఁడుమ, క్కఁ
నవసించె. ౨౮౨

సీ. పలుమాఱుదివ్యమూర్తులుగొన్నశ్రుతికోటి, యందందమనసిచ్చి,యభినుతింప
సరసదాంపత్యాను, షంగ సంగతులచే, వాణి వాణీశ్వరు, ల్వాలపుఁ గొలుప
సనకాదులాశీర్వ, చఃప్రసక్తుల మహా, వాక్యార్థ సారంబు, పన్యసింప
గంగాది నిమ్నగా, కాంతలా పోవని, మమ తల నను రాగ, మహిమ నెఱప

గీ. భయముభక్తియుఁ గలిగిన, భ్యవ్రజంబు, బుద్ధివృత్తికి లక్ష్యమౌ, పూర్ణసత్త్వ
మనకు సాక్షాత్కరించునే, యనుచుఁ దెలుప, గుహుఁడు లోకోత్తరక్రీడఁ,
గోర్కె సలిపె. ౨౮౩

ఉ. అంబురుహాసనుండు తనయాజ్ఞకులోన యిదుష్ట శిక్షణా
డంబరమూని లోకులమె, డంగరుణామతి నేగుదెంచునా
సాంబసదాశివుండని మహాప్రమదంబునఁ గొల్వ సత్యలో
కంబు వశీకృతంబుగన, ఖండిత సంపద నేలె లీలచేన్. ౨౮౪

వ. ఇత్తెఱంగున సకల లోకంబులు లోకాధి నాయకులు నాత్మవశం వదులై బడి
పనులు సేయుచు నిర్విఘ్న నిజప్రక్రమ క్రమంబునకు నోటుపడియా

త్త్రైకాయత్త చిత్తమ్ములం బ్రవర్తిల్ల దుష్టమద నిర్వారణంబును శిష్టజనోల్లాసంబు నొనర్చుచుఁ దత్తల్లోకంబుల యధికారులును విశేష విద్యాపరిశ్రమ హృద్య శాసనస్య రసిక జన మండలంబులు, ననేక రాజర్షి బ్రహ్మర్షి దేవర్షి గణంబులును, యక్షరక్షో గరుడ గంధర్వ కిన్నర సిద్ధసాధ్య చారణులు మొదలగు దేవయోనులును, రంభాది విబుధ వేశ్యా జనంబులును, తుంబురునారదాది గాయకులును, బరివేష్టింప నక్కొక్కయెడఁ దత్తదభీష్ట దానంబుల నెల్లవారల నానందింపఁ జేయుచు నారామ క్రీడా కుతూహలంబులఁ గాలయాపనం బొనర్చుచు నెల్లయెడల నప్రతి హతంబుగా నిర్వక్ర విక్రమ క్రీడలాడియు నాజ్ఞావశంవద భువన వాస్తవ్యంబును నగృహీత మహామూల్యంబును గాని విహారం బొనర్చుచుఁ జతుర్దశ భువనగర్భంబైన బ్రహ్మాండంబున నిజ శాసనంబు సర్వశిరో భాసనంబుగా మెఱయఁ బ్రకృతిం జయుండై విజ్ఞానఘుండగునబ్బాహు లేయుండు నాకపృష్ఠంబున నప్రాకృత తేజోభిరామంబగు శ్రీమన్నారాయణ మూర్తి వైకుంఠ ధామంబు సందర్శింపఁ నుత్సుకుండై శారదాహిరణ్యగర్భులచే ననుజ్ఞఁ గైకొని సత్యలోకంబు వెల్వడి కతిపయ ప్రయాణంబులఁ జనిచని. ౭౦౫

శా. కాంచెంగాంచన పాదకీలిత పతాకాఘూర్ణ ఘోద్ఘర్షణో
దంచత్తామర సోద్భవాండ కుహరా, హైరణ్య చూర్ణప్రభా
చంచద్ధాత్రు హిరణ్య గర్భ కులనా, సంధాన సంసూచక
ప్రాంచత్కారణ కార్యభావ ఘటనా, భ్రాజిష్ణు వైకుంఠముల్. ౭౦౬

సీ. ప్రాకార సప్తక, ప్రకట వజ్రప్రభా, ఖద్యోతితాఖిల, ఝిల్లివ్రజంబు
అబ్జరాగనిబద్ధ, హర్మ్యాగ్ర మణికుంభ, సూచితార్క సహస్ర, శోభితంబు
విరజాత రంగిణీ, పరిఘాత రంగశ్రీ, కరపూత పృథుజగ, చ్చర గణంబు
ముక్తావితానసం, బోధిప్రో ర్ధ్వాడని, స్రుతిగాంగ ఝరసము, ద్ధితకథంబు
గీ. చతురాది ముఖోద్గత, స్వాంతశాంత, పత సాత్వికాకృతివ్యక్త, భావదివ్య
వైభవంబైన వైకుంఠ, భవనగరిను, వాఙ్మన సవర్ణ నీయమహిమ, వారుగలరె. ౭౦౭

క. నలువకు నాతని కులుకుం, జెలువకు నిష్పాడమి నాల్గు, చెఱఁగులు తలపై
నిలిపిన చిలువకు నైనం, దలపే వైకుంఠదివ్య, ధామము పొగడన్. ౭౦౮

ఈ. అడుగడ నమ్మ యూరవాయు, నాగమనమ్ము చరాళిచేఁ బ్రేమా

దాయతి నీనులన్ వినుచు, నాకృతి సూత్రనటీను నోపభుం
బాయని సేనలుం బరమ, భాగవతోత్తము కోటిలోఁడ స
ధ్యాయన పూర్వకంబెమర బాపెను నాయనఁ దోడి తేరఁగాన్.

ఉ. వారలు వేగ సేఁగి పరి, వారపుతోట శిఖివాహులఁ గాంచి స
త్కారగస మేతులై దనుజ, దర్పవిభంజనుఁ డిందు మీఁదురా
కారసి మిమ్ము దోడుకొని, యిందరు చేరఁగ మమ్ముఁ బంపెనీ
పారఁగఁ గాన్క లందికొని, యచ్చటికిం జను దేరఁగాఁ దగున్.

ఉ. నావిని సాతసించి కరు, ణావరు ణాలయుఁ దగ్గుహాలుఁడు సం
భావనఁ జేసి వారలన, పారమహోక్ష ధలాదఁ జేసినా
నావిభవంబు లుప్పతిలఁ, నవ్యముదంబు మదిం దలిర్పల
క్ష్మీవిభు మందిరంబు కను, చోదోవలన్ గనుమీఁదొ సర్పఁగన్.

క. కేళాస్త్రని తంబులన, స్తోకగగుచ్ఛవ్ప చంద్ర, సుర్వార చలో
ద్రేకివమ్ముల మొగు లనున, క్కేకిబర్హ్యుఁ డసఁగఁ, గెరలెన్ గుహుఁడున్

మ. హారిధా మమ్మున రాజవీథుల మయూ, రాధీర ణంబేగుచో
గురు హార్మ్యంబుల జాల మార్గములని, గ్గద్దేహ నేయమ్మానముల్
సరి కట్టం గుసుమాక్షతమ్ము లిడుచున్, జంద్రాన నబ్జాక్షస
బ్బరి పుష్పోచక సేసుదోచెఁ జతుర, ధ్బులాత్త చ మూవారముల్

ఉ. భాగవతాంగ నల్లగర, భర్మ నమోన్నత హర్మ్య పాళులన్
భూగగనాంత రస్థలులు, బూరటి లంజను దెచ్చు సగ్గుహుల్న
రాగములంకు రింపనను, రక్తి మొయంగిని దివ్య నైభవ
శ్రీగణ నీయుఁ డీతఁడవ, నన్వగుఁ జేయు నలఁచుఁ బల్కుఁగన్.

సీ. పదునాల్గు భువనముల్, పరిశీలనము సేయ, వలరాజు సగ జూపు వారలే
మనపంచ శరునిక, న్నను సహస్రాశంబు, లెక్కున యీతని, చక్కఁదనపు
కలుముల జనరాలు, కనఁగొన్న యీతని, నల్లునిఁగాఁ గోర, నదిధృవంబు
యమృత వల్లికి భాగ్య, మబ్బనో కాదేని, దేవవల్లికిఁ గోర్కెఁ, దీరు నేకో

గీ. కాకయురుప్రర కేళస, కల్పవృద్ధ దలఁచి యున్నాఁడొ భక్తన, త్సలుఁడు శౌ
యబ్బురంబింత గనుభాగ్య, మబ్బఁగలదు, చేరువ నెయిషి సాఫల్య, సిద్ధిమనో

గీ. అనుచుఁ బౌరాంగనలుముంద, హాసభాస, వదనలై పల్క రంభాది, వారకాం

బాండవ హోరిభానుమునశాంక, రాత్మజులను, రాజనిధుల సతంత, రాకవిసము.

క. గరుడధ్వజ రథ జితధి, వ్యరథా రోహణ మొనర్చి, యనుచర కోటుల్
పరితర ముకుందేరంగనా, హరి యెదురుగ వచ్చెఁ బర్థి, హయునకు నంతన్.

చ. హరి యొనరేగు దేర, ఫణి హారుల చేవిని బాహు లేయుఁడా
బరచర కోటిఁ జూట విరి, వారలు ముంపఁగఁ గేకి డిగ్గియు
గ్గరుడశహా వనాక్షి పద్మములఁ, గన్నుల నొత్తుచు నాదరంబునన్
హరిత్తను గౌఁగిలించు ముద, మందుచుఁ దద్భవనంబుఁ జేరఁగన్. ౨౯౮

ఉ. ద్వారక వారి గేహముల, దాడ నసేక సహస్ర దివ్యబృం
దారక భామినీ జనము, దత్పర తెండనుఁ గొల్వఁ గొల్వఁజె
న్నారగు రమావధూటి చర, ణాబ్జములం దల మోపి మ్రొక్కి యె
ల్లారు వెసన్ వసించె దను, జాంతకు నింట గుహాంకు వేడుకన్. ౨౯౯

మ. పరమా మోదము లెచ్చరింప గుహుఁడ, స్వప్నాత్ముఁ డున్ శ్రీదయా
స్ఫురితేక్ష మన్ననసేయ సత్యపదవీ, దుర్వార గర్వాభమం
దిరసోల్లాసము లెచ్చఁ దద్భవనభో, గంబెల్ల నాయత్తమై
నిరతంబాత్మ సుభోగభోగ్యముగఁ గాంచెన్ స్కందుఁడా మోదమున్. ౩౦౦

ఉ. భార్గవ తాపసుల్ హృదయ, పద్మములన్ శిఖివాహు సద్గుణా
భోగము గాంచె దద్వశతఁ, బొందు మనంబులఁ బాయరాని స
ఖ్యాగత హార ముల్గనన, పార కృపారస భావమున్గనన్
రాగిలఁ జేయ ఖేచరస, రస్తిఁ దొలంగి చెలంగి రయ్యెడన్. ౩౦౧

క. హరియగ్గుహు సద్గుణగణ, గరిమకు మది జొక్కి సిరియు, గడమైనను న
ప్పర పూర్భకు నెడఁ బాయుదు పరిపూర్ణ కృపానుషంగ, భావంగిముల్లై.

చ. రతియును నిత్తు కార్ముకుఁడు, రంజిలు సేతల బాహులేయునిన్
సతతముఁ జాల మన్ననల, సన్నిధిఁ బాయక గారవింపఁగా
నతులిత సద్విహారముల, నప్పటి కప్పటి కించు కంతయున్
మతిసడ లేని సౌఖ్యరస, మగ్నత నగ్గుహుఁ డుండె నచ్చటన్. ౩౦౨

క. అని సూతుఁడు నైమిశిక, ముని మునివ మనంబులను గహూను, నాతన చరితన్
వినిపించు నానావిధ, ఘన ఫలతము కరుణఁ గూర్ప, వేయని యాడుగన్.

* ఆశ్వాసాంత పద్యములు. *

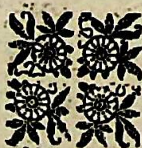
చ. సరస మనోను రంజనమ, శంకట వాక్పటు తానిరాకృతాం
గిర సరసాను మంగదృఢ, కీర్తి సుధాబ్ధి చితాండ తాండవే
శ్వర కరుణాకటాక్ష విభ, వప్రతి పాదిత సర్వభావభా
వరసచు శక్తి తప్తరిపు, భావన పొత్తురి వంశ పావనా. ౩౦

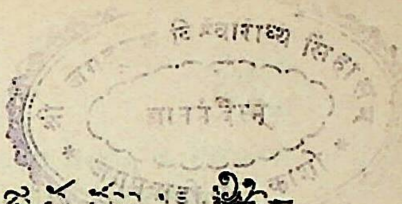
క. సత్య హరిశ్చన్ద్ర ధరా, దిత్యప్రియ భక్తియుక్త, దీనాదిత్యా
పత్యమ పశాన్నత్య గుణ, స్తుత్యా శ్రీరామ చంద్ర, సుతకృత కృత్యా. ౩౦

తరల. కుశలధర్మ నిర్ణయాను, గుణమనో నిరంతరా, ప్రశమతారి వీరమన్త్ర,
దవిధాన దంతుర
నిశిచరారి నామపఠన, నిశ్చితాత్మ భాషణా, కుశలవాభి ధానమన్త్రి,
శిఖా విభూషణా. ౩౦

గద్య.

ఇది శ్రీమదు భయభాషా రసజ్ఞ రసజ్ఞాగ్ర నృత్యన్నాట కాలంకార గ్రన్థార్థ
ప్రబన్ధ బన్ధుర కవితా నిబన్ధన శ్రీమద్వేమ నారాధ్య ములుగు వంశపయః
పారావారరాకా సుధాకర శ్రీ పాపయారాధ్య విరచి తంబగు సరస
హృదయాను రంజ నంబను మహా ప్రబన్ధంబు నందుఁ
ప్రథ మాశ్వాసము.

శ్రీ [illegible]

సరసహృదయానురంజనము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

రమణీ రమణీయస

ద్భారంజిత నిజనిశాంత ▪ భవ్య గుణాలం

కార ! విరోధి జనాహవ

ఘోరా ! విజయాభి రామ ! ▪ కుశలద రామా !

సీ. అవధరింపుము శుకశౌన ▪ కాదిమునుల
కాదృతిఁ బ్రసంగ సూతుఁడి ▪ ట్లనియె గుహుఁడు
సిరియు హరియును మన్నింపఁ ▪ బరమహర్ష
మంది వైకుంఠమున నిల్చు ▪ నవసరమున. ౨

* నాయికాభి వర్ణనము. *

ఉ. కంజదళాయతాక్షునకుఁ, గన్నియ లిర్వురు రూపరేఖలం
గ్రొంజవరాకు బొమ్మలనఁ, గ్రొమ్మెఱుఁ గున్నడతీవ లోయనన్
మంజుల దృగ్విలాసరుచి, మండితలై పితృపాలనక్రియా
పంజరశారికాయుగము, భాతిఁ జెలంగుదు రంగనామణుల్. ౩

చ. మొలక మెఱుంగు మేనులును, మొల్లల నల్లల నాడఁ జేయు మే
ల్వలు వరుసల్ గటారులత, శత్తశలీను మిటారి చూపుజం
కెలు బిగి గబ్బి గుబ్బలుజి, గిందళు క్రొత్తేను చెక్కుటద్దపుం
గలికితనంబు నుంబొగడఁ, గాఁదరమా నరమాత్ర కోటికిన్. ౪

క. వెన్నెల చిన్నెల నగవులు గ్రొన్నెల నెన్నుదురు లంచ, కొదమల నడలుం
దిన్నెల వన్నెల పిరుదులు గన్నెల కెన్నెలఁ దలీను, గలరు జగమునన్. ౫

ఉ. తేనియ లూరు వాతెఱలు, దేటచొకాట ముమాటచాల్ బయల్
కౌనులు మీను టన్నులసఁ, గాఁజనుఁగాశి కనుసోగ సోయగం
బేనుఁగుగున్న నెన్నడల, నేలునిరుల్ నేరులద్దపుణ [illegible]

వ్రాసినచెక్కు లక్కజము, వోవిఁ బోణుల చెల్వసుద్దిరా! ౭
క. తొడల రంటులు నడికరటులు మెడలందను చిందమెరు, మేఁపలు సొంపుంగల్
జడలిపులనురులందము మాసనములమిన్నలనుసగోయలు, నలినాక్షులకున్.
క. తమ్ములు జిగిబగు కురుమిందమ్ములు గ్రొందళ్కు మతిశ, తమ్ములు బంధూ
కమ్ములు వీరిబోణులపా, దమ్ముల కుందమ్ము లౌఁగఁ, దాగిని యింపన్? ౮
ఉ. ఊపులనంటి కంబముల, యోరలు దీటుచు నాకు లందులే
జారులలీల, మేనులమెయొ, యారమ్మపూరె! మెఱుంగు రంగుఖం
గారు పసోరంగు హా తెలుల, కావిరదాపవ డంపుదీవి రహా
హా! రమణీ మణుల్ యువతి, హారమణీ తరళంబు ప్రోఁగటా? ౯
క. కుంతలముల మేలెంతని యెంతురు? గంతుని జంత్ర, యీపిజ యుకళా
క్రాంతములగు నురులని వర్ణింతమె వింతనంగ నేల, సంతమె సొచ్చెన్. ౧౦
క. దరముల నందరమూ, కంధరలను దర మెఱుంగ లేక, దరమూ పోఁగదన్?
దరతరమ, తళిమి కనసుం దరులాదీ సొగసుమెచ్చు, ధరలోఁ గలదే? ౧౧
లయగ్రాహి. చుక్కల తళుక్కులను, చుక్కపసను గోరులుత
టుక్కనను జక్కెరలఁ, జెక్కునుడి తేటల్
గ్రక్కన ఫలుళక్కయను, నిక్కముగ నెన్నడుము
దక్కఁగొను నొక్కమెగఁ, జొక్కమగు చూపుల్
చెక్కుల మెక్కసపు, సిక్కుజిగి కప్పుంపు
మొక్క లనవచ్చుఁ గద, పెక్కులన నేలా?
యక్కమల లోచనలఁ, జక్కఁగొను వాఁడు జగ
మెక్కటిగ నేలునికఁ, దక్కుగల దొక్కో? ౧౨
క. కన్నెల నుమురుల కుసుమలు కొన్నెలలే లేటితేటి, కొదముల కన్నం
గన్నాకన్నా కన్నులు గన్నక వినగ లేరె, కల కుందులకున్. ౧౩
క. నగరుల గందు ముడివిభుఁ జిగురు బోణులకు, సాటి చెప్పఁగలదే
పొగరుఁ గుబ్బలు వా తెర తొగరున్ మొగ్గలకు మెచ్చు, దులకించు గదా.
ఉ. అన్నుల ఖిన్న లెన్న జగ, మంతయు నాత్మనశ మొన్న నర్ప రే
మన్ని యసంగ, డీకుగిరి, మన్గిఁ కొల్పిన మాత్ర శక్తులే
కన్నడగాదు కాదసిన, గన్నులచూపు గొనల్ వమూళిబై
కొన్నను విభ్రమించు నవి, గోమది గోల్కొన దెంత వానికిన్. ౧౪
సీ. ఛరణముల్న యనము ల్సంతరించుచు బెకాదుకమలాను భావంబు, గాంచెగుణము
పాలిండ్లు పికుసులేగ్వపత భరించుటమేకా దచలాతిశయ శోభ, నందె మనము

పీనులు కంఠమ్ము నెలయు గెల్చుచె కాదు వసకంబు నెడలను, న్నతినెసంగె
పాటలు వాకెల్, భావల్లులే కాదు, సరసప్రవాళాప్తి, జరెగెనారు
పలుకులు నెన్ను స, ల్బిధిపల్లులెకాదు చంద్రఖండో ద్భూతి, సాకెమేను
తే.గీ. వితయీ చెల్వమునిజగ, న్మూత్తిసన్మూర్తి వల్లిసౌందర్యమును దేవ, వల్లిగియు
దటుచుగా నెన్నుకొన సుధా, జాన జనకి మోహినీదిల్వే మోనాగ, మొ
నసె నపుడు. ౧౬

ఉ. ఆరమణీల లామలను, థాధర నూథుని శాస్త్ర జొక్కిలో
నూరిమి జొప్పు పూలిలుతు, కోలలతాలి మిచూలి పూర్వసం
సారములెల్ల రోసితల, చందగదంద గిరాసి పండ్లటు
వారసి తెన్వె దెచ్చకొని, యూరట మాయతులెల్ల వారలున్. ౧౭

ఉ. తేనియలూరి మాటజవి, దేల్చుదు నచ్చిక దంద్రి సన్నిధిన్,
గానము బాడు చోపహాయీ, గ్రమ్మను నెన్నిద మెల్ల జూచిలో
నూనిన హాయి భాగవతు, లూహ దోలుగుచు నాతలో నె య
మ్మానిను లాగను గొనిన, మస్కృతి సేతురు తాల్మి దొట్టగన్. ౧౮

చ సనకసనందనాది ముని, సంతతి యొక్కొక సారిశాడ్గిద
ర్శనమొదం గోత్రత్ప భకు, సందడి గొల్పుచు నేగుదెంచి య
వ్వన జదళాతు చేతనలి, వల్మొల గంగని చిత్రవృత్తు లా
య్యనం జెదరంగ పూనిమిమ, మాని వచింపను కొట్టు పాటునన్. ౧౯

మ. నవలాలక గడెమైన, భాయతర మానారాయణల్ గూరిమి
బవలున్ రేలును గారవించగ మనో, వాల్లభ్య లభ్యప్రమో
దవ హాజ్జ్వ భమ రేపకన్నియలుమా, ద్యద్దుతి నెయుగ్మపు
నవ కంబుగను పింపం జేసెరి సభన్ నానాటికిన్ మెచ్చుగన్. ౨౦

సీ. ఒకసారి సాహితీ, ప్రకటనానాశబ్ద, శబ్దార్థ సంధాన, సరణిజూపి
యొక వేళ మణివిపూ, చికలుమీటుచు రాగ రససారకవ్యక్తి, రక్తి నెరపి
యొకనాడు నవరసా, నూనతత్త్వార్థాను భావప్రకాశము, ల్బట్టు గొలిపి
యొకమారు సకల విద్యోచిత ప్రకటన ప్రాథమార్గవ్యాప్తి, బ్బిథవిల్లి
గీ. జనని గారాముచే జగ, జ్జనకు జనకు, ప్రేమచేనాత్మ రమణీయ రామణీయ
కంబుచే న్రప తిచ్ఛాయ, కంబునగుచు మెఱసెం జెలిదోయి కవ గూడుమెఱి
పులకగ. ౨౧

ఉ. ముద్దుగ దల్లిదండ్రుకు లతి, మోహముం జూపగ భారతీరతుల్
దద్దయునాడు బిడ్డలని, తండరత్తో మది మెచ్చు గూర్పనా

గద్దెతుంట పల్లుంజగ, త్రయమోహన జైత్రశక్తులం
చొద్దిబల్కఁగాదగిరి, యొప్పుగ నప్పువు బోణు లిస్వరుల్. ౨౨

ఉ. చిత్తరనాద సియుగము, నందు బ్రియోచితి యౌవనంబులో
కోత్తరమైన గాంచియవి, కుంతకళా కుశలుండు రూపరే
ఖాత్తశతాయు జేంద సుప, మాన్యతుఁడీశ సుతుండె వల్లభుం
డిత్తుకుమారి కాద్వయము, నీతనికంచుఁ దలంచె శౌరియుల్. ౨౩

* కుమారుఁడు విష్ణుని సందర్శించుట. *

చ. తలఁచి శశాంక శేఖరుఁడు, దత్పరతన్ దనుజూచి భావముం
గొలుపుట నాడె యవ్విభుని, కోరికె కుండగ దాను కూల్యము
జలుపుటకాత్మ దోచుటయు, సార్థక మంచని యెంచి యొండెన
త్తల పొనగూడు యోగమున, నైనశిఖామణి స్కందుఁడత్తరిన్. ౨౪

క. జగదాలోకన విషమున భగవల్లోకమున నునికి, పట్టుగలీలా
స్థగితమ నస్కృత మెలఁగుచు నగణీయప్రతిభ కుశలిమై, యందుంటన్. ౨౫

ఉ. అంతిపురంబు లోన జల, జాక్షుఁడువార్ధి సుతాస మేతుఁడై
చెంతకుమారి కల్గొలువ, శ్రీదళు కొత్తెను దివ్యపీఠిపై
సంతసమొప్పఁ గొల్వుడిన, సారస గర్భుఁడు లోనుగాసురల్
స్వాంతము లస్భజింపుచును, శాసన సంశ్రయు లై భజింపఁగన్. ౨౬

సీ. తనరాజ సముజ గర్ధారేయ మనుటకు భువనపాలురు గరాంబుజము లొగ్గఁ
దనరామణీయకం బనుపమంబనుటకు మదనాదు లడుగుల మడుగు లిడగ
దనదు వేత్రృత్వ మంతము మీఱుటకు బ్రహ్మ మొదలు ప్రత్యుత్థానములు ఘటింప
దనగౌరవము సార్వ దైనికం బౌటకు నలినాక్షు డర్ధాస నమ్ముసంగఁ

తే. గీ. దనసుసౌహార్ద్రి మతి వేలవినయమాట, శ్రీవధూటి కటాక్షంపు సేసలిడగ
బర్హివాహనుఁడొక్కనాఁడర్హగతులహాసభాస్థానికరుదెంచె, నతిముదమున

క. ఆసేనానిన్ హరియ ర్థాసనమున గారవించి, యతిమృదు వచనో
ల్లాసవిలాసోద్యద్దర హాసచమత్కార సరసి, నవగాహించెన్. ౨౭

ఉ. అత్తరి చిత్తరుల్జిగురు టాకుకటారి మిటారి జంకెసల్
గుత్తులుగొన్న చూపుతమి గొత్తయొనర్పఁగఁ గేకి వాహుపై
జొత్తిలు ప్రేమదొట్టి కనుచుండట కాపడి యాపరానిలోఁ
దత్తరపాటు దృక్కుల నుదారత విందొనరించి రుబ్బునన్. ౨౮

తే. గీ. అమృతవల్లికి మందాక్ష మావహిలుట, దమకమగ్గలమైన యంతట నడంగె
దేవవల్లికి దమకంబు దీటుకొనిన, యంతనేసిగ్గు బ్రావాత మయ్యెనపుడు. ౩౦
శా. ఆలావణ్య నిధాను నారుచిరశో, భాలాను నాదివ్యలీ
లాలాలిత్య నిధాను నాశ్రుతిశిరో, లంకార సన్మానునా
హేలాసృష్టి విధాను నాబుధమనో, హ్లాదుర్గుహుం గాంచియ
బ్బాలారత్నము లానదీజని తమిన్, వ్యాలీఢ మోహాప్తలై. ౩౧
ఉ. చక్కని మోముచందురుని,చాయలుగ్రోలఁ జకోరకంబులై
మక్కువదంత కుందముల, మల్లడినొంద మిళిందపఙ్క్తులై
చెక్కులసోయ గంపుసర, సిజ వివరింపఁగ గండుమీలునై
చొక్కముగాఁ బడంతుకల, చూపులునగ్గుహుఁపైనివాలఁగన్. ౩౨
క. చిత్తరులచూపు గుంపులు, హత్తిశిఖిధ్వజునిమీఁద, నమ్మలిఁబొదలెన్
గ్రొత్తనవేటికి నిరులకు, నెత్తఁటని గుహాశ్రయత్వ, మిష్టముగాదే. ౩౩
సీ. తమకమగ్గలముగా, దరళాక్షియమృతవ, ల్లికిసిగ్గొకింతలో, గళ్ళఁ జెనఁగె
నందీనిసిగ్గుపా, టొందినమరులచే, దేవవల్లికిఁదృప్తి, దీరదయ్యె
నిరువురు దనుఁజూచు, నెదనెంచి సాత్వికో, దయమైన గుహుఁడతం, ద్రతవహించె
నన్యోన్యభావంబు, లారూఢసంకల్ప, కంబులౌట మరుండు, గన్నెఁ బెంగె
గీ. నిట్టులాత్మైక వేద్యమై, నట్టిస్వార్థ, సిద్ధికనురూప ఘటనంబు, జెందియంత
నెండొరులఁజూచి రపుడుమ, హోగ్రపుష్ప, శరశరాసన ములుదాల్చి, మరుఁడువొంగి. ౩౪
చ. కనుబొమఁ ద్రిప్పినంతనుమ, కార్ముకకార్ముక, ముక్తమల్లికా
ఘనశరజాల ముల్మిగులఁ, గ్రమ్మినయప్రతి, మానవిక్రమా
పనచణుఁడయ్యె నగ్గుహుఁడ, వశ్యమువశ్యతఁ గాంచెఁగానిమా
రునినెదిరింప లేడయది, రూఢియభీతియు తుల్యయార్చ్మ లే. ౩౫
సీ. కుందకుట్మలముల, నృక్కంతముల్ జళిపించి, కలకుఁగేదంగిఫే, ష్కాజు లెత్తి
జబరైనచేమంతి, చక్రముల్దుమికించి, కలువనేజాపోటు, గాడనేసి
మొగలిరేకుకటారి, మొనఁగ్రుచ్చి కెరలించి, దాడికింశుక ధను, ర్దండమూని
గాటంబుగాగండు, తేఁటినారిబిగించి, యరవింద బాణాంబు, లంటనేసి
గీ. చిలుక తేజీవజీరుండు, శిఖతురంగు, తాల్మికత్తడమనయాఁడఁ, దఙిమినొంపఁ
బడతుకలమీఁది తమకంబు, కడలినదుమఁ, బడివడంకుచుఁ బడఁకుచే, నడక నొగిలె. ౩౬

సీ. భగవత్స్వరూపధ్యాన, పారీణులై నట్టి, గవతులెంచుక తాల్మి, గానరైరి
సనకాదిమునిమాన, సంచారములుయథా, స్థానభావ్యతపరి, శ్రమముదప్పె
నిఖలస్వర్గసకోటి, నిజభామినీపరి, ష్వంగిలబ్ధికిసమా, సంగమైనసె
భారతీరతిముఖ, ప్రభుదారజనంబుతాల్మి, భర్తలమఱుంగునం, బట్టువడిరి
గీ. దుముకువలరాజుతమ్మికై, దుప్రజరీన, దూసిశిఖివాహుపై, దూరిదుముకునపుడు
జగమస్థావరంబైన, జంగమచటుల, సాత్వికానస్థితమ్మాచు, జలదరించె. ౩౭
గీ. అట్లువలరాజసంరంభ, మతిశయింప, నించుకంతైనం దాల్మిపట్టిం గుహుండు
హరికుమారీ కరగ్రహ, ప్యర్థమైవిధికి, నాసపడివిప్ర లంభాప్తి, నందెఁజొచ్చె.
చ. తనయుల భావముల్దెలిసి, తామరసాక్షుండు స్వానురూపసా
వనతరవల్లభగ్రహణ, వాంఛకుమెచ్చి మనంబు పొంగన
ప్పుఃభవితవ్యమైకుశల, పక్షముం గాంచిన దాటసింధునం
దన కెఱిగించి కార్యఘట, నావినివేశము వోడనుండఁగన్. ౩౮
చ. మనసువశంబుగాక పలు, మాఱుమనోభవ, సాయకవ్యథా
జనితవిపాద వేదనలఁ, జాలభరంపడి తాల్మిఁదూలియా
త్వనితలదృష్టి జాలముల, వైసరణంబునఁ జిక్కి సేయున
ప్పనియొకయింతలేక పలు, వంతలఁజింతలఁ గుందెనచ్చటన్. ౪౦
క. పదునాలుగు లోకంబులు, జెదరభుజాకేళిసలిపి, పృథువిక్రమియై
యెదురెఱుఁగని శిఖివాహుఁడు, మదనునివిరిగోలఁదాల్మి, మాలెన్ దూలెన్.
క. కన్నెలయిరువుర నుదుటం, గన్నుగలుగు వేల్పుమిన్న, గాదిలితనయున్
కన్నుగలమింటిమమతల, మన్నెఱికపుదంటతాఱు, మాఱుగ నేసెన్. ౪౧
వ. ఇత్తెఱంగున హత్తిమత్తిల్లు చిలుకకత్తలాని వజీరుండు విరిగుత్తుల మొత్తినన్ బిత్తరులు జిత్తంబుల నెత్తిగిల్లి యొత్తైనపున మెత్తబడని మోహంపుం గత్తెరలన్ జొత్తిల్లి తత్తరపాటున నెత్తికొనిన యుత్తలమ్మునం జెలికత్తియలతోనైన నుత్తరంబులీక క్రొత్తక్రొత్త తలంపులు మొత్తమ్ములైనన్ గిత్తరాతునిల్లాలి సత్తగాం గోరుచుం బూనపెత్తుల నినం గుత్తుకబంటి కాచూమచుంబట్టరాని మమతం గట్టువడి నెట్టాఱుపుం బొగలన్ దొట్టినదట్టపుం గట్టకినెయ్యంపుం గట్టుజాలి సెగసోఁకుల దొట్టికిలండి బెట్టునెక్కి మట్టుమీఱిన గుట్టునెట్టుకొని పోవనెట్టు లోరుతుమని చుట్టువాలు జగజట్టిపట్టుబు గట్టువిల్తుని మామగాం దలంచుచు సారెసారెకు జీలీలికలు వారుచుం బేరెవంబులదూరి భారులుగొని మీఱు మసలుచు మీఱటి గడిశేటి యొక్కడాడంబజను దెంచి. చేమఱుపునంజేరి మచ్చికలంగోరు క్రీడాకీర శారికావారమ్ముల కారా

టమ్ము మోది యత్తారకాంబలి గాఁగోరుచు నాపరాని తమకమ్మున కోప
క చాపలమ్మునొంది తాపంబాతకంతకు నెగ్గలమైన నప్పుడుష రత్నంబు నా
త్మీయహృదయ రుచకమ్ములఁ గీలించి యంతర్బాహ్యంబులఁ దదేకతానతా
సక్తింజొక్కి యచ్చెలువుని బరిరంభించి యాత్మ మనోరథంబు విన్నవించి నె
య్యమ్మున నాతనికి లోనై సుఖాపంగోరుచు నిప్పగిది నొక్క ముహూర్తం
బున నెమ్మనంబునఁ గ్రమ్మిన యమ్మోహమ్మున సొమ్మసిల్లి నెల్లఁదియైనఁ దల్లి
దండ్రులుల్లమ్ములఁ బొల్లుగాఁ దలంతురని గుండియలు ఝల్లుఝల్లు రనమె
ల్లమెల్లనఁ జరణంబుల సభాభవనమ్మునకు నయుత్సరత్న రాగమ్ము బ్రసరిం
పం జేయుచు నభ్యంతర మందిరోద్యానమ్మున నిరంతర పోషితలతా వితా
న సముపలోక నాపదేశమ్ము నాజనిరంత. ౪౩

ఉ. రాజవతంస నందనుఁడు, రాజముఖద్వితయమ్ములేఁచియం
భోజముఖీ సహస్రముల, పూర్వముదమ్మునఁ గొల్వనాంతర
భ్రాజితకేళి శావిహృతి, రక్తిమెయింజను టాత్మనెంచియ
వ్యాజవియోగ వేదనల, పాల్వడినట్టి కొనంగఁ జాలవిఁక. ౪౪

క. నిలుపోపలేఁక జాలిం, దలపోయుచు వెంటఁజనఁగఁ, దమకించుచును
త్తలపాటునొంది యెంతో, నలమటఁ బడెనట్టులెన్న, నన్యులవశమే. ౪౫

మ. భవనాభ్యంతరసీమ కచ్చెలులుపో, నంబోయి రాలేమయం
దవియోగస్థితి నిల్వఁబోలు తమదా, రాలోక ముల్కాదవా
నవునేయాత్మ పరావబోధకసమ, ర్ధాలోక శూన్యంబుగా
భువనంబెల్లఁ దమోవృతంబయినచా, డ్పుం జెందె సేనానికిన్. ౪౬

గీ. తెలియఁగననంగదర్పకో, ద్దీపిజగతి, నెట్టివారలనైనన, ట్టిట్టు సేయ
సాంగవిక్రమదర్పక, వ్యాప్తిఁ బ్రబలి, కదిసివైశాఖవిజయంబు, గాంచుటరుదె.

సీ. అపరంజినక్కలో, యననిక్కుపుంబోండ్లు, చెక్కిళ్లుకానగోట, నొక్కఁగోరు
గుత్తంబులగుగబ్బి, గుబ్బలుబ్బఁదెమల్పి, సబలలఁ గౌఁగిళ్ల, నలమఁగోరు
పగడంపుఁదుండ్లతో, జగడించుబోటుల, తేనెలూరెడి మోవు, లానగోరు
మించుదీవెలనేలు, చంచలాక్షులమించు, నెమ్మేనులాపోవ, నిమురఁగోరు

గీ. మించుబోఁటులతోముచ్చ, టించఁగోరు, నించుకించుక చెలులలా, లించఁగోరు
మదిని విడరాని నెయ్యంపు, మమత గుహుఁడు, పటుతృతీయ దశావశా, ప
న్నుఁ డగుచు. ౪౭

చ. ఎదుటజవీలునఁ సరసి, జేక్షణలిర్వురు దోఁచినట్లుగా
నొదవిన భావనా వశత, నొందనియుల్లము తల్లడింపఁగా

బెదరుననట్ట కేలకును, బ్రేముడిఁ గోముడిఁ గొల్వఁ జిత్తముం
గుదురుపడంగ నాగిమరు, గోలలసైరణ సేసిదిగ్గునన్. ౮౯

* కుమారుఁడు విష్ణుమూర్తిని వీడ్కొనుట. *

గీ. కొలువుకూటంబులో లేఁచి, కొమరుసామి, తనప్రస్థాన మెఱిఁగించి, వనజనయను
పదములకు మ్రొక్కఁ బ్రేమన, ప్పరమపురుషు, డప్పు "డిష్టార్థసిద్ధిర, స్తు"ని వచించె. ౯౦

ఉ. కాంచనచేలముల్, రుచిర, కౌస్తుభజాతి చిరత్న రత్నముల్
ప్రాంచదనేక హాటకశ, తాంగశతాంగము, లబ్ధిసంభవో
దంచితదివ్య వస్తుసము, దాయముతోఁడ నొసఁగి ప్రేమచేఁ
బంచిన నందుకొంచుసభఁ, బద్మభవాదులు గారవింపఁగన్. ౯౧

చ. ఒనరున నాస్థఁ గోఁడుతయు, ధోచితవర్తన లాచరింపుచు
న్వనధిసుతాది యానతము, వాంఛితసిద్ధికి సూచకంబులా
ననుపమవాక్ప్రవృత్తుల, నందికలిచ్చుచునంపరాచమూ
వసథులు వెల్లి బర్హిశిఖి, వాహనుఁ డంతి పురబు వెల్వడెన్. ౯౨

చ. ఎడనెడవాస, గొల్చెడిము, నీంద్రులదీవన లందుకొంచులో
దడబడు ధైర్య వృత్తులకుఁ, డండరనొందుచు షడ్జమధ్వను
ల్విడి బడిసేయు కేకిబలు, వీఁకకుఁ దాళక దానిమానిమె
క్కుడురతనంపు టందలముఁ, గూర్చిననచ్చిక నెక్కియంతటన్. ౯౩

సీ. సిద్ధచారణముఖా, శీర్వాదనాదము, ల్లాపసస్వస్తితోఁ, దాండవింప
వందిమాగధులకై, వాదంపురొదలతో, వేత్రహస్తులకేక, విస్తరింప
నారదాదులవైణి, కారావములతోడఁ, గిన్నరధ్వనులుసం, ఘీకరింప
సకలనిర్జరసంఘ, జయజయస్వనముతో, భక్తసంస్తుతులహె, చ్చరిక లెసఁగఁ

గీ. బటహతూర్యాది నినదశుం, భద్గభీగ, రోదసీగహ్వరముపూర్ణ, నాదమగుట
శబ్దగుణమాకసంబౌట, సార్థమయ్యె, శాంకరీసూను ప్రస్థాన, సమయమునను.

చ. ఎడనెడనాశ్రితావళుల, భీష్మము వేఁడిన నొండొసంగుచు
న్దడబడి మిత్రవాక్యులకు, దారతనొండొక పల్కుఁ బల్కుచుం
గడువడి నాత్మభోగముల, గాంచఁగ నాదృతిలేమిఁ జూపుచుం
గడుపగఁ జొచ్చె యామములు, గల్పములౌనటు లాంబికేయుఁడున్. ౯౫

గీ. అల్లనల్లన నిజపురో, పాంతసీమ, రమ్య మందార చందనా, రామమధ్య
రత్నఖచితాగ్ర సౌధాంత, రాళమునను, విడిసెబర్హిధ్వజుండుహ్వా ద్వీథిదలఁక.

చ. రతిసఁ(పు)ందలంబుడిగి, రాజసమెల్లను మూర్తిఁగొన్నయ
ట్లతిఁజటు రంగము లిప్తలిపి, సక్రములఁజూపులఁ గారవింపుచు
హితులగు కొందఱాడు నెడ, యాశక్రత్రాంబుజ సుగ్గమల్పన
మ్మతకరి మనంపరటము, మానసమేపఁగ మీదొలసీన్. . ౫౭
చ. చవిమొక రత్నపీఠమున, సర్వసుహృచ్ఛ్రవాళిఁ బ్రోవఁగా
మునముకొమ్మ గాకయను, మహాళ్ళముగాఁగొక కొంతకాలము
మనమొనరించి యంతటన, భోజనుఁడా జననాథుఁడాయ
వ్వనజముఖీమణీస్మరణ,నర్థితతన్మయతానుభావ్యుఁడై. . ౫౮

* కుమారుని విప్రలంభము. *

చ. తలఁచు తలంపులోపలనె, తామరసాక్షుల రాజనీయుక
బలమట ఁజూమనిజ, మానని కేల్గసనాటఁ బోవఁగే
పలపుకు వాళితేసవల, వంతలఁ బైకొనఁ జూచసంతతిఁ
దెలసిపఁత్రిభ మిడుమజగ, తీరధనుఁడనుఁ దాన్నరస్యుడై. ౫౯
చ. అనుదిన వర్ధమానవిర, హాతురతాననము వెల్లనై నిర
కనుదిన కార్య నిర్వహణ, నాంతరమెల్లను నొల్లఁబోవఁగ
యనుపున నేర్పుజాలక కటానసచ్చిక పూర్ణంబొంపె
నెనయఁగ సేయనేర్పరులఁ, కెవ్వరుగల్గుదురో యటంచుఁగికెఁ. ౬౦
ఉ. పుష్కర విప్రలంభమున, దూసరివేసరి కుందికుందియు
న్పుష్కర పత్రలోచనల, ప్రౌఢికలందక నొందఁబుష్పధా
నుష్కుని యారటమ్మునన, నూనగలేక బయఁకొన్న విప్రహ
రుష్కరవృత్తి బల్విడియ, రుంతుదమైన గుహాంతు పొందియున్. ౬౧
సీ. జననీసహోదరుం, డనుమాన మేటికి, వెన్నుంచునాకిచ్చుఁ, గన్నియలను
నిటుగానినాఁడేల యేనుమోక్కినసఖీ, స్వార్థసిద్ధియటంచు, నొందుకొని
యటులలక్ష్మిదేవి,యంతరంగము భావ,గర్భితంబుగనన్నె గలుపుకొని నెమ్మి
పలుపలుకులేలయ, ప్పడఁతులు ననుగాంచి, మాదఖీనులైనట్లు, మదికిఁదోఁచె
గీ. నేమిచేసినసఖ్యంబు, లెఱిఁగి మెఱిఁగి,మునుపునను ప్రాప్చుట ప్రబన్నె,మానినులను
భగములకునెల్ల జననిను,జ్జనని గాని, ధన్యనియనుమతినను గావ, దలఁపదొకొ.
గీ. అనుదినం తంతకునునిభో, వానుభావ్య, సాత్వికవ్యభిచారిస, త్సముద్భవ
మైనప్రవసునసక్వాసి, యుయుముడుబు,ఘనగుణము నొప్పినపుడు, న్నాలి నెసరిన.

* వసంతర్తు వర్ణనము. *

ఉ. అంతలుతాంత కాంతముని, రంతగనచతుర కంతుకుంతవి
క్రాంతవిశాంత మంతీలిత, శాంతవిచింత మహాంత శాంతవి
క్రాంతనిశాంత దాంతముని, సంగతిసంతత విభ్రమభ్రమ
త్స్వాంతమునై వసంతమపు, డంతటదోఁచెనసంత మెంతయుఁన్.
సీ. సుమనోనురాగంబుఁజూపిసద్విజులకు, ఫలభోగపూర్ణత, ల్కట్టుకొల్పి
మాకందములఁబూర్ణ, మాధుర్యనెక్కొల్పి, కమలసంభూత ప్రకాశ మెసఁగ
నిఖిలాగమాంతిని, ర్నిద్రతేజమునొంది, సరసుల చేతసం, స్తవ్యతఁగని
హంససంచారాతి, హర్ష సంపాదియై, కనకాంబరోల్లాస, గరిమఁ దనరి
గీ. పరిణతపలాశగణమెల్లఁ, బారఁదోలి, మజ్జగముల్ాక్రమించియ, మోఘశక్తి
దనరుమాధవనామసా, ర్ధకతఁదెలిపె, మాధవుండను బద్ధభా, మాధవుండు.
క. వీచెన్మలయానిలములు, బూచెన్సహకార ముఖర, భూమిజంబుల్
గాచెన్సతి పతులనుమరుఁ, డేసెన్ లతికాలతాంత, హేలాకలనన్. ౬౭
గీ. చైత్రవై శాఖమాసాలను, షత్రిసవనిఁ, గాఁరుకొనియున్న పాలాశ, గణముపగిది
చైత్రవై శాఖమాసాలను, షత్రిసవనిఁ, గారుకొనియున్న పాలాశ, గణమురాలె
క. శుకములాగూసెన్, వనకిం, శుకములుబూసెన్, రసాల, సుమహిత శాఖల్
బికములురోసెన్ సుకలా, పికముల్డాసెన్ మిళింద, బృందాభ్రమాలన్. ౬౮
సీ. కల్లవారుణచూత, పాదపంబులరక్త, రాంకవపటకుటీ, రములుగాఁగ
మలయమవాతోద్ధూత, లలితసూనపరాగ, మామోది పటవాస, మైచెలంగ
నందంద నెగయునిం, దిందిరంబుల గుంపు, నగరుధూపములునా, నలము
కొనఁగ
కలితకోకిలకుహూ, కారంబు ఛంఛద్ధ్వి, పంచికానాదంపు, సంచునింప
గీ. జలితలతికావితానంబుఁ, జతురవార, సుందరీలాస్య సంరంభ, మందగింప
నలరునుద్యానములువసం, తావనీశు, శిబిర ములవోలి జయయాత్రి, చెలు
వుఁ దెలిపె. ౬౯
క. పతిభీతి దవార్చ్చలనుప, పతిరాగరసాభినార్పి, పరిరకీయులు వే
రతిరతిపతిఁ జేరినగతి, రతికుపపతి సవిధమెనసి, రంజిల్లిరాగిన్. ౭౦
సీ. మందార ములుదూఁకి, కుందార వింధాళి, బృందంబులను మీఁజి, పెనఁగి
పెనఁగి
శ్రీకందములవోలు, మాకందములఛాలు, జారఁబాఁదిగులలోఁ, జొచ్చిచొచ్చి
మల్లికామాలతీ, వల్లీతతులఁగూడి, హల్లీసకములచే, నాఁడియాఁడి

ఈమాధి కావీధికా, యూధంబులల్లాళ్ళి, రక్తి గుంజాళికు, గ్రాల్చిరాళ్ళి

గీ. శేళితమిఁబొక్కు పుంశ్చలీ, పాళిఁ గ్రమ్ము, చెమ్మటఁ గ్రుమ్మ వెలితమ్మి, తెలుపునెమ్మి.
వనిపిచల్లనిసిరి పెంపు, దక్షిణంపు; దెమ్మెరలు వీచె మధువాస, రమ్ములందు.

క. చిరకాలము ప్రోషితుఁడై, యరుదెంచువసంతమాధ, వాలోకనమునన్
దరుణివనలక్ష్మి కానఁ, దరసాళ్ళిలు నాఁగఁ దొరఁగె, ధరమధుధారల్. ౭౨

ఉ. నెలతాలంగరిగించు నీరులనుము, స్నిరుల్ద రంగింతుచుఁ
నెలవుల్దప్పు చకోరజంపతులక, స్నీరుల్దిఁ రంగించుచుఁ
గలువల్పొంగ విటీవిటవ్రజమెసం, గళనిండు బాలిల్లివె
న్నెలలవ్వేళల నించె నల్లమెడలఁ, నీహార పూరంబులన్. ౭౩

క. శంకావిరహితపరహరి, ణాంకముఖీ గోష్ఠియువజ, నాళులకుమిా
నాకబ్రహ్మ వనిమ, త్సాంకేతార్థముల వివృతి, సలిపెన్ దెలిపెన్. ౭౪

సీ. శమనదిక్సూచకా, క్రాంతవిభామము లై, విసుకఁ దెమ్మెర, లీవఁజొచ్చె
సహకారతరుపరి, స్రవదచ్ఛమాధ్వీక, జలధు లెల్లజగమ్ము, నలము కొనియె
బహుళవాసోదయ, ప్రకట తేజముమించె, ఘనపుష్పవర్షము, గ్గలయిసలమె
బహువలాశిగణమ్ము, ప్రబలినమధులిట్క, దంబాబుక్రితినిరో, ధంబుఁ జేసె

గీ. నకరిపంచాయుధుండును, తొన్ప్యంకపెత్తి, యాగమాంతాప్తి సెనసెఁగ, టాయిఁ కెట్లు
విలయకాలంబొకో యంచు, విరహిజనము, బెగడఁగవసంత మంతంత, బొగడుగనిరెు. ౭౫

ఉ. మధుకర ఝారమాగమన, మాజమంలోఁ గాని సౌమనస్యసం
గిధనమున న్విరక్తిమెయి, కాంచనదూరత నాదభావనా
విధిభృగు వల్లికాళిమము, వేమరుగాంచుట మూధవాప్తిన
త్వధమునసొందె నాఁగదత, పఃపరమంబను మాఁటయింతయుఁ. ౭౬

* కుమారికల విప్రలంభ శృంగారము. *

గీ. అట్టిమధువాసరములలో, నమృతవల్లి, దేవవల్లియునిసు గంత, తెలుపియాని
విప్రలంభవ్యథావ్యాప్తి, వెగడుపడుచు, నుపవనోద్యుక్తి నతిశయ, శ్రమతలైరి.

ఉ. మందసమీర వారముల, మల్లడిఁ దల్లడఁ గొంచుమాఁదనిం
దిందిరఝంకృతి ధ్వనుల, దిమ్ముడుకమ్మున గొన్న సోలుచుఁ
గెందలిరాకు పిచ్చుసెక, గీసినమూసిక కంట పేగుచుఁ

సుందరు లందరానితమి, సోకులనాకుల, పాటు నొందుచున్. ౨౮
ఉ. చల్లనిచీవె జొంపముల, చాటుననోరసి లింగ బోయినన్
గొల్లునఁగీర శారికలు, గూసినఁదల్లడమంది గుండియల్
ఝల్లున మేను లల్లనవ, శేమ్ములుగాక భరమ్ము నొందియు
త్ఫుల్లసరస్సరోజముల, పొంతవసింతురు కొంత మోర్చుచున్. ౨౯
చ. సరసుల పొంతమేనొనక, సల్లనొనర్పఁ దలంచి తత్తటీ
పరిసరగోస్తనీలతల, పందిటనించుక విశ్రమింపఁగా
సరసిజగంధ గంధిలవి, శంకటమంద మరుత్కిశోరముల్
సొరలినఁబాళిఁ బాలకచ, లింతురు, నింతురు నీరుకన్నులన్. ౩౦
చ. నిలవినచోట నించుకయు, నిల్వఁగఁ జాలరు చెల్మికత్తెలం
బిలుపరు వీణఁబండకొని, పేమసొనానుక సాంద్రమెనరం
జిలిపడరక్తి సూపరతి, శీతలమంద మరుత్కిశోరముల్
బొలిసినఁ దల్లడింతురుర్థు, భుక్కనునక్కలదొక్కపాటునన్. ౩౧
ఉ. నెచ్చెలు లించుకంతమది, నిండినక్రేమ భరం బెటొంగిరే
నొచ్చెమటంచుఁ జెలులకు, నొద్దికఁ జేరుచు గౌరవించుచున్ .
మచ్చికమాటలాడి చను, మానముత్తరొఁ జెలియాంగ వేడినన్
దచ్చనసేయుచున్నసను, బాతు రోకించుక తెల్పరేమియున్. ౩౨
సీ. అలవోకనైనన, న్యానుషంగము లేదు, వల్లభవ్యాసంగ, వాంఛదప్ప
తలఁపుఁబ్రాణేనుపైఁ, దప్పకదిటఁగోల్పి, వలపుముమ్మరమున, నొక్కలిపియాత
నన్యోన్యసందర్శ, నాన్యోన్యసంస్పర్శ, నాన్యోన్యపారవ, శ్యముల నొంది
యాత్మసంవేద్యమా, నాసందరససమా, స్వాదసౌఖ్యాంభోధి, నీదులాడి
గీ. నిశ్చలాద్వైతసుఖగోష్ఠి, నెఱపితెలిపి, కానరానినితాదాత్మ్య, కలన మెలఁగి
తెలసిబయులైనఁ గుదియింప, నలవిగాని, ముమ్మరఁపుమోహ వారాశి, మునిఁగి చెలులు. ౩౩
చ. కొసరుచుఁగబ్బి గుబ్బలెదఁ, గ్రుమ్మచుఁభాధర మాని కౌఁగిటన్
మసలుచుఁ బ్రాణవల్లభుఁడు, మర్మములంటి ననీసు జంకెనల్
మసరిన సూపులొపులను, ముంచుచు సీత్కృతితోఁ బెనంగుచున్
విసువని కౌశసమ్ములను, పేఁచుత సల్పెడు భాగ్యమెన్నఁడో. ౩౪
సీ. ప్రాణేశునడుఁగొని, పరిరంభణముల నొ, నలయించికి శిఖౌరఁగలుగు నొక్కొ
మధురాధరాస్వాద, మాధుర్యమునఁదేలి, మత్తిలియన్యాబు, మఱతు నొక్కొ
శిరీశీలపత్రములలో, నీలించిపళిచేయు, సయ్యాటలను బ్రొద్దు, జరుగు నొక్కొ

స్వరకళాసిద్ధాంత. సంవాదములలోన, సామరస్యముఁ జూపి, సభ్యుఁడు దెలుప
గీ. మెచ్చితలయూఁచి స్వారస్య,మిచ్చగించి, కరము దెమలించి భావసం,కరము నొంచి
మనసు గొలిపించి వలపించి, మమతఁ బెంచి, కలసి చెలువొప్పని, మెప్పించు, గ
లుగు నొక్కొ. ౮౫

చ. అనితలబోయి చుంజగురు, టాకుకటారుల కాసఁ గొల్పునన్
వెనుకొను మందమారుతపు, వేఁడిపడంబడి విశ్రమించుచున్
జెనకెడు కన్నెవెన్నెలల, చిచ్చులఁ జాదులు ద్రొక్కుఁచుండుచున్
మనముల నావహించి చెఱియొకతె, మాటునఁ నిల్వఁగ లేక భామినుల్. ౮౬

చ. వెతలం గుందుచుఁ దాళరానిపనిచే, వేమారు మారుండు ద
ర్జితసంతాడిత భావమున్గొనుపవా, సింహాసి రాచిల్కకున్
సతమామాకున్న మాటఁ జెప్పుమ సఖీ, సంధోహ పున్నాగపున్
గతమైనన్ వినరేల తిష్టమువియో, గవ్యాప్తి పూఁబోడులన్. ౮౭

* దేవవల్లి విరాళిఁ దూలుట *

ఉ. ఉత్తలి దేవవల్లి మఱు, లాపఁగలేక ఝుళీలునంబరా
యత్తమునంబు సంగడలి, యాళులు గొందఱు వెంటనంటియా
తత్తరమేల తాపమని, దాదవ్రల బను పెత్తనొక్కచో
వెత్తని పుప్పొడుల్గురిసి, మిట్టఁడుగిట్టిన తావిమాడ్పులన్. ౮౮

ఉ. చల్లని మల్లెపూపొదల, చాటునజాజుల కోనలోనను
త్ఫుల్లసరోజ కాసరసి, పొంతలబంతుల నల్లిబిల్లిగా
నల్లినమల్లె యారముల, యావలనొక్క యనంటితోఁటలా
జల్లినసన్న గొజ్జగుల, చేరువలోయలఁబొన్నదిన్నెలన్. ౮౯

గీ. కప్పురంపుఁ గుప్పనమమమే, లొప్పుచలువ, చప్పరములోని జలయంత్ర, స
విధమైన
చిప్పరుతల్పమ్ము మైమేను, జేర్చి పెక్కు,తలఁపులూరెడి పొందంపు, వలపుతోఁడ.

సీ. అపరంజివలువడా, లుపుఁగల్మిజవరాలి, యింటిలోఁ గొలువుడా, నేలచెసె
నలకొల్వులో నిక, ల్లాయముద్దుఁగాత్రి, పొంతకునప్పుతోఁ, బోవనేల
కనుపెట్టునట్టుగా, గట్టువింటి వజీరు, పట్టియచ్చోఁ గీకి, వచ్చుచేల
యంతలో నతిని పై, నతిసుతాపము తేచి,యొడయాఁ వలవంతి, బొడమనేల

గీ. రొమ్ముఁ జెఱుఁగని యూబాలిఁ గొట్టుఁగొట్టు, దలఁచ సితలాపు పొడమునా, ట్రుల
సహింతు
ఝురుపదత్నము గుపఁజేశ? తదురీతినైన, యిట్టినేనేఁడనిన్నిథనిత, తేనెలమ్మ.

ఉ. చాలవలీల కుంజముల, నీకపురంపుట నంటితోటలం
దీలలితారవిం దసర, సీ మశిలాతల తీరభూములం
దీలల నామనోహరుని, నిజ తీరథ సూనుఁగూడియు
న్వేలమనోను రాగమున, బ్రిస్మరకిమ్మరుజాలిమాలునే. ౯౨
చ. వలపనియాస మోసపడి, వానికిలోనయి మానరాసియా
కులతలఁజెంది యీాఅకుఁ, గోయిల కుం బెగడొంది గండుతే
టులకల ఝంకృతధ్వనుల, డోలిక పోలిక నూఁగుసమ్మనం
బులపుట నుండఁగావలసె, నమ్మక చెల్ల యికేమి సేయుదుర్. ౯౩
ఉ. ఈసడి యింద్ర చకలిత జల, జేక్షు బకుల్లములోనఱింగెనా
శ్రీసతితోడఁ జెప్పిరిశి, శేఖరనందనుఁ దోడితెచ్చిన
న్నాసరసాగ్ర గణ్యునకు, నర్పణ సేయఁడ మెల్లినేఁటఁజో
పోసఁపోసె మాటలవి, బోటులురచ్చలఁ బెట్టకుందురే. ౯౪
గీ. తెలియలేమైతి మిన్నాళ్లు, దేవవల్లి, నినులఁదెలుపని కసుగందు, గాఁదలంతు,
నూతనైజగ్ధిఁ బ్రకటించె, నిట్టిజోలి, గురుజనులతోడ, గుజగుజ, గ్గూఢవమ్మ
ఉ. ఏంతటి సాహసంబురుచు, నంతుముతింద్రి శెలుంగఁజేసి కొం
డంత ప్రయోజనంబు దృణ, మంతకుదెచ్చెను జూడుఁ డంచు నెం
తెంతలు చేతురో చెలులు, హేతునమాగద నావిధంబునే
గాంతుని గూడుబెట్లు? తగు, కార్యముదప్పని కొట్టు లోర్చెదరా. ౯౫
ఉ. కాంతుఁడు పూర్వపుణ్యమున, గట్టెనరా వసియించి యున్నచో
జెంతకుఁజేరి చెక్కిటను, జెక్కిడిమోమున మోము జేర్చిలో
చింతనెలుంగఁ జెప్పెదుదఁ, జేర్చకుచమ్ముల నెత్తి తేనియల్
బొంతిలు మోవినొక్కెదఁ, జూఱకొనఁదల పోయనైతిగా. ౯౬
ఉ. నాయెడఁ నిక్క వంబుగమి, నంబుహృదీశున కున్నయట్లుగా
నాయెడఁదోఁచె బ్రేమమున, యర్కవిదిఁ జూపెడి చూపుకోపులన్
బాయసికూర్మిఁ జెప్పియున, పాయుసుఖంబుగఁ బాయమెల్లనా
పాయనివాని పాలగుదు, పాయము జేసి సుఖంతు సక్కటా. ౯౭
చ. గతజలసేతు బంధనము, కైవసీఁ జేతికిఁ జిక్కియంత్రజో
మితుఁడగు భర్తకై మరుగుఁ, జెందఁగఁ బాలమిలింక నింటిలో
సతముగఁ దక్కనాచు మది, సంతస మందినఁ గాసిమారుదక్
మతకరి కప్పగించిచను,మాటనెఱుంగక బేలనైతిఁగా. ౯౮
మ. అనుందస్మిలి తూమునొక్క వచనం, బొవాలు జూపామను

ప్రేమావేశము లాగభీర గుణమా, శృంగార లీలాక్రమం
బామోదాటము లాచమత్కరణమా, యందంపు టొయ్యారమా
హాసమున్వారల యందుగాన మగదో, గావున్ దక్కంగొనన్. ౧౦౦
సీ. అతనిపున్నమనాటి, యలచందురుని సాటి, సొగసైన నెమ్మోము జూచి చూచి
అతని తేనియ తేట, ప్రతి యైన వాలేఁత మాట, కొసరి నోరూరంగఁ గ్రోలి క్రోలి
అతని బంగరుతల్పు, టాదంపుఁ జిగిఁ గొల్పు, నురము పై జిగిగుబ్బ, లొత్తి యొత్తి
అతని యొయ్యారంపు, టచ్చపుఁ గాయలింపు, రేచ్చంగఁ దలయూఁచి, మె
చ్చి మెచ్చి
గీ. అతనితోఁ గొంతగిలిగింతలాడియాడి, యతని కతఁ జేటు కలి సారు, లాడియాడి
పరవశీభావమునఁ బొందు, సుఖులఁ జెందు, నోము లేమైనఁ దొల్లి నే నోచి
తొకో. ౧౦౧
ఉ. అనివిలపించు చుందలపు, గారడిఁ బుచ్చుచు మేనువాడని
ల్చినతలిమంబు లన్నిలువ, లేఁక యొకానొక సారి యైనఁ గ్ర
టనునిదురంట నీకలమి, టారి వెతన్ నొగుల్గఁ బోటుల
ల్లనఁ జని దేవవల్లిఁ గని, లాలన సేయుచు బుజ్జగించుచున్. ౧౦౨
శా. తల్లీ! కన్నికురించి ముమ్మొజలుకు, గట్టపుఁ గ్రొమ్మావులన్
వల్లీ వేల్లిత కుంజపు జములఁ ద్రొ, వల్లప్పా నీరంబులం
దుల్లంబొంతొ విరాళిఁ గొన్న యాటుల్, నాఁ రొయొంటి రానేలనీ
తల్లిదండ్రియు నింతకోర్తురే చెలీ! లత్పాంగి నీ వేకదా. ౧౦౩
క. కన్నుంగను పాపయుగా, మన్నింతురుగాదె నినుర, మామాధవులో
కన్నియ! కడిదివిచారము, గన నువిన్నను సహింపఁ, గలరే వారల్. ౧౦౪
శా. కాసీయాదుల కేవి వచ్చె పుడీ, గాటపు టీరమ్ములో
మేశం జెమ్మట లూరసొమ్మ సిలుచున్, మేమి తరా పాడమా
లోనై నన్నరి ముచ్చటించ ఇపుడా, నో చింత పాలైతివా
లేనేస్తంబున కిట్టి మార్గ్గము మే, లేమా యెఱుఁగన్ మానినీ! ౧౦౫
ఉ. ఏనెరజాణ యోవలప్పు, లెత్తి నిన్ను గ్రాభుము కొల్పుమానసా
ధ్యానముఁ జేసి నింకఁ బలు, మాటలఁ గేటికి దానఁ జేసినీ
కీనిలు పోవ లేమి జని, యుంచెమనంబున సందియంబు లే
దానిజమంచుఁ దోఁచినది, యక్కట నా చెఁగ నేల యింతటన్. ౧౦౬
చ. వెలవెలవాఱె మోముకను, వేదురువుబ్బెఁ జలించె మానసం
బలమటమించె జాలి తలు, చయ్యన నాస్థ వాసంగె నన్నిటం

బిబుకంగ వేసవిల్లోపచాల, శ్రావమొకింత వసమ్మగా[illegible]కొం
దలముదలమ్ము గాఁదోసఁగెఁ, దన్నా! తలఁపకుమోముఁ చందమముల్. ౧౦౬

సీ. చిగురువాతెఱ గ్రమ్మి, [illegible] దలపుమొగ్గలలోలిఁ, దలఁపకమ్మ
పగవాపుఁ దీవెకో, జాడిమునమ్మేను, వసివాఁడెబూసెజ్జ, మసలకమ్మ
మగ్గుబూరెడిమోము, మురుపులింకము దప్పెఁ, బాష్పపూరము లిప్పు, వగ
కకమ్మ
గనుముదాకుపరాకు, గాటమయ్యెనెకింత, మనముల్లోఁదలపోఁత, మానవమ్మ

గీ. జేసినకేలు జెలియకీ, వేళఁదాళఁ, [illegible]లనిపరాకింగొంటివిం లేలమాకు
నానతినమ్మ లేవమ్మ, యలముకమ్మ, నమ్మ నమ్మ నేనుమ్మకి వార, మమ్మకొమ్మ. ౧౦౭

ఉ. రంటికిఱెప్పలల్లు కల, కాలముని యెడ విడలేనియూ
దంటవిచెల్ని నూంవిచెలి! యూటలఁ బాటలఁ గూడియాడుచున్
మాటిమొగాడె యిట్లురుము, మన్నన సేయక నొంటిగొంటినీ
వుంటదలంపు సిద్ధికని, యోజనగా గణియింప మేమియున్. ౧౦౮

గీ. ఇంత తెలియని వెఱ్ఱివి, కేలనమ్మ, దీనవలమాటనొందుటే, కాని కార్య
సిద్ధియనునుత లేవనీ, చిత్తమమ్మ, వలపుమర్మంబు మాత్రోఁడఁ, జెలుపుమమ్మ.

క. పలుతెఱఁగు బుజ్జగింపులఁ, జెలులొత్తిలి పలుకబయలు, సేయఁగ లేక
వ్వలపుఁదమిఁ గొంతసిగ్గున, నలజకినడి యెట్టకేల, కభిముఖియగుచున్. ౧౧౦

ఉ. నెలవంకంగి కురించు [illegible]కొనము, స్ఫీరైన కన్నీరుజ
మ్ముల బాల్సేయుచు [illegible]త్తియలమో, మోటుబు పైముంచఁగా
నలవోకుంబలు [illegible]కలంబొరయుమే, నల్లాఁడ నల్లాఁడక
చ్చెలిచేలాగ్రము గీసికొంచుఁ బలికెన్, సిగ్గుంగొనల్గొమ్ముఁగన్. ౧౧౧

ఉ. అంశిపురంబులోన జల, జాక్షునిఁ గొల్వఁగ నొక్కనాఁడుమా
కాంతతనూజుఁ డచ్చటికిఁ, గంతుసహస్ర శతాయుతప్రభా
క్రాంతమనోజ్ఞ తేజములు, గ్రొమ్ముఁగవచ్చిన వానిఁజూచిమ
త్స్వాంతము సంచలించెనది, యాదిగనట్టివిరాళిఁ దూలితిన్. ౧౧౨

ఉ. ఆపుని రాంగు నింగనిస, యంతటనుండి మనమ్ము చంద్రికా
పూరముకన్ శశాంకశిల, పోలికరాగ రసార్ద్రమయ్యెనా
హారము హారమున్ విషమి, యయ్యెఁబదంపడి కేళికేళికా
కీరము దూరమయ్యెఁ జలు, కేవలులుకయ్యె నిఁకేమి సేయుదున్. ౧౧౩

గీ. సకియలార! మహేంద్రజా, జ్వల్యమాన, తాపబాధానలమ్మునమ్ము, ప్రాణనాథ

వీక్షణా మృత పూరము, వ్వాల్లి పర్వ, కేలిచల్లారు మణికోర్కి, తట్టు చీటు
షు, తమియంతంతకు నగ్గలంబయిన డెం, దుబెల్ల సూటా డెందా
లిమిదూలెక బలుకుల్కు లాడనీకమే, లే; ప్రాణనాథుడునా
గమృతంబు ల్జిలికించి కౌగిలిడినె, యాప్తబాష్ప ముద్దీకనా
మమతల్దీమునె కోరునే హృదయము, సజ్జీవ నోల్లాసముల్. ౧౧౫
గీ. తెలియఁగలయంత వట్టునేఁ దెలిసిమీాకు, నెఱుఁగ దెల్పితిఁ బ్రాణేశు, నట్టులైనఁ
గూర్పఁగలరేని యొకకొంతఁ గూర్పుదాన; గొదువ పలుకులఁ బనియేమి, సు
దతులార! ౧౧౬
చ. అనిపనిఁబూని, ప్రాణ విభు, నంటిన నంటు దలంపు ముచ్చట
ల్మనుకొని బోటి కత్తియల, ముందర దెన్పుటచేఁ బు నఃపుర
ర్జనితమనోభ వానలపి, సాకిశిఖాంతతి భగ్గురన్న న
య్యనుపమ గాత్ర లేఁచి చెలి, యాల్వారు నంటుడు నాగిసట్టిరల్. ౧౧౭
చ. నిలువక యేగి యొక్క నలి, నీసుమమంద మరందపూరము
ల్జలువలు జల్లు కప్పురము, సార రసాల దళీపుటమ్ములన్
గలిపిక రాగ్ర సీమనిశి, కందొవలన్ద శపిజ్మఖమ్ములన్
గలయఁగఁ జామ నచ్చెలువఁ, గన్గొని బోటులు తాపతప్తలై. ౧౧౮
చ. అడుగడు గుంగడల్పక వ, యస్యలు వేచని కేలునట్టిపా
ఝడియకు తల్లి! సాహసము, సైపుము ఱట్టని సేతలేటికి
యొడనెడ తీనికూర్మి మరు, లెత్తివిభుండెటులయ్యె నొక్కపో
నిడునె మరుంకు పుష్పశరవృష్టుల ముంచఁడె నిన్నుఁ జూచుటల్. ౧౧౯
సీ. అపరంజిబొమ్మగీ, కటులేల సర్వజ్ఞు, డఖిలలో కేశ్వరుం డచ్యుతుండు
నీకోర్కెఁ గననోపు. నిజమింకఁ దలఁకకు, శశిశేఖ రాత్మజు, వసునిఁ జేయు,
నతని కిల్లాలవై, యఖిలంబు నేలుదు, వదిగాక బర్హివా, హనుని యెడల
ననురాగ ముగ్గలంబగునీశ్వరునకున, క్కామరుండు తమిఁగీలు, కొనుటదెలియు
గీ. హారిహారులు వియ్యమందుదు, రబ్బురంపు వేడుక జగత్త్రియమ్మున, వెలయుగాన
వెలువ నేఁటికిఁ దల్లి! నీ, విభ నమెల్ల; గన్నులారంగఁ జూడఁగాఁ గంపమమ్మ.
క. బాలా! నీకేటికి నిటు; చాలం జాలింద పింపసము కూరెరె సుఖం
జేలాయలమట లెమ్మను, బాలాపము వినలాను, మమ్మా! యనిరల్.
మ. అకటా! బిటాఁ కొనుచారికీ రుచియు, తానాన్నాది హాసంగస్మృతీ
ప్రకటోత్సాహ ము సేయట్లు ప్రియుడీ బల్మారు చేర్పన్న న
య్యాక లంకానన నద్దసేన్న దడిం లైఁజూంతి నమ్మై నను

తుక కత్యంత మనోభవ వ్యథనము, దూ్యతోన్నతిఁ గాంచినన్ ౧౩౨

ఉ. కన్నుల నీరు కాల్వలయి, క్రమ్మఁగ నమ్మగ రానినారలీ
యన్నలు కన్నులాన వల, పారడిఁ బుచ్చితి నేమి సేతు? నే
నెన్నఁడుజూడఁ గందునొకొ, నింపుగఁ గాంతుని మోముదమ్మియుం
చన్నలి నాత్మి చాల వెత, కగ్గలమయ్యె విషాద వేదనన్ ౧౩౩

గీ. అంతఁదహతహతో బోటు, లలమికొనుచు, నూరడించుచుఁ గేల్దమ్మి, నూర నునిచి
సిద్ధపుంజెక్కుటద్దము, ల్నిమిరిచాల, బుజ్జగించియుఁ దమిమించి, పొరలిపార,

చ. తమతమ నేర్పు లేర్పఱచి, తామర రేకున రక్తిఁ గూర్చిఘుం
ఘుమఘుమవాసన, ల్గురియుగొజ్జగినీటఁ గురంగనాభిచూ
ర్ణముఘుటియించ రంగులని, గారముతోఁ గొనఁ గోటఁ జెల్వవిం
దుముదముతోఁడ వ్రాసితగ, టుంబనిఁ గ్రొంజగినిల్పి యోర్పునన్. ౧౩౪

గీ. చిత్తరువు వింతఁజిగిఁగొల్పి, చిత్త వృత్తి, వలఁపుఁ దమిఁగొన్న భావంబు, వల నుకొల్పి
నెమ్మనమ్ములఁదద్భావ, మున్మలింప, భావశుద్ధిమొనర్చియ, ప్పటముఁదెచ్చి.

చ. కిలకిలలాడుచున్ బహాయలు, గీల్కొనముందర నిల్పునంతలో
నులికిపిియుం గనుంగొనిప, యోజకరంబులఁ గంకణధ్వనుల్
కలితపదాంగద ధ్వనులు, ఘల్లున మ్రోయఁగ వేగ లేచియ
చ్చెలువలు మాటునన్నిలువ, జేడెలుగొల్లున నవ్వియుంతటన్. ౧౩౫

గీ. ఇట్టిపసిగొలకీవెట్టి, యెట్టులనుచు, నంబుజాక్షికినెదురై ప, టమ్ముఁ జూపి
పిియునియాకృతిగానిత, ల్ప్రియుఁడుగాఁడు, నీకటాక్షాంచలం బిందు నెఱపు మమ్మ. ౧౩౬

చ. అనిమదినమ్మఁ బల్కసహ్య, దంతరదంతుర మోహవల్లికా
వినమిత దృష్టివల్లమల్లు, వెన్కకుసంగుచు ముందు ద్రొక్కుచున్
బెనఁగుచుఁ జుట్లుగొంచువల, పించుచుఁ గొంకుచుఁ గోరఁజూచుచున్
గునియుచు గుంపులైయలమెఁ, గోర్కె ప్రియాకృతి పైఁ దటాలునన్. ౧౩౭

క. బోటికి మువ్వాంటికినల, నాటిప్రియాలోకనమ్ము, నాటినతమిము
న్నీటిక్రియఁ బొరలనుమశర, కోటికినగ్గమయిమూర్మి, కొనసాగంగన్. ౧౩౮

ఉ. చన్నులనొత్తి యొత్తిమ్మ, నసారఁగమోమునఁ జేర్చిచేర్చి చే
గన్నుల నద్దినద్దిమెదఁ, గ్రమ్మఁగఁ గౌఁగిట నుంచియుంచియా
యన్నులమిన్న పెన్నెసట, నంబుజగర్భుఁ ప్రాసికూర్చెబో

నన్నని ప్రొక్కి ప్రొక్కి కల, నావినివేశిత చిత్తవృత్తిమై ౧౩౦

సీ. అందంపుఁజిగిఁదేరు, పండారుమందాసు నాననపఙ్క్తిభలమే, లరసి యరసి
అరుణాబ్జములఁ గేరు, తరుణారుణచ్ఛాయఁ జరణంబులనురక్తిఁ, జగిపిజరపి
తళుకుమించులఁదళ, త్తళలీనునఖకాంతు కన్నుసోగలవింతఁ, గాంచికాంచి
పొంగారుబంగారు, రంగుశృంగారంపు మేనిసిగ్గులఁజూచి, మెచ్చిమెచ్చి

గీ. అతివతత్పారభావిత, మైనయట్లు చెలువుప్రతికృతినక్కఁబైఁ, జేర్చిచేర్చి
చిత్రలిఖితాకృతివహించి, చేష్టఁదక్కి యెఱుకమఱపులు లేనియ, భీష్టమొందె

క. కరములనప్పటి ప్రతికృతిఁ, గరమనురాగమొగినూనఁ, గలుఁగుట సతికిం
వరునికరగ్రహణముబలె, నిరతిశయానన్దసౌఖ్య, నీరధిఁదేల్చెన్. ౧౩౧

చ. తొలఁగఁగఁజూచుఁ సిగ్గుదమిఁ, దొట్రిలమై యరహించు సైపలే
కలయుచు నోరఁజూచుఁ బలుకాఁడవిదేమి; పరాకటంచునో
త్తిలిపలికించఁ జూచుసుద, తీమణితథ్యము కాతలంచియ
చ్చెలువుని చిత్రరూపుఁగని, చిత్తజవేదన కోపసైపకన్. ౧౩౨

మ. నిలువెల్లందనివోవఁ జూచిమిగులన్ నెమ్మోము నన్మోహహాసం
వలనోచప్పన దృగంతసంతత సమా, వల్గత్పరాయత్తతా
కులహృద్భావనసూచనప్రకటసం, కోచస్ఫురద్దైన్యముల్
లలనారత్నము నాత్మహేతుకముగా, లాలించి తానిట్లనున్. ౧౩౪

ఉ. ఎందుకుసందియంబు రమి, యింపుమునింపుము కూర్మినీకున
స్పందమనో రథంబనయు, పాల్పడితిన్దయ సేయరాదె? యీ
డెందపుఁ గొందలంబుఁ బ్రకటించుచునున్నది మోముడమ్మియే
మందుదయాపయోధి! తగునా? వశవర్తిని యియ్యుపేక్షకున్. ౧౩౫

క. ఇవ్విధమున నాజవ్వని, యవ్వముదపుకొత్తఁజిత్త, మహితుహితునిపై
నెవ్వగల నొవ్వనవ్వల నవ్వలపుల నమృతవల్లి, యవ్వనిలోనన్. ౧౩౬

* అమృతవల్లీ విరహము. *

లయగ్రాహి. అమ్మహితునమ్మునెడ, ముమ్మరపు బమ్మెరలు
గ్రమ్మి చెలు వమ్మెడలి, యమ్మలికమించన్
తమ్మివిరిగుమ్ములను, ఘుమ్ముమను తెమ్మెరల
కమ్మద నమున్మెదలు, తుమ్మెదలయిమ్ముల్
సొమ్మసిల గ్రమ్మఁగను, కమ్ములు పికమ్ములర
కమ్మలయు కమ్మకల, డమ్మగను కొక్కల

జిమ్ముటకు నెమ్మొయిషి, ఢిమ్మెరు దశిమ్మగొవ
గ్రివమ్ముగాడి యమ్మెలెడ, లమ్మనీ దలంకేళా. ౧౩౮
సీ. ఘనసారవాసనల్, ఘుమ్మనంచుచుపిం, పులికింగ్గునలేవ, నూహసేయు
కంకాశిహితభృంగ, ఘుంకారమాలించి బాకపందిటపిడ, దాగనులయు
సకియాత్మపోష, జ్ఞమునువెళమునూర్పు నెవలేమిఁ దలవాంచ, నిచ్చగించు
బాపుప్రాపుకటి మెచ్చంగఁ బోటులేయుచో నెమ్మేనువలిపెమ్ము; గ్రమ్మఁజూచు
తే. గీ. జముఁ మగ్గలమైనయ్య, త్తఱిఁదలంచి తనకుఁ దావచ్చి దయసేయుఁ, దలఁపుఁ గూర్చు
వల్లభునిమేపవలఁపుగ్రై, వారమాత్మ యానహాసమ్ములనిసన్ని, ధానమాట.
చ. వలపుల్ గొల్పుచుఁ జనుల, వాడలవాడల నెల్లఁ జోటులన్
మెలఁగుచుఁ జెన్నెట్లులొలిపి, మెచ్చొనరించు సుఖప్రదాయి! యో
మలయసమీర! వల్లభుని, మైఁబొలయంగల వేళసీమది
దలఁపుము నన్ను నీవలన, ధన్యతఁగాంతుఁ బరంపరాప్తి చేకా. ౧౩౯
చ. కృధురవియోగ తాపపరి, పీడితమచ్చటు లాంతరంగసం
గ్రథిత సుఖాసనుండవయ్య, కట్టశిషైన ననుంగుఱించి యు
వ్యాధి సహించితో భవద, భీష్టము నేనపుడ్ వియోగజ
వ్యథఁగొనితాప యుగ్మమున, నయ్యోను? చల్లదనమ్ము వల్లభా! ౧౪౦
ఉ. చక్కెరమావి పండ్లుమధు, సారమనంటుల పండునత్తముల్
చక్కఁ బునాసఁ బోలుతెఱ, చుంగశిమాగడ లైనగాంత! సీ
మక్కువఁ గొంగిటన్బెనఁగి, మన్ననసేయ ధరాధరమ్ము బ
లొన్నిక్కుల గంటిఁజేసితివి, నొవ్వకనాను సుధాస్వకించునే? ౧౪౧
చ. ననుగనునంత నీమనసు, నామొదనాటు లెఱుంగనైతినీ
ఘనతర హృద్గభీరతలఁ, గంటినయేని మనోభవవ్యథా
కనదతి తాపవేదనలఁ, గట్టసిసైనినునొప్ప గింతునే?
యొనరుననుపాయ మాతసివి, యోగభరజ్వర మార్పకుంటునే? ౧౪౨
తే. గీ. గురుజనాధీననునుచున్న, కోచమేలు; కాంత! సచాపురుదులలో, గల్గునకీలి
హృదయము సంగమమయ్యేని, కేటికడమ? మాకనీమాన నీదాన, నైనదాన.
చ. చిలుకనగూర్చితాతు నకుఁ, జెల్లులనైనను నీతిమాలినన్
నలుమటఁ జెట్టినాగసని, యమునుటనేరమి యెట్లుపన్నఁగా
వలచిన ఘనునిసుఁ, వశ్యమునన్ సినుఁగూర్పఁ గోరెఁగా
[illegible] కట్టినకంతు పిపావనేసనల్? ౧౪౪

మ. తెలిదుఁ బ్రభువ్యాసకలార్థవేత్తలని వే, దంబుల్ప్రవచింపంగ బా?
తలపోయుం దృణధీనసాధనసు న, ర్థం బేల భావించరో?
తెలియం బోలునదైన వల్లభ! నినుం, దేరాదె? మజ్జీవనా
కులతన్ దీరుప రాదె? యేలపలుదా, కుల్ కర్మభోగ్యంబగుల్. ౧౮౫

క. నాసీజనకులు హరిహరు, లీనగ్మిగఁ గననివార, లేటికి నీకసం
ధానముఁ జేసి గుహాశయు మానిష్క ళ మద్వితీయు, ననుసంధితురా. ౧౮౬

చ. అనుచు ననంత భావనము, లాతలఁ బుల్లడపోసి యెవ్వియుల్
మనమునఁ బెట్టకార్తిమెయి, మగ్నత బాహ్యము ఖేంద్రియస్పృహా
వినమిత వృత్తి నాంతరని, విష్టచిదాసన సంస్థఁ జేసినా
ధునిఁ గవఁగూడి షేన్మలబది, తోయరుహాసన పూర్ణభావయై. ౧౮౭

చ. అనుపమ మూత్మవేద్యము సు, ఖానుభవ ప్రతిపన్న మన్యవే
దనరహితంబు నిశ్చలని, ధానవిధేయము నిత్యభోగ్యమ
భ్యనుదిత భేదభావము గు, హాశ్రయమా ప్రమదమ్ము నొంది భో
వనపరి శుద్ధిఁ జెంది యని, వారణ వారణయాన యున్నెడన్. ౧౮౮

చ. పగచుచు బోటు లేమమృత, పల్లియొకానొక సారియై నమే
సొగయదు పల్కరింపదుపి, నోదముఁ జూడదు చిల్కకైన మా
టఁగలుపఁ బోదు పాటకును, డంబడ జెట్టి ప్రచార మొక్కొ? వీం
తగమదిఁ దోఁచు చున్నయది, తథ్యము సత్వర మారయందగున్. ౧౮౯

శా. రారమ్మా చెలులార! చూడుఁడిదె నే, రం బేమియున్ లేదు డు
ర్వారక్రోధవశంబు మోమునఁ బరీ, రంభించుట ట్రోఁచెనె
ల్లారుం గూడుదిటంచుఁ జేరఁ జనుచున్, లాలించు చుస్దీనవా
చారంభంబున వేఁడుచున్ మనసు మె, చ్చన్గోలి మువ్వాఁడుచున్. ౧౯౦

సీ. ఓయమ్మ నీమాట, కడుగు దాటక యహర్నిశము నీవారమై, నిలువ లేదె,
శిరసావహించినీ, చెప్పిన పనులలో విసువక నిల్చి మెప్పించలేదె,
మంతనమ్ముల నీవో, కింతఁ దెల్పిన గుట్టు బయలుగా నీకడ, బంగలేదె,
ఆటపాటల జాల, ననుకూల వృత్తిఁ జేఁ జనవొంది కాలంబుఁ, జరుపలేదె

తే. గీ. లేమ! మాయెడ నపరాధ, మేమిలేదు నీదు చిత్తమ్ము స్వవశమ్ము, గాదు మాను
మనవిపీనుల నానిలో, ఖమతనాని తెంపు గడకొల్తి మమునాద, రింపవమ్మ.

శా. పంచప్రాణము లీనకాని యతిసం, భావించి వాక్కాయ హృ
త్సంచారమ్ములు నీయధీనములుగా, సర్వాను షంగంబులం
గించిత్తుం దొలఁగింగఁ జాలకసదాం, గీకారభావంబురా
ణించం గోల్చిన మాయెడం జిగురుబోఁణీ! యీసు నీకేటికిన్. ౧౩

ఉ. ఎన్నఁడు నీదు నెమ్మొగము, హేతుగుణాయతి నొందదేమొకో?
కన్నడకైన నోపమికఁ, గన్గొనలెత్తి కటాక్ష వీక్షణా
భ్యున్నతిఁ జూపుమింతటన, పూర్వము దంబొనఁ గూర్పఁ జూచుమం
చెన్ని విధంబులన్ జెలియ, లెల్లరు వేఁడిన నించుకేనియున్. ౧౪

క. కన్నెత్తి చూచి మోమునఁ జిన్ని నగవుదొలకఁ బలికె, సేమమరసితాఁ
గన్నులు చల్లఁగ నన్నుల మిన్న యొకింతైనఁ గనక, మిన్నకయున్నన్. ౧౫

చ. వెలవెలఁ బారుమోములను, వేమరు గన్నుల నీరుగాల్వలై
వెలువడ నల్దెసల్గనుచు, వేదురు పట్టిన భంగి నెచ్చెలుల్
తెలియక తత్తరించు చును, దీనతఁ జేతుల నంటు చున్భయా
కులమతి విహ్వలించుచును, గొందల మందుచు నున్నయంతలోన్. ౧౬

—* కలకంఠీ కలానైపుణ్యము. *—

చ. చతుర కళార హాస్యములఁ, జారువ చోరచ నాచమత్కృతిన్
సతతప రేంగి తజ్ఞతల, సారక విత్వర సానవద్య హృ
ద్యతల గుణక్రియాను కృత, దాత్యములన్ సడిసన్న బోటియొ
క్కతె కలకంఠినా చెలులఁ, గాంచి కరాంగుళి సన్నఁ గోల్పుచున్. ౧

చ. బెదరకుఁ డింతులార! పల, వింతురె యింతటిలోన మీదటి
త్తెద గణియింప లేరు మన, కేటి యవజ్ఞలు ప్రాణమానముల్
సుదతివె కాచరింతు మిటు, జూఁడుఁడు బోటితలంపు వేళునా
మది వివరించి యంటె నను, మానము లేదువినుండు తెల్పెదన్. ౧

మ. అలరాజు న్వలరాజునిర్వ్యరును జో, డైయాడుగా రాని ని
స్తుల సౌన్దర్య ధురంధరుండు గుహుఁడ, స్తోకప్రభాశాలి యు
జ్జల జాతాక్షుని చెంతనుక్కడ సభా, స్థానంబు నందుండ నీ
... బోటి గనుంగొనన్ హృదయ బ్బద్ధంబైన వాల్జూపునన్. ౧

తే. గీ. చూచి నప్పుడే ...

కఱఁగె నెఱ ప్రొంత వెన్నగాఁ, గఱుఁగ కేల
యుండు నమ్మూర్తిఁ గనునట్టి, యువతులకును
తత్క్షణంబున సాత్త్వికో దయముగాదె? ౧౨౯

చ. అదిమొదలీ వెలంది హృద, యంబుర యంబున కాలవాలమై
యొదవిన మన్మథా నలఁపు టోజగణింపఁ దరంబె? యంతమై
యుది మొదలంత కాంతయుఁ, యావల నావలఁ గొండ యంతమై
యొదిగె వశమ్ముగా దొరుల, కేర్పడ నార్ప గుహుండు దక్కఁగన్.

తే. నాఁటి పురులద్రి మథనుపై, నాఁటియున్న
దేటి మాఁటలు తమకంపుఁ, జెలివికిలిని
యగ్గలంబైన తమిఁ జొక్కి, యాత్మనాథు
పైని గీల్కొల్పి నవనవా, వస్థనొందె. ౧౩౦

చ. చలువలు జల్లు జాడవిడి, శయ్యప యింబవళించి కన్నులన్
జలజల రాలునీరు జల, జాతి జలమ్ముల పేరమార్పచున్
జెలువుని హావ భావగుణ, చేష్టలపై మరులొంది యెద్దియున్
దెలియకఁ బారవశ్యమునఁ, దీకికమై చెలియున్న యంతటన్. ౧౩౧

క. మనసీని వేళయని సీమనసునఁ దలపోసి చెంత, మార్మసలుచు నె
య్యాన నీవల నానల గాఁజనుచున్ వచ్చె నను దిరుగు, సమయము నందున్.

తే. కొంతసే పోర్చినను జూచి, కొమ్మనెమ్మె
నమ్ముదిటకొప్పి కనుసన్న, నన్ను బిల్చి
నాడు చనుమిట్టలూఁతఁగాఁ, గ్రోచికొనుచు
మేనుఁ జేర్చి తెమ్మిఁ జొక్కి, లోన నణఁచి. ౧౩౨

మ. కలకంఠీ! కనుగొంటె? మాలతి యుపస్మాప్తికిఁ జెంగటం
జిలు నుద్యత్సహకార వేల్లనము వాంఛింపగఁ బోలన్ల సం
చలదామంద మరుత్కిశోరకలనన్, జవ్వాడుచున్ మాటికిన్
బొలయం జేరవఁ దూగుచున్న యది యో, శోభింత గన్గొంటివే. ౧౩౩

మ. అనుచుం బల్కినఁ బ్రస్తుతోక్తి మదిలో, సప్రస్తుతవ్యాజనో
పనతమ్మై శశిశేఖ రాత్మజునిపై, భావంబు నాటించదీ
యనవాకీ నృళీన వాంఛ ముట్లు ఫలితం, బౌనంచు మే బాఁగోరుచున్

యని వాక్యార్థము నిర్ణయించెనఁట నెయ్యం బగ్గలం బొటచేఁ. ౧౬

తే. గీ. చేడెఁ గౌఁగిలించి, చెక్కిలి ముద్దాడి భావశుద్ధిఁ గడును, బన్యసించి
యింగితంబుఁ దెలియ, నిచ్చఁ గొల్పి యొకింత ముచ్చటింప నాదు, మోము
జూచి. ౧౭

చ. మదవతిరో! రసాలఫల, మాధురి వాచవిఁ గొంచు నింతికిం
పొదవఁగనంది యిచ్చుచుఁ బ్రమోద యుతల్ ముకుబంటి గాగమైఁ
బొదలుచు మోము మోములమి, పుక్కిటఁ జక్కెర మెక్కఁ జేయుచుఁ
వదలని కూరు ముల్నెలపు, వైఖరిఁ గీరము నందుఁ గంటివే?. ౧౮

ఉ. నావిని యుల్ల నవ్విలలనా! భవదీయ వచోవిలాస సం
భావన మావహించెనిదె, వల్లభుతోఁ గవఁ గూడి పూర్ణ పుం
భావవిహారము ల్సలుపు, భాగ్యముఁ జేకొనఁ గోరునర్థమా
గావనజాక్షి! యెవ్వనికిఁ, గల్గునో తావకదృక్సు మార్పుతల్. ౧౯

క. మన్ననకుఁ బ్రథను పాత్రము గన్నను మన్నింతుఁ గానఁ, గడఁద్రోయక నీ
కన్నుల యాన భవద్దయ కున్నెలవయి మనము, గుల్తుఁ గొను ఘనుఁడవే
క. కామిని యమృతధారా సారము వీనులకుఁ దొరఁగ, చానరో! కరుణా
పూరితమానమునఁ దెలుపం గారాదేనేఁటి చెలిమి, కత్తైన యనర్గా. ౨౦

చ. కలిమిమ యూరముల్ల యదె? కంటివె? చిత్రచి రత్నరత్నసం
కలితఖలీన పల్యయన, ఘట్టిత మానోక కత్తులాని సొం
పొలయుచు నున్నదీ చెలువ, మూహయొనర్పు మవ్విఁ జగత్త్రయీ
లలితుఁడు నాయకాగ్రణికి, లాలన కుందగు నాతఁడెవ్వఁడో. ౨౧

చ. అనుమధు రాథరాధరసు, ఘానుకంపంబగు పల్కు చెక్కనల్
దొనకిన నామదిం దొలుతఁ, దోఁచినయట్ల వచించెఁగాన ని
వ్వనిత మనంబులోఁ గొనిన, వాఁడగు నిక్కము బహ్విధోరణుం
పని మది నిశ్చయించి విన, యమ్మున నిట్లని విన్నవించితిఁ. ౨౨

ఉ. చిత్తరి నీతలంపు దగుఁ, బెంపొనరించు నతండు నీకుమే
నత్తకుమారుఁడీ ఘటన, మార్యులు మెత్తురు మట్టువాఁడనీ
చిత్తము జాలికిఁ నశము, నేయుకు నీతలిదండ్రులుం ద్వదా
యత్తులటంచు మద్దోక్తిలి, న్నాఁకప్రియోక్తుల భాను వృచ్ఛితిఁ. ౨౩

క. అదిగావున నిమ్మదవతి, మదినొడ బెనఁగుహలుని మీఁడి, వామతఁ బెరపఁ
స్పదమై యనుశయ భరమెదఁ గదురుట యిమ్మరపు మోహ,కలనంబనినన్.
మ. సపఁగాలా జనరాలి మాలిమిదురం, తానంత చింతాభరం
బవరోధింపఁగఁ దత్తరింపుచుఁ గటా! అయ్యయ్యో? యింతేల? న
మ్మ! విచారమ్ము దిటమ్ము సేయుమదిఁ బ, ల్మాటల్లు నీజాలిచే
బవలున్ రేలుఁగృశించకమ్మ! యనుచుం, బైపైఁ గుముల్గూచుచున్. ౧౭౩

—* చెలికత్తె లమృతవల్లికి శైత్యోపచారములు సేయుట. *—

సీ. గొజ్జంగి మంచుతోఁ, గూర్చిన కలశంబు నెమ్మేననలదెఁ గస్నియ యొక్కర్తు,
కపురంపు ధూళిఁజొక్కముగ ఘుమ్మనివాసనలుఁ గ్రమ్మఁజల్లె, నాతియొర్తు
పటివేళ్ల సురటి మవ్వముగఁ గేల్గవనూని కొసరి చల్లగ నంట, విసరెనొర్తు,
తమ్మికాడలు మేన, దళముగాఁ గ్రొమ్మావిచివురులతోఁ గూర్చి, జేరివెయొర్తు
తే. గీ. చలువ జాజులు పటువు బిల్లలుగ దిర్చి
యడుగు దమ్ముల నద్దెన, య్యెడ నొకర్తు,
విరహ సంతాప భరమున, వేగునమృత
వల్లి వెతఁ దీర్పఁ బూబోఁడు, లెల్లఁగడిసి. ౧౭౪

ఉ. ఎవ్వరితోఁడఁ దెల్పు దమిఁ, కెవ్వరి త్రోడుణ మందలింత మిం
దెవ్వరు మాదె యుగుదురొ? యెవ్వరి వేఁడుద మేమిసేతుమో?
జవ్వనులార! యెంతకని, సైపుద మేగతి నెందు జొత్తుమో?
యెవ్విధిఁ గల్గునేమనఁ గ, నెద్ది యుపాయము తేర్పనెట్లొకో? ౧౭౫
క. మనకిత్తఱిఁదగు చైదము, లను వెతఁగి యెఱుఁగసేయు, నట్టివయస్యల్
గననాదురె కన్నులు దె,ల్వొని గోలకు నింతయెడఁపు, గ్రాపించుటయే. ౧౭౬
సీ. వీణెఁ బాటకు మేళ, వింతమే మదిరక్తిఁ, దొలఁగిచల్లగ గ్రొత్తు,గ్గలుపునేమొ
సరసమోహన శాస్త్ర, పరణిఁ జప్పఁతమే సిద్ధాంతమే మైనఁ, జేయు నేమొ
చతుర సాహిత్య ప్రపఁ, సఁగ యిఁలేసితమే వ్యాంజనాదుల రూఢి, పఱచునేమొ
చెలఁగి బొమ్మలపెండ్లి, సేయనూహింతమే తీర్పఁ బెద్దఱికమ్ముఁ, దెల్పునేమొ
తే. గీ. విరులు గోయంగఁ జనుదుమే, వేగముందు
నీరములు దూరితాఁ గోయ, నేగు నేమొ
అచ్చు నభ్యాశ వశమున, నైనసువతిఁ

దేర్పి తొల్లింటి పనులెల్లం, దెలిపి చెలులు. ౧౭౭

క. కన్నులు దోవలం గ్రమ్మంగ, జన్నులం బూగుత్తులలమి, చల్లని కపురం
బన్నవలా చెక్కులనిడి కన్నెలు సంబంధి సఖ్య, గరిమము జూపన్. ౧౭౮

క. విడరాని చుట్టముల గని, యెడతీవని పారవశ్య, మొనసిన గతియా
పడంతుకలిసి సుపచారము, లుడుగనిమది మమతం బెనిచె, నువిదకుమిగులన్,

చ. సతులుపచార ముల్మిగుల, సల్పియు నించుక యేనిబోటికిన్
వెతననం గించి తెప్పరిల్లి, వేగురుమానంగం జేయలేమినా
తతహృదయవ్య, ధంగలంగి తందరం జిందరం వందరాచునే
గతింగన రామినెమ్మదిని, గాఢవిచారము నొందుచుండంగన్. ౧౭౯

చ. కలంగకుండింతులార! యొక, కార్యముం జెప్పెదం బ్రాణనాథుపై
వలపున బాహ్యమున్మఱచి, వర్తిలుగావ మయూర ధోరణిం
దలంచిత దీయ సత్కథలు, దారత సన్నిధి నుగ్గడించినన్
గలదొక వింత చూడుండిదె, కందెరచున్ మనలన్ గనుం గొనన్. ౧౮౦

తే. గీ. ఇదియె కార్యంబుగాని యిం, కేదిలేదు విప్రలంభంబునొందునీ, వెలదుకలుకు
గుహునిప్రవృత్తమ్ము మనముపా, క్రుష్ణవలయుంగార్యమీడేరుననికల, కంఠివలుక,

సీ. వనితయొక్కతె బర్హి, వాహనుసౌన్దర్యమభినుతించె జగత్త్ర, యాన్నుతమ్ముగ
మగువయొక్కతె సర్వ, మంగళానందను శౌర్యంబు జగదేక, ధుర్యమనియ
కొమ్మయొక్తెహిరణ్య, కుండలుచాతుర్యమతిచతురాననం, బనుచుంబొగడె
పల్లవాధరి యొర్తు, బ్రహ్మగర్భుని భుజా బలము లోకావన, ప్రకటమనియె

తే. గీ. చానయొక్కతె గుహునిరైశ్వర్యధుర్య
వినయ గాంభీర్యములు విశ్వ, విదితములుగ
సన్నుతించెను విజయధ్వ, జంబనంగ
నంతంగల కంతియును నిట్లు, లనియె నపుడు.

సీ. వలిపుల కట్టి చౌవంచ మెఱుపుల వేల్పు నానతి యిచ్చోటి, కరుగుదెంచి
కలిమిపుత్రుంబోండితో, వలమురిధాల్పుతో ముచ్చటింపుతలంపు, ముడివడ
జనపుతో సమ్మత వల్లిని దేవవల్లిం గోడండ్రుగాం గోరి, కొనునటంచు
వింటిమి కోర్కెం జే, కొంటిమి తొలిమేలు గంటిమి యువ్వాలు,

తే. గీ. వచ్చునట తాయుబారంబు, వచ్చునంత

శౌరి కూఁతుంద్రఁ డిచ్చుని, స్నాంశయమ్ము
వలపు ఫలియించె దైవంబు, తలఁపు మించె
నింతభాగ్యంబు వలదె యిల్లెందుఁ గలదె ౧౫౩

ఉ. ముద్దియలార! సర్వజన, మోహనుఁ డైన శిఖిధ్వజుండు వీ
రిద్దఱిఁ జూచి చాలమఱు, లెత్తి భరంపడి నాఁడటంచు ను
ద్వృద్ధయులై శివాశివుల, సారముదంబునఁ బెండ్లి సేతురీ
యొద్దిక పూర్వసంచిత ఫ, లోదయ మాపద చెప్ప నేటికిన్. ౧౫౪

తే. గీ: అన్నిప్రసంగ వశంబున, వాళులెల్ల, బర్హివాహను వృత్తము, ల్బలుకువేళ
నంతిపురమున శ్రీశ్రీవ, రాంతికమున జరుగువృత్తమ్ము గలకంతి, జరుపుకతన.

ఉ. వీనులఁ బ్రాణనల్లభుని, వృత్తము సోఁకిన మాత్రఁ బ్రాణముల్
లేనియొడల్సు ధారసవి, లేపమునన్ జలియించి సట్లు నె
మ్మేను గదల్చుచున్ మఱియు, మిక్కిలి ప్రైయేన వెతన్ దలంపులో
నూనుచుఁ గన్ను లెత్తి సఖి, యోచిత మాతమి నోరఁజూచుచున్. ౧౫౫

ఉ. సిద్దుర లేఁచినట్లు మది, నిండిన మోహాభరమ్ము వెల్లునన్
బెద్దయుఁ బ్రొద్దు దల్పమునఁ, బిట్టుగఁ బొర్లుచు నావులించుచున్
గద్దరి పోరిడగావున ర, కమ్మగు నవ్వాలవంత గుట్టు మే
నొద్దికఁ గప్పుచున్ జెలుల, నూడిగఁ పున్నమ గత్తరించుచున్. ౧౫౬

చ. మసలుట గాంచి బాలతన, మన్ననఁ గన్నది గానఁ జెంతకున్
వెసఁగల కంతిఁ జేరినను, వింతగఁజూచెద వేమనందు నీ
రసమున నేను బాత్రమనె, రక్తికి గాకటంచు మించిబ
ల్పసదుల కింపసిట్లనుచు, బల్కె మనోజ్ఞ కథా చమత్కృతిన్. ౧౫౭

చ. మదిమరు లేనుగంటి నీక, మాఁటలతోఁ బనియేమి? యన్నియుం
బదిల పఱుం దిటంబుగొని, భావము పల్లటిలంగ నీకునో
మదవతి! తాల్మిఁదూలిన క్రి, యాబగుగాని మఱేమి లేదు మే
లొదవెను నెల్లితేపటమ, దూర్జితమానుడి పిన్నమీనులన్. ౧౫౮

మ. జగముల్మెచ్చ మహా మహుల్పారిహారు, ల్సంబంధులై వియ్యమం
దఁగనూహించిరి గాన నిట్టి పనికిన్, దన్వంగి! చింతిల్ల నే
మగుఁ? సోఁ కోర్చుమునీతలంపిదియనీ, కైప్రాణ నాథుండు దా

వి॥ శక్తైస్వృత నెంతగుస్సేనొ? తడా, వేశంబు జూతింపుమీ. ౧౯౦
క. మన్నించి భావ మొకపరి కన్నియ! తెలిపితివిఁ గానఁ గడుఁ బెగడకనే
నన్నియు నెఱిఁగించితి నాకన్నను హితపరులు లేరు కన్నా! యనినన్. ౧౯౧
చ. తెలతెల వాఁడు మోముపయిఁ, దెల్వి ఘటించిల తొంగి పల్కెనో
నెలతుఁక! నీవుపల్కునుడి, నిక్కమవైనను కాంత సత్కృతుల్
జ్వలితద వంబులట్ల మది, సర్వము నీరొనరించె నేక్రియం
దలఁచక యుందు నెట్లు తల్లిదండ్రుల చిత్తములు స్థిరంగెడిన్. ౧౯౨
క. కలికీ! నామది లోపలి వలవంత యటుండనిమ్ము, వల్లభుఁడొ తే
నలమటఁ బడెనను నీనుడి ములికిగ నుల్లమున వెతల మునుగం జేసెన్. ౧౯౩
చ. నెలతరో! నీకుసాటి యగు, నెచ్చెలు లెవ్వరు లేరు నామదిం
గలయది దెల్పకుందునది, గల్గదుగావున బోధఁ గొల్పితిన్
దలఁపు ఘటించు కార్యగతిఁ, దత్పరవృత్తిఁ ద్వదీయ భావసం
కలనములోని దంచు నిఁక, గట్టిగఁ బట్టెద వేయి నేటికిన్. ౧౯౪
ఉ. నావిని సంతసించి లల, నా! వినుమొక్కఁడు దెల్పుదాననీ
భావము వేలెఁ గేకినయు, బాయక చిత్తము దేవవల్లికిన్
గేవల కంతు వేదనలఁ, గీల్కొని కోల్కొనఁ జాలదింతకున్
భావిఫలంబు నిక్కముప, పన్నతఁ గాంచెడు మీకు నావుడున్. ౧౯౫
తే. గీ. ఉల్లములు కంగ లేఁచి తా, నెయ్యనొయ్య
నమృతవల్లి వధూటితో, ననియె బోటి
యెల్లిదంబయ్యె సౌందర్య, వల్లి కేమి?
వలఁపుఁ దమిఁ యెంత చోద్యమీ, పలుకు వినఁగ. ౧౯౬
క. పసిబాల యిట్టిజోలిన్ మసలుట వింతయ్యె నట్టి, మతకము గనఁగా
నసమాన నాయకుఁడు గుహ్యరసిక తఁదా నెల్లెతింగె, నవ్వాలిఁ కేలా? ౧౯౭
ఉ. ఇట్టి నెపమ్మునన్ మనము, నేచువి యోగభరమ్ము మజ్వగాఁ
గట్టడి పల్కు పల్కెదను, కంపము కించుక లేదె నాతలం
బుట్టెనె విప్రలంభ కథ, బూమెలు పన్నెదు చాలుజాలునీ
బెట్టిదమంచుఁ బల్కెఁ జెలి ప్రేముడి మానిని గానఁ దాళుచున్. ౧౯౮

చ. ఎఱిఁగి యెఱింగి యిట్లు తగ, వేదిననుంగడు ఆవ్వ సేతురే
గుఱుతొక టుంగనుంగొనఁగ, గూడదె ప్రేలరిఁ జేసెదింతలో
మఱతురె నానునమ్మిక సు, మాళపు మాటల దీఱదక్కటా?
చెలకున దీప్తి క్రొత్తయొకొ? చెల్లెలి ముగ్ధత విన్నచెప్పెదన్. ౧౯౯
సీ. కొనఁగోట మీటిన, కనుపీటి చెఱుకుల సెగలదవ్వుల దూకు, చిగురుఁబోఁడ్ల
వెడవెడ నిట్టూర్పు, వేడికోరువ లేక చెంగిలూ గాడుశా, చిల్కగముల
నెమ్మేని తొపంపు, టున్మీలింపుల గ్రుగ్గు పరువంపు టిగురుత, ల్పముల విరుల
చలువలై యెడలెల్లఁ, జల్లుగొజ్జగిమంచు పొంగుసోఁకులదూటి, పోవు తేంట్ల
గీ. తేటతెల్లమ్ము గాఁగవ, ఘూటిలోన, బాటిలువియోగ సంతాప, భరముకరము
తెలియనగుచున్నదిం తేల తెలవ! నీదుబూటకముచాలు చెలిఁజూడఁ, బోదమమ్మ.
క. గాయక మెఱుగమి మరు విరిసాయకముల నొచ్చిమరులు, సందడిఁ బడియ
న్నాయక రత్నముపైఁ దమిఁ బాయకపటు విప్రలంభ, భరమున నొగిలెన్.
మ. చెలులాఁ జూడమ పాటనై సనుకటా! చిన్నారి పొన్నారి యా
టలపై నాస యొకింత లేదు నిదో, టన్నిల్వాఁగాఁ జూడదీ
వలపంతంతకుఁ బెచ్చుపెగఁ గసహిఁగ, పంజాలకీ బాలయు
య్యేలవో లెన్మదిఁ దూలియాడఁ జెలులెం, తేనాగి నందాళకన్. ౨౦౨
తే. గీ. వేగుచున్నది చెలిమస, మేగికలిసిమెలసియున్ననుగొంతన, క్లిలిసహించు
ననుచు నేర్పున నూరార్చి, కొనుచు నమృత వల్లికల్లన వలపుమ, త్రిల్లఁ జేసి
శా. కైదండ గొనియల్ల నల్లనవిరుల్, గాటంబుగా రాలున
పూఁదోటన్నడి చల్వగొజ్జగులగుం, పుల్ పేప రంబైనయ
క్యేదారంబుల గొందిత్రోవ నడుచ, క్కింగప్పు రాల్గప్పుపన్
బ్రోదుల్గట్టగ నాదముగులిమచున్ బూబోణి మెల్మెల్లనన్. ౨౦౪
క. చల్లనిమాటల మదిరం, జిల్లం జేయంగ పొలపుఁ జెఱుకుల డెందం
బల్లలనాఁడఁగఁ దడఁబడు, పల్లవపాణిం బిగింగఁ, బట్టుచు నంతన్. ౨౦౫
ఉ. వేసలియాడి పెన్నెరులు, వీఁలిపిఱుంమునఁ దొట్రిలంగ లేఁ
గౌనసియాడ నూరువుల, గంపముతీగెల మూఁగఁ జేయునె
మ్మేసి సెకన్ సుడింబడుచుమే, న్మెఱుఁదూలుచుఁ దేంట్లువార్చన
మ్మానిని మానస బ్జలస, మానసమానసుఖాబ్ధి మానసై. ౨౦౬

క. తీవియ బెనఁగొను క్రొవ్విరి తీవియబలె నలపుసాలఁపు, దివురుటఁ జెలికై
జేవెనుచు కొనుచుజల్లని, త్రోవఁ సైదోడుగనఁగఁ, దొడరెను తమిఁ తోఁ.

మ. చనిగోజ్జంగుల మంచుజిందనిరిసె, జక్కదమ్మిలే తూడులో
య్యనబోటుల్మమునొత్తనొత్తి, గిలిచి, క్రాంతస్థుఁ బ్రాణేసుపై
సనిమేషస్థితిఁ జూపునాఁటిమరుస, య్యాటంబులం జొక్కున
వ్వనితారత్నము దేవవల్లి గనియెం, వాలారు క్రొంజూపులన్. ౨౦౭

మ. కనిభావంబొకి యింతకందుననిచ, కన్నిక్కి పూబోంట్లసం
దునసందండిల కించఁజిత్ర పటమెం, తోమోహ పున్మమ్మరం
బున నెమ్మోమునఁ జేర్చుఁగౌఁగిటనిడు, న్మద్దాడులేఁ జెక్కులన్
దనివోనొత్తి కనుంగొనుంబులకితో, దాత్తాను షంగంబునన్. ౨౦౮

సీ. ప్రాణవల్లభ! నీకు, బటువుబిల్లలటంచుఁ, బాలిండ్లపై నొత్తి, పట్టఁజూచు
నంతలోఁ బరితాప, మాకునోయని లేచి జిలుగుపయ్యెదఁ గేలఁ, జేర్చి విసరు
గాలిసోఁకులనడ, గ్గిమ్మనోయనిమోవి, పానకమ్మిడిముద్దు, లానుతమిని
బైకోమి కినుకగా, భావించి యెదఁజేర్చి యింపులూరంగఁ బ్రార్థింపఁజూచు

తే.గీ. వలపుతమి రేచిపటముపై, వరునిజూచి, నిశ్చయభ్రాంతిముకులొంది, నెనరుజెంది
తెలిసిఁగన లేమిఁజింతిల్లి, దేవవల్లి వెతఁగలంగుటఁ దెలసియ, వ్వేలఁదిగలసి.

తే. గీ. కొంతయూరార్చె దనటంచుఁ గొమ్మనెమ్మనంబుమురటెల్ల నొంటిశిక్షంబు
బాటి
మోహవాగాశిలోమున్గ, ముగుదయెడకు సన్నఁజనిచిత్రపటముకేల్, జాచిపట్టె.

సీ. పొరలిపోరెదుమోహ, పూరంబులోఁజిక్కి, వెడలఁజాలనిమేని, బడలికలకు
జలువలీనెకుకమ్మ, జిలుగు తెమ్మెరదిమ్మ, లతుంసుకొనుమో, సాలవడికి
మచ్చరించుచువచ్చి, నెచ్చెలుల్దమలోన గుజగుజల్సేయున, గ్గజిబిజులకు
నెడసేసి వలపుటా, త్తతముతోఁ జెడరుడెం డములోని భావంపు, దహతహ
లకు

తే. గీ. లేమియుసుమంత సైరింప, లేకమొదుగు తలిరుఁబోణీలునఁ దనుజూచు, తే
మిని నమ్మృత
వల్లిగసుబెంచుటయుఁ దన, యుల్లమూమ్మె, కెంపుక పడుటయు సిగ్గుపెఁ, గ్రాల
మెఁలెరెపెఁ. [illegible]

క. బాలాపసిపాపవు నీకీలాటి తలంపుబోడము, లేలా? మదిన్
జాలికిఁ దల్లడమందితిఁ గాలుంజాలు న్వీరాళి, సైరింపుమికన్. ౨౧౩

తే.గీ. అనుచుఁ జెలియలిత్రోనించు, కంత తెలివి గొలుపు జలిబిలిపలుకు మక్కు-
పలుగులుక
బలుకు నుడిలోనఁ గేల్దమ్మి, తళుకులీను ప్రాణవల్లభు ప్రతికృతి, పటము
గాంచి. ౨౧౪

సీ. తరుణార్క బింబసుం, దరచకచ్చకలీను నెమ్మోననిమ్మైన, నిగ్గువాని
జిగిదువెన్నెలపహాయల్, జిలుకుశేరానీటు, చిరునవ్వు నెమ్మోము, చెలువు
వాని
దగటుబంగరు తల్పు, తళుకుదేఱువెడంద యురముపై రతనంపు, సరులవాని
సొగకన్నులసొంపు, జాగిమీనులరత్న కుండలప్రభలులో, గొనెడివాని

తే.గీ. నిడుదకేల్దోయి వానిబై, న్నెరులసాటి తేటిగమి దూటు పోనిన, త్రైలవ
తనదు
కూర్మిధనమెల్లఁజూరఁగా, గొన్నవాని గనియెఁ మనసార గిరిశ, నందనునిఘనుని.

చ. కనుగొన హావభావగుణ, కల్పనలన్నన మానసంబునన్
పెనగెడు తత్ప్రకాశమయ, పేశలరూపమె కానలోవెలిం
దనివిసనంగఁ బ్రాణవిభుఁ దత్పరతన్ గనిశుద్ధ సాత్వికో
పనతమనస్క మైయమృత, వల్లిమృదూక్తుః దేవవల్లితోన్. ౨౧౬

ఉ. తరుణిరో! నామనోధనము, దక్కఁగొనన్నశి శేఖరాత్మజుం
డరయనటంచు నుంటినక, టా! పసి పాపవు నిన్వియోగజ
జ్వరపరితాప వేదనల, పాలొనరించెని కేమిసేతునే
త్తెఱఁగును జెందువారమొకో, దేః జగదేకధనుష్క కౌఁగిటన్. ౨౧౭

ఉ. పావని కన్నులెత్తి లల, నామణియగ్రిజఁ గాంచిపల్కెనో
దేవి! భవత్కృపాకలిత, దివ్యకటాక్ష నిరీక్షణైకసం
భావితుఁడౌట, నిఖ్ఖువన, మండలి నన్ఘను మంబటందుమెం
దావసుధార ధాత్మజుమ, హామహిమంబు ధృతిఁగలంచెనే. ౨౧౮

శా. ఏమమ్మా! భువనత్రయమ్ములనతం, డీలోకమాలోకమా
చేమాటల్పని యేమిసర్వ వనితా, శ్రీమంబు తద్రూపమే.

భామా రత్నములైన జూపులనిమిరే, పర్ణ జెందన ముల్మాటినన్
సేవింపన్ సెకపొంతి వెన్నెలవలన్, నిచ్చల్గరంగేరుగా. ౧౦౯

క. దేవీ! నీవేమదిసం, భావించితి వనినవలని, పటురూపవయో
లావణ్యము లేమనరస సేవధిబోటులకు నలని! సేవనమొకచా. ౧౧౦

వ. అనియిబ్భంగిం బ్రసంగ వశంబున నిందుధర నందను నంసం బభిన యించుట నిందువదనల కానందం బతిశయిల్లుటం జేసి పరస్ప రోత్తేజ కంబయిన విప్రలాభంబు వేలాసము ల్లంఘన జంఘాలంబగు నంబుధి వడువున నుప్పొంగు నెల్లి నుల్లంఘింప నలవిగాక తల్లడపడి యుల్లంబులు మల్లడిగొన నోల్లంబోవు చుండదవసరంబున నపాస్తరుచి రాలంకారంబును ననిర్దిష్ట పదబంధ మధురంబును సుఖాకర శయ్యా విరహితంబును ననుదాత్త గుణాబంధురంబును నసారవృత్తి సంశోధితంబును నపరిస్ఫుట వ్యంజ నాలోకంబును నసుటపలనగుకవికవితా వితానాను మితంబయ్యును ననర్గళరస ధారాసార ప్రత్యేతు వర్తనంబును చిరంతన రాజశేఖ రోద్భూత కథా విధానంబును ననుచ్చరితదోషాకర ప్రసంగంబును వయస్యాను రంజిత శీతలపహార్ద పరిష్కృతంబును నతిశయిత లబ్ధవర్ణాంతర మోహనంబును సముచితై కరీతికంబును గావున విద్వద్దాకల్పకల్ప నానల్పంబగు మహా ప్రబంధంబురుం బోలి యయ్యంగనాలలామల యుద్దాము విప్రలంభంబు నిస్సీమంబై ప్రవర్తిల్లె నప్పుడు. ౧౧౧

మ. సకలంతంతటఁ గ్రమ్మి సొమ్మసిలునా, చంద్రాస్యలం గౌఁగిలిం
చికటా! మీాకిది నాయమా? తలఁపుసం,సిద్ధించు నిం తేల తా
వకసం కల్పమసల్ప సిద్ధఫలసం, భారంబు భారంబుగా
దకలం కాత్మత నొందరమ్మ! తగరమ్మా! యింత చింతాప్తికిన్. ౧౧౨

చ. విరహా భరమ్ము లోనణఁచి, వేసరుటో, సరి కార్య యోజనా
దరణము బూని పూనికను, దాత్తఫలక్రమ సిద్ధిఁగాంచునన్
త్తెఱఁ గెఱుఁగంగరాదె జగ, తీరథ నంద నుఁడింకఁ గొంగుబరా.
గరువలె మీాయ ధీనుఁడగు, గావున నేఁటికి నొంపు చింతనల్. ౧౧౩

సీ. పలుకుల చక్కెరలక్కై, పంతగించి పెనఁగు నధరబింబా స్వాద, మందఁగోరు
పాచ మ్రోసలి కీర్ష్య, పట్టమారంకమా స్తనకంజ కుట్మ లో, ద్ధతికి చుబుకు
ఎకవీన కడిమియీా, నడకనె, పకకొను దంత కుందముల త్తో, దారసించు

కచఘనా ఘనముపైఁ, గాఱ్కొంచుగర్జించుమేనివాసనలకై, మిగులఁగసరు
తే. గీ. శారికాకీరకలకంఠ, చక్రవాకహంసభృంగము యూరగం, ధానిలములు
కంటగించవెమిాఱొంటి, నుంటదగదుచాలు,నుపవనిడదయంగ, నేలమనము.
చ. మనములఁ జింతెమానుఁడిక, మానినులార! యటంచు బోటులా
య్యనఁ దనసూర డించు తఱి, నక్కల కంతి సభీవతం సమ
వ్వని తలఁగాంచి యప్పరుష, వర్యుని సన్నిధికేను పోయి చ
య్యనఁ జనుదెంతుఁగా కమన, యర్థము సర్వము సంఘటించెడిన్. ౧౨౫
ఉ. నాయక రత్న మాతనిమ, నంబున నేతదయోగ చింతయే
చాయ ఁబెనంగునో తదను,సన్నిధి వారల గోష్ఠి యెట్టిదో
యీయభిలమ్ము నారసిత్వ, దేకదృఘా శయలీ నెలంతలం
చాయన కాత్మ నెక్కొలిపి, యాదట మిాకడ కేగుదెంచెదన్. ౧౨౬
ఆ. బోటులార!మిారు, పూవింటి దంటచే,మిగుల నొప్పనీక, మించు బోండ్లఁ
జాలనమృతి వల్లి, సౌందర్య వల్లులఁ బ్రాణపదముగాన, బట్టుఁడనిన. ౧౨౭
ఉ. దిగ్గున లేచి పెంఃకులను, దెల్విదిటంబుగ బోటిగాంచిలో
భుగ్గుర టంచు ముందు స్మర, భూజ్వర భూతక్షతాను తాపమున్
సిగ్గును గొంత కొంత కడఁ, జేరిచి పల్కిరి యిట్టి వేళనా
వెగ్గలపుంద యావనధి, వెల్లువ గట్టఁగ నాదరించితే. ౧౨౮
ఉ. కందులె ప్రాణవల్లభుసి, గన్నులు చల్లఁగ మందలించుచున్
డెందము గందునే బలుక, డిందిమ గంటిమి దంటతాల్మియ
స్పందము గాన లోతరసి, యచ్చటి వారల మంతనంబులే
చందమొ?నీతపమ్ము ఫల, శాలిగదా పతిఁజూడఁ గల్గెడిన్. ౧౨౯
క. అన్నియుగనికొని ప్రాణము, లున్నంతనె వచ్చితీర్చు, ముమ్మలికమ్ములే
మన్ననఁ గొనుమని వెన్నుని,కన్నియలిర్వురును లేచి, గారవకలనన్. ౧౩౦
ఉ. చెక్కుల దువ్వికౌఁగిళులఁ, జేరిచికోరిచి రత్నరత్నముల్
చెక్కిన మాక్తికావళులు, చేనిడి కాన్కలొసంగి చెల్వనిన్
మక్కువలూరఁ జేసియను, మాసముదీడిచి మమ్ము నాథుతో
నొక్కటిసేయు భారమున, కోచెలి! నీవనియుంచు మంచనన్. ౧౩౧

క. తల్లీ! నెఱిపకు యువతిమ తల్లీ! మోయమృత వల్లి! తడయను మదిలో
నుల్లసిలు దేవవల్లీ! తల్లడ పడ కేనువత్తుఁ, దప్పరమతినై. ౨౩౨

తే. గీ. అనుచునసిచినశమిలోన, నవ్వధూటియాశ్వరాత్మజు జూడంగ, నేగెననిన,
నవలివృత్తాంతమెట్టిదో,యానతిమ్మటంచుమునికోటిసూతుని,నడుగుటయును.

— ఆశ్వాసాంత పద్యములు. —

మ. కమలా గర్భ విదర్భ రాజ్యరమణీ, గాథాను రాగక్రియా
ప్రమదారంభ విజృంభ జంభదమన, ప్రస్పర్థి సాభోగభో
గమహా మంత్రికులైక భూషవరరా, కాచంద్ర చంద్రప్రభా
భ్రమదప్రస్ఫుట కీర్తిసాధన సమ, గ్రారామ చంద్రాత్మజా. ౨౩౪

క. రంభో రూమదనజయా రంభావహ రాజనయవి, రాజిత వాణీ
పుంభావ కీర్తిగుంభిత కుంభీనస రాజధామ! కుశలవరామా! ౨౩౫

తరళ. నిజము ఖాగ్ర జాగ్రదుక్తి, నిశిత మండలాగ్రభా
వ్రజతతత్త శాంధవైరి, వారసమయ ధోరణీ
విజయ సాహ సాంకవీర, విక్రమార్కయ నలదృ
గ్భజన పరమనోరవింద, బంధు!సింధు సాగరా!. ౨౩౬

గద్య.

ఇది శ్రీసదుభయ భాషారసజ్ఞ రసజ్ఞాగ్ర నృత్యన్నాట కాలంకారగ్ర
న్థాన్యప్రబన్ధ బన్ధుర కవితానిబన్ధన శ్రీమద్వేమ నారాధ్యవంశప
యఃపారావార రాకా సుధాకర (ములుగు) శ్రీపాప
యారాధ్య విరచితంబగు సరసహృదయానురం
జనంబను మహాప్రబన్ధంబు నందు
ద్వితీయా శ్వాసము.

శ్రీశివాయ గురవేనమః.

సరసహృదయానురంజనము.

తృతీయాశ్వాసము.

మానిరవహృదయ! కవి,
గ్రామణిసంకల్ప శిల్ప, కల్పక్షితిరుహా! సం
గ్రామ ధనంజయ! గుణగణ,
కోమల దామాభిరామ! కుశలవ రామా! ౧

గీ. అవధరింపుము సూతుఁ, డిట్లనియె మునుల, కంతఁగలకంఠి క్రౌంచారి, యంతికమున
కరుగు నదియాది గాంగమో, హంబురాశిఁ బొరల నడుచక్కిఁ గన్నియ,ల్బొగులు నంత. ౨

—* సాయంసన్ధ్యాకాలాది వర్ణనము. *—

సీ. హరితురంగక్షుణ్ణ, చరమ భూధరదరీ, గైరికక్షోదసం, క్రమణమనఁగఁ
జటుల సంధ్యానట, చ్చంద్రశేఖరజటా, పటలపరిభావళీ, ప్రసరమనఁగ
చైత్రయాత్రాసము, త్సాహసాహసకంతు, రక్తకంకటవిభా, రాగమనఁగ
వరుణశుద్ధాంతసం, వరణాగ్రకురువింద, బాధురారుణరుచి, ప్రచయమనఁగ
గీ. యామినీయామినీవరా, సల్పతల్ప కల్పితాగ్రవితానరాం, కవమనంగ
సాంధ్యరక్తిమ యంతంత, చదలఁ బొదలె ఘుసృణమసృణ ప్రవాహమో, కో యనంగ. ౩

మ. తమమిత్రుండు ద్రిలోకబాంధవుఁడుప, ద్మాకాంత కాణాఁచిరై
తమయింట న్నివసించు జీవనమనం, తంబంచు మత్తాళిసం
క్రమమొందందము దమ్ములంచుఁ గనఁడు, గ్రగ్రాంశుఁడౌ రాజువ
ర్ఛేచు ప్రాజ్జల్యము లేదటన్నగతిరా, జీవాళి గృంగెండమిఁకా. ౪

చ. ఉదయము నొంది సత్పథము, నూని కరగ్రహణాప్తిఁ బద్మినిన్
వదలక స్వేష్టకృత్యముల, వశ్యతి సద్ద్విజ చక్రిమేలుచున్
విదిత మహావనమ్ముఁ గని, వేఁడుక సంస్కృతి శోభకావియై
ప్పిదముగఁ గప్పెనోయనఁగఁ, బేర్మిఁ దగెన్ రవి రోహితచ్ఛవిన్. ౫
మ. హరిదాసాటము నాత్మ పుత్త్రికలయో, గావస్థలం జెంది దు
ర్భరచిత్తవ్యథలం గలంగుటయుఁ ద, త్ప్రాణేశుఁ డోతెత్తునం
చరిగెం బోయన నర్కుఁడే గెనటులే, గాకంటె దాక్షాయణీ
పరమోత్సాహముతో గుహాద్భుత తమ, స్స్వానంద ముప్పొంగెడిన్. ౬
మ. పరభూభృత్కటకంబులం దనసఖుం, బాల్వెట్టి వీరారిపుం
జరణోల్లాసము లేర్చుచుండ ననలా, శాపాళులన్ శోణని
ర్ఝరిణీవారము గొల్లఁగాఁ బఱపి సాం, ద్రశ్రీ విరాళించి భా
స్కరుఁడేగెన్ భువనాంతరంబునకు లో, కంబంధమై లోఁగఁగన్.
మ. సమయానేకపముం బరాటవి దురీక్ష్యంబౌచు గంధాఢ్యసం
భ్రమవృత్తిన్ దిననామశాఖిఁ బెకలిం, పన్ దిక్కులన్ వ్రాలు త
త్సుమముల్ దారలు తత్ఫలంబు రవినాఁ, దోఁచెడ దుర్వ్యోజను
ద్భ్రమదిందిందిర బృందమోయనని రు, ల్బ్రాకెన్ను భోమండలిన్. ౮
క. ఇందీవర శాలలలో, నిందిర చూత్నప్రవేశ, మొనయుటనో యిం
దిందిరరవపుణ్యాహపు, గ్రందున నంతంత ద్విజుల, కలకల మొనసెన్. ౯
మ. శతపత్త్రీక సహాయతన్ మధుపముల్, ఝంకార వాచాటను
ష్పృతిభిన్ పాంథసతీజనంబుఁ జెఱలం, బాల్వెట్టి సర్వంబును
ద్ధతి మీఱన్ సుమనో మరంద ధనముం, దంజూఱఁగాఁ గొన్న దు
ష్టచరుల్ బంది ఘటిల్లెనన్ గతిఁ బద్మో, జస్థాయులై మ్రాన్పడెన్. ౧౦
క. హరిపదహాసిత్రయాతనుఁ, డరయఁగ వారుణికి మరిఁగె, నర్కుండనుచున్
సరసులు కన్నులు మూసిన, కరణిఁగ నలినములు మొగిచెఁ, గాసారముల్.

—* చంద్రోదయాది వర్ణనము. *—

సీ. కలిమి పూఁబోఁడికిఁ, గారాబుసైదోడు, కలలేని మూఁకకుఁ, గటికిదిక్కు,
కడలికా ముమ్మికం, బెడతీపి పుణ్యంబు, సంతమ సాభ్రజం, ఝూమపుత్త్రు,

కలువల వికసిల్లఁ, గాఁడేయు నెచ్చెలి, తమ్మిపూవుంబోండ్ల, తరుపుకాఁపు
తనివోని చలువముం, దసములవిడిమట్టు, గట్టుఁవిల్తుఁడుతీపు, సట్టిసొమ్ము
గీ. జక్కవల మేలి చెలికాని, సంగడీఁడు, చుక్కవాల్గంటులకుఁదమిఁ, జొక్కమం
దుపొడుపుగుబ్బలినడుచక్కి, పొలిచినిక్కి. చంద్రుఁ డరుదెంచె వెన్నెల,చదల
నించె. ౧౨

ఉ. ఉదయధరా ధరోర్ధ్వతటి, నొయ్యనఁ జంద్ర మృగేంద్ర మెక్కియు
భ్యుదిత మరీచికల్ సటల, రోజవిదిర్చి మెఱర్చునంతలో
నొదిగిగు హాజ్జొరం బడియె, నోయనన న్యెడ కయ్యెడఁ దమో
మదకల ముల్లసంబడక, మాయఁగఁ బాయఁగఁ జొచ్చె నచ్చుగన్. ౧౩
శా. జీవంజీవ మిథస్స మాగమ సమా, శ్లేషోత్థ ఘర్మాంబునే
త్రావిర్భూత ముదశ్రుధారలన, నీ, హారంబు తోరంబుసం
భావింపం దగియెన్ దదుత్సవసుధా, భవ్యాన్న సత్రంబులో
నావన్నె ల్వచరించి వెన్నెలలు స, న్మానించె విన్నాణమై. ౧౪
మ. శతపత్రారి శతాంగసంగత మహా, సత్త్వాశ్వ కోటీసము
ద్ధత దూరాంబర మార్గచంక్రమణదీ, ర్ఘాయాస వైధుర్యని
స్సృతలాలాన వఫేనఖండములనం, జెల్వొందె సాంద్రీభవ
త్తత చంద్రాతపముల్ చకోరపటలో, ద్యద్ధస్మ సత్రంబులై. ౧౫
సీ. పటుకటీతటపరి, స్ఫుటదుకూలప్రభా చాకచక్యములతోఁ, సరిపెనంగి
స్ఫుటపయోధరతటీ, సుకుచిముక్తాగుచ్ఛ గుచ్ఛార్ధ తళతళ, ల్గూడియాడి
కబరీపరీణద్ధ, గన్ధగన్ధిలమల్లి కాస్రక్స్వరంపర, ల్గలసిమెలసి
కర్పూరధూళికా, ఘటిత పాటీరాంక పంక, లేపములలోఁ, బరిణమించి
గీ. సంసరణభీత లగునభి, సారికలకు, స్వస్వరూపాను సంధాన, సామరస్య
నిశ్చయముఁ దెల్పి తరియించు, నేర్పుఁ గొలిపి కౌముదిచెలంగె నద్వైత, కౌము
ది యన. ౧౬

సీ. గగనగంగాతరం, గమిథస్స ముద్ఘృష్ట, పరిపత త్ఫేనాత్మ్మికి, కరములనఁగ
సాగరాంతర్నిమ, జ్జన్నిర్గతాబ్జారి, రథవాజివాలవా, ర్జాలమనఁగ
యామినీచంద్రమః, కామోపభోగసం, ఘట్టనోద్భూతాంగ, ఘర్మమనఁగ
నభ్రభ్రాటనీప్రాంగ, ణాభ్రమద్దుర్ధర్ష సమయసామజ మదా, సారమనఁగ

గీ. నంబుజోత్పాత సూచనా, శ్ఛాత్రిసృష్టి, మునుమునోపనెమ్మెల్ల మొదలఁజె, స్ఫసవిసరు
పోలుపుదీపింప శశి,కల్వ,పువ్వుఁబోణి మేనఁబన్నీరు నించెనా, నించెమంచు.

సీ. పాలవెన్నెలకిజిడ్డు,దేలకున్నను మంచు, గుబ్బలియిరులలో, గొంకయున్నఁ
జెలఁగంటిమాన్పఁకులఁ, దేట్లు మూగకయున్నఁ, బాపజేశిలనల్పు, బ్రాకకున్నఁ
వెలిగరు మెఱుమడం, బలపడకున్నమి, న్వ్యాక్షపకుము లోనఁ, బ్రాకకున్నఁ
జేజేలయాత్రోఁక, చిగురుమాయక యున్న, ముత్తియంబుల కొచు, మొనయకున్న

గీ. జన్ద్రికకుసాటి పోలిక, జతతరంబు సమముజోడీపు నద్దిమై యుమాను నటుల
గామినవిమెల్లఁదక్కుఁప, ల్గావెలుఁగ, శారదాశారదాభ్రస, చ్ఛస్రలసలరె.

క. నెలతాలనేలఁ గఱఁగిన, జలశాలఁగ నరదకడలి, సరగునఁ బొరలెఁ
వలరాలలితయ శంబున, నలరారెఁ విరహిసజము, నూత్రాపటిమన్. ౯౮

సీ. శృంగారస-ధ్యజా,శ్మీరరేఖయయున్, నటులాధకారక, జ్జలముఁదీర్చి
ప్రాగ్దిశాప్రథమప్ర, భాదుకూలముఁ గట్టి, చెలపుల్గుకల్కుటం, బెఱధరించి
కువలయ మాలికో, త్సవతోరణముఁ గట్టి సరసహాల్లక జ, స్తల్పమ నిచి
తారాకదంబము, క్తావితానముఁ వెత్తి నీహారవారిప, న్నీరుజల్లి

గీ. నవ్యజైవాతృ కాళిఖ్య, నాయకునకు, రాత్రివాసవ సజ్జికా, రమణివోలె
నిత్యపూర్ణాను భావంబు, నెగడఁజేసి, కలయికలఁజెందె మోహానో, త్కళిక గులుక. ౧౦౦

గీ. విరహిజనములు విదళింప, వెడలుమరునివెల్లగొడుగనఁ దారకల్, వెల్లిపిరియ
వెలిగుడారంబు పగిది, వె, న్నెలదనర్చె నంచు నిండుఁగు కలశంబు, ఁటంద మొదె. ౧౦౧

—* నాయికాద్వయము విరహవేదనం బొందుట. *—

ఉ. అయ్యెడనొయ్య నొయ్యజల, జాహితదీధితు లంతనంతనం
దియ్యక చుట్టుకొంచుజగ, మెల్లెడఁ గ్రమ్మఁగఁ గన్నుగాల్మికిన్
వ్రయ్యలుసేయఁ దొయ్యలులు, వాడినతీవెలుబోలె సొలుచున్
నెయ్యఁపుఁ గత్తియల్గఱప్పు, నేరుపు లెవ్వియుఁ బట్టుగొల్పనికిన్. ౧౦౨

ఉ. ఓఁదరసఁదరై పజచుఁ, జిత్తములన్నిలు పోపలేమిప

య్యాదుముఖుల్ విరాళిసెవ, మెత్తి జగమ్ముల చంద్రచంద్రికా
మ దడవార్చు లంగలచి, మ్రగ్గు నెకోయని లోఁదలంకుచున్
గుందుచు నించుకంతయును, గోల్కొనసీ నివిషాద వేదనన్. ౭౩

ఉ. అంగజరాజ గామినుల, నంగశరవ్యథి తాఁతరంగలై
మేగతినాగ రాసిమను, లెత్తి సఖుల్వ్రీల పిఁచఁదారునన్
రాగరసోత్త రంగముఖ, రంగకలధ్వనిఁ బూర్వరాగపు
న్నాగవరాళి కాలలిత, నాదసుధారస పూరమూరఁగన్. ౭౪

గీ. వలఁపుఁడలఁపులు వలనంత, గొలుపవిరుల తల్పములుదావ దహనమైన, కల్పములుగ
నిలువఁజాలక విలపించి, తలఁచితలఁచి, వెతఁగలఁగి తరుగిరు, ల్వెచ్చనూర్చి.

ఉ. తత్తరమంది నెచ్చెలులు, దగ్గరఁ గౌఁగిలించి వెమల్చుచున్
బిత్తరులార! మీకిటుల, జేలతనంబులఁ దూలనేల? మీ
చిత్తములింక రంజిలున, శేషశుభంబులు గూడివచ్చెదే
హోత్తముఁడైన యగ్గృహుని, యొద్దికతోఁ గుత సంఘటిల్లెడున్. ౭౬

వ. అని. ౭౭

ఉ. ఊరడిలంగ నాఁడిపున, మూరకయున్నను మంటమీరియా
వారిజవైరి యుట్టిపసి బాలికలన్ బెగడొందఁ జేయుకీ
రారవకోకిలధ్వనుల, యూంకరుసాంకుల పాటుఁ జెందుచోఁ
దోరఁపు వెన్నెలగ్గవసి, త్రోడయినాగడ మల్లలుంగునే. ౭౮

చ. మలయసమీర మాత్రికుఁడు, మత్తమధువ్రత నాదమంత్రముల్
బలుకుచుఁ గల్వపుష్పాకుల, భస్మముఁజల్లుచు పీఁడనచ్చెనో
జలరుహ నేత్రలార! పెను, సదకిఁగొల్పుఁడు పూచిపట్టియా
యలరుల కోనకై నఁజన, సాఁగద శేష్మెల దూరదేమియర్. ౭౯

క. లలనలు మైమఱచినలలి గలదే? యెలనాగలార! కాదద, నాఁడా
కలకంఠియుఁ జనితడయుట నెలతల యలమటలు దెలియ, నేరమియయ్యెన్.

ఉ. వంతము లేల? మీఁదభగ, వంతుఁడు శ్రీహరి మేలుఁగూర్చినాఁ
డింతకు నింతులన్నిగులఁ, నేపఁగ నేపఁగ నిందుఁడొందెనో
కంతుని శాతకుంతముల, కోఁపడి మోవడిఁ దూలపుచ్చెని

శ్యాంతలు సౌమ్యసిల్లిఁక, కందువమాటల నిందుసందమే. 3౨

గీ. అనుచుననుచుముదమ్మున, నన్నుమిన్న లెల్లమెడలనుదొవటోంట్ల, నల్లమలర
నవ్యచంద్రాత పాచ్ఛాద, నములలోనె పెనఁగిగిలగింత లాడుగా, బిల్లినసిరి.

—* చంద్రి వందనము. *—

సీ. భువనజాలములెల్ల, బొజ్జలోఁగలమేటి శిరసావహించెనీ, చిన్నినాఁడె
యిసుమంతకనుసన్న, విసరుచేఁగలుము లీనెడుబోటి,తోఁబుట్టి, నెసరుగుల్కొ
జనభయంకరతమం, బునణంచి సర్వార్థ విజ్ఞానివైతివ, భేద్యగరిమ
నోమధీపరిపాల, నోన్నిద్రశక్తిచే నమృతప్రకాశివై, యలరితీవు
గీ. కళలకెల్లను నెలవుని, స్వసచంద్ర!యాసఁగొంటిమి గానవా, స్లోదమొసఁగి
చల్లఁజేయుము మాబోటు, లుల్లసిల్ల "నావమన్యత యోషితాః" యనుట
వినవె. 33

ఆ. బహుసహస్రపత్ర, భాసమానుండగు, తపనుగొండలంట, దగినట్టి
రాజవింతెకాదు, రాజశేఖరశిఖా మణివిరాజముఖుల, మనుపవయ్య. 3౪

ఉ. వేలుపుమూఁకలెల్లనిను, వేఁడిభుజింపక పొట్టనిండదిం
తేల?జగన్మయుండగుర, మేశునకుం బరమాంత రంగివా
ఘాలవిలోచనుండు నిను, బాయకతాశిర సావహించెనీ
శీలవుశుద్ధ సత్త్వముప్పి, సిద్ధుఁడవన్నిట నేణలాంఛనా! 3౫

చ హరిణముగేలఁ బూనిధవ, శాంగముదాల్చిక శాధవుఁడవై
భరితదిగంతు కత్వమున, భాసిలిదక్షసుతామనోహర
స్ఫురణముబూని మామవలె, శోభిలినాఁడవు చందమామ! యా
తరుణుల నీదయామయసు, ధారసధారలఁ జూఱఁగొల్పవే. 3౬

క. నినుజూఁచిన ప్రాల్గరఁగును నినుఁగన్నది కన్నుగాఁగ, నిఖిలముఁబొగడఁగ
మనదువినమాత్ర భావం, బనినమ్మిన చెలులఁగరుణ, మన్నించుశశీ. 3౭

సీ. చంద్రికావిచరిష్ణు, తాసాహంబునీయది కువలయానందంబు, కూర్మినెలవు
నవ్యచంద్రాలోక సంబన్న, జగమెచ్చు లగుకళాపూర్ణోద, యంబుడంబు
పటురసోల్లాసంబు, భవదనీనంబుగా, సదసద్వివేకంబు, సహజగుణము
సుధనీకు నిండారు, సుమనోమనోరంజ, నంబునీహృదయాను రంజనంబు

గీ. శానసర్వజ్ఞశేఖర, ఖ్యాతిఁదనరి పూర్ణతేజంబుఁ గాంచుస, త్పురుషవర్య!
మాచకోరాక్షులనుఁ గాచి, మనుపవయ్య చల్లని సుధారసంబుఁ బైఁ, జల్లవయ్య. ౩౮

క. అనియను కూలాలాపము, లనుశేరా బొగడికొనుచు లాలించినభు
గ్గనియన లజ్వాలలలోఁ దనివోనే వోసినట్లు, తరుణులుగినుకన్. ౩౯

క. చుఱుకుంజూపులఁ జెలులన్, జుఱజుఱనైఁ జూడఁగినుక, సోముగ మెదలో
నెఱుకపడ బొంట్లుపో! నై, మఱిదిలిమని యాడఁజంద, మామకునెమరై.

—* చంద్ర నిందనము. *—

మ. నినునిందింపఁ బనేమి? పాలకడలిన్, నీసృష్టిఁ గావించుచో
ఘనభంగాకుల తృప్తిఁగూర్చె విధియా, గా" యంపు రస్కృత్యయో "
యనుశాస్త్రీయ విరోధమేల తెలియం, డన్యోన్ జగన్నింద్యమా
పనిసేయుందల వోయుచోట నుచిత, వ్యాపార మెల్లాశశీ. ౪౧

సీ. శైశవంబునిన్ను, జదివించుచోఁ జేయు దుడుకులోఁదనెగురు, ద్రోహ మమరె
సమధికాభ్యుదయాన, సరసింధుభంగసం, ఘుటణంబునఁ బిత్రు, ద్రోహమలరె
నెమరెఱుఁగకనీశ్వ, రేనుసాదలవీఁద, దూకుటదేవతా, ద్రోహమయ్యె
విరహిణీసంతాప కరకరోల్లసనాప్తి, దొఁడరుట స్త్రీవధ, ద్రోహమయ్యె
గీ. నొకటరెంటుమూట, నొసరంగ నాల్గిట, ద్రోహివనుచునలువ, సాహసించి
నడిమహాబిలమునఁ, బడఁద్రోసె నిటులయ్యు, మానరాదెనరభి మానచింతఁ.

మ. సరసుల్లద్గురు కామినీకుచతటీ సంశ్లేషసంజాతను
స్తర పంకంబుర మంతెనందు రదియే, ధర్మంబా? సర్వాంగసం
కరమూలాఘము గల్గిరోహిణి గదుం, గామించు చోనన్యస
త్సరసీజాక్షులు మెత్తినంగమలిమాం, స్రగ్రంథి యయ్యోజుమీ. ౪౩

ఉ. కొండలనుండి వచ్చెదవు, కొండలఁజేరెద వింతెకాదునీ
దండఁజకోర పుంబులుగు, తండములాడెడు చెంచుబోయయ
ట్లుండెడుఁగానఁ బాంథమృగ, యూథము బెగ్గిలఁ జేయకుంమువే
మండెడు చంద్రికానలము, మందగతిన్ దరికొల్పి సిట్చరా. ౪౪

గీ. సహజవైరంబుకృష్ణప, క్షమునకీవుఁ, గూడదామీఁదఁ గువలయాపీడవృత్తి
కృష్ణపక్షంబు కేశిరెచి, నెరసెమునుపు కువలయాపీడ మెట్లెగిమే, లోఁను

ము చంద్రా! ౪౫

శా. సర్వోత్పత్తి తమోనిరాకరణన, త్సాంగత్య ముల్లీవహన
స్సత్వంబుల్ ద్విజరాజ నామములకుం, ధర్మంబు లౌ నారుణీ
స్పర్శంబు త్పలలోలు పత్వమునునై, జంబౌట రాత్రించరే
శత్వంబొక్కఁడు దోచుచున్నయది, నక్షత్రేశ! నీ కింతయున్. ౪౬

సీ. ఘనపురంపకలల్చోఁ, గన రాసనీ కెట్లు ద్విజరాజనామంబు, తేజరిల్లె
దినదినక్షయముచే, డగనశించెదునీకు, బైవాతృ కత్వమే, దేవుఁడిచ్చె
తమ్ములమీఁదఁబా, దమ్ములెత్తెదునీకు, సత్పురుషత్వమే, చాయనలరె
దోషాకరత్వంబు, దొలఁగజాలనినీకు విషపదావాప్తి, యెవ్విధిఘటించె

గీ. కరగతంబైన నీదుశం, బరవిలాస మదియొమారీచ నీచచ, ర్యాతిశయము
పొందియావిద్య, యొందభ్యసించినావొ, తేనెఁబూసిన కత్తివై, తివిమృగాంక

చ. హరిహరు లిద్దఱుం గలసి, యబ్ధిమధించెడి వేళ వేఁడినన్
సరసిజగంధి భార్గవిని, స్వర్ణపటిన్ హరికిచ్చి నిన్నుగిన్
గరళము శ్రీశివార్పణము, గానొనరించినఁ బట్టిమిగుటన్
శిరమున కెక్కితీవు మెడఁ, జిక్కెవిషంబికఁ జెప్ప నేటికిన్. ౪౮

సీ. విశదప్రభారాజ, విఖ్యాతిచేనిన్ను పాండురాజవటంచుఁ, బలుకరాదె
కడిమిమీరననంత, గహనంబులో మృగోత్సాహివై పాహ్యాళి, జరుపలేదె
యాత్మజాభ్యుదయంబు, నందిసర్వాశాభితృప్తి గావసువృష్టిఁ, దేల్చలేదె
యాత్మకాంతానుగ్ర, హంబుఁదత్సారస్య ఘటనంబుచేమాకుఁ, గానవయ్యె

గీ. నింతలింతలు వ్రక్కల, య్యెదవుగాని, సుఖనివాసంబు లభియించు, చొప్పులేదు
మానినీమాన మథనని, ర్మాణమునకు, నభినవబ్రహ్మవైతివో, యంబుజారి.

గీ. చక్రవహృద్భేదనోద్భూత, చటులకీల్చిష మ్మునినుబండిగాఁజేసి, యొమ్మగండిఁ
జేసెనింతియె కానిపోఁ, జేయదయ్యె నంగనాద్రోహ మటువంటి, దనకుచంద్ర

క. అనిచంద్రో పాలంభన, జనితోత్సాహమునఁబట్టు, సడలని తాపం
బున ననలము దరికొలిపెను ననిలకిశోరములననిరి, యారసికినుల్. ౫౧

— * మలయానిల తిరస్కారము * —

క. మలయాచల నిలయానిల, తలయాపద లాగలంచఁ, దగవాగవా
జ్వాలదినల జ్వాలలుపైఁ, జిలికెద వీగుణమునీకు, స్నేహాగతమో. ౫౨

క. అనలానిల షడ్జములలో, ననిభేదమె [illegible]

కదలఁగనీయఁగఁ గాల్పననలము గదరా కనె కాల్చవె న, కన్నెఱ పవనా. ౫౩

చ. పుడమి వడంకఁ జేయు బలు, భూతమ నీవు చతుర్దశస్థలిం జే
విడిబడి చంచలత్వమున, పెక్కుచుఁ గంటిఁ గానరాక నే
మొదలికి నాసుగత్వమున, నోర్వఁగ రాని భరమ్ముఁ జూపు నీ
నడవడిఁ జూచి మంద పవనా! తలవంతుసుగా మహాత్ములన్. ౫౪

క. నీ రూపము వివరింపఁగ, నీ రూపము ఘనులకైనఁ, జయమితకన్మ
ప్రారంభుండవు కుశలా, చారా! నీమాతెశ్వ, సహజమెటులనో. ౫౫

ఉ. వచ్చితి వీవటన్నఁ దల, వంపులు కొమ్మల కెల్లలోకమం
దెచ్చటనైనఁ బుష్పిణుల, నీడిచి పుష్పరసంబు చల్లఁగా
వచ్చునె యీయ మానవపు, వర్తన లెల్లను కట్లపాలుగా
మచ్చిక లింకఁ జాలు పవ, మాన! తొలంగు కృతాంత మార్గముల్. ౫౬

ఉ. నీపొడఁగన్న భీతివడి, నిందుడు వాయువు వచ్చెనంచు మే
లీవలు మాటలెల్లనని, యేపుడుఁ బట్టఁగ గాని నిల్వరా
దేపశకైన నీమెదుర, నిష్టముగన్ సుమనో పరాభిమే
మోపము నీమధు ప్రతిభ, కోర్చ మనంతుఁడు గల్గు మాకికన్, ౫౭

చ. నడవడి లేమి నవ్వదుర, నక్క సమయా సమయంబు లెంచక
న్లైపలను సంచరింతువడి, యెట్లని యేకుల పాటునాడెనొ
వెడలిన సౌమనస్యమును, పెంచుగదా? ఫలపాతనంబులే
కుడుగదు గదా? కుజాతినిల, యుండవు మంద సమీర! రాకికన్. ౫౮

క. పాటీర గిరితటీవన, వాటీ పాటచ్చరుఁడవు, బాధింతువు ని
న్నాటీకత మృగమదసం, ఘాటాంజన భస్త్రికలంబ, భంజన! యెట్లో. ౫౯

చ. అని మలయాద్రి కంధరచ, రానిలుఁ బాష్పమునోద పానలున్
గినిసి నిశాత పంచశర, కీలిశిఖాముఖ మాల్యబాణుర
జానుపఁగ శంబరాసుకులి, ఘూదనుఘాతకు నాగలేక నె
మ్మనముఁ గూలు బాలికలు, మచ్చిక నెచ్చెలులాగి మాగుచున్. ౬౦

—* చంద్రోపాలంభము. *—

క. అభ్రాత్రి ధీరచకోరాపళి, కో వెన్నెలలఁ బ్రోగిలి, పసుతో గలహాలా

హాళికో మదనానలకం దళికో, తలఁ కెదరుచెలులు, దరియం కేళ్లో. ౬౧

క. చిలుకలతోఁ జలువలనె, న్నెలనెలతో మిగులవలదు, నెఱచలిమిత్రో
నలికులముల గలిబిలితో, పలదీక మచ్చరముమకుకు, వలరాజిచటన్. ౬౨

క. కందవు డెందములందరి, మిందుముఖు ల్మదనునిందు, నెగ్గించిననే
మందురో యందనుగందుహో, విందురో పొందికగననుచు, వెడవిల్తునితోన్. ౬౩

సీ. గంటఁగట్టినవింటి, కాఁడనంచనకుమీ, తుంటవింటికినేమి, దొడ్డతనము
సహకార పటుసైన్య, సంచారిననకుమీ, రాలుగాయఁపిట్ట, లేలపొగడ
సుమనోను గుణగుణో, త్సుకుఁడ నంచనకుమీ, చండాలు రనునింత, చాటఁ
దగదు
రాజాశ్ర యోద్ధత, ర్పమున మైపఱకుమీ, సత్కాంతి శూన్యుఁడాచక్రవైరి

శా. యిట్టిసాహాయ్యమునజయం, బెట్లుగలుఁగు, ధర్మబలగుణసత్సంగ, దార్ఢ్యమెద్ది?
కానసీకనైసఁ జెలులపైఁ, గనరుమాను మేలయబలలనొంచంగ, నిటులనంగ.

సీ. మధువిరోధమునవె, మ్మదినూనెనీతండ్రి మధుసహాయమునసాం, పలరితీవు
పంచాయుధుఁడనంచుఁ, బలికెనీతండ్రి, నేపంచాయుధుఁడనంచుఁ, బలికితీవు
కమలాంబకుఁడనంచు, గర్వించునీతండ్రి, కమలాంబకుఁడనంచు, గనరితీవు
ఖగరాజవాహంబుఁ, గట్టిం చెనీతండ్రి, ఖగరాజవాహంబుఁ గట్టితీవు

గీ. తండ్రితోఁ బోర నాత్మజుఁ, డండ్రెవాని, నీదునుత్పత్తి మనములో, నిఖిలమె
ఱుఁగు
ప్రథమపూజ్యుండుధ్వజమెత్తఁ, బాడియగునె, జనకుతోఁబోరు తగదోరి, శం
బరారి. ౬౫

క. సుదతుల గదుముటచేగద, మదనా! నీసుమశరత్వ, మాస్యతకయయో
కరసెండు శబ్దపూర్వత, యొదవున్ యశ మపయశంబు, నుర్విగుణతతీన్. ౬౬

క. కన్నులుగల విల్లనియా, యన్నులవేచుటకునీకు, నదనామదనా!
వెన్నునకొాళ సరికన్నులు, కన్నులువిల్నడికినేలఁ, గలపుంజుమ్మా. ౬౭

సీ. పాంథమర్దనవృత్తి, పరిణతంబాచునీ, విక్రమాక్రమణంబు, వినుతికెక్కె
రతిలోలుపతన హెహా, రాత్రవర్తనలచే, మధురథరాంచార, మహిమనెగడె
కామినీ మానభం, గఁపుఁగాఁపు రమ్ముచే సత్పూజ్య రాజ్యసం, శ్రయము
మెఱసె

విరహిణీగర్వాప, హరణకౌశలముచే, ససమబాణోల్లాస, మతిశయించె
గీ. త్రిజగదభినంద్యగుణసము, ద్రేకమెల్ల పదటిపాల్జేసియింతగా, బ్రబలినాపు
మోక్షకామాఖభుక్తని, ర్ముక్తపత్రభాజనంబీమనఁగనొం, పకుమనంగ ౧౮
క. వలరాజనుటకుఁ జేపల వలరాజవొపడగఁబడఁగ, వలెబేడసయా
వలరాజులు సర్వాంగఁగే వలరాజసవృత్తి నెఱుఁగ, వాభావభవా. ౧౯
మ. సహజామిత్రుఁడు చంద్రుఁడాచదరము, ల్జాటంగముఖ్యాంచుమీ
సహజామిత్రతకీ యెడక్ గనుపడక్, సత్సాంప్రదాయాగతం
బహహ! నీకిని మేనమామగుణపూ, గాలేదదేసత్పథ
స్పృహయాపీఠమునందునల్లగొనుగో, పీడాబువ ల్గాలునే. ౨౦
శా. స్వామిద్రోహము సంభవించెఁగుసుమా, స్త్రా! నీకుఁ గ్రొంచారియు
ద్దామప్రాభవుఁడింపుకంతకసరె, త్తంగొండలూటాప్పనీ
రామా గత్నములన్ముహామహులనకుఁ, బ్రాణమ్ములక్లాటచేఁ
బూములుఁబల్కునికాల్చి తుంటవిలుతు, ప్పల్డుల్చిఖండిచెడిక్. ౨౧
క. ఇత్తెఱఁగున మరునురులున, జొత్తిలుచిత్తములయాలప్పు, సొగయక్ వలరా
నొత్తిపలికిచెలికత్తియ, లత్తటిస దీవివలపు, టలమటఁగనుచుక్. ౨౨

—* వపూపరిచారికలు కలఁత నొందుట *—

కం. వలరాజుం జెడనాడిరి, మలరాజు, జెకువునుపువ్రు, టంపటనొంపక్
దలఁచి కలంచితి మబ్బలల, వలపుదల కగ్గించి, వనటమ్ముంచెక్. ౨౩
మ. కలకంఠీ కలకంఠ పంచమరుపూ, కారంబు ఘోరంబుగా
గలదిందిందిర సుందరీదటూర్ఝూ, కారంబు కారంబుగా
బలవింపన్నల విప్రు గాళ ననలా, ల్పాఘఃపరా భూతపూ
నలినీయుగ్మము బోలిసొలి దపిఱుం, చక్ సాగిరిం కెల్లాకో. ౨౪
సీ. తుహినదీధితియరుం, తుపకిరప్రసవారణ, ప్రహారణమ్ముల కెంత, బడలిరమ్మ
మలయభూధరదరీ, నిలయూనిలానల, స్ఫుటతరార్చుల కెంత, పొగిలిరమ్మ
మకరందరసఝరీ, మహితోన్మికానవీ, షేల్లసంబుల కెంత, విసివిరమ్మ
కుందబృందాసవా, నందతుందిలభృంగ, సంగీతముల కెంత, జ కిరమ్మ

గీ. వలపువలదింక వలరాజు, వాడకట్టు, గానియుపవని గామవా, ల్గటుగార!
అబలలను నిండుకౌఁగిళ్ల, నదిమిపట్టి. కదలుఁడిప్పాళె మనవసతి, సదనమునకు,

ఉ. బాడొ మలిట్లు పల్కుచుమ, హరోజ్జ్వలరత్నము, రీచివీచికా
మండల మండితాభ్రమణి, మండనమైన మణిప్రహంబులో
నండజ తూలికా కలిత, హంమృదు తల్పముఁ గూర్చిబోటులం
డొండ సఖీవతా సముల, నుంచిరి కౌఁగిళులందె మచ్చునన్. ౭౬

ఉ. కొండలనేలు గబ్బిచను, గుత్తపుగుబ్బల యబ్బనుస్థరా
మండలమేలఁ జాలుగరి, మంబుఁ గొన్నకటీ తటంబులున్
నిండుదనంబు పీడకయ, నెయ్యపుఁ గత్తెల సందిదండలన్
బొడుబువోలె నుండిరతి, భీకరకాంతల కార్శ్యమేమనన్. ౭౭

చ. వరమణి మంది రాంతరధి, వాసిత కుడ్యత లాత్మబింబవి
స్ఫురణ మనంత మైకపుర, సూవన నందను జెందఁ గోను త
త్తరుణులు పెక్కు జన్మములు దాల్చి తపింతుర నాగ దుష్కర
స్మరశర పంచక జ్వలన, మధ్యమునన్ బొరంగ నంతటన్. ౭౮

చ. వలపు దలంపు లూరెంచె, వల్లభు నుల్లము గంను నాచునా
సలఁగల కంతి యందఱఁగి, చాలగ దూదడ వయ్యె రాకయ
వ్వల దొర భారిఁ ద్రోఁచి మన, వంత యొకింత దలంప దిట్టిరే
యుల జడికొట్టు బోర్తుమక, యకటా! వికటంబుఁ జెల్లునే? ౭౯

ఉ. నెచ్చెలి ప్రాణవల్లభుని, నిందు ముదంబున గాంచి మచ్చికన్
ముచ్చట సల్పెనో మనము, మోహము గొల్పిక రుచిగఁ జేసెనో
మెచ్చియతాను గూర్మితమి, మేకొనె నోమన సీకవక్కనో
హెచ్చిన మచ్చరంపు వెత, లెట్టుల మట్టుల నిల్వ వారమో. ౮౦

చ. జగదభి రామ మూర్తి యగు, చంద్రకళాధిగ నాదనున్ ధగ
ద్ధగిత చిరత్న రత్నరుచి, ధారలు మీరలు మీర యక్ష పన్నగ
సురసిద్ధ యానత మ, నంత మతాంత నితాంత మోహమై
జిగిదగు నొత్తు తచ్చరణ, సేవనఁ బ్రాంతత గాంచి యుండఁగా. ౮౧

చ మనమున విస్మయంబు బహు, మానముతోనిడి కీనులాగ్గితా
నిసుగొకొ ప్రాణవల్లభు సు, చేసివ వేసిన భాగ్యమె

మెఱయఁ దలంచునో తలఁచ, కేమను నోషధిసేతమెట్లొకో
మనసిజ వేదనాభరము, మానిత దాప్తి కలుంగు టెట్లొకో. ౮౨

ఉ. ఇట్టివి యోగవారినిధి, నెట్లు తరింతుమొ యంచుఁ గన్నెల
ప్పట్టున సంశయించుటను, భావ్యశుభోక్తి వచింప సాంగమై
దొట్టిన కూర్మిసచ్చుమిను, తోయ్యలి నా గగనప్రచారియై
గట్టులలేని వట్టిమతుఁ, గాంచఁగ నేగిన బోటివచ్చెనన్. ౮౩

—* కళావతి, నాయికలకు, నాయకుని, విప్రలంభము విన్నవించుట *—

చ. చెలువుని దండ కేగియుదె, చేడియ వచ్చె నటన్న నంతలో
నిలువున సాత్త్వికోదయము, నెక్కొనఁ జిత్తరు బొమ్మ యట్లు య
న్నెలతలు సమ్మదాంబునిధి, నివ్వెఱ నొంది యనన్య వేదనా
వలిత మానస్కలై ప్రియసఖి, వర్ధిత సంస్మరణాను రక్తిచే. ౮౪

చ. మనసు ప్రియోప భోగ్యమయి, మై విరహజ్వర భోజ్యమానమై
పనపడి యుండుచో నమృత, వల్లికి నట్లనె దేవవల్లికిన్
ధనము సమస్తముం బ్రియును, దంతము దెల్పఁగ బోటివచ్చెనం
చనుశుభ వార్తఁ దెల్పునన, జాతుల కీఁది గల్గదెద్దియున్. ౮౫

చ. పెనగొను నాదరమ్ము ధృతి, పేరిమిఁ గూర్పఁగ నించు కేనియున్
దనియని మానసమ్ము ప్రమ, దమ్మున మున్గఁగఁ దూలియాడు క్రొ
న్న నలనఁ దప్పముల్విడచి, నాటుతమిన్ జెలిఁగాంచు వేడుకన్
జనిరిరు చక్కలన్ మునరి, చాసలు కేల్గవలూత లివ్వఁగన్. ౮౬

క. ఎఱుఁగ నరుదెంచిన యమ్ముదితల చరణాబ్జములకు, మ్రొక్కి భరమ్మౌ
మదనుని ధాకల కాకుల మొదవుట గానెంచి బోటి యొయ్యన వారిన్.

ఉ. అయ్యెడఁ గౌఁగిలించి విన, యప్రియ వృత్తిని గార్య సిద్ధిమీ
కయ్యెఁ బదుండ టంచు భవ, నాంతర తల్పముఁ జేర్చి చయ్యనన్
దియ్యని మాటలన్ సొలపు, దీర్చుచు మోములు గాంచి నవ్వుచున్
దొయ్యలు లార! మీవలపు, తోడఫలించె నటంచు నంతటన్. ౮౮

ఉ. అచ్చటి కెట్టు లేగితివి, యమ్మహనీయవిలాస మూర్తితో
ముచ్చట లెట్లు సల్పితివి, మోహము గల్గి వధూల లావరిన్,

దిచ్చనెఱుంగఁ జేసెనోకో, యెల్ల విధంబెఱింగించు మంచుఁదం
గ్రచ్చుగ నెల్ల వారమునఁ, గన్నుల నవ్వుచు బోటి యిట్లనున్. ౮౯

ఉ. ముద్దియలార! యబ్బనన, మోహను నల్ల మెఱింగి చల్లఁగా
నొద్దికఁ జేసి కన్నియల, యోజనెఱుంగఁగ దెల్పిబోటులన్
గద్దరి తుంట వింటివిరి, కిట్టియలం బెడ వెట్టుపోఁకనీ
కిట్టఁగావు మంచు నను, నిందలు బాపఁగఁ బోయివచ్చితిన్. ౯౦

చ. తలపులు సంఘటిల్లెనిఁకఁ, దాల్చి గొనుండని క్రౌంచభేదితా
నలపు మెయింబ యింబొదిగి, నాడు కప్రపుటాటి మొస్వనూ
కులనడి పోల్లమాఁదు నిచి, కూర్చిన బంగరు తమ్మిదాడల
వ్వాలముల కంది యిచ్చి స్మిత, వీచుల నందఱి జేర్చియిట్లనున్. ౯౧

చ. నెలతల మిన్నలార! మది, నిండిన మోదముతో వినుండు క్రొ
న్నెల తలదాల్పు వేల్పుసుతు, నింగను పండుగ సేయుకోర్కె తే
నెలతల పోలె నల్లుకొన, నెయ్యపుఁ గర్జము దేర్పమేలు చి
న్నెలుతల మున్క తాముదము నిండఁగఁ బొంగుచు, నింగి చొగునన్. ౯౨

ఉ. పువ్వుల పాన్పుపోలె మదిఁ, బొంగి హుటాహుటి నెక్కి కవ్వపున్
మవ్వపుగొండ దాఁకివిడి, మట్టుతరించి విరించికొల్వునన్
జవ్వనులార! యచ్చటన, సాఖ్యమణీభవనాంతరంబులన్
జివ్వల దిండిలోనగుచు, శేషముసింద్రులఁ గంటినో యయ్యన్. ౯౩

కం. లోకాలోకన పటుసు, శ్లోకాద్భుత దృశ్యదివ్య, లోకములుం దపో
లోకమహాగ్లోకజన గ్లోక సువర్లోకములు వి, లోకించితిన్. ౯౪

శా. దేవర్షుల్గ్రహ సంఘముల్సుకృతసద్ధిష్ణేమ తారల్ధ్రువ
జీవాలంబన తారకల్సురతతుల్ సిద్ధర్షి రాజర్షులున్
భావాత్తేజన వశుబుకుములుడి, క్ష్వాలాంత భాసికముల్
దోవల్లప్పంగ దివ్యదీధితిభువ, స్లోకంబు గంటింబువిూ ౯౫

కం. మంగరకనక మహీధర, సుందరమై మెఱసెనటవ, సుంధర సుగుణా
స్పందరమాకందసమా, నందరసోల్లాసమైన, నందరమానే. ౯౬

చం జలనిధి శైలకాననవి, శాలనదీనద దేశపట్ట
స్థజల తీర్థదేవగృహ, సారసరోవర దీర్ఘకాసము

జ్వాలమయి యెల్లభోగముల, సర్వజనంబుల నోగ్య భాగ్యత
పులఁదని వొంటఁ జేయుభువిఁ, దొయ్యలులార! జగత్త్రపూజ్యమై ౯౭

గీ. పాపవృగానింగి యెడఁగల్చి, పుడమియెల్లఁ గన్నులకుఁ బండువుగఁ జూచి, కడుము దమ్ము
గ్రమ్ముకొన నబ్బురము నొంది, కదలలేని తమకమునఁ జూడఁ జూడ నంతటఁ దనర్చె ౯౮

సీ. కల్యాణగుణమయ, కటకప్రభాభాసు, రాదిత్యకాంతాప్తి, యతిశయముగ
నినదనంతమణిప్ర, కాశకూటస్థలీ, సరసవిద్యాధరా, సంగములను
నమృతప్రదానదో, హలవృషాకపిసేవా, సోల్లాస సుమనోళి, యోగములను
నవిరతాశ్చర్యానంద, నానుకూలసభాస, దానాసవరసుధ, ర్మాభికలన

గీ. నమరగిరివోలె భవ్యశో, భానమంగ, సంగతంబగు నాకమప్పాళ్, తుంగశైల
పబ్జజాండకటాహప, ర్యంతగగన, కర్పరాస్కందనములచే, స్కందమనఁగ

ఆ. వె. అట్టిట్టు కొనలగిట్టు, చట్టుపలంటఁ గొట్టుకిట్టనెలవు, పట్టుచెంపఁ,
గొట్టినూకుపట్టు, ముట్టెనోయనుట్టి, పట్టణంబుగింటి, పణతులార! ౧౦౦

కం. కనమేహార హారివనజా సనవాసవ సభలువాని, చందముగాదే
వనజాసను నాఁటిదొకో మనమెఱుఁగము కార్యవేళ, మనమునయెర్క.

మ. వరణాగ్రంబుల మ్రోయుతూర్యపటహ, ధ్వానంబు లస్నింగియో
వరణంబుల్జిలుగఁ గర్వరదృఢా, వస్థాన సంసిద్ధికిం
దిరహస్తంభము నిల్పిరోయన, సము, ద్దీప్యన్మణీ దండభా
సురకేకిధ్వజ రాజమత్తులుసుమో, చ్చుల్లొల్ప నంబరంబునక. ౧౦౨

ఆ. వె. దానఁజేసిపుష్ప, ధానుష్కశతకోటి, సుందరుండు ధైర్య, మందరుండు
బాహులేయుఁడేలు, పట్టణంబిదియంచు, నమృతవ నధినోల, లాడఁగంటి.

మ. మగరాగోడలకెంపు జాజురుచినిం, పణబచ్చ గానేలలిం
పగుముత్తెంబుల ముగ్గుజగ్గు మెఱుగుం, పణ మేడ లందున్నిగ
న్నిగతామేలిమి యోడుబిల్లలలర, న్నిద్దంపు టద్దమ్ములక
జగమెచ్చొప్పుకి సోయగంబుఁ బికిం, చణలోక సామాన్యమే. ౧౦౪

సీ. ఒకచోటనప్సరః, ప్రకరధింధింధిమి ధ్వనితదు ర్దమితమ, ర్దళరనంబు
ఒకవీధిబ్రహ్మర్షి, నికరపాపహితన ర్వశివాద్వయత్రయీ, వాదగరిమ

ఒక యూర శ్రేణులై, ణుకపరిచియ్యమా, నస్వరగ్రంథగా, నప్రసక్తి
ఒకచె తనానాని, ధోహపద్యాంకన ప్రకటితార్యాత్మజ, ప్రకట మహిమ
గీ. ఒక్కమూల సమస్తవే, దోపనిషద మేయసిద్ధాంత సర్వైక్య, తాఁయ ధోక్తి
ఇట్టిగంభీరగుణశక్తి, కిట్టలంబు, రాజశేఖరసుతమహా, రాజధాని. ౧౦౫

ఉ. మించుల సంచునొంచుజిగి, మేడలగోడల రత్నదీధితుల్
మించఁగరోద సింగలియ, మొండయిరేబ వలన్నమాఁటనొ
క్కించుక గానసీకజగ, మెల్లరజోగుణ వృత్తిఁగూర్పఁగాఁ
గ్రాంచనగారి వీకుగుణ, కల్పనరొండవ సల్వనాఁదగెన్. ౧౦౬

చ. అతలములోను గాఁగలుగు, నట్టిధరాంతర లోకముల్పయిన్
ద్యుతలములోను గాఁగలుఁగు, నూర్ధ్వమహోన్నత లోకముల్ జగ
త్త్రితయ ధురీణుఁడైనజగ, తీరథనందను వీటభూమికా
వితతులువోలె నెప్పఁటురు, విస్మృతిఁజెప్పఁ దరంబె యేరికిన్. ౧౦౭

చ. అతిశిమి రావృతంబులుధ, రాధరలోకము లంచుమానిసం
తతమువలంబ నావిరహి, తంబులునూర్ధ్వము లంచుమానియు
ద్ధతినుభ యైకయోగ్యతకు, దావలమైనటు లుద్ధరించిరీ
యతులిత మాపురంబునఁగ, నర్హదభస్తవ నీయమైతగెన్. ౧౦౮

ఉ. రోహణశైల రాజముమ, రున్నిలయత్వముఁ గాంచి యాతజా
తాహితవృత్తి మేరువున, హంకృతిమాన్పఁగఁ గోకసంభృతో
త్సాహమునంబురాకృతిస, తమ్ముగనూనెన నాఁగఁబొల్చుపా
గాహరి వాహనోచితివి, కాసమునన్ వెలయుంబు రంబిలన్. ౧౦౯

క. సేనాని దర్శనార్థము, సేనాని వహములత్తోన, శేషహరిత్పా
లానీకము బహిరావర, ణానీకము లందునిలచి, యభినందించున్. ౧౧౦

క. కన్నుల కానందంబగు, నన్నగరము సోయగంబు, లరయుచు నొకచో
నున్నత సౌధాగ్రిముపై, నున్నయెడం బౌరవరుల, నుత్కలికమెయిన్. ౧౧౧

చ. పురమునను న్కి మానిహార, పుత్తుఁడుదన్నగ రోపకంఠబం
ధురసన వాటికావిహృతి, ధూర్వహుఁడై వసియించి నాఁడటం
చరసితి నంతనయ్యుపవ, నాంతరదంతురి తాంశుమత్పలా
వరణములోని బోదియల, వాలికజొంపము లోవసించుచున్. ౧౧౨

ఉ. వచ్చుచుఁ బోవుచున్న పుర, వాసులముచ్చట లాలకించుచున్
రచ్చలు గానసించుసుర, రాజముఖామర పాళిఁ గాంచుచున్
నిచ్చలు సన్నిధానముల, నిల్చునయస్వల రాకనెంచుచున్
హెచ్చినకోర్కెఁ జేదలఁపు, లీక లెత్తఁగ నున్నయత్తఱిన్. ౧౧౩

చ. జయవిజయాభిధానలగు, శంకరగేహిని నెచ్చెలుల్మన;
ప్రియమున నంబపంపునన, భేద్యమనస్కుఁడు గ్రౌంచభేదికిం
బయిన ఫలాళి యందుకొని, యచ్చటికింజను దెంచియిచ్చి వే
పయనముసాగి పోవుతఱిఁ, బజ్జనసించుచుఁ గంటివారలన్. ౧౧౪

కం. కనివారొండొరువులు, మంతనమున నేనేమియట్టి, తెఱిముచ్చటలో
య్యనవాఁకు దురోయనిమన మునసువ్విళు లూరిమోద, ముననాలింపన్.

ఉ. వింటివ తేజయా? నుడవవే విజయా! జయశాలి యైనము
క్కంటిసుతుండు దిగ్విజయ, కాలమునందు వికుంఠధాముహు
దంటినవంటునన్ సరసి, జాక్షునిబిడ్డలఁ జూచి కంతుసం
లుంఠిత చిత్తవృత్తియయి, లోఁబడియెన్ విరహార్తిఁ దూలుచున్. ౧౧౫

ఆ. వె. సకియయామృతవల్లి, సౌందర్యవల్లుల, చక్కఁదనము మనము జననిగారి
యొద్దఁ దెలియువార, లుగ్గడింపఁగమున్నుదు, విందుమేకదమ్మ, యింక కేమి.

చం. తనకొడుకీ విరాళితను, తాపమునన్ డపియించు టాత్మలోఁ
గనిపతి యాజ్ఞ చేఁగదలి, కాంచలచేలుని యొద్ద కేగినా
దనలను వేడఁబోవునట, తామరసాయత నేత్రిగారియి
య్యనుపమ మోదవారినిధి, యందుమునుంగఁగఁ గందుమిన్నొయిన్. ౧౧౬

గీ. కలికి! దీనికిఁ దార్కాణఁ, గంటివటవె, మనము ఫలము లొసంగుచో, మనసు వేఱు
తలఁపుతో నుండెఁ గానియు, త్తఱి గుహుండు, చనవు మునుపటివలెఁ జేయఁ, జాలెనటవె. ౧౧౭

చ. అనియని వారిత్తోక్తుల జ, యావిజయాంతిర హాస్యగోష్ఠిలో
వినివిని వేశితాత్మనయి, వేడ్కలు తీనెలు సాగమెల్లనం
జనిజని తాను దాగమునఁ, జందనతుందిల కుంజపుంజరం
జనజన హృద్యమైన యొ, చల్లని కానల కోనలోనికిన్. ౧౨౦

గీ. పోవఁ బోవఁ దు, భువన సుందర దివ్య రత్నఖచిత భవన, రాజమొకఁడు
ప్రాతరుదిత తరణి, భానుసహస్రసం వలితపూర్వ శైల, కలనఁ దనరెఁ. ౧౨౧

ఉ. అందఁజి రత్న రత్నఖచి, తాధర భూమికఁ దత్తదంతరా
ళిందములం బచాడ భట, లీలలు తూపెసలాడఁ బొందియ
స్పందమనోజ్ఞ శోభిషరి, చారిక యందము నొంది కేళికా
మందిర సీమఁ జేరితి న, మందము, దాంబుధి నోలలాడుచున్. ౧౨౨

చ. మనసు విరాళిఁ దూలియొ, కిమట్టున నిల్వమి నిందిరంబునం
దనస విధంబు నందనుఁగు, తండము లేమియు లేక యొంటిమై
ఘనతర రాజయోగలయ, ఘట్టితగాఢ మనోన్మనీవశ
మ్మునఁ దపియించు యోగిగతి, ముక్కను వేలుపుఁ బట్టియున్నెడన్ ౧౨౩

—* శ్రీకుమార స్వామిం జూడ నారదుఁడే తెంచుట. *—

సీ. నాసాగ్ర భాగవి, న్యస్తలోచన వృత్తి బ్రహ్మము సన్ధాన, పదవిఁ దెలుప,
అంగసం సంగిభ, స్మాంగ రాగద్యుతుల్ నిఃకళా స్ఫూర్తితో, గజిబిజింప
మారుతాహతిరోమాయు, మహతీస్వనము సేయు బ్రణవనాదంబుతో, ననుకరింప
స్ఫటికాక్ష మాలికా, వలయదృత్తులు హస్త నఖశిఖాచ్ఛవుల సం, దడులఁ గలయ,
గీ. మహితగంగాంబుపూర్ణక, మండలుప్ర శస్తహస్తంబు మెఱయునా, శాస్త్రసిద్ధి
ఘటకకుతుకైకతానుఁడై, కదలియచటికమరమునివచ్చెఁ గేకివా, హనునిగనగ

క. తెలిఁగొంటి తపసియచ్చటి కరుదెంచిన వార్తఁ దెలుపు, నంతనచరునో
క్కరు నంపిత్తోడుకొని చనికరమతి గౌరవము భక్తి, గడలుకొనంగన్. ౧౨౪

క. నవరత్న పీఠసత్యుత్సవమున గూర్చుండఁ జేసి, సాంగ సపర్యా
వివిధోపచార ములనిడి యవురన్ వేల్పొక్క గద్దియన్ గుహుఁ డుండన్ ౧౨౫

ఉ. వేలుపు మౌని యభ్యుదన, విశ్రుత విక్రమునిఁ గాంచి మందహా
సాలలితాస్యుఁడై శశిధ, రాత్మజ! తావక దర్శనాప్తి యు
ద్వేలముదాప్తి సించెఁ బరి, తృప్తతపః ఫలమెల్ల నబ్బె మ
చ్ఛీలము సార్థమాయెనరి, శీలితమయ్యె భవత్కృపాప్తిచేన్. ౧౨౬

చ. అనుటయుఁ దాపసేంద్రవినుఁ, మాయను మానసమిఁ కేలదేవతా
మునిజన పుణ్యమూర్తివిస, ముజ్జ్వలతావక వాక్సుధాభిషే
చనమునఁ దెల్పెఁ గాంచె మది, సంభృతపుణ్య ఫలంబులబ్బెనీ
యనుపమ దృక్ప్రసారము సు,ఖాంబుధి వీచిక ముమ్ముఁ బొల్లకున్. ౧౨౭

చ. హరునకు రుద్రైక భాజనము, లార్యులు మీరిటు లేగుదెంచుటన్
బరమపవిత్రమయ్యె నిద, పారవిభూతి శుభాళిశోభిలెన్
జిరసుకృతంబు లుల్లసిలె నేను మిమ్మాకు భవత్ప్రపాపరం
పరిలునసంత రాయతను, బాటిలు నేను సివర్య! చెప్పుమా. ౧౨౯

చ. అనవినిపూర్వ మిట్లనుచు, నాత్మజుతో భవదీయభావతం
గసిమనుచున్న వారికిసు, ఖ బహుగాక కొంతతి లేమినీ
యనుపమ విక్రమానలము, హర్షి శేముష ఖలకర్మ్య క్రియా
వనపటలిన్ దహింపగన, పారకృపారస లోచనాంచలం. ౧౩౦

క. అనవరత తపఃకలనా, విరివేకిత చిత్తవృత్తి, వేడుకగొనసీ
యనువున గాలముజరిపెద ననఘ! భవత్కారుణనాకు, నభిమత మొసగుమా.

ఉ. అన్నిటలెస్సగాని సుజ్ఞ, యస్యవెలుంగను నేడుసంశయా
పన్నముపోలె జిత్తమొక, భంగినయున్నది తావకీయభా
వోన్నతి నీదుగ్రమ్ముజ్వల, నోపమమయి గుదియించె బోధముం
గన్నది తెల్పుమిత్తఱివి, కాసముఖాంబుజ వాగ్విలాసినై. ౧౩౨

ఉ. ఎన్నడు నాత్మశంతతన, హీనముచేయదె నేడుదోపనీ
కున్నది యన్యచింతసలు, పోపమిచాల దళంబుసాత్వికో
త్పన్నదశావ శాకృతిన, పారచలాచల భావసూక్షమి
మిన్నకయుంట ఘోటికిని, మేయరసాస్పద లేపమయ్యెడున్. ౧౩౩

క. నడలున్ నుడులం బాడమెదు, వెడవెడ యూరుపులమోము, వెలిసిగ్గులనై
తడబాటుల బాటిలునిదె, వెడనిలుచే బరపువేడి, వేటుల తెలుంగుల్. ౧౩౪

మ. సుధన్వుల్ద్రి హిరణ్యాండ తండములనెం, చన్ వ్యోమ పుష్పోపముల్
తరుణీకోటులు నీకునందమునరున్, దాసీగణప్రాయులై
వ్యవసన్ నీతల పెట్లో యట్లయగునే, వ్యారడ్డ మూవారలి
క్కరణిన్ వేటతలంపు లన్మరుగశం, కాతంక మింకేటికిన్. ౧౩౫

ఉ. మానుము స్వాంతచింత, తిర, మాభరమా పరమాదరమ్ములో
నూను మొకింతతెల్పుమని, యుక్కివమంతయు దానెలుంగన
ట్లానడి దేవపూజనమన, మారయ బల్కిన నల్లనవ్వి సే
నానిపచించె మోదకల, నావలనావల నాసకైఖరిన్. ౧౩౬

మ. మునిచంద్రా! సకలార్థవేత్తలుఁ జగ, న్మూలాస్య హాస్యావళీ
కనసంభూత చరాచరాత్మకగుణ, గ్రామాల్ జగద్భావనా
వినివేశమ్మున గోచరింపనిగుణా, వేశంబు లొందెవ్వి? మీ
కనుమానప్రమలేల సర్వమునుష్ణా, తార్క్షంబె యిట్లు కేల్కిన్. ౧౩౭

ఉ. నామదిఁజూడఁగోరి యిటు, నాటఁగ నాఁడుట గాని చింతయొం
డేమియు లేదు ప్రాణివ్రాద, భీష్టఫలప్రదుఁ డీశుఁడన్యచిం
తామహితత్వ సంపదనె, డంగదియించిన నొందు జెడ్డిమా
యామననంబునన్ మదికి, సోఁగడదేహికి నైజమగ్నతల్. ౧౩౮

క. అనిమానసీకయ యుచితఁపు టనుపులగోపన మొనర్చి, రీగాఁడుట మునితా
మనమున సారసి గౌరవఘనతన్నా యెడగణించె, గాగుహుఁడనుచున్. ౧౩౯

ఉ. నీమదిధైర్య దార్ఢ్యమును, నీవుగణించితి నెంతయేనినీ
ప్రేమమునిండి యున్నదొక, బిత్తరపుష్పల వంతసీమహా
ద్దామత నీవెఱుఁగకవ, ధాజనపూత్రునిపోలె పోలెదిం
కేమికొఱంత నీతలఁపు, లెల్లఫలించు గిరీశనందనా. ౧౪౦

క. నీవుతలంచిన తలఁపు, ద్దేవతలుం బెద్దలెల్లఁ, దీర్చిరిగాన
న్వేవెతలఁ దలంగుము సిరి, గావుత మని నుడివితివిసు, కంబుగుమీఁదన్. ౧౪౧

క. శ్రీయుతులౌ లక్ష్మినా, రాయణులిర్వురును మనసు, రంజిలి నీకున్
శ్రేయఃప్రదములగఁ గన్నెల, నీయాలోచించి రఖిల, వేష్టములుగాగన్. ౧౪౨

శా. ఈకర్జంబు వికుంఠధామమునల, క్ష్మీశావరోధంబునన్
పాలికల్యాంబును జెంజెవింటెమిభవ, ద్భాశ్య బు భవ్యంబుగా
మాకుం బంధుఁడవైతి వింతకుమముల్, నన్నింతువో యెంతువో
నీకుంజిక్కితి మెట్టులైనఁ దగదే, నిక్కంబు మేలెంచవిూ. ౧౪౩

క. ఈమాఁట నీకుఁ జెల్పితి, సేమముఁగను మిపుడు నీదు, చిత్తము దేర్పన్
గాములు నమృతవల్లియు; గోమలి చెలియలును నెసరు, గొను సకిచేరన్.

క. సందేశముగానించిరి, సందేహమువలదటంచు, జటురతవెఁ ఆయన్
బృందారకముని నుడివిను, మందానందమున స్కందు, పుదిబారలించెన్.

క. అప్పలుకుల యర్థంబులు, తప్పకమది నరసిగుహుఁడు, ధైర్యము తనలో
ముప్పిరిగొనఁ జమకలక్కఁ, జెప్పగదాముని యటంచు, ధీరతనొంచెన్. ౧౪౬

గీ. పోయివచ్చెదనని తెల్పి, భువనభూష ణుండు నారదమౌనియ, నూనభక్తి
నిందుధర నందనుండొనప్పు, నిష్టపూజలందిస్వేచ్ఛానువర్తియై, యరిగెనపుడు.

ఉ. వేలుపు మౌనియంతసము, పేతయథాగత వృత్తియైననా
ఫాలవిలోచ నాత్మజుండ, పారమనోవ్యథ మున్నువిన్నయ
య్యాళిసమాగ మంబునకు, నాసలుగొల్పుచు నుత్సుకత్వలీ
లాలలితాస్యుండై తృణచ, లాచలమున్ భ్రమగొల్ప నాత్మలోన్. ౧౪౮

చ. తపసులువారి మాటలుయు, ధార్థము లింతియకాదువారిలోఁ
గృపగలవాఁడు దేవముని, కేవలతత్వ పదార్థచింతనం
బపరిమితంబు తద్వచన, మన్యపథప్రతి పన్నమేలయూ
వ్యపగత సంశయుండనయి, యాత్మసుఖంతు సమర్థనిశ్చితిన్. ౧౪౯

ఉ. ఆదరణీయ మాగదమ, హాత్ములువారి యనన్యలభ్యమున్
వాదనహంబు నై తగిలి వచ్చినసౌఖ్య కరంపుభోజనమొం
డేదివిచారణీయమెద, నెంచసఖీమణి వచ్చుమేలుని
గ్వాదముగా లభించునని, వస్తుగతిన్ గుహుండెంచు నంతలోన్. ౧౫౦

—* కళావతి కుమారస్వామిని దర్శించుట. *—

గీ. అతిర సాబాన్మృత్తి నేకాంత, మగుటఁ దెలిసి, సకియయును సంధికినియనూ, సమయ మనుచు
మింటిపొడకట్టి పుడమిపై, వెఱచినిలుచు, మించునాని ల్చె గుహునివీ, క్షించి మొదర. ౧౫౧

చ. కలితమృణాళ నాళలతి, కాయతమైన మరాళివోలెమం
జుల తరతార హారపరి, శోభితహస్త సరోజమైనము
జ్జ్వలముఖ చంద్ర దీధితుల, చందమునన్ నవమందహాసమిం
పొలయఁగఁ జూక్కిన్ వెరగు, నుబ్బును దోఁపఁగ నల్లనల్లనన్. ౧౫౨

ఆ. కరములెత్తిమ్రొక్కి, కరుణారసాస్వాద, భరము చూపుగొనలఁ, బట్టుగొల్ప
మనసులోన నిండు, మన్ననఁ బురిఁగొన్న యనువు దెలసిచేర, నరిగి నిలువ.

గీ. మనసి జానల జాజ్జ్వల్య, మానమాన, సమ్ముని స్వేతుశిశిరోష, చారుసుఖపు
నొఁదెఁగన్నలుఁ నల్లనై, యొఁడలు లేచు పడలు సుధసోసలో మన్గ్నవమ ఫదోఁషె.

ఉ. ఎవ్వరి బోటివో? సరసి, జేకొన! యేకతమున్న మాకునై
యివ్వన భూమిఁ గ్రుమ్మరుచు, నేకతము న్నడిఁగోరి వచ్చితో
మవ్వము రామణీయకము, మానుషమై రమణీయ మయ్యెనా
కవ్వల రాచరాచ దొరఁగ, కర్నాజ యాబు లొసంగు శక్తివో. ౧౫౫

క. సురమానినివో? లేకా, సురకామినివో? వి, శేషసుష మానహాసుం
దరరూపరేఖల నసుం, ధర గ్రుమ్మరు విపినదేశ, తామూర్తివో కో? ౧౫౬

క. భవదీయ వాక్సుధారస, భవమాధురి శౌకపైక, పరుషధ్వనులన్
జెవుడుపడు నామపీనుల, కవరుచివోఁ జేసి తెలుపుమా మితసూక్తిన్. ౧౫౭

చ. పలుమరు నిట్లు పల్కుశిఖి, వాహను హాసవిలాస వక్త్రునై
పులక సముద్గమస్ఫురణఁ, బొందఁగఁ గన్గొన రెత్తి చూచి యో
జలధిగభీర! యేనసుర, సౌరవ ధూటుల లోనిదానఁగా
నలవన లక్ష్మిగాను గను; మాశుగ శక్తినిగాను చూడుమీ. ౧౫౮

క. అనుచుం బల్కుచు నెమ్మెయి, జనితములగు పంచశరద, శాగతులమెయిన్
మనమిమ్మెయి విస్మృతి గుహుఁడస యతమోహాన్ధమున్గన్నఁ, డగునని త్వరతోన్.

వ. సత్వరంబుగా నిట్లని విన్నవించితి, మహానుభావా! యేనంజలధినందనీ నయనారవింద భువనబాంధవుండగు ఖగరాజ సైంధవుని ముద్దుకూఁతుల గు నమృతవల్లీ సౌందర్యవల్లులకనుగుటిలు పుట్టుచెలి త్తియంగా నెఱుగుము. బహుసహస్ర సఖీజన మధ్యంబున నన్నుగల కంఠీ నాహుంబున మన్నించెదరు. మద్వియోగంబున ననేకనాడికా కాలంబు కల్ప కల్పంబుగా దరపువంత విడరాని నెయ్యంబునను పలాలింతురు, మఱియుం బ్రాణంబులకన్న నతిమధురంబైనను నాకుం దెలుపని యన్యోన్య రహస్యంబు లెఱుంగని మన్ననలం గన్నుల వింటివాని యానఁగా సున్నతురు. కావున నీవు దిగ్విజయయాత్రాకాలమ్మున హాటధామంబున నంతిపురంపు నోద్ధోలగంబునఁ దంద్రించెరు వం గన్నెలు గూర్చున్న యవసరమ్మున మీరచ్చోటికిం జతుర్భుజదర్శనార్థ బరు దేరఁ జూచినది యాదిగా భవదీయ రూపరేఖా విలాస వైభవం బక న్నియల మనోమీనమ్ముల నాకర్షింపు మహా జాలంబై, భ్రమణగొల్పుట వలన సమను భూత సకలసాత్త్విక తత్వాంబొకట రెట గొఱుతగా నొలసిన స్వస్థాని వేదనంబునకై నన్నటఁ బుత్తెంచిరి. అభంగుర విరహ పాండిమంబున నస్మృతా స్వాదనంబున నైనను రుచినింపని చేవం విధాను భావంబుల బ్ర

వర్తిల్లెదరని సూచించి యుత్తారకారి కంధరా పీఠంబున దాపక సందేశ సముదారంబుల నిమ్ముక్తా హారంబులునిచి నమస్కరించి కరంబులు ముకుళించి నిలిచితి. ౧౬౦

ఉ. రాగరసాపు మూర్తులన, రక్తిమఁ గ్రమ్మ విశాలనేత్ర దృ
గ్యోగ మొనర్చి యయ్యెడ న, యోగభరజ్వర వేదనావశ
ప్రాగుది తాంగ ఘర్మజల, పంక్తులు గంధ జలార్ద్రశాటికా
భోగమునం దెరల్చుచు న, భూతకృత నిశ్వాస నపుం బెల్లునన్. ౧౬౧

గీ. తెలిపిఁ జూపని యలయికల్, దిప్పర లేఁచి రత్నపీఠంబుడిగి, పుష్పరచితమైన
సెజ్జపై మేనువ్రాల్చియు, చ్చింత నింత నంతనెన్నఁగు లేకుండ, నరసి యరసి.

మ. కలకంఠీ! యిటురమ్ము నీపలుకు ము,త్కల్యాణ సంసూచనో
జ్జ్వలమంత్రావళి వోలె బీజగఘటనా, చ్ఛాళుక్యముం జెంపె సం
కుల సంకల్పన చోత్సవంబు మెఱసెన్, గోత్రాతి భూతింజలా
చలభావిప్ర మదాభియోగము యి,ష్టంబాత్త మయ్యెంజుమీ. ౧౬౩

మ. నెలతా! నీసహకార వర్తనము రాజించెన్ సదాభోగ మం
జులతల్ గొమ్మలకున్ ఘటిల్లెఁగద మె, చ్చుల్గా మరున్మండ లో
చ్ఛలితాను గ్రహమున్ బోసంగెఁక నై శాఖాను కూల్యంబమై
కలకంఠీ లలితాంక సార్థకత చొక్కంబయ్యెసం చెన్నఁగన్. ౧౬౪

చ. అలనాఁడంతి పురంబులోన జలజా, స్యల్కీధుశైదండలం
గలమంజీర ఝుళం ఝుళధ్వనులు మ్రో, గన్ వచ్చురాయుంచలం
దలఁగఁ జేఁయఁగ లేచిపోవు తటిమ,త్స్వాంతంబు పెన్వెంటరా
దొలఁగండోయిము సచ్చుటన్నిలిచెఁ ద,త్స్వాచ్యంబు మచ్ఛేయమై. ౧౬౫

శా. ఆహారమ్ములుగేరి మిత్రిచతుర, వ్యాహారముల్గూరి ప్ర
త్యాహారమ్ములు మెచ్చి యంతనరి సం,హారమ్ములన్ జొచ్చిలో
నీహారంబులు నెండ వానలన కెంతేఁ గాసిఁ దూగాడున
స్నేహమ్ములు గూర్చి తేర్చి రిగడే, యుంకింది రాభాలకల్. ౧౬౬

చ. అనికను దన్ను లక్ష్యనెడ, నస్రు పరంపరలంను పుంచి యొ
య్యన సకలాంగ మర్శనము, లంను ముహుర్ము హురుద్ధఘర్మ వా
రిని బొరలించి హారములఁ, బ్రేమర సాంబుధి నోలలార్చి ని
న్ననిశలమై విశాలి నెన్, వడుకు తంఘరిఁ దీర్పనోయు నన్. ౧౬౭

ఉ. హారములార! మద్విరహ, జానలతాప నివారణ క్రియా
ధారములార! రాగర స,దర్పిత మద్దయి తాకుచాంతర
స్సారములార! మిమ్ముఁ గఘన, సారశటీర సుగంధ చెర్చలం
గోరుసుపాణు లంజనువు, గూర్చి చవుల్ నెలకొల్పి శే చెలుల్. ౧౬౮

మ. జలమధ్యంబున శుక్తిసంపుట గుహా, సంవాసముం జెందిని
శ్చలసూత్రాత్మని గూఢ వృత్తి భుజియిం,చ గ్రుచ్చి పూబోండ్లు ర
క్షలులం జేర్చి రితద్వియోగ మెఖులో,ర్చన్వచ్చ మతిస్వాంత మం
దలి వేణుల్గల రందు గాంచుఁడను, నాయట్లకుం జేర్చు న్నరుల్. ౧౬౯

ఉ. ఇంతహితంబు సేసినస,మీహిత బుద్ధిని నీకృపారసా
క్రాంతత మెచ్చు వచ్చెగల, కంఠి! లతాంగులు మద్వియోగచిం
తాంతరి తాంతరంగలయి, యక్కట యెంత భ్రమించి రొక్కొ మ
త్స్వాంతము జెంచు నించువిలు, దంటనెలంతల నెంత సేయఁడే.

సీ. పలుకు చక్కెరలకై, పగసేయు రాచిల్క తండంబులకు నెంత, తలఁకిరొక్కొ
కంఠమాధురికినై, కలుషించుగండు గోయిలగుంపులకు నెంత, గలఁగిరొక్కొ
చికిలి జూపులకునై, చేరి బారులుదీరు తేఁటిమూకల కెంత, తెఱలి రొక్కొ
మేనిలో వలపు న,గ్గిలిగమ్మఁ గొనవచ్చు మదలగాలికి నెంత, బెదరిరొక్కొ

గీ. మత్కృతంబైనయీజాలి, మమతసోలి ముప్పిరిగఁ జుట్టినవిరాళి, ముదముదూలి
కనికరము మాలి మరుఁడపై, గొనిశరాళిఁ జెనకపసిబాలికలు పూల, సెజ్జఁ గ్రాలి.

మ. రమణీ! నిన్నిటు బంపు వేళ లలనా, రత్నంబు లేమేమిలోఁ
దమివళ్లొత్తఁగ నాడి రోకలుగు సిద్ధంబౌత యుందెల్పు మ
క్కమలాక్షీ హృదయేంగి తిజ్ఞ నుగుణా, కల్పంబ వీనూత్న సం
భ్రమసంకోచమిఁ కేలఁ శ్వాసగత ప్రాణుండ నింకేటికిన్. ౧౭౦

గీ. సచ్ఛ్రుతి వహేతు కరుణాల, వాలవేల నానసూనంగఁ దెల్పుమా, నానసూన
వచనరచనలమాయూర, వాహునొద్ద నంజలిఘటించి యిట్లంటి, నమ్మలార.

—* అమృతవల్లీ సందేశము. *—

చ. సరసశిఖామణీ! జనక, సన్నిధి నింగని నాదుడెంగమ్మ
విరిభవ దంష్ట్రిఁ జేర్చితిన, నింద్యదయామ యద్భక్త్వరంపరా
ఘురములనోల లార్చికర, సారసమున్మను రోజమండలాం
తరమున నుండి నాకభయ, దానమొసంగుఁడు వేయునేటికిన్, ౧౭౧

చ. స్మరశతరూప! నీచరణ, సారసయుగ్మము నాశ్రయించితిన్
పరమశివ ప్రకాశమున, నా తెలివితేనియ సోనవానలన్
బరిణత చుంబనంబులను, మాత్రముఁ దీర్ఘముచుం బ్రసాదమున్
గరుణ నొసంగి సద్గురుని, కైవడిఁ బాపము లార్పఁగాఁ దగున్. ౧౬౫
చ. పరమదయాంతరంగ! నిను, బాయని మేషము కల్పకోటియై
పరఁగెడు నవ్విలోకనము, పారకృపారస భావ్యమయ్యెనే
కరణిని నాత్మవశ్యలగు, కాంతల కాయలి గాగనాత్మలో
భరముదలంగఁ జేయుమద, పాయము పాయుము భోజ్యమై తగన్. ౧౬౬
క. ఈపలుకు లమృతవల్లీ, పాపతిలము లాంబికేయ! పరికించు మనః
కోపదములో సంకల్పజ, తాపదములో తపశింబలిని, దానమునీకున్, ౧౬౭

—* సౌందర్యవల్లీ సందేశము *—

క. సౌందర్యవల్లి చేసిన, సందేశము విన్నవింతు, సరససుధా ని
ష్యందద యారసలహరీ, తుందిలముగు మాన, సంబుతో, వినుమనఘా. ౧౬౮
ఉ. నీచెలువంబు గాంచి రజ, నీచరభీకర భానుమండలీ
గోచరితాంత రంగనయి, ఘూర్ణిలు ఘోరవియోగజ జ్వర
వ్యాచకి తాయతిందలిచు, వంగురితందర నెంద తొందరే
నీచెలు లాగిపట్ల భరియించితిఁ బాచితి బోటి నేఁటికిన్. ౧౬౯
శా. ఏకద్విత్రి దినావధిన్ శతసహ, స్రేందీవరస్నిగ్ధసా
లోకత్వోద్వద నేందుమండలసమా, లోకంబు గాదేనియా
లోకాలోక జగత్ప్రచండ బిరుదా, ఖల్ మోహియు నేతెంచనీ
భీకృన్మంద మరుద్వార్షులకునా, వేదింతు మద్దేహమున్. ౧౭౦
శా. భక్తత్రాణధురీణ! నీకుఁగరుణా, పారీణతల్ నైజముల్
భక్తిన్ రక్తిని సక్తినిన్ జరణసేవా, వాంఛనట్లుంటినీ
ముక్తాహారము వోలె నీయురమునన్, మోదింపఁగా జేసిచో
ముక్తాహారమునై భజింతుఘనన్, ర్యుక్తాంబ రాఘ్యాత్మమున్. ౧౭౧
క. ఆతెలివలు వలికిననుకు లీ తెలుఁగులు, నేనువచ్చు నెడ నెడలీద
త్యాలతమై యష్టమదశఁ జేతోగతి నరసికరుణ, జేర్పఁగవలయున్. ౧౭౨

మ. తలిరుంబోఁడుల పారతంత్ర్యములతో, భానుష్కృదోశ్శక్తిఁగ
ల్గలరాచండకర ప్రతాపముఖుఁడై, పాంథాళి పాలింటికిన్
బ్రళయంబోయను మందమారుతముసం, భావింప నుత్సాహసం
దలినాఁడోఁ చెంద్వ దేకజీవనలుచుూ, డఁజేడె లూహింపఁగన్. ౧౫౩

ఉ. మాటలు వేయుసేల బహు, మానముతో విరిబోఁడులన్నిరా
ఘాటకృపాంత రంగగుణ, ఘట్టితదివ్యభవద్విలాపసం
ఘాటసుధాంబురాశినవ, గాహ మొనర్పఁగఁ జేసి యేలుకో
మ్మాటవికాబ్జ దీధితుల, యందమునొందఁగ జేయకేశ్వరా. ౧౫౪

క. అనిపలికిగమనసూచన జనితోత్సాహమునఁ గొలువు, సందడిమొక్కిం
తను వెజ్జఁగి కనఁగఁజేసిన మనమున మద్దైన్యరసము, మానఁ జేయున్.

చ. తలఁచిమనో జతాపశిఖ, దాఁగులు వాగు మనంబుఁ దాల్మియున్
జలువనొకింత మ్రాన్పఁ బలి, ఝుమ్మునఁ దుమ్మెద లాడుతమ్మిపూ
దలగడ నూతఁ జేసుకొని, తల్పము పైఁ బవళించుచుండిచే
క్కులఁజెయి పెట్టిపల్కెరస, ఘూర్ణితదృక్కవు లుల్లసిల్లఁగన్. ౧౫౬

గీ. తమ్ముగనుటమమ్ము, మమ్ముగాంచుటదమ్ము గుందకుంతములను, గ్రుమ్మిమనఁదు
వలపుఁ కేటునుబులు, వలపైచి బేడస కొదములట్లుకలయు, వదిమిగదిమె. ౧౫౭

గీ. పరులబుద్ధులకన్యగో, చరతలేమిఁ దమవలపుగొండయంతగాఁ, దలఁచుబోత
కానిపరులనుఁదమయట్ల, కాగవలదె, "యాత్మవత్సర్వభూతాని" యనఁగవినవే.

సీ. అంబుజాక్షునికొల్వు, టంతిపురంపుఁగోఁగనుసన్నఁగా దమ్ము, గాంచుమొదలు
పవలు రేలునునల్వు, పవలు రేలునువోలె దనుకమ్మునన్నుద్రోయఁ, దరముగాక
దృఙ్మఖాత్మ జదశా, దీనమానసముతో నఖిలమ్మునరుచిగా, నాత్మఁ దలఁచి
ఎనయునేరుపులెవ్వి, యోనియుఁగానక విప్రలంభవ్యథా, విషశస్మృతి

గీ. బొరలుచున్నట్టినన్నుఁ దేల్ప, బోటినేటి కరుఁగుదెంచితివింత మే, లయ్యెనమ్మ
ఇంతకునుమేలువార్తరా, దేనిమనసి పథ్యకోటకిఁ దాలుదాల్త, వాఁడుఁగానే.

క. కేకారవగర్జాధ్వని భీకరబర్హాభ్రనికర, పృథులంబైన
ఝాకాలము బలెనెక్కఁడు కేకింగని బెగడిచూడఁ, గినియునునెపుడున్. ౧౬౦

క. రాకాహిమకర కరనిక రాకారము కాంతిమయ్యె, నళిఝంకారాం
గీకారము తేజమ్యెను సాకారంబునవిరాళి, యలముటకతనన్. ౧౬౧

ఉ. కన్నులవింటివానివిరి, కైదువుపెట్టుల బెట్టిడంబునన్
గన్నులకొల్కి మేనివ్రేశము, గాక నొకానొకసారమైన వే
గన్నులవాసికైనను ము, ఖాముఖియానను ప్రసక్తిము
క్కన్నుల వేల్పునైన నగనం, గాంజనగా దలపోయ కేమయున్. ౧౯౨

గీ. అంతమైనయంతకంతమై, యంతరంబుకింతయును లేక సంతతాక్రాంతమగుచు
నంతకంతకు వెగ్గలంబైన, కంతుచింతదాంతరమైనవా, బాంతనమె. ౧౯౩

గీ. కానగానననగచాడ్కి, కావికాస భాసమానాభిలాషినై, భావగర్భి
తాంతరంబెవ్వరికినివో, నసహమాన వేదనాబాంచనమును, ద్వేలనువ్యో.

ఉ. చెప్పెడిదేమి ప్రాణములు, జీవము నెమ్మన మేకిపూచున
య్యొప్పులకుప్పలం దెవసి, యుండుటగాని మఱొండు లేదునీ
విప్పుడు వాయి పుష్పశర, వృష్టులమున్నగ నీకకన్నెలన్
గప్పుము వేగ మత్కుశల, గర్భభవద్వచనాతపత్రమున్. ౧౯౫

చ. స్మరకరవాల జాలములు, చందమునాదను వెల్లదృక్పరం
పరలం బరిక్షతబయిన, ప్రమాన్పడెనుస్తనము జకీమిళ
ద్వరపరి రంభణ జన్మృత, వల్లిరో! జీవనదంబు పోల్కి బం
ధురతకమర్మపర్షముల, దోగసేయక నిల్వనేర్తునే. ౧౯౬

మ. తమిత్రోనీమధు రాధరాదరసుధా, ధారాసమాస్వాదసం
భ్రమవృత్తిన్నినుసింపు, కౌగిళులంజే, ర్పంగల్గు భాగ్యంబునం
యమివాగ్రంథ నిబాధన గ్రథితమా, నయ్యేతి జీవంతమున్
స్వమతస్థాపక యుక్తి నమ్మియుసుమీ, సౌందర్య వల్లీసతీ. ౧౯౭

క. అనిమనవిరి బోణులలో, వనుమసమనసిచ్చిపలికె, ననిపలికి సఖీ
వనజాక్షీతమ్మిదండలు, వనితలకంఠములయందు, వైచి మృదూక్తిన్. ౧౯౮

క. తమకంబికుప్పరి మెడనొక, సమషేతమక వ్రాతవల్లి, స్వాయత్తమనః
ప్రమదప్రమునం దమదనపలీ, యమకున్ సౌందర్యవల్లి, కనిమది దోచెన్.

వ. అనికలకంఠి తనపోయివచ్చిన వృత్తాంతంబు సవిస్తరముగాఁ దెలిపిన నెల్ల వారలు సంతసిల్లి యుల్లంబున నప్పల్లవాధరన్ మెచ్చి ప్రశంసించిరి. అప్పుడక్కన్నియ లిద్దఱు ససంభ్రమాలింగన సరసపరిష్కార చతురవచోరచనాదులు ప్రేమాలంబనం బొనర్చి పల్లవభుజం డాత్మ నవిండనుటకు సంతసించి యత్త

న్మినాడలు కన్నులనద్దుచును రమ్ములందాల్చుచు విచ్చలవిడిం బెచ్చు పెరిగిన
మోహాంబు ముమ్మరమ్మున మునింగి. ౨౦౦

ఉ. దండలు కేల నందుకొని, తావులు గ్రమ్మఁగ దండనాథు కే
లండలుగాంచఁ గాఁగలఫ, లంబికతోఁడనె గ్గెనంచున
య్యండజ రాజయానలుకు, చాగ్రములందిడి కన్నుదమ్ములొం
డొండనుటిచ్చి కంఠముల, నుంచితదీక్షణ బద్ధతృష్ణలై. ౨౦౧

ఉ. తమ్ములజాషఁ డాచుఁగను, దమ్ములనొత్తుచు గందు తేఁటిమో
త్తమ్ములు ఝమ్ము ఝుమ్మనని, తావులుగ్రమ్మఁగ, మేల్కడాని యుం
దమ్ములు పాణినాథుభుజ, దాడములేయని యాపరాని మో
దమ్ములఁ దత్కరగ్రహణ, ధన్యలమైతి మటంచునుబ్బుచుక్. ౨౦౨

ఆ. వలపుగలిగి మంచి, వారిలోసవసించి మిత్రసంపదలకు, మిగులనలరి
అమృతమూర్తి నొంది, యాత్మేశు నొద్దఁ జేరైనవారు విహారమటంచు నెంచి

క. రాజీవమ్ముల సరిదగు, రాజీవమ్ములను సిల్ప, రతిపతి శరనో
రాజీవమ్ములఁ దడబడు, రాజీవమ్ముల విధంబు, రాయిడిపడఁగన్. ౨౦౪

ఉ. తల్లికి నునిక్కపట్టులయి, తండ్రికి గన్గన సొంపుఁ గూర్చరం
జిల్లుమనన్న లిర్వురకుఁ, జిత్రసుఖాసన సర్వమర్దనా
త్యుల్లసనమ్ము గూర్చిన ప్రరోపకృతుల్ విభుఁగూర్చు వారలై
యొల్లమి మమ్ముఁ దేర్చితిరే, మోహనమాలికలార! చూడఁగన్. ౨౦౫

మ. అని సౌగంధిక మాలికల్గని తదు, ద్యచ్చేతనా చేతన
త్వని రూఢస్థితిఁ దక్కయష్టమ, దశా, వ్యాప్తిన్ మనోభీష్టసా
ధనవాంఛారతి నుత్సుకత్వ పదవీ, తామ్యద్ధృదంభోజలై
వని తారతమ్యము లప్పటప్పటికి దీ, ప్యన్మన్మథోద్దీపతన్. ౨౦౬

ఆ. వేగలేక మోహ, వేగపీడిత హృదా వేగల మ్రియానను, రాగజలధి
నాగలేకస్మరశ, రంగత జ్వాలనార్చి వేగవేగ నంత, వేసుజొచ్చె. ౨౦౭

—* ఉషఃకాలము *—

చ. వలపుగ బుల్కొనన్ బొరలు, వాసనలన్, బయికొన్నమై యలం
తలతల ముక్కలై యలము, దర్పక కృద్దశ మీదశావ శా

కులతలఁ జెందసీకలత, కూనలఁగావగుసాంద్రు రాగమొ
క్కలమగు తద్ధ్వజధ్వనుల, కైవడి వేఁకువ కోళ్లుకూయఁగన్. ౨౦౮

మ. సమయారాధ్యుఁడు పుష్కరాభ్రతటినీ, సుస్నాతుఁడై ప్రాక్ప్రభా
విమలాచ్ఛాదన మూల్దరించి కుముద, ప్రేంఖద్రజఃపాళిభ
స్మము భృంగాక్ష సరుల్వహించి శివపూజం జేయఁ బూర్వాద్రిహ
స్తమునన్ స్ఫాటికలింగరీతిఁ దగెనం, తన్ వేగు జుక్కయ్యెడన్. ౨౦౯

మ. రజనీకాంతతమోగ్రహార్త తజకో, రధ్యానముల్ సేయుచున్
బ్రజలంభీతిల సేయఁగా హిమమహో, న్మత్తజ్ఞఁ డాత్మప్రభా
వ్రజభూతిన్ బలియిచ్చి పశ్చిమసము, ద్రస్నాతగాఁ జేయసం
ఘ్రిజలం బార్చుచుఁ దోడ్కపోయె ననఁగా, రేజాతె రేరాజనన్. ౨౧౦

సీ. విటవిటీజనరహో, రటనపర్యుషితాంగ రాగఘుం ఘుమసమా, భోగములను
సద్యోదళత్కంజ, జఠరరోలంబస మ్మర్దసౌరభరజో, మర్దనముల
విరహిణీసంతాప, కరఖరజ్వరసము చ్ఛ్వసన సోష్ణసుగంధ, చాలనముల
చక్రవాకీమిథ, స్సంజల్పనావక్ర చక్రపక్షోత్క్షేప, సంభ్రమముల

గీ. పాంథగూఢోద్భధకిమ్ములాంచు, బహువిహంగపక్షవిక్షేప నిష్ఠ్యూత, పల్లవాగ్ర
తుహినపరిరంభ సంరంభ, ధూర్వహములు గంధవహములు జగమెల్ల, గల
యనలమే. ౨౧౧

మ. అమలాహర్ముఖ యోగతారకరహ, స్యాభ్యాసియై చక్రచం
క్రమనాడీకల నాభియోగములఁజొ, క్కంగానధోవక్త్రతా
కమలంబుల్ దలలెత్తి విచ్చెనదియూఁ, గాదేనిసర్వార్ణనం
క్రమమున్ హాస సుఖోపలబ్ధియుర, సోత్కట్యంబు నాటిల్లునే. ౨౧౨

చ. పగలుసమాగమం బధిక, పాతకమందురు పెద్దలెల్లనీ
మగనిస్వభావ మట్టిదది, మానఁడుసీయని కన్నుమూసెనా
దొంగముకుళించె నౌనదిప్ర, దోషసమాగమ మన్నబంటునీ
మగడవు గాదొయుంచుననగు, మాడ్కి నిదావికసించెఁ దమ్మియున్. ౨౧౩

గీ. దివికిఁ దేజంబుతమరయిన, భువికిమేము రాజనందన గృహరాజ, రంజనముల
లరమెకావునననోన్యస్య, దైన్యమెట్లు తప్పుచనుమహాద్రినుడుదీప, తతులుమాసే.

సీ. కలకంఠకలకంఠ కాకలీకాహళా రవహాళాహాళికలు, త్సవము నెఱప
సితగరుచ్ఛ్రేంకార, తతభేరి కాధ్వనుల్ భృంగగానములతో, బెరసి మెరయ
శుకముఖద్విజకోటి, శూక్తికోశవాల మవిరతోత్సవముగా, నందగింప
మాలతీమల్లికా, మహితవల్లీవధూ కుసుమోత్కరము సేస, కొమరుఁజెల్వ
గీ. చక్రవాక కరగ్రహో, త్సాహవేళ నెదురుకోలకుఁ జనుదెంచు, నెడనమూల్య
నవదుకూలోల్లభము లెత్తి, నారవంగదిశలు దెలివొందఁ దూరుపు, తెల్లవఱ్ఱె.
చ. కువలయమాక్రమించియరి, కోటులనెల్ల దృణీకరించి కా
లవశతఁ దొంటిరాజు లెడ, లంగినినుండొకఁ డేలవచ్చుచో
నవతరహాట కధ్వజము, పాటిరసా బ్రధమాంశువొప్పను
త్సవమణి తోరణంబులన, సాగెని తూరుపు టెఱ్ఱచాలికల్. తి.ఆ.

—* ప్రాతఃకాలము. *—

సీ. ప్రబలీకృద్ధ్వాంత, పంక్తికంఠాన్వయో న్మూలనశ్రీరామ, మూర్తియనగ
దినరాత్రవిధవిధూ, ద్దీప్తలింగాకృతి జ్వాలమాలాకృతి, స్తంభమనఁగ
భువనత్రయీయజ్ఞ, పూర్ణాహుతీకృత ఙమమాత్ర జపకుండా, చార్యుడనఁగ
విబుధలోకధురీణ, విస్ఫురత్సైధాగ్ర ఘటితదీప్యద్రత్న, కలశమనఁగ
గీ. హరిహరిత్కామినీకుచా, తరచిరత్న రత్నరుచకప్రభావ్యాప్తి, రహిఁవహించి
మించుతొలిమించు గములరా, ణించునించు చండకరుఁడెక్కెఁ దూరపు, కొండకొనల

సీ. జేజేలరారాణి, చికిలికెంపులదండ గాలినెచ్చెలికల్కి, కేలుదమ్మి
జమునియిల్లాలిదా, సనపుఁబువ్వులగుత్తి తొలివేల్పు చెలిఁబసచెం, దొవలబంతి
మున్నీటిగాబోటి, మొనగోటిగోరింట పమ్మైరనవరాల, బరిణెలక్క
జక్కులరేకొమ్మ, సందిటిబంతులు ముక్కంటి ప్రోయాలి, మోవితేనె
గీ. గానిజిగురెండగాదనఁ, గాజగమ్ము దరుణకిరణారుణారుణ, సరణిఁదనరి
హరిదఖేశపురీసర, ప్రాంగణములు గలయ బాలాతపచ్ఛాయ, లలమె దెసల.
ఉ॥ అప్పుడు జాగరారుణక, టాక్షములాతుల మీఁదఁ జెందొవల్
గప్పఁగవప్ప డంతుకలు, గంతునిశాత విపాఠఝాటముల్
దుప్పలుడుల్చు వాఁడురవి, తొయ్యలులీతనిఁ జూడజాలరో
యుప్పరమెత్తె రమ్మసను, యోచితమాతల తాళపత్రముల్. శ్రీగ

క. తలవాకిలిఁ దియ్యకుఁడీ, తలసోరణ గండ్లవెంటఁ, దళుకుల ఝళుకుల్
తులకించెను కనిపెట్టుఁడు, తలకెదర రవివేణులెట్లు, తాళోదరమ్మా. ౨౨౧
ఉ. మారునికోనలో ననఁదు, మరుదౌవడిగ్గియ చొంతఁగాల్యమాల్
గామినులాచరించెదరు, గాతమటంచన నెట్టకేలకుఁ
భామినులల్ల నల్లవిరి, పాన్పులడిగ్గిల తాళపత్రముల్
గోమలులూనిఁ గంబిడఁగఁ, గొందలముల్ సవరించి మెల్లనన్. ౨౨౨
క. ఆరామమధ్య దీర్ఘిక, నారాములు గాల్యకృత్య, మాన్పుచుఁగాని
శ్రీరామాహృదయేశకృ, పారామతవలనుశ్రేము, మందెదమునుచున్. ౨౨౩
క. కల్పములై నిమిషములా, కల్పములై నవమృగాల, కాండములతిసం
కల్పములై దినములుదృణ, కల్పములై జీవనములు, గడునా జొచ్చెన్,
క. అనియీకథ వినిపించిన, వినిపానులు గుహునిమీఁది, వృత్తాంతంబున్
వినవలతు మానతీవే, యనియడిగిన సూతుఁడిట్టు, లనియె మునులకున్.

——* ఆశ్వాసాంతము. *——

శా. బాహాసాధ సుఖౌఘలంభ సుభగం, భావైక విస్రంభ హా
రాహీరాడహి భూధరాష్ట కలభ, ప్రస్తావ నేచ్ఛాపము
త్సాహక్షోణి తలాధిరాజ్య లసనా, సంరంభ గంభీస
న్నాహోపాహస విక్రమార్క జయసం, ధాకాళి దానానుజా. ౨౨౪
క. ధాటీరా హుత్త్వరట, ఘోటీరింఖాగ్ర దళద, కుంఠితకంఠజ
శ్మాటీపరి పాటీకల, నాటీకిత పుష్కరాంబ, రాఖ్యశ్లాఘా. ౨౨౫
తరళ. రాజరాజ విభవ ఖచర, రాజతేజ ముఖజిత్సాం
భోజభోజ చతురగుణస, మాజమాజ సుందరా
రాజరాజ దతులకీర్తి, భ్రాజభూజ నాప్తగో
రాజరాజ మానధర్మ, రామచంద్ర నందనా. ౨౨౬

గద్యం.

ఇతి శ్రీమదుభయ భాషారసజ్ఞ ...జ్ఞాగ్ర వృశ్చనాట కాలంకార
గ్రన్థాన్ధ్రప్రబన్ధ బన్ధుర కవితానిబన్ధన శ్రీమద్వేము నారాధ్య
వంశపయః పారావార రాకా సుధాకర (ములుగు) శ్రీ
పాపయారాధ్య విరచితంబగు సరసహృదయానంద
రంజనంబగు మహాప్రబన్ధంబు నందు
తృతీయాశ్వాసము.

సరసహృదయానురంజనము.

చతుర్థాశ్వాసము.

రాజరాజ వైభవ !

రారా జద్వైరి మౌళి, రాజన్య యశ

స్సారసమద గజనిహత

కూర్మిరా ! సుగుణాభి రామ ! కుశలవ రామా ! ౧

తే. గీ. అవధరింపుము విరిబోణు, లమృతవల్లి దేవవల్లులమవిలోనఁ, దెలిపియాని
వలపు బుగులును బొగలుట, దెలసితల్లి యనుఁగు సకినంపి తోడితె, మ్మనుచుఁ బలికె. ౨

—* గౌరీ పూజ. *—

ఉ. అవ్విరిబోఁడి వోయికమ, లాత్ములఁగన్గొని ప్రేమఁదెల్పి యో
జన్వనలార! మీజనని, సాగరనందని తండ్రిసన్నిధిన్
వచ్చ్వులనున్న నన్నుఁగను, దమ్ములసైగలఁ బిల్చిదండయ
క్కవ్వపుఁగొండ దాఁటివినఁ, గాఁజనఁగావలె నన్నవచ్చితిన్. ౩

శా. గౌరీపూజను వేళయయ్యెఁ డడయం, గారాదు మీతోడిక
న్యారత్నంబులు గూడికుంకుమహరి, ద్రామంత్ర శాస్త్రాజ్ఞలై
మీరాకగ్గని పెట్టియుండిరిఁక నే, మ్మీబూజ నల్సల్పఁగా
రారమ్మాయని తోడితెమ్మనియెగా, రానన్ప దుండింటికిన్. ౪

క. రారమ్మా జాగేటికి, లేరమ్మా తల్లిమిమ్ము, లీలావతులా
రా!రమ్మని నన్నంపె విచారిమ్మింక యేలకోర్కె, సఫలంబాయెన్, ౫

మ. అనిసన్ మేనులు జెమ్మరింప జలజా, స్యల్గూర్మి రట్టయ్యెసం
చనిసా పత్రపలై పెనఁగుసడన, యూర్నలల్ వెలుఁగొందియో

యనుమానమ్ముల నేమికొండ పాడనై, యభ్రింక షంబైనమా
ఘనవాంఛాస్థితి ముజ్జగంబెఱుఁగుశం, కాతంక మింకేటికిన్. ౬

చ. అదియునుగాక మీరుహృద, యాంతరహాస్యర హాస్యగోపనా
స్పదచతు రత్వసంపదఁ, బ్రశస్తికినెక్కిన వారలాటమె
ల్లిదమొకొ బేరజంపుసట, లేనిది తెల్లము చాలుఁచాలుపో
పదపదరమ్మ సిగ్గుపడ, భావ్యమె భవ్యమె తల్లిపట్టులన్. ౭

తే. గీ. తానుచిర్యాభత లైవిరు, ల్దాల్చినేఁడు కలిమియిల్లాలురతనఁపు, గద్దెమీదఁ
గూరుచున్నది తిన్నెపై, గాఁనిలిపి పూజకెడలేదు లేరమ్మ, పోలతులార. ౮

మ. జగదీశుండగు శౌరిభాగవతపుం, జంబుల్ దనుం గొల్వనిం
పుగ వేడంతి పురంబులోపలరమా, పూర్ణేందు బింబాస్యతో
భగవత్పూర్చన మాచరించి భుజియిం, పంగాచియుండెన్ సహిం
పఁగరాదిచ్చట జాగులేవ గదర, మ్మాయింటికిన్ బోవఁగన్. ౯

తే. గీ. తల్లిగండ్రిలుమీకునై, తల్లులార! యెమరెమరుజూచుచున్నారి, దేమిజాగు
పోవుదమురమ్మంటంచును, బుజ్జగించి, కరములాలించి బోటియు, ల్కమ్మకొనుచు.

క. నైదండ లొండొరులతోఁ, గైదండలు గీలుకొల్పి, కదలుటవలరా
వేదండము లొండొరుశుం, డాదండము లలమికదలు, టయగాఁ దోచెన్.

సీ. ప్రతిపదోపన్యాస, భావసంకోచంబు, నడలలో నడుములలో నాటుకొనఁగ
ఇష్టసందర్శనో, త్కంఠితమందాత్మంబు, తలఁపులో వలపులోఁ దారసిలఁగ
ప్రకటానురాగవి, భ్రమణలీలాదృష్టి, చెలువుపైఁ జెలువుపైఁ, జెంగలింప
నధికానుకంపాను, యాయితల్ పూబోండ్లు, చెలిమితో బలిమితో జగురుగొనఁగ

తే. గీ. విరహగహనావ గాహనో, ద్విగ్నహృదయ లగుచు నగుచుఁ జెలుల్ రాగ, నలుకు కులుకు
బెళుకు దులకించు నాయొమెలు పెం, పిసలు గూయ నతి వలవ్వేళ నఘుడెంచి, రంతి పురికి ౧౨

చ. రతినఁపుఁ బావలంతజవ, రాండ్రిడనంఘ్రిలఁ దాల్చి వల్పెముల్
వితతకటీతటంబులబ, లించిమణీమయ నూత్నపీఠులం
దతివలు గూరుచుండశిర, సంటిరిబోండ్లు సుగంధతైలపి
ష్టశ్రుతఘన సారచందనప, టీరపరాగ పరాగచర్చలన్. ౧౩

సీ. కళుకుమేనిమి బిండియలఁదెచ్చి పన్నీట, జలకమార్చెననుంగు సకియ యొర్తు
జిలుఁగు బావిరాంచుపం చలమేని డడి యార్చి, కురులు క్రొమ్ముడి గొల్చెగొమ్మ యొర్తు
గళితంపు వలిపెంబు వెలిపట్టు పుట్టముల్, గట్టించె నెరజాణ కల్కి యొర్తు
యపరంజిసీటుజవ్వా, లలము బిక్కటంపుఁగం, చలను గీల్కొలిపెఁ బైదలి యొకర్తు
తే. గీ. శోభఘుమఘుమ వలపునె, క్కొనిన ధూపధూమములు గూర్చె ముసుగిడి, భామ యొర్తు
కుంకుమము దీర్చి తిలకము, ల్గుదురు పఱచి కన్నెలలంకరించిరి, కాంతలిట్లు

ఉ. అందెలుఁ గంకణంబులును, హారములున్ శశిపూలు రాగిడీల్
సందిటి దండలుంగ్రములు, జత్తులు నత్తులు ముక్కు ముంగరల్
గెందొవకు సంతసపుఁ, గీల్జడలున్ మగరాల కమ్మలుం
జందము లందముల్ దొలఁగ, జక్కరబోండ్ల నలంకరించిరన్. ౧౫

కం. మెలుగులు మలఁచిన తెఱఁగున గిరికొనుతళతళల హొయలు, గీల్కొను చెలువుం
చిరునలఁతియు లోఁజేవం గరకరి యిసుమంత లేక, కన్నెలమిన్నల్. ౧౬

సీ. సముదితస్మిత పూర్ణ, సామరస్యములచే, వదన పాండిమముల, వ్వాలనడంచి
పలుమారు బాలెపెత్తు, వలఁపుఁ జెమ్మటసోన, పాదసంచారదం, భమునఁగప్పి
మాటిమాటికి గ్రమ్మును మతలోని పరాకు, సకులయాగమనవాం, ఛలన గ్రమ్మి
జాగరారుణనేత్ర, చకచకల్ స్వాశ్రితా, త్యనురాగ కైతవో, ద్ధతుల మాటి
తే. గీ. నద్ధ పంచాయు ధోద్దీప నమునఁ బాడము భావములు దత్తదనుభూప; భావనమున
మాటుపరచుచు నంతంత, మమత బెనఁగు జనకు పంచాయుధునిఁ జేరఁ, జనిరి చెలులు. ౧౭

చం. ఎదురుగ నేగి సందిళుల, నెత్తి శిరమ్ములు మూరుకొంచుఁ బే
రెదఁ గదియించి శౌరియుమ, నేలినతల్లులు వీరటంచు సం
ముదమొదలిర్పఁ గల్మి చెలి, ముందిట డించినఁ జేరఁబిల్చియు
మ్మదవతియూనుపీఠముల, మన్ననసేయుచుఁ గారవింపఁగన్. ౧౮

తే. గీ. తమమనమ్ముననఁ బొరలును, ద్దానువిరహ వేదనాభరమిందిరా, విష్ణువులకు
దెలియమిగ నెంచిహర్షించి, రెలమి చెలులు వారిసార్వజ్ఞ మెఱుగంగ నేర రైరి ౧౯

తే. గీ. చిఱుతరత సంవుగద్దియల్, చేడెలిడఁగఁ దల్లికిరుపార్శ్వములనిచ్చి, తత్పరతను
బుహరుని రాణి సంకల్ప, పూర్వకముగఁ బూజఁ జేసిరి యపరంజి, పూలఁ
జెలులు. ౨౦

సీ. ధ్యాన మానందకం, దస్ఫురజ్యోతికి, నావాహనముగు హే, నంతమణికి
సింహాస సమ్మునా, తీ స్వరూపిణికిని నర్ఘ్యపాద్యములు బ్ర, హ్మాదిజనని
కభిషేకమఖిలాబ్జ, జాండవిగ్రహకును, గంధపుష్పాక్షతల్, గనకభూణికి
ధూపదీపములు సింజధుర వైరివాహకుర సరసాన్నములునా, బ్రహ్మాండధాత్రి

తే. గీ. కనుమ సద్భక్తిఁ బూజించి, వినుతిజేసి యవతల తాంబూల నీరాజ, నా
దులొసఁగి
సప్రదక్షిణముగ మ్రొక్కి, జననితోడనక్షతలుదాల్చి శౌదల, లంతఁజెలులు. ౨౧

తే. గీ. పూర్ణభోగోపలబ్ధిన, పూర్వముదముఁగాంచికరుణించెనాబ్రసా, దించెగౌరి
యంతలో దివ్య పటహదు, ర్దాంతరవము గప్పుకొనె నప్పరపు గడల్, గ్ర
మ్మికొనుచు ౨౨

సీ. నిఖిలాత్మ భావనా, నిర్నిద్రసర్నిమే, షాభ్యాసు లైవబ్రహ్మర్షినరులు
వ్యంజనా సూచిత, స్వస్వరూప బ్రహ్మ, శోధనా మృతరస, శ్రుతిచయంబు
జడచిద్వి వేదనా, సిద్ధాంత సులాస్య, చతురాప్స రొంగనా, శతశతములు
బ్రహ్మాది సంపిద్వి, రక్త చింతా శ్రాంత, పరిణతప్రప మధసిం, ధుర గణంబు

తే. గీ. లలమదారాపథంబెల్ల, ననుపమానదివ్యశోభామ చర్చికల్ దీటుకొనఁగ
బహుసహస్రాభ్ర మణికాంతి, బర్వె నవఁగఁ బ్రదమ చిజ్జ్యోతి సాకార, భరిత
మయ్యె ౨౩

చం. ఉపనిష దుగనా జనము, లూడిగముల్ పచరింప దుంపసి
గఁపుఁ బలుకత్తలాని పయి, కారణ పల్యయ నంబమచ్చి యీఁ
గపులుల సృష్టి చెక్కడఁపు గండువలీసుఖ లీన మూనిచా
కకుపుధు ముకుఁజొకాటఁపుని, గారమలీను చెలంగు లీలలన్. ౨౪

శా. స్వాత్మజ్యోతివెలుంగఁ దా నెడలిస్వ, స్వానంద వాగాసిలో
స్వాత్మే శుంభాడఁగాంచి శ్రీనగరిత, త్స్వాంక స్థితింగాంచిన
ర్వాత్మాఖండనిజ స్వరూపము త్రిఖండాయత్త మాగారివి
శ్వాత్మా సోదరుశౌరిఁ గాంచుటనునై, యచ్చోటికే తేరఁగన్. ౨౫

మ. అఖిలాండేశ్వరి నాగలోకవినికరం, బాత్ముండు బ్రహ్మాత్మభూ
ముఖపుత్త్రావళితో మరుద్గణముతో, నవ్యక్తర్షి సంఘంబుతో
నిఖిలస్త్రీపరివారముల్గొలువఁగా, నిర్ణిద్ర గంభీరతా
ముఖవస్ప్రక్రియ దివ్యదుందుభితతుల్, మ్రోయంగ సముత్సాహియై. ౨౬

ఉ. అండజ వాహనంబునవ్వ, దంతర దంతుర మోదవారియొం
డొండఁదరంగముల్దుముక, నుజ్జ్వలదివ్య చమూసహస్రము
ద్దండతఁ జుట్టుముంగొలువఁ, దామరిసాక్షుఁడు శంభురాణికిం
గొండలు నాభుజంబులవి, కుంతతఁదొంగ వికుంఠ వీధులన్. ౨౭

గీ. ఎదురుగా నేగుటయునిండి, శేషరాక కలరిశాకాశ శిజ్యోత్స్న ననుకరించు
మన్దహాసంబు నెమ్మోము, నన్దగింప నిన్దుధరురాణి నిరుపమా, నన్దమొందె.

సీ. భస్మత్రిపుండ్రాంక, ఫాలభాగములతో సరిలేనిరుద్రాక్ష, సరులతోడఁ
బంచాక్షరీమంత్ర, పారాయణములతో శివనామచింతనో, త్సవముతోడ
శివశక్తిసామర, స్యవివేకకలనతో శైవసిద్ధాంతని, శ్చయముతోడ
లింగాంగ సంబాధ, లీలావిభూతితో నిశ్చలధ్యానని, ర్ణీతితోడ

గీ శంభుసారూప్యధారులై, సంచరించు ప్రమథులతివేలసంఖ్యులై, భవునిరాణిఁ
గలసి యెదురేగి వచ్చి వాకిళ్ళు, రాంగణము లెల్లఁ గ్రమ్మ కైలాస పురవరాంగ,
ణము లయ్యె. ౨౮

గీ. అట్టియేకాత్మ్యవస్తుద్వ, మైకమత్య మతితరానన్దకరమయ్యె, నఖిలమునకుఁ
బుష్పవర్షంబులురివెన, బ్బురముగాగ జయజయధ్వనులపుష్పాక, సమ్ముగ్రమ్మె.

ఉ. శౌరిదృగబ్జ మాలికలు, శాంకరి పైఁగలయంగఁ బన్వచో
శౌరిదృగుత్ప లంబులును, గంజదళాక్షునిఁ గప్పె నొండొరున్
గౌరవమింత యింతయనఁ గాంబనియేమొక తేజమిన్వరై
వారనివేద శాస్త్రముల, నంతముఖంబుల మ్రోయుచుండగదా. ౩౦

గీ. ఏమిచెప్పంగవచ్చును, హేమరాణి నలిననేత్రుని గాంచియు, నందబాష్ప
పూర్ణయగుటయునీహార, పూర్ణ చంద్రకోటిసంకాశమైమోము, కొమరుదనరె

ఆ. ఇల్లువెడికొండ, విల్లుబంగరుకొండ బట్టినట్టిశివుని, జెట్టబట్టి
నట్టియన్నపూర్ణ, యఖిలలోకేశ్వరి కన్నులింటిసిరులఁ, గాంచిపొంగె. ౩౩

ఉ. కన్నదియెన్నఁడో తొలుతఁ, గన్నదియెవ్వరొ మున్నెయింగరీ
యన్నయుఁ జెల్లెలుం బాడము, టాసిగఁ బ్రోది గణించుమక్కువన్

మున్నుఖగేంద్ర వాహమును, మ్రోలనె దివ్యమృగేంద్ర వాహముల్
జెన్నలరంగ వచ్చిరిలు, సేరఁగస్వస్వ చమూసమేతులై. ౩౪

చ. ఖగపతి ధోరణమ్ముడిగి, కాంచనచేలుఁడు చేయివీచిరల్
యుగపదు పస్థితిల్ నిలచె, యూధపయూధ సనాథయూథినీ
యుగళము దత్ప్రసన్నశర, శోత్కరముల్ జరిచారికాతతుల్
బాగడుచు వేల సంఖ్యలుగఁ, బాల్చిరిశ్రీభగవత్కృపాప్తిచే. ౩౫

క. పట్టిరి వెలిఁ గొడుగులుభువి జుట్టెయదుగడుగునుడుగు, జొంపము వెన్నుం
డిట్టలముగఁ జేయొసఁగఁగ, గట్టులవిలుకానిరాణి, కడుమోదమునన్. ౩౬

క. కంఠీరవంబుడిగియు త్కంఠన్ రతనంపుఁబాదు, కలుచెలులిడనై
కుంఠపుర భాగవతకల, కంఠులునివ్వాళు లిడఁగఁ, గదుణాగనుచున్. ౩౭

సీ. గంధర్వ కామినీ, గణము వీణలుమీటఁ గిన్నరాంగనలసం, గీతములయ
సురసతీచయముచా, మరముఖుల్లునవేయ విద్యాధరాంగ, ల్వినుతిసేయ
యమికామినులుహారి, ద్రాక్షుతంబులుసల్ల గరుడకాంతలుబరా, బరులుసేయ
సివ్యాప్సరలుసము, ద్దీప్తినాట్యముసల్ప యక్షభామినులుకో, లాటమాడఁ,

గీ. దల్లిసద్భక్తజనకల్ప, వల్లిత్రిపుర సుందరీదేవిగో, విందమందిరమున
నడుచుమనునల్లనల్లనఁ, గడచివచ్చియంతఃపురముఁ బ్రవేశించె, సతిముదమున.

సీ. పసపుకుంకుమనిండు, పళ్లెరంబులతోడఁ బక్వఫలపరం, పరలతోడ
ఘనసారసురభిచం, దనసుగంధములతో నతిభవ్యకరణు, భాక్షుతలతోడ
బహుళకల్పద్రుమ, ప్రసవమాలికలతో రమణీయధూపధూ, మములతోడ
బహుదీపసాహస్ర, భరితపాత్రలతోడ ననులామృతోపహా, రములతోడ

గీ. గలిమిజవరాలుసిరులిచ్చు, గరితతనకునాడుబిడ్డజగన్మాత, యెరుగుదెంచు
వార్తవిని యభిముఖి, యనుచు వచ్చెఁబుణ్య సతులువేవేలు గొల్వఁగ, సం
తసమున. ౩౯

క. అన్యోన్యపరీరంభణ మాన్యోన్యస్మితవిలోక, మన్యోన్యముదం
బన్యోన్య హాస్యచతురో పన్యాసంబుమరు రమను, బరఁగెనడపడిన్. ౪౦

ఉ. అంతట దంపతుల్ రమయు, నంబుజనాభుఁడు శంభురాణిన
భ్యంతర మందిరంబునక, పారములౌ నుపచారముల్ వధూ
సంతతు లాచరింపఁగని, చక్కఁగనేగి మహార్హ పీఠిపై
నెంతయు భక్తినిల్పిసద, భీష్టముచేకురఁ జట్టునిల్పుచున్. ౪౧

క. రతిభోగమలాస్త్రేడుభా రతితో గమలాసనుండు, రహిఁగ్రొక్కంగా
సతివేడ్కఁ దేవపల్లీ యుతమైతానమృతనల్లి, యునుమొక్కంగన్. ౪౨

ఉ. కన్నుల నాదరింపుచున, ఖండతదీవన లిచ్చుచుంగృప
న్మన్నన సేయుచున్ జనువు, మాటలఁదేల్చుచు వారివారిన
త్యున్నతి గారవించితన, కూరనెనిల్చిన ముద్దుకన్నెలం
జెన్నలరారఁ గౌగిళులు, జేరిచియంకము లందునిల్పుచున్. ౪౩

క. చెక్కులునొక్కుచుఁ గౌగిట, మక్కువనొత్తుచునుజాల, మాలిమిఁగొనుచే
జక్కెరబొమ్మల నెక్కువ, కక్కసపుంజనువుఁగొల్పి, కన్నులసగుచున్. ౪౪

శా. అన్నా! కన్నెలు మాకుమురునకునీ, దైయన్న నారయ్యనే
మున్నెన్నండును సిల్లియుఁగనిదియే, మున్వెన్న యల్లైనసం
పన్నంబయ్యెడు గాదెయింత కనఁబై, పైనంత భాగ్యంబుమా
కున్నె! యంచనుశౌరి పల్కువినుచున్, యోగాంత రవ్యాజతన్. ౪౫

గీ. మాట మఱపించి యౌచిత్య, మహిత వృత్తి నున్న యెడసామ యికులుసా, హానినాద
భాసురముగనుభోజనా, వసరమనుచు విన్నవించినఁబతికన్న, సన్నరమయు.

గీ. తానియోగింపఁజేటికల్, తదనుమతిని, మత్తియఁపుటారతులు దెచ్చి, ముందు నిలువ
నీశ్వరేశ్వరియభ్యంగ, మిచ్చగించి కదలెసభయెల్లసాచితీ, కలనమసలె. ౪౬

సీ. గంధతైలపుసునొక్క తేదేవితలయంటె చెలియోర్తుకలపంపు,నలుగువిడియె
గొజ్జంగి నీటితో, మజ్జనంబిడె నోర్తుతడపుచేఁ దడియార్చెఁ, దరుణి యోర్తు
గళితంపు వెలిపట్టు, గట్టించె సకియోర్తు పొపైన ధూపమ, బ్బించెనోర్తు
పట్టు కంచల గబ్బి, పాలిండ్లనిడెనోర్తు నిఖల భూషలు మేన, నినచె నోర్తు

గీ. రత్నసింహాసనముఁ బెట్టె, రమణియోర్తు ఇాపుటపరంజిపళ్ళెరం,బిడియెనోర్తు
శీతతోదకములగిండి, జేర్చెనోర్తు విమలజళత్రాళి వృత్తంబు,విసరెనోర్తు ౪౭

కం. కమలా కమలా తుసుధా కమ లాసను లొక్క మొగిని, గన క్రాద్రి ధనుః
కమలాక్షసన్నిధిరతీ కమల స్త్రీల తోడఁ బంక్తి, గలసి యిరుగడన్ ౪౮

మ. బహు సాహస్రసు వాసినీ సహితులై, భర్తోక్త సింహాసనో
ద్వహులై యుండఁగ నిత్యతృప్తిక సుధాం, ధఃపాయ సాపూపసూ

పహావిర్భ్యాజన రంజనంబు గనుపి, శక్తిభక్తిసద్దింవిర
స్వహాసంసూచక పాచకవ్రజమునా నాపస్య సంధాయి గన్. ౯౦
వ. అట్టి సమయంబున, నశేష శేష భావపర్య వసన్నాంబగు, నిఖిల బ్రహ్మాపి పరివారమ్ములత్తో, లక్ష్మీ నాథాయణు లిరువురు, హరి చందనాది కలపంబు, బొసంగి, హారిద్రా కాశ్మీ రమ్ములర్పించి, సాక్షత్రతపసూన మాత్ర పుష్పమ్ములిడి, కాత్యాయి నింబ్రార్థించి, తదనుగ్రహ ప్రాప్త పూర్ణానంద పాత్రులై, సపరివారంబుగ, భుజింపఁజేసి తదనుమతిన్ స్వస్వపీఠాధిరోహణంబుల నానందించు, నమృతతర సాస్వాద నోల్లాస సముత్సాహులై, భుజించిరి, పరాశక్తియుఁగర పాదప్రక్షాళనంబు లొనర్చి, వీటికా చర్వణంబున ఘుమఘుమిత మృగమదల వంగైలాసు గంధంబులు, సభా సదులకుఁ బ్రసాద గంధంబుల నుగ్రహింప, మందారపల్లవా నల్ప తల్పంబున, సుఖాసీనయై, కరకంకణ ఝణత్కారంబులు,దిక్కులంబిక్కటిల్ల, మృదులపలదవ్యజనంబులులీచుచు, బడపల్లవమ్ములొత్తుచు, భూషణమ్ములచిక్కులుసవరించుచు, నపరిమితదేవభామినీజనమ్ములుగొలువ, గొలువై, యున్న, యవసరంబున. ౯౧
క. భుజియించియంత, శుచియై గజవరముండపునకుదివ్య, గంధాంకసుమ
వ్రజమాల్యా లంకృతుఁడై విజయోల్లాసముగ సభకు, విచ్చేయంగన్. ౯౨
మ. కలవారెల్లఁ గృతాహ్నిక కృత్యులయి, యగ్రప్రౌఢి సన్యోన్యసం
కలనావృత్తుల సేగుదెంచిసభ వే, డ్కంబిబిక్కటిల్లగను
జ్వలసంరంభ పయోధిమంద నపదా, శ్చర్యాను సంధానమై
కలరానంబుల నొప్పవచ్చదరుసాం, గంబైన మోదంబునన్. ౯౩
మ. హరియిల్లాలు సువాసినీజనముచే, లైలక్షలైకోటులై
పరివేష్టింపఁగ వెంటవెంట సొబగుం, బట్టపు రాణుల్వారెల్
సరసీజాక్షులు భారతీరతులురా, సంపూర్ణ శృంగారమూ
ర్తిరసోద్వృత్తి సభాగ్రభాగమునకే, తెంచెన్ సముత్సాహతన్. ౯౪
గీ. వలపుజిగురింపశ్రీదేవి, వనజనాభు దండరతిదేవిపుష్పకో దండుదండ
శారదాదేవిపంకజా, సనునిదండ నిలిచిరెల్లనుఁదగుచోట్ల, నిలచిరపుడు. ౯౫
క. జననీజనకులయనుమతిఁ గనుసన్నలగట్టులిల్లు, కామినిచెంతన్
జననెత్తిఁగి యమృతవల్లియు నొనరఁగసౌంధర్యవల్లి, యుచుఁకల్చిరొగిన్. ౯౬

——* మహర్షులు వైకుంఠమునకు విచ్చేయుట. *——

శా. శాలంకాయన గౌతమాత్రికణభు, క్సానంద వాశిష్ఠజా
బాలిత్యాగస రైభ్యకశ్యపభర, ద్వాజాది మౌనుల్ త్రిలో
కాలంబంబగు గౌకోర్కొఁగనికా, ర్యాలోచనం బెంచిలో
కాలోకంబులు దాటివచ్చిరిమహా, ర్ఘాంబైన వైకుంఠమున్. ౫౮
క. ఫణిశాయిమునులరాకలు, ఫణిహారులుదెల్పవారి, పటుతరవాచా
ఫణితివిని పిలువనంపెను, ఫణిభూషణు సాధ్వికడకుఁ, బటుమోదమునన్.
క. నాగాయుణి నారాయణు, లారాధింపంగవార, లయ్యైదువురని
త్యాయూథిఁగొల్చి యుండిరి, గౌరవసతినుతులవారి, కరుణల్గనుచున్. ౫౯

——* కుమారుని వివాహ ప్రయత్నము. *——

ఉ. అయ్యెడభృవా విలాసముల, నాసభికారవ మోసరించిమో
మెయ్యరమార మాధిపుల, మోలముత్రివ్వ సహాసశోభలన్
దియ్యముగొల్చుచున్ జనవు, దెల్పుచుశాంకరి పల్కెనన్న! యే
మయ్యః భఃత్సకాశేషమున, సాంజలినై యొకకోర్కెఁ దెల్పెదన్. ౬౦
గీ. సకలగుణశేఖ శాస్థాన, చక్రవర్తి వితరణగుణంబటనీకు, విశదపఱచు
దానఁగానటులయ్యునే, తాదృగర్థ శూచనమున స్వతంత్రిత, బారవుఁ గంటి.
ఆ. మాకుమారయ్యకునుమీకు, నూర్తెలమృత, వల్లిశౌండర్యవల్లుల, వాంఛజేసి
యమగఁదలపోసివచ్చితి, రయ్యమీకుదంపతులు పెండ్లిసేయఁగఁ దగినవారు.
ఉ. తల్లినెఱుఁగ నట్టులనె, తండ్రినెఱుంగను పుట్టినింటిపే
రెల్లయునీవకాని మఱి, యెద్దియు లేనిది నీవెఱుఁగవే
తెల్లమునాడు భాగ్యమున, దేవుఁడు చేసిన కార్యసిద్ధినా
యుల్లము పల్లవిఃపఁగరు ణోదధి, బిడ్డలనివ్వఁగా, దగున్. ౬౩
ఆ. ఏఁడ్లకెట్టులైన, యీనన్నుగురియించి వఃఅఁద్రైయెః భుజగ, మండనుఁడు
కార్యఘటనకేమొ, కడువిదగ్ధవుగాన పోయిరమ్మటంచు, బుచ్చెనన్ను. ౬౪
క. నామాటజిన్నపుచ్చక మోమోటము బెంచిమనుత, మొనయుగఁ దగమా
స్వామినిగార్హస్వ్యశుభో ద్ధామునిగాసేయనగును, దారప్రార్థిన్. ౬౫
ఉ ఎక్కువభోగ భాగ్యముల, కేమికొఱంత తదర్థమైపగన్
దక్కకునన్ను నిచ్చుకతి, తల్లియుదండ్రియు నేమిజూచిరో

మ్రొక్కులపేర టాలనయి, ముజ్జగమేలితి నేటిపాకికిన్
దక్కవి కేమి హామకయి, డండనుబంగరుకొండ యొుడఁగన్. ౬౬
క. సీతోవియ్యంబాడఁగ జేతోమోదంబుకడలి, చెలువునఁబొంగన్
బ్రీతిపడి వేడిటినిసి చేతివిసామేలు తెలియఁ, జిత్తములోనన్. ౬౭
వ. అనిపలికిన. ౬౮
చ. పురహర భామినీవచన, పూర్ణతమెచ్చి సభాసదుల్ మహే
శ్వరిహృదయంబుఁ గాంచితిమి, వచ్చుటసంప్రతి పన్నమయ్యెము
దరధరు దాప్తవత్సలుఁడు, నాయముదప్ప త్రోడబుట్టువుగా
గరిమకుఁ దావలంబనెను, గానిమఱొండు దలంపఁడేమియున్. ౬౯
చ. అదియటులుండె వారితెఱ, గంతయుఁ దెల్ల మొకండుకోపియున్
బటపడివేళ్లొకండు బహు, భక్షి యొకండు దిగంబరుండుభూ
విహుతులుక్షోభావలిట్లుపెను, వేమరుమామ మొఱంగిమెట్టులీ
సుదతులనట్టి కాఁపురముఁ, జొచ్చెదునన్ దలపోయుతండ్రియున్. ౭౦
చ. సిరులకు నాలవాలముబ్రి, సిద్ధికిమూలము, శేషసద్గుణా
కరమణి సర్వమంగళజ, గన్నతయామె భరించునట్టికాఁ
పురమగు యన్నిలంతలకు, భోగములందు కొఱంతలేదుతా
మగలిరి జొంపమైవిబుధ, మంజులమై జగమెచ్చఁ గాంచదే. ౭౧
గీ. కలిమివేముల కేమియు, కంజనాభునకును సైదోడుగాదె, నందనులకుఁ
గన్నియలనీకటీరుసే, వెన్న శివ్వఁ దలఁచెనేనియుసిరికేమి, వెలితిగలదు. ౭౨
మ. అసహాయంబుగ ముజ్జగంబులభుజా, హంకార లీలాసము
ల్లసనప్రౌఢిఁ మన్నాక్రమించిసురపా, లప్రస్తుతుల్గొన్నయ
భ్రసమానుండు వరుండుగల్గఁగవధూ, భాగ్యంబు నాకువ్వఁగా
వశమేముల్విగి బోండ్లకన్నజగమ, బ్రాబొప్పఁ గైసేయదే. ౭౩
క. అనియనివారితవాచా వినియోగరహస్యకలన, పిహారించుసభా
జనులను రాకాహిమకర, ఘనదీధితు లౌనయఁగన్ను, గవఁగన్గొనుచున్.
చ. అచలధనుష్కుఁ డేలిమిగ, మైజలజాంబకుఁ డిట్లుపల్కునో
ఖచరనుతాను భావజ్ఞజ, గద్రమణీయము నాకెకాదునీ
వచనమునీకు సంతసము, వశ్యముసేయుట కించె వేఱెత
త్రృచురగుణాభిసంధిఫల, దాయకమున్నదె ముజ్జగంబులన్. ౭౪

చ. అతులకలా కలాపసము, దంచిత హారతనంబు హేమసం
గతమయికాంతిఁ జొప్పడిన, కైవడిసద్గుణ వాసనాసమం
చితమతి నీసపర్యలకుఁ, జిక్కకనుంట ప్రకాశమెద్దిని
న్నుతికిరణాగ్ర వర్తివిధి, శ్రీకరహస్త యుగంబుఁ గూర్పఁడే. ౨౬

క. కన్నియలఁగన్నవారలు, గన్నెఱఁగిజగంబుమెచ్చ, గలబాంధవసం
పన్నతఁ గోరెదరుగదా, భిన్నతులగువారుడాగి, యుందురెతల్లీ. ౨౭

ఉ. హాటక గర్భకోటులకు, సాగరమాగత మేరుచ్ఛాజగ
న్నాటకసూత్ర ధాత్రిశివి, నాయమెసన్నదుగర్భ భవన్నిరా
ఘాటమనోభిరామమున, గన్గొనరానిది యేడనీదయా
వాటికిఁబాత్ర భూతులక, వశ్యముసర్వ విభూతులంబికా. ౨౮

క. నీవాంఛితమున సిద్ధము, గావింపఁగ వశమెసర్వ, కారణమవ్వసం
భావించి పనులుగానుమొదల, లీవిధియిట్టుదని తెల్ప నెవ్వరుజగతిన్. ౨౯

ఉ. ఇంటికివచ్చి కన్నియల, నిమ్మనివేడిన దానవమ్మనీ
వంటిజగజ్జనిత్రికభి, వాంఛితసిద్ధికిఁ గానివానిదు
ష్కంటక జీవితంబువిత, గాఁదలఁతుర్ మరుమాట లేలనొ
పుంటికి నీము వాస్తికిని, బాల్పడియుండుముగాదె శాంకరీ. ౩౦

మ. గుణవంతు డభిమాన శాలిసమర, క్రూరాసురానీనిబ
ర్హణనిస్తంద్ర భుజాబలుండగు సుబ్రహ్మణ్యుఁ డల్లుండుగా
గణుతింపంగల దెట్టిమాంతరవరి, ప్రాకారంబు శైలాధ్రగ్రియా
గ్రణి గానెంచుచుఁ బట్టిచో సుతలనీ, గంగంట భాగ్యంబెకా ౩౧

గీ. అన్న ఇటులుండనిమ్మమా, యమ్మనీకుమోదమెుదఁగూర్చుకొంచెన్, ముజ్జగమున
నస్మదిష్టంబు గలదె యమ్మ, న్యాయంబు మనసు రంజిలివ నింపు మమ్మ యమ్మ, శ్రీడ
మఱకొమ్మ. ౩౨

మ. అనియంభోరుహపత్ర నేత్రుడు ఖిత, వ్యాహారముల్ సల్పియొ
య్యనదేవీసలిధంబున న్నెలకు నెయ్యంపుంగు మాకీదృశుల
ఘనకారుణ్యర సాబ్ధి నత్తకులనమా, స్కారంబుఁ జేయించెనె
క్కానువాత్సల్యంపు మేనయత్తవ్రసుభా, క్రోధుండ్రు వీరంచనెన్. ౩౩

—* లక్ష్మీదేవి శివసంపదను నిందించుట. *—

గీ. ఇంత సంరంభ మాలించి, యిందువదన సారసాలాస సభికులా, శ్చర్యమంద
నెల్లవారలఁగనుగొంచు, నిట్టులనియె మృదుల వాచావిభూతిని, మ్రోలఁ దలిర్ప.

చ. సరిసరి యేటి మాటలిఁక చాలు సభాసదులార! వింటిరే
పరిణయబాంధవంబు సను, భావమటంచన వింద మిందునె
వ్వరుసున మాకు పార్వతికిని, భవ్యము భాగ్యము కొండమీదికాఁ
పురమది కొండగ్రిందిబలు, పోకలుమాయలి మున్నెఱుంగరే. ౮౧

సీ. ఏనాటివారలో, యెఱుఁగరించుక యుమా ప్రకృతివారలుగారు, పురుషులుగాని
గుణవంతులా కారు, గుఱుతు లేమియు లేవు బ్రహ్మవిద్వేషమ్ము, పట్టుగొమ్మ
జాతిమాలినవారు, సదసద్విలక్షణుల్ పరమమాంగళ్యసం, చరణపరులు
మానవం బెఱుఁగరు, మర్యాదలును లేవు దుస్సహాయులు జగ, ద్రోహకృతులు

గీ. వారితో బాంధవంబు బొత్తు, వసముగాదు తెలిసి కలియంగ రాదన్న, పలుకు వినమె
ఇట్టు కన్నెల నివ్వంగ, నిచ్చగించు మనసునకు నంత దాజోలి, మానుటొప్పు.

చ. భ్రమపడి రూఢు బిడ్డయని, పండుగపబ్బములన్ సువాసినీ
క్రమమునఁ బిల్వనంపుటయొ, కానుక నాఁడును లేదు బ్రాహ్మణ
ప్రమదకుఁ బచ్చుటక్షతలు, పైని కుటల్ దనపేర మ్రొక్కుకుం
టిమియుఁ ది బంధుభావమొక, డిందిసరాగము లిట్లుగల్గునే. ౮౨

గీ. అన్నియిటులుండనిమ్ము లి, య్యాపురాలు పెండ్లి పెద్దలతోఁ గూడఁ, బేర్మి మెఱయఁ
గొడుకుఁ గోడండ్ర కలిసియే, కొండ గుహలఁ జెలువుగ గృహ ప్రవేశమ్ము, సేయునొక్కొ. ౮౩

గీ. తాపసము గాని సత్వంబు, తలఁపరాదు రాజసము పేరుఁ జెప్పంగ, రాదు మున్నె
దిరాశ్రితుల చక్కదనమెన్న, నలవిగాదు త్రిపదులు చతుష్పదులుగారె, తెలసి చూడ. ౮౪

సీ. గజవర్ధనంబును, గజమర్ధనంబును భుజగసిక్షణమును, భుజగభూష
మంధకావనమంధ, కాపహారంబును వృషభసంహాతియును, వృషభగతియు
హరిణమారణమును, హరిణధారణమును గోపాలకత్వంబు, గోనికృతియు
సర్వాశాంసనం, బధ్వరాధ్వంసయు విశ్వపాలనమును, విశ్వహృతియు

గీ. గాగహారివిహారచర్యలి, క్కరణిఁ దనరి తలఁపనన్యోన్యవైరంబు, దాల్చుచుండు
నట్టివారలు విద్యాదకు, లగుటఁ గనఁగ బ్రహ్మసృష్టికిఁ బ్రతిసృష్టి, పగిది యయ్యె.

ఉ. కావునఁ బ్రాణవల్లభుని, ఖండితవాక్యము విన్నయంతనా
భాసము సంచరించెడినె, పంబిడకీరుచి తంబెఱుంగుఁడం
చీవిధిఁ దత్సభాసదుల, కిందిరతెల్పఁగ గోష్ఠియెల్లను
చ్చాపచ వాగ్విలాసమున, పండడిదందడి కొల్వునంతటన్. ౯౧
గీ. స్వామి సర్వజ్ఞుఁ డీశుఁడు, సాంబమూర్తి యీయ నాగత మెఱిఁగిమీ, రే గుఁ డనుచు
దమ్ముఁ బుట్టవలవన, త్రాపసేందుల్ లేకముఖముగనిలిచి కే, వెత్తికొనుచు.
శా. వాచారంభణమౌల్ వికారములు భా, వద్వైధ ముల్మానుఁడీ
వాచాతీతము నిర్వికారమఖిలా, ద్వైతంబు శైవంబసం
కోచప్రౌఢిమఁ దత్వనిశ్చిత జగత్ప్రోద్బోధంబుఁ గావింపనా
లోచించెన్ రమవాగ్వి గర్హితలుజా, లుల్ సభ్యు లోర్పుండిఁకన్. ౯౩
గీ. అని సభాస్తార కోటుల, ననున యించి కలశవారాశి తనయ చెంగటికి నరిగి
బాసవాల్దార వెల్లన, ప్పరమ సాధ్వియించుక మృదూక్తి లాలించి,యిట్టులనిరి.

———* మహర్షులు లక్ష్మీదేవికి శివతత్వముం దెలుపుట. *———

ఉ. కారణ తత్వ రాసులకుఁ, గారణమై జగదంత రాత్మయై
ప్రేరకుఁడై చరాచరవి, భేదవిశేష గుణావ ధానియై
పూరితకర్మ యంత్రఫల, భోగవిరాగ యుగస్వ తంత్రుఁడై
పారములేని సంసృతుల, పారమునొందఁగఁ జేయుతానయై. ౯౫
గీ. కాష్ఠగజ్యోతికరణి జొ, క్కముగనిఖలగతుఁడునై సర్వపరతాది, ఘనతఁబొలిచి
యప్రతర్క్యమనిర్దేశ్య,మప్రమేయమైన బ్రహ్మంబుశశిధరుం,డమ్మకొమ్మ. ౯౬
గీ. ప్రకృతిపురుషులకాదిమ. ప్రకృతియైన కాలమునకుమహాకాల, కలనఁ గూర్చి
తనప్రకాశమ్ముసర్వత,స్వప్రకాశకముగ భాసకభాసక, త్వమురహించె. ౯౭
సీ. అణువునకణువునై, యాది మధ్యాంతంబు లరయంగ రానిమ, మహత్తు
కల్పించి తాఁ జొచ్చి, కలయ నేకంబయై కలసి యున్నింటిపైఁ, గలయ తాక
తారకజ్యోతియై, తరుణార్క సాహస్ర దివ్యప్రభావళి, దీపులడఁగ,
అతుల బాహ్యాభ్యంతర, రాఖండసచ్చిదా పోజ్యోతిరాత్మయై, పొలిచినిలిచి.

గీ. గుణములకు నందరాకని, ర్గుణపరాత్మ భావసంప్రతి పన్నస్వ, భావు లకును
కొంగు బంగార మైనయ, క్కోండ విూటి దంట మహిమంబుఁ దెలి యంగిద
రమటమ్మ ౯౮

క. భేదత్ర యరహిత మ్ముశ్రుతి నాదా తీతమ్ము నిత్య, వైభవము మహా
వేదాంత ప్రతిపాద్యము నాదా తీతమ్ము ప్రమథ, నాధుండమ్మా. ౯౯

క. తత్త్వాహంకారమహా త్తత్వంబుల మాయ తోడఁ, దనలో నిడియ
త్తత్వంపద లక్ష్యార్థము సాత్వికుఁ డీశ్వరుఁడటం చుఁ, జనువుదురబలా. ౧౦౦

క. లోకంబులు లేవుతఁడా లోకంబులు లేవుసకల, లోకా ధిపులుం
లోకస్రష్టలు లేరొక కేకద్వజజనకుఁ డవల, కేకలువేయఁగ. ౧౦౧

గీ. అట్టిమప్రాకృతజ్యోతి, యఖిలసాక్షి యాత్మ రేశ్వరుఁడాత్మైక్య, హేతువైన
చంద్రశేఖరుతత్వంబు, సకలలోకసుప్రసిద్ధంబు నిగమసంస్తుత్యమమ్మ. ౧౦౨

ఉ. ప్రాకృత సాఖ్య సంపదల, పైమదిఁ జెట్టక స్వస్వ రూపవే
ద్యాకలి తస్వ భావుఁడయి, యట్లు జరించుటె కాని కేవలా
ప్రాకృత దివ్య వైభవము, పారము తత్కరు గాలవాప్తిన
స్తోకవిభూతి నందుటలు, చోద్యమె సర్వసు రాసు రాళికిన్. ౧౦౩

క. అద్దేవునియాదలకిం, చిద్దశ మింద్రాది సురల, సిరులకు మూలం
బద్దేవు ముద్దు కొమరుం, డద్దిర నీకల్లుఁ డవుట, యది యసదానె. ౧౦౪

వ. అదియునుం గాకభవదీయ వాక్తరంగిణీత రంగంబులం బోలుశశి ధరజగిద్ధురంధ రితాసముల్లంఘన జంఘాలంబులగు శబ్దకదంబులనుపామరోత్ప్రేక్షు సొల్లుంత నసూచకంబు లయ్యునంత ర్యాణుల కనంతసముల్లాసుచకంబులై నిరంతరా నుస్యూతచరమ పరమ పదార్థ విరమ సౌఖ్యంబావహించె, ననాదిత్వంబున వ్యాకృతపరతత్వంబును పరత్వంబునుగుణరాహిత్యంబున నిర్ద్వైత్వంబునుకా రణకారణత్వంబును, కేవలతత్వంబును జగద్విలక్షణత్వంబును సర్వసమత్వం బును, నసంబంధిత్వంబునప్రమేయత్వంబును ననాథ్యత్వంబువిశ్వభోజ కత్వం బునగోచరత్వంబును సర్వగత్వంబును మొదలగు నిర్విశేష బ్రహ్మార్థంబునకు సముద్యోతకంబులై యస్మదాదులకు బ్రహ్మానందంబు త్రావించె మఱియు భేదసాధకంబులగు చేష్టాచక్షుష్యంబులు లోకంబుల నఖిల జీవోపకారంబులై యప్పరమేశ్వరు లీలావిభూతుల నిరుద్ధమ్ములైయఘటితఘట నాపటియ్యంబు

లైనమహాఘనరామణీయకంబు వెలయఁజేయు నింతేకాని వాఙ్మనంబుల కందు
నేయఁజాలనిందు యత్ప్రాకృత మహేశ్వర వైభవంబొక్కింత తేటపరుపఁ దల
లంచి వ్రాసెదను. ౧౦౫
చ. భువన చతుర్దశీ భరణ, పూరితభూరిత రాండకోటులన్
దవిలెడి శాసనంబిడిన, జ్ఞాజ్ఞకులోనుగ నేలుచున్ మహా
భువన పయాధి కారులకు, బూర్ణత రాక్షయ లబ్ధిఁ గూర్చుప్రా
భవమున నొప్పు దేవునియ, పారకృపాలవ మస్య సంపదల్. ౧౦౬
క. కైలాసము ప్రకృతిమహా కైలాసము మాయపరము, కైలాసముచి
త్త్రైలలనలుముప్పురుఁ దనహేలావతులై వెలర్ప, నీశుండేలున్. ౧౦౭
సీ. ప్రకృతిపూంబోణికి, బ్రహ్మాండ కోటులు ఖగముఖలఖండసం, కలననలరు
మాయామహాదేవి, మహితప్రకాశసం విద్వికాసోల్లాస, విభవమెనయుఁ
జత్కాంతపరమార్థ, సిద్ధాంతసమకసీ భావంబునెరపిదాం, పత్యమొందు
నిరతిశయానంత, నిరవశేషజ్యోతి రోంకారమైపర, వ్యోమమగుచు.
గీ. వెలయుశివశబ్దవాచ్యుని, ద్విషయతత్త్వపట్టి బ్రహ్మస్వరూపంబు, గట్టువిల్తుఁ
జేమితక్కువసద్వ్రతి,నిండునందునెందుఁదానగుననుచునీ, వెఱుఁగవమ్మ ౧౦౮
క. కనుదెఱచిన సకలంబగు కనుమూసిన నిరవశేష, కలితమునిఖిలం
బనుమాణమేలతద్వశ మనిరెఱుఁగము కడలిపట్టి, యంతర్ధృష్టిన్. ౧౦౯
క. మాయానందని నినునారాయణునకొసంగి హరుడు,స్వాయత్తతనా
ధేయుఁడయి యుండునిల్లిటమైయే లెడి నిజ్జగమ్ములన్నియు హరియున్. ౧౧౦
చ. కలదొక నింతభ్రూచలన, కల్పనమాత్రన సృష్టిపాలన
ప్రళయములై జగంబులన, పారవిలాసము లుప్పతిల్లఁగా
మెలఁగుచుఁ దానెఱుఁగనిస, మీకృతినోంకృతి జూపుశూలియు
య్యలఘుని కొక్కిదీర్చుటకు, నబ్బురపాటనెటు డవి, భార్గవి. ౧౧౧
క. గౌరీశంకర లక్ష్మీ నారాయణులైన మీర నాదమహాత్మ్యా
ద్యాహాష దంపతులుమా, రోఁటిమి వియ్యమ్ములాడుటు చితముసుంజీ.
ఉ. ఎల్లవి యాలుమీకుజగ, దేకధురంధరుఁ డైవహాడుమీ
యల్లుఁడు మీకుమారికల, కష్టటమేలగు గాసియుండు లే
ధుల్లము చల్లనై ముదము, నొందిమహేశ్వరి యాత్మకింపురం,
జిల్లఁగఁ జేయుమింకసిరి, చేరికనీకృపఁ గాదెతల్లిరో. ౧౧౨

క. వనజాసనాండ బాహ్యం, బున నీశ్వరు కాంపురంపు, పురమవ్విభవం
బునకోట్యంశంబునకును, నెనఁగాభువనములసంప, ద్వృద్ధులుగలవే. ౧౧౪
క. సకలబ్రహ్మాండాంతః, ప్రకటమనోహర పదార్థ, పరిణామములన్
వికృతియలరించిమూల, ప్రకృతివినిర్మించెగుహుని, పట్టణమమ్మా. ౧౧౫
క. హరిహర హిరణ్యగర్భుల, కరమరుదగు సభలవిభవ, గరిమముావినమే
గిరిజాసుతు సభచందం, బరయందార పోల్కియాల, నగుతత్సభలన్. ౧౧౬
మ. సరసీజాండ విభుత్వసంపదలకున్, స్వామిత్వముం గూర్చిన
త్పురుషార్థంబులు దార్చిప్రాణులసము, ద్భూతానుభూతిస్ఫురా
గరిమన్నెక్కొనఁజేయు శక్తివిశియ, త్తుయ్య ప్రభావంబునన్
హరుఁడక్కేకి హాయుాగ్రపాకలితపీ, ఠావాప్తి మన్నించెడిన్ ౧౧౭
క. శావునసర్వ జగజ్జన, జీవనసంపద్విలాస, చిరభాగ్యజయ
శ్రీవనధి థేవతాకుల, పావనుఁడీశుండుబంధు, భావముగనుమీ. ౧౧౮

——* లక్ష్మీదేవి కుమార్తెలఁగుమారున కివ్వ నంగీకరించుట. *——

చ. అనిబుధు లమ్మహేశ్వరుమ, హావిభవానుభ వానుభావముల్
గనికొనియాడ హాసరస, కందళితానన మైపయోధినం
దనమునులుం గనుంగొనిప, దంపడియాశ్వరు దేవసార్వభౌ
మునిమహిమంబు క్రొత్తయెస, మున్నతియే నెఱుగంగ నైతినే. ౧౧౯
తే. గీ. అన్నపూర్ణ మహాదేవి, యత్తగారు ప్రకటితానంతవాహినీ భరణధుర్యుఁ
డరిపురవిభేద రాజశేఖరుఁడుమామ, యిట్టిసంబంధమునకిచ్చ, యించుటహితె.
ఉ. ఆమహిమాను భావునిమ, హాత్మ్యమెఱుంగక ప్రాకృతక్రియా
ధామునిగాగ నెంచిమను, దాకగనాడదె శోకమంచువా
చామలి నమ్మలా శితిఁబ్ర, సంగవశంబున నింతవట్టున
ర్వామర చక్రవర్తినిగ, మాశ్వరెఱుంగదె మన్ననోగతిన్. ౧౨౧
తే. గీ. తనువునింద్రియములు, తదధీశవర్తులు తత్ప్రవర్తిసాక్షి, తత్పరులును
తానమైనయట్టి, తరుణేందుమకుటుండు, తనకుఁబోడుమాట, తప్పగనుసె.
తే. గీ. బ్రహ్మవాదులు మీవంటి, పరమమునులు దెలుప తత్వంబు జగమెల్లఁ, తెలియ సనుచు
నేర్పుకొలఁదినెపరికటింప, నిశ్చయింపఁ చిపకే కిలినిమహానుభావుని, హెతిథ నెలసె.

చ. అసమదమంది పాణివిభు, నంతికమొయ్యనఁ జెందియప్పమో
వనధికన్య కూఁతులన, వారణనత్తకు మ్రొక్కఁజేసినె
మ్మనమున సంతసించుమను, మానముమాని భవాని! నీకుమా
రునకుఁ గరగ్రహంబునగు, రూఢియెముమ్మరునంచుఁ బల్కెదన్. ౧౨౪

చ. హరియురమావధూటియును, ధారతఁగూరిమిఁ గ్రుచ్చియెత్తిసు
దరులగు నాత్మపుత్త్రికలఁ, దత్పరతఁదన యూరుపీఠికాం
తరములనిల్పి శాంకరిము, దమ్మునముద్దిడి ప్రేమదొట్టఁబం
ధురకరుణార సోల్బణమ్ము, దుస్మితవీక్షుల నోలలార్పఁగన్. ౧౨౫

సీ. శీఘ్రమేవవివాహ, సిద్ధిరస్తనిమాని, తతులుహరిద్రాక్షు, తలనెసంగ
వెలలేసిసొమ్ములి, మ్ములనోలిసవరించి, యత్తకౌఁగిళ్లలో, నలరఁజేయఁ
దలిదండ్రులనురాగ, జలరాశితరగలఁ, గనులనా బెళుకుఁగన్గొ, నలనలమఁ
బుట్టినింటికిజోడు, మెట్టినింటిమెఱుఁగుఁ, గనిరనిపూబోండ్లు, గ్రందుకొనఁగ

తే. గీ. వల్లభుఁడిమిాటి తమితీవెలల్లిబిల్లి నల్లుకొన సిగ్గుటూర పుష్ప, అల్ల నమృత
వల్లిసౌందర్య వల్లులు, త్ఫుల్లమోహ జలధినవ గాహనముసల్ప, సాగిరెలమి.

చ: అతిశయిత ప్రియస్మరణ, హావధూయుగళీ పరిస్రవ
ద్రతిపతి బాణధారలన, డట్టముగా సుమవృష్టి ముంచెవాం
ఛితఫల సిద్ధిచేగమన, శేముషి గౌరికెలర్ప్రమోదయున
ప్రతిహత భేరులో చన, నభంబున మ్రోసెను దివ్య దుందుభుల్. ౧౨౬

క. ఆతతి మధురపునానతి జాతకుతూ హలసమేత, జాతక వేదుల్.
సాతికయగ్రహతార, వ్రాతశుభస్థితులెసంగ, పలికిరిపెలుచన్. ౧౨౭

తే. గీ. అభి ముఖంబయ్యెఁ జంద్రబ, లాతిశయము ఘనమె తారా బలమునఖా, గ్రంపు కొలఁది
యువ్వధూవరు సన్యోన్య, మెసయుటకును తుల యనుచుఁ బెండ్లిలగ్నంబు, తులయ నిరఁట. ౧౨౮

ఉ. వల్లభుగన్న యాదిగను, వర్తిలుమోహఝుగంపు కాల్వలై
వెల్లువలెత్తు భావతతి, పెల్లుననుత్సుని కతావిలాసమ
త్యుల్లసితాంబుగాఁ బారలి, యూటలువారుచు ముంపఁగన్నియల్
తల్లడమందిరాజిలెఁ, దాపముమిక్కిలి హెచ్చుగాఁ గన్. ౧౩౦

—* పార్వతీదేవి కైలాసమున కేగుట. *—

సీ. జయజయధ్వనులని, ర్జరతతుల్ బ్రహ్మర్షి గణముతోనిజపురాం, గణములలమ
ప్రస్థానభేరికా, ధ్వనులతోనప్సరః ప్రమదామృదంగవిం, ధిములు మెఱయ
శ్రుతిపథామంగళ, శ్రుతులతోసిద్ధచా రణవందిమాగధా, రవము లెసఁగ
శ్రీశ్రియఃపతిముఖా, శ్లేషణామంత్రణా స్ఫురణతోసఖులుచా, మరలువీవ
తే. గీ. కదలెజగదంబకామినీ, కరవిముక్తకల్పకునపుష్పవర్షముల్, గగనతలముఁ
గ్రమ్మసింహాగతారుణ, క్రమము నెరపితనదుసింహగతారుణో, త్కలికగులుక.
క. హరికాంతాముఖనానా, హరిణాక్షీజనమువెంట, నరుదేరఁగనా
హరివాహగమనహరిముఖ, హరిదీశులు గొలువనరిగె, హరిపదముఖయై.
శా. వారాహిత్రిపురాజయాదిజయనీ, పత్యంగి రాశ్యామలా
శ్యామూర్ధాముఖ శక్తిసేనలువిగిం, చ్యాడంబు పేడెత్తసిం
హారావంబులొనర్పుచున్ నడునని, త్యానంద పాథోధియూ
త్మారామున్ శివుఁజేరఁగానరిగెఁ, జిత్తాయత్త వేగంబునన్. ౧౩౩
క. ఎదురుగఁ బ్రమథాధులునిజ, పదములుశిరసావహించఁ, బతిపదవీక్షా
ముదమొదగ దురఁగసింగపుఁ, గొదముడిగిన గరికరిగెఁ, గోర్కులెలర్పన్.
శా. కైలాసంబునఁ గల్పభూరుహామహా, కాంతార మధ్యమ్మునన్
లీలాకల్పిత రత్నవేదిపయినా, లిప్తాచ్ఛ భస్మాంగరా
గాలేపున్ శతచంద్ర సాంద్రసితశో, భాంగుం బతిం గాంచి కెం
గేలుందోయి చనుంగవంగదియఁగాఁ గీలించి లేనవ్వులన్. ౧౩౪
క. తలఁపుఘటిల్లె నటంచును, మెలఁపుఁ గనుంగొనలతళుకు, మెళుకువపతికిన్
దెలుపుకియఁ బెళుక,నంబికయలవిడంజెలులునుపటు, లార్పగఁ గ్రమ్మెకేకన్.
క. కన్నులదీవించుచుము, క్కన్నులయయగారలోల, గంబున సరిగా
మన్నించి వలఁపుగొలుపుచు, వెన్నునియాంతరముఁజెప్ప, వేయని యనినన్.
క. నామాటకు జవదాటక మోమోటము నూనినగవు, మొగములు సతులన్
మీముద్దులనయగారఁపు స్వామికినిత్తునవశౌరి, సతియుతుఁడగుచున్. ౧౩౮
సీ. సత్యసంకల్పసి, సంకల్పమునకన్య ధాత్వంబుగలదెయే, తత్వమునను
ప్రకృతిపైపూంయుపై, ప్రబలవిక్రమశక్తి నెరపిచిత్కామినీ, నిరతసౌఖ్య
సామరస్యరసాను, సంధానమునవాత్మ తలఁపులుతప్పదా, ర్థములునెల్ల
నీవయైయొప్పఁ, గానిఘటింపఁగాఁ గర్తవైభర్తవై, హర్తవగుచు

తే. గీ. విశ్వతాద్వైత భావనా, వృత్తి వేద్యమైన బ్రహ్మంబవస్థల, కానెతెలియు
స్వస్వరూపానుభూతి, శేషంబునకును శేషివైతివి సర్వంబు, జేరునిన్ను. ౧౪౯
తే. గీ. కన్నియలనిమ్మనంగన, క్కలముగాదెయీవ్యవహారిమెవ్వరేమ్మన, నెంతవాన
నేనుసర్వంబునియ్యది, నిఖిలవేద్య వ్యావహారిక వృత్తిమాత్రాస్పదంబు. ౧౫౦
క. అనను మీయానతిచే నాసేర్పునఁగార్యమిట్లు, నడిపితినని సం
ఘానంపుటోజసర్వము నానాగణమధ్యపతివి, నంబల్కితగన్. ౧౫౧
క. పరిణయము పూర్తనిశ్చయ భరితానందుఁడయి శౌరి, పాథోధినిశా
కరసముదయమునఁబొంగెడు కరణిన్ మైపొంగనుత్సుకతబాలిచెసుమీ. ౧౫౨
మ. అని వైవాహిక నిశ్చయంబు కృతమై, సట్లాంత రంబాత్మనా
ధునితోఁదెల్పి యనంతరీయ కృతికెం, లోచింతలో నూనియు
న్ననిస్ట్వారుపుచ్చు దీనవదన, వ్యాధూయ మానాంగియై
వనజాతాక్షియు మాలతాంగికసరున్, వాత్ఞాపులం జూచుచున్. ౧౫౩
గీ. విభుని సన్నిధి లేచిన, ద్వినయమర్వెమెడఁగుడింపఁగ శుద్ధాంత, గృహమునకును
బోనసభికులుజగదంబ, భానమెఱఁగియసుమయంబనివిబుధుల, కరిగిరంత. ౧౫౪

—* శివుండు పార్వతీదేవిని సంతోష పెట్టుట. *—

ఉ, తరుణశశాంక శేఖరుడు, తన్విమనంబున నంకురించున
ప్పరుసదనంపు టీరసముఁ, బాపఁగ వెన్నడి కేళికాగు హాం
తరసమకల్పతల్పమునఁ, దార్కొనునంతటఁగౌఁగిలించిసుం
దరతరశయ్య నెయ్యనఁబ, దంపడిమట్టున నిల్పియిట్లనెన్. ౧౫౫
చ. ఉదితసహస్ర భానువిభ, నూనిభవన్ముఖ రాగముద్భుతా
స్పదమయి మన్మనోగతివ, హారభరంబయి తోఁచెనేఁడున
మ్మదసమయమ్ము గానియిటు, మోడిరొమోనర్పఁగ వేళగాదుమె
ల్లిదమయి తోఁచుచున్న యది, లెమ్మికతమ్మెఱఁగింపఁ దొయ్యలీ. ౧౫౬
సీ. వ్యూహపంచకసమూ, హోహణంబులభవ బ్రహ్మసాక్ష్యపునఁగాదె, ప్రభులఁ గనుట
పంచకృత్యనిరూఢ, పటిమలాశాసింప నెల్లచోసీయాజ్ఞ, కెదురుగలదె
సాదాఖ్యపంచమ, స్వాత్మైక్యభావనా నందంబుభవదధీ, నంబుగాదె
పరమప్రకాశచి, ద్ఘనతుంగసంయుత వ్యంజనా వృత్తిని, వశముఁజేసి

గీ. కలిగియును లేక వర్తింతుఁ, గాదె యశ్వ ముజ్జగించితి నని చాల, బుజ్జగించి
యఖిలవేదార్థభావనా, భ్యర్హ్మాకలన భద్రఖేఖాణుఁ డగిజన, క్రమముగఁ జేల్చి.

శా. నిండుంగౌఁగిళు లందెముల్బ్బుచుదళ, న్నీరేజపత్రాక్షినీ
శుండామోగము వెల్లిఁబర్వ రసనం, స్ఫూర్యతాంత రంగంబునన్
నిండారన్ వలపూనుజెయ్వ లఁగదు, సేర్పా నిలాలించుచున్
చెదురన్ బోవెఁగరమ్ముఁలన్ను లుముచున్, జిత్తంబు వేతేర్చినన్. ౧౪౮

ఆ. అలుకఁజేజికులుకు, టలుకలుమదికొల్పి కన్నుఁగొనలలిభునిఁ, గాంచి గాంచి
జక్కఁజేసికొనుచు, సవినయమున లేచి యెదురనిలచి దేవి, యిట్టులనియె.

ఉ. నీచరణాబ్జ సేవనము, నీమనమన్య గతాభిలాషినై
వాచనికోప చారభగ, వద్వినివేదన వేళనైనవాం
ఛాచరణ మ్మొనర్పకస, మాహితనై భవదీయ దాస్యభా
వాచకితాంత రంగనయి, యన్వహమాహ్నిక చర్యఁదీర్పనే. ౧౫౦

గీ. కలిమిబలుములు సందీని, కాఁపురమ్ము వలుద వేల్పు కడానిదు, వ్వాలువఁదాలు
మనకు సంబంధి యయ్యెనే, మనఁగఁగలదు సీకిసరియెవ్వరీఁడుమా, శ్రీపతికిని.

సీ. ఏసంచుతోఁ బెండ్లి, కేగువారము సుమీ, యెక్క గుఱ్ఱములు లే, వెద్దుగాని
సింగారమొనరింపఁ, జలువసొమ్ములు గాని, నాణ్యమైతగురవా, ణములు లేవు
బుధుపూజ యొనర్ప, భసితరాసులుగాని, కమ్మనిపటవాస, కములు లేవు
పొలుపుఁగాబరపించు, పులిచర్మములె గాని, పటులైన చిత్రకం, బళులు లేవు
గీ. యిట్టి పెండ్లికిఁ బేరంట, మెట్లు సేతుఁ దలఁపఁదలవంపుగద పేద, తనము మనము
నీరు సేయుచునున్న దే, న్నిటవచింతు తలిలిపోవంగఁదగినసం, తనలు లేవు.

కం. మీరాత్మారాములు మది, నేరీతింగొలుత లెఱుఁగ, కేటునాకోటులో
కోరినకొలఁదిగ సిరిలే, కారూఢిన్ వియ్యమంద, నగునే సిరితోన్. ౧౫౩

ఉ. వెన్నునియింటి సంపదలు, వేలకొలంది హారుల్ కరుల్ సరుల్
కన్నెలు స్వర్ణచేలములు, గాంగరథంబులు దివ్యసౌధముల్
ప్రోన్నత వప్రముల్ కనక, పూర్ణనిధుల్ సరసుల్ తటాకముల్
వెన్నలకేలు కీరమణి, వీధులచొక్కము లక్కజంబగున్. ౧౫౪

కం. అన్నగరి సోయగముఁగని, యెన్నగరము నెన్నగరము, నింపగునా యటన్
జెన్నగుపరి కరములతఱు, చన్నాగులమిన్నకైన, నలవియె పొగడన్. ౧౫౫

గీ. కాం డఖిల జగంబుల, గుంపువచ్చె నందరందఱు మనమునాక, సరసిదళసి
గంతులకునీడు జోడైన, బూంతలరుదె తెలసి నేనేలయీజోలిం, దెచ్చికొంటి.

మ. నగుఁబాటయ్యె నటాచలో మఱుఁగుట, న్యాయంబె? లోకంబులో
మగువల్ వియ్యంపు టింటికేఁగ నాడిక కుమై, మైయొర్తు రే కూర్తు రే
తగవుల్ లేమిడికాంపురంబులనయో, తప్పయ్యె నాపోఁకయిం
పగు నేనిమ్మన పట్టినంపుదముకల జాత్యూడు మన్నింపఁడే. ౧౫౭

గీ. బిడ్డలనోసంగి మీరాపట్టి, పెండ్లిసేయఁదగ వెఱింగెదు శౌరినం, దలఁపకున్న?
కాగనామది దోఁచిన,కర్జమిది యకొఱితగాఁ జూడకిటులఁ, గైకొనఁగ వలయు

క. ఇదినామదిఁ దోఁచినయని విదితము మీ హృదయమునకు, విశ్వేశ! పదిం
బడిగనిదమిథమనదఁగు ముదమెదగదురంగనవిన, ముదితుండగుచున్. ౧౫౯

——* విశ్వకర్మ కైలాసపురము నలంకరించుట. *——

శా. మందస్మేరముఖారవిందుఁ డగుచుం మారారి యద్దేవికా
నందాబ్ధిదల పోసి నెమ్మదిననూ, నప్రౌఢి చేవిశ్వక
ర్మందాత్పర్యముచేఁ దలంపగిరిశా, మాదస్ఫు హాధీనుఁడై
యందే తెంచెనతండు భక్తివినయ, వ్యాహారుఁడై మ్రొక్కుచున్. ౧౬౦

ఆ. కాంచియతనిగరుణఁ, గారవించిమృదూక్తిఁ జేరఁబిలిచినీదు, శిల్పగరిమ,
నెరపిమత్పురంబు, నిరతిశయోభ్యూతి, ననువు కొల్పిమెప్పు, లందుకొనుము.

శా. నీనై పుణ్యము లేర్పరించిథిమణా, నిస్తంద్రతన్ దివ్యశో
భానల్పంబుగఁ గోటలున్ గృహములున్, హర్మ్యంబులున్ దీర్ఘికల్
నానారామసరః ప్రకారములులీ, లాస్థానముల్ పెక్కునే
త్రానందంబులుగామణీగణమహా, ర్ఘంబుల్ వినిర్మించుమీ. ౧౬౧

క. అనియనుమతి యొసఁగిమరిన్ జనితానందమునసస్తు, సంకల్పమునన్
గనుమూయ హరుఁకు శైల్పికఘనకృతికరణమున వెలసెఁ, గైలాసంబున్. ౧౬౨

సీ. మణిగణస్థగితశుం, భత్సాలజాలముల్ గంభీరపరిఘాను, గతిఁదనర్చె
నుదితభానుప్రభాపూర్వ, హమెహాకభర్మ హర్మ్యముల్ బహుభూమి, కాప్తిఁదనరె
బహువిధారామముల్, పటుసరస్స్వర్ణ రాజీవరాజిన, బ్రముదఁజెలఁగె
కేళికాస్థానముల్, కీరశారీపంజ రాభిరంజితములై, యతిశయిల్లె.

గీ. సరసజలయంత్రపటలి, గొజ్జగులనీరు లెగయ సాగయాగనింపైఁ, జగతిపట్లు
మింటిపొడవైనపందిళ్లు, మెచ్చుగులుకు బంగరునఁనంటిబోదల, ప్రతిభ నెసఁగె
క. వీధులబంగర రుంగుల బోధుల నవమాంలి కాప్ర, భూతనికుంజ
ద్వ్యాధులబాదిలులఁ సుర నాధులకచ్చెరువునించు, నలువునమెఱసెఁ. ౧౬౨
సీ. శర్కరాజంబాల, సహితదుగ్ధాపూర్ణసరసులెల్లెడలన, చ్చెరువునెసఁగెఁ
గలయనంతటఁగల్ప, కస్తూరుహంబుల బోదియల్ పురములో, బ్రోదినలరె
మందలైసురగవీ, బృందముల్ పురగణానంద సంధాయకో, న్నతిదనర్చె
ఘనమనోరథసిద్ధి, ఘటనాపటీయోస ధానముల్ పురిసనం, తముగ వెలసెఁ,
గీ. గనకనదులునుమణిగిరుల్, కనకరత్నఖచితభూషాసిధుల్ మొదల్, గలుగుచిత్ర
కల్పనానల్పఘటినైక శిల్పచర్య, మెఱయనిర్మించె సురకోటి, మెప్పులొలయ.
వ. ఇత్తెఱంగునఁ జతుర్దశ భువనశిఖా మధ్యంబున ముప్పదాఱుకోట్ల యోజనంబుల పొడవును, నంతియ యాయామంబునుగా, నగరంబు బొక్కటం బొనర్చి, చతుర్దిశా ముఖంబుల జలానలానిలాంబరంబులఁ బరిఘంబులు బలించి, డెబ్బదిరెండు వేల యంతర్ద్వారంబులు సంఘటించి, తొమ్మిది బహిర్ద్వారంబులు గుదిర్చి, మహోన్నతంబగు నెక్కరాజ ద్వారం బెత్తించి, నలుబదిసభా భవనంబులు, నేబది మంత్రా వాసంబులు, నేనుకోటుల యంత్రవేదికలు, నలువదినాలుగు తీర్థతరంగిణులు, సప్తత్రింశ దంతః పురభవనంబులును, శతకోటిరుద్ర కూటంబులు, నసంఖ్యాకప్రమథ భువనంబులు, నలువదికోటు లప్సరః కళాశాలికలు, చతురశీతి కోటులు విద్యాభవనంబులు, సురభిశీతల జలకాసార సహస్రంబులు, చతురంగశాలికా శతంబులు, బహుళభాండా గారార్భకంబులు, కామదోహ దస్థాన త్రిశతంబు ననంత వేద సభా నిలయంబులు, రహస్య సిద్ధాంత నిర్ణయ భట్ట శాలి కాద్వాత్రింశతియు, బహునాలుగు రాజనయ పమర్శ సదనంబులు లోనుగాఁ గల్గున శేషవిలాసాస్పద భూములు నిర్మించి, యూర్ధ్వాధోముఖ పీఠికాయూధ న్నిరోధంబుగాఁ బురంబు సమకట్టి యద్భుతంబుల కెల్లనద్భుతంబు, నాశ్చర్యంబుల కెల్ల నాశ్చర్యంబును, మంగళంబుల కెల్ల మంగళంబులుగా నొనర్చిజగదీశ్వరుం డగుసదాశివునకు మెచ్చొనర్చ, పురోభాగంబున నల్పి, సమున్నతించిన, ౧౬౩

క. బృందారక పర్థకినా నందకృపాకలిత వీక్షణంబులఁ గనియు
స్పందవిభూతిని యుపధా బృందములందని ప్రియుసిపె, నీశుఁడు ప్రేమన్. ౧౬౮

శా. కేలంగేలు (డెమల్పు చున్ నిజపురీ, క్రీడావిలో కోత్సవ
వ్యాలోలంబగు మానసంబున (బ్రియ, వ్యాహారముల్ దేవితో
లీలన్ సల్పుచు గోపురాగ్రమునకో, లిన్వచ్చి భక్తావళుల్.
వేలు న్లక్షలు కోటులర్బుదములున్, వెన్వెంట రావేడుకన్ ౧౬౯

గీ. కొంతసేపు వినోదంబు గొనుచుఁబోగ నగరమరయుచును మగుడి, నంది తురగు
దంతిఁజదరున కేతెంచి, యగ్రరత్న చిత్రకంఠీర వాసనాసీనుఁడగుచు ౧౭౦

క. ఇష్టోపభోగ రసనం సృష్టం బైమనమువొంగఁ జిత్తజ బహుళో
త్కృష్టవిలాసములోలయఁగ హృష్టుడైకొలువునను మహీయఃప్రీతిన్. ౧౭౧

సీ. శక్తిసేనా సముత్సాహ దోహలబహు వ్యూహక్రియా వాప్తి, యొక్కయోర
భయదభైరవ వీర, భద్రభద్రారవ ప్రోల్లాసగరిమంబు లొక్కమూల
స్వస్వరూప ప్రభా, సంధానశతరుద్ర యూథనాథోద్రేక, మొక్కచాయ
సర్వతత్వ నిరూఢ, సామ్రాజ్య పాలనా భ్యుదితకోలాహలం, బొక్కచోట.

గీ. బలయన ప్రాకృతప్రాభ, వమునఁ జెంత నీశ్వరేశ్వరీదృక్సుధా, వృష్టిఁదనుప
దేవదేవుండు వైభవో, ద్దీప్తి నెరపుతఱిసిశుభ లేఖవచ్చెశ్రీ, ధవుఁడుపంప. ౧౭౨

చ. ఘనిశయనుండు బంపశుభ, పత్రికలంగొని వచ్చిచారులం
గణమునసిల్వవారసిజ, గర్భనుతుండగు నందిపల్కనా
ఘనిమతి కంకణుండుతిన, పజ్జకుఁదోడ్కొని రమ్మనంగన
గ్గణవరుఁడట్ల సేయశివుఁ, గాంచినమస్కృతి సేసివారలన్. ౧౭౩

మ. హరిబుత్తెంచిన భావ్యభవ్య లిఖితం, బద్దేవ ప్రపీఠస్థలాం
తరమందప్పనఁ జేసి మ్రొక్కహరుఁడా, తంగేల్గ వంగొంచుదఁ
త్పరమోదంతము సభ్యబృందముప, ఠింపన్ జేయ నెల్లారలుం
బరమానందము నొందఁగాఁ జదివిర, భ్యగ్రంబునన్ వేడుకన్. ౧౭౪

——* శుభ లేఖ, *——

సీ. శ్రీమతాంశుస్రోతిశిర, శ్శేఖ గాణాంమేరు నగధన్వానాంతూలి, నాంనమ ఇంసి
చరణయోఃకృత్వాథ్య, చక్రిణో లేఖమా మాశురస్మిన్ శుభా, న్యాసు శేవ

తతోహి స్వామినే, త్వత్పూర్ణ వేసుతో మమ్మతవల్లీమది, యాంగుహాయ
సౌందర్య వల్లించ, సాధాయ చపరేప్ని పరిణయాకర్తు విభావితాహి.

గీ. సపరివారం సపుత్రకం, సహనథూః మేశ్య శుభనిధి మాంచర తాత్యవశ్య
మస్మదిష్టావిధయత్రతా, మనుచు వ్రాయునట్టిశుభ లేఖ జదివి కాత్యాంత మొనయ

గీ. ఇట్టిశుభ లేఖ నృతాంత, మెల్లవినుచు పరిణ యమునకాత్త మెడలేనట్టిశాంతి
పుడమియునాడు మనకొడితేని, గుగనలయునను మసతిం గొడంబలుకుచు నాదరమున

మ. హరిసౌహార్దము లగ్గడించి యుచిత, వ్యాహారమాల్ సల్పుచున్
సరిసౌన్యుక్తి భవానిం గొబలుమరున్, సైయూటలం దేలుచున్
గరుణాంభోనిధి మేరుధన్విత్రిజగ, త్కల్యాణ సంధాయుకం
కరుణాత్మాత్మజ భవ్యదివ్య హాణదీ, తూలోల చేతస్కుడై ౧౬౯

స్వాతిదేని స్కంద గిరికేగుట.

మ. హరికన్యావళితాను బంధధృతిచే, తాయత్త చిత్తస్ఫుర
ద్వీరహజ్వాలల క్రుగ్గియాస్యరసని, క్వేజాను షంగిస్వక్షో
భరమగ్నుండయి యుండెంగాన గుహునిం, భావించి దోడ్తెమ్మనా
సరిగెన్ శంకపురాణి స్కందగిరికై, యార్యావలోక స్ఫృహన్ ౧౭౦

గీ. రాజశేఖరు రాణిగారవన మొనర్చి సన్నిధానంబు సేయుటసన్నిధాన
ముగదలంచి గుహుండు సంముదమునొందె దనకు కల్యాణసంప్రాప్తి దప్పదనుచు

చ. ఎకుసుగ రాడదేమొ మనభీప్సిత భాగ్యము కేకివాహనుం
డెద గుణియుంచు సమ్మదను నేటులపోటుల నొప్పదప్పులన్
జెదరుచు దద్వధూ విరహ భీకరతాపద వార్ధిసోకులన్
గిదికెకువివ్వా లత్వమునంగాదె తలంపని కెడ్డియునియన్ ౧౭౧

క. తప్పదు మనోభవ్యథ గప్పినమొండిఅుగ వేమి, గాంచనోచె నమో
మెప్పు డెట్టింగించినం దన కప్పుడె సంకల్పసిద్ధి యగు టబ్బురమే ౧౭౨

చ. తనమది నాశ్చనేవివసి, తాజనకా రమణీయమూర్తులన్
జనకొనివచ్చియిం నెపుర, చారణపన్నగ కిన్నరాళిలో
వనరుహనాభు కన్నియల, వశ్యము గూర్చిన వాడకాంక్షయో
వనలము నుంగనేలతగ, కామగవానికిసుంచు నొందుచున్ ౧౭౩

క. మనముచ గూరిమి మునపం, దను సందను రాగరసము, తనివిసనమలో
సనువమానము ననుమానని పనుమానము తోశలోని, సదనంబునకున్ ౧౭౪

మ. పరివారమ్ముల నందనిప్పి చనుచుం, బర్యాక భాగంబునన్
సరనాళిక మృణాళజాల వళిత, ప్రస్ఫంగ శోభాపిక
స్వరుడై తుంగభుజాగ భూషితవపు, మ్మాతుర్ హాసుబోలిడే
హారుచిప్ప్యాహాము సట్ల హాత్వికము నై యుబ్రమ్ము జూకట్టగన్. ౧౮౬
గీ. కామసుండైన ముద్దు, కొమరు సామిగాంచియతని మొడలితలపులాత్మనెంచి
తనదునడుగు కొడమ, తామర ల్కెల్ల నసూది బ్రెముక్కసాత, యుదిరిపట్టి
శా. నాయన్నా! యిటులుండకేమిక తమీ, నల్లాపు నెమ్మెసులే
జాయల్ధూసరి తంబులై జలదరించన్ జొద మొందేనియు
వ్యాయత్తంబును యున్న నెట్లొనరు నేలాయుంత దైన్యన్యథా
స్థాయీభావము మట్టుమీఱ భవదా, తర్భ్యాప్తిలో గాంచితిన్. ౧౮౭
శా. ఈ రేదివ్య విలాసినీ జనముహా, యిన్వేణు నీణామృదం
గారూఢంబుగ నాట్యముల్సలుప లో, కాధీశ సాహస్రసముల్
ప్రేరేపంగొలు ప్రాశిమీ జనకుడాప్తి న్నీరభద్రాసులన్
గారాబాబాసలొపుచో నచటన్నన్నోముల్ జాలిచేన్. ౧౮౮
క. విూయయగారునను సేనును నీయామము నసికచింత, నెఱిగికొస దురం
తాయాసము గొంటిమిపాపా. యా త్మేశ్వరుని ధ్యానపరను ప్రీతిన్. ౧౮౯
ఉ. వెన్నునిం జేరంగా సరిగి, విశ్వముమెచ్చంగ జన్నికన్నెలన్
గ్రొన్నెల వన్నెలందెగను, కోమలవక్త్రవిలాససంపద
జెన్నగుపూరి వేడిపని, చేరిగాంచితి లగ్నిశ్చయం
బన్నవినోద రాసుమతి, నాదితిమెల్లి యటంచుం దెల్పుచున్. ౧౯౦
చ. సినుగొని తేర నంపెనవ, నీరభుజించు విటంబుగొల్పనా
శిశజనస్తిశుభోక్తులగ, డింశిపిచారము లజ్జగించిమా
మునుచెలిపొంది తత్క్షణము, మాజ్ఞగనుల్పు నమృతంబులై
మునయువిధం బుదోపనవ, మోహనమూర్తికు పలుగడుతీర్ణుడై ౧౯౧
గీ. సపరి వారంబుగాజగ, జ్జనసిద్ధమైన యీశ్వ రేశ్వరిం బూజించి, మొదగుదించ
దవశిఖిజ్వాలవోనికం, దర్పతాప మేపణంప కుతూహలో, దృత్వి గుహాను
సీ. దిగధిశ సేనలో, దివ్యదుందుభులు నాసీరనుంజలికి నచ్చెనపు లీన
బ్రహ్మవాదస్వస్తి, పారాయణధ్వనుల్ భూనభోంతరముల బ్బరము గొలుప
క్షితివియ దంతర స్థితిచావు టాళ్లుమూకుసింగబుపైః దల్లి చెలిమినెరప
నొక్క మోర నెమ్మిపై, నెరపు గొల్పునశేవి సరదంత భక్తి చేనసికొనుమ

సీ. రాజసమున నెల్ల శృంగార, రససమష్టి పూర్ణభావంబు నెరపెనా భువనమోహ
నాకృతి వహించి పితృదర్శ, నార్థియగుచు దండధర వైరి నిజరాజ ధానికరిగె

ఉ. వచ్చుశిఖధ్వజంము పద, నాంబుజ సన్నిధి మ్రొక్కి యీశ్వరుం
డిచ్చెఁ బురఃకూర్మి వెల్లువల, వక్కునఁ జేర్చి శిరంబు మూర్కొనన్
హెచ్చినభక్తి నమ్రముఁడు. యేకమనస్కత నిల్చెనన్షికిన్
మచ్చరకించు కంతుని సు, మాళిపువేదన గాఁగ నెంచుచున్. ౧౯౪

సీ. చెంతనో ఱయుచున్ గ్రద్దెపై, జెలువునో అపురయుని జగదంబ గాంచియుంటె హారు
పలికినవిఁ కేటికి లగ్నంబు, దొరసెఁ బెండ్లి కొడుకు చేయుంచు గుహుని
నాకౌర్కొలారా ౧౯౫

చ. అమృతమయూఖ శేఖరుని, యానతిదివ్య సువాసినీసదా
స్రములను బిల్వనంపిపుర, సంహారురాశి మహాభవ్యస
ధనుసవాజాను రక్తి శుభ, భావముసంధిల గానమంక్తులి
క్రమయుతమునకుసంపుటయు, క్రౌంచవిభేదికి జేనభామినుల్. ౧౯౬

సీ. లపరంజనీటి ప్రవాళలు వరించిన పెడ్డిగద్దెపైఁ గూర్చుండఁగా నొనర్చి
సంపంగిపూల వాసన గుబుల్ కొనుమాని శిరసంటి గమ్మని, బరిమళించు
నింపుగంధపు నల్గు, లిడుగొజ్జఁగుల యొండి నీటితో దారలించు, లేటనీట
మజ్జనంబార్చి నెమ్మది మొయిదవి మొల్తి బిలుగులుగట్టఁగ, నలువుకొల్పి

ఆ. దివ్యభూషావళుల్ దీర్చి, దిద్దిమకుటభూతి రేఖలు తిలక మింపుగవమర్చి
యిటులఁ గైసేయ శిఖివాహు, డెసఁగు నుడిలి బహుసహస్రార్కశోభా
వి, భాసిలుచుండ్కె. ౧౯౭

సీ. సహజసంపూర్ణసత్కళా, శాలిగుహుండు పెండ్లికొడుకొ నాటుగులకో, భిన్నమింతు
చందురుండయ్యెగాత్రికీ, సంక్రమమునవతిశేఖులికోభ కళి, గాంచునటులనసరి.

ఉ. మంజుతురంగు సానలిస, నంచనముఖ్యము నీచ్రగణోత్రిసం
క్రందమఁ దాదిగాఁగఁ జెలఁగంటుల గుంపులు సప్తకోపశా
ఖాదములొప్పఁ గల్ జలధు, లెల్ల నగంబులు ఘంటకోటులున్
క్రందయి కేకి వాహనుని, కౌతుకదర్శన వాంఛలూరఁగన్. ౧౯౮

క. అరుదెంచుట యమదెంచుట పరతుల పసన్నికి వలన, బ్రహ్మాదులా
త్పర సేవయునుచు జగముల చరమాచరము లెల్లవారును, సన్నిధిఁ జేరెన్. ౧౯౯

క. కన కాంబరసుము సన్నిభ కన కాంబర భూషణాళి కముల సగుమద.
కనకాంబర బద్ధధమ్మిల్ల మగమల రగిలిఁవరుడ. బసిఁడె, మన్నింపఁ వెనక. ౨౦౦

ఉ. వారలు పెండ్లివారికపుడె, వచ్చిరటంచని మేలుదత్తమాల్
భోరునఁగొంచుఁ బోయిరట, మోదముతోనటుగి విన్నవింప ల
క్ష్మీరమణుండు సన్నుతిని, శేముషిబాగుగ వీటనెల్లెడన్
జారులకానతిచ్చె నిజపట్టణమెల్ల నలంకరింపఁగన్ ౨౦౧

సీ. నెఱినెలి పడగలన్నింట నుద్యత్సూర్య సంకాశ చక్రాంక, సహజశోభ
రంజించి రతిలోక, రామణీయకలబ్ధి భవనము లెల్లనైన, భవ్యములుగ
వీధివీధులబహి, ర్వేదికాయుత మణిద్వారాంగణముల సౌధంబులిడిరి
చప్పరంబులు సభా, శాలి కల్పితనంబు గోలిపి చిత్తరువు లెస్సలు గుడిచ్చి

గీ. పురమునల్లడ, శృంగార పూర్ణలక్ష్మి తాండవింపంగఁ జేసి మాధవుని కరుణ
వెలయఁజేయుచుండుబుగజను, ల్వేనవేలు సపరివారంబుగా మహోత్సవముగనిరి

క. అనియిక్కడ వినదగుచిత ఘనవచన సమష్టిఁ దెలుప, గావిని సూతుం
డనువుగ మునులవ్వలికథ వినవలెనను మది చెప్పదనుము వేడుకసంతన్. ౨౦౩

—* ఆశ్వాసాంతము *—

క. మందరధీర! కృపారస తుందిలహృదయారవింద, దుర్మంత్ర యశః
కంధరా జగదభినాంతిల! కుందస్మే రాభిరామ! కుశలవరామా! ౨౦౪

శా. దుర్ధర్ష ప్రదిశిమైక ధూర్వహానచో, దుర్వార కండూభవ
స్పర్ధాభు ప్రతిపక్షమంత్రి జనతా, షడ్విష్టి సింహా!మహా
త్యర్థప్రక్రమ విక్రమాక్రమిత దుర్గాగోష్ఠ గోల్లాస!వి
ద్యర్ధిప్రాభవరామ చర్ద సదవా, ర్యాధ్యాత్మ భూభూషణా ౨౦౫

తరళ. హారహార గిరీసురేంద్రు, వారవారణాదినీ
హార సారసారబింద, వైరసీర సురధునీ
పూరతారతార కాశ, టీర శారధారస
క్షీరసీరధిస్ఫురద్య, శోరమాధు రంధరా ౨౦౬

గద్య.

ఇది శ్రీమదుభయ భాషార సజ్జరసజ్ఞాగ్ర స్వత్యన్నాట కాలంకార
గ్రన్థార్థి ప్రబన్ధ బన్ధుర కవితాబంధన శ్రీమద్వేమారాధ్య
వంశపయః పారావార రాకాసుధాకర (ములుగు) శ్రీ
పాపయారాధ్య విరచితంబగు సరసహృదయాను
రంజనంబను మహాప్రబన్ధంబు నందు
చతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీశివాయ గురవే నమః.

శ్రీ సరసహృదయానురంజనము.

పంచమాశ్వాసము.

నందన సుందర విభు

ధానందన నందన ద్రుమమాభోగశివ

ధ్యానావధాన జయసం

ధానా శ్రీరామచంద్ర, లసదయలలామా

గీ. అవధరింపుము సూతుండు శౌనకాదిమునులకంత శ్రీశ్రీపతుల్సుందరాంబాతకంత
కంతరంగంబు లలరంగ, నాద్వయంబు పెండ్లికూతుల సేయుటం బ్రేమదొట్టి

అమృతవల్లి సౌందర్య వల్లుల పెండ్లికూతుల జేయుట.

మ. సురకాంతాతతి బిల్వసంపి కమలేశుండాత్మ కన్యామణీ
సరసాలంకరణోచితప్రియుకు నిచ్చెంగోరి యాజ్ఞప్తి సే
యరసోల్లాసము మీరవారలు తదేకాయత్తచిత్తమ్ములై
వరపీఠంబుల గన్యలన్ నిలిపి నివ్వాళించి రంచద్గతిన్. 3
సీ. తలయంటె నలతిలోత్తమ యొడల్నలుగిడె జాదవాగి రసజ్ఞ, జలకమార్చె
తడియొత్తెను హరీచి, దట్టంపు గళితముంగట్టి చేబిగియించె, గనకచేల
అవికె యొత్తి బిగించె, రత్నభోళ ప్రసూనమాంఝీ జగల్లో, మన్గైలల్లె
ఘనభూషణము లిడె, గనకరేఖ వనోజ్జ్వలతిలకంబు నమర దిద్దె దార
గీ. హారములు రత మాలిక యల, వరించె రత్నవాగళి లిడెమణిరణితఘూర్ణ
లలితశృంగార లీలావిలాస చతురభూషితల జేసి బాలల, పొలతులట్లు ౪
గీ. భువన జనులక్ష్మిలోయన, బొలుపెసంగ భూషణవిభూషణోద్దీప్తి పొందుపలచి
పెండ్లికూతుల జేసి పేర్మి నయ్య దేవకాంతలు మదినుప్పొంగ, దేవి. ౫
చ. నలినవిలోచనుండు పదునాలుగు లోకములందు దోరణా
ములు బిగియించ, బంధి జగము లీనజాతల జేసె నెల్లవా —

గలు దమయింటి పెండ్లికి, రాగజభేసలు ప్రేమాసెసంత వి
చ్చలవిడివీరు వారనక, సర్వజనమ్ములు వచ్చిరమ్మెయిన్. ౬

క. పరికింపగ ఫణిలోకము నరలోకమటంచు సహజ, నామాతంగనింగా
నరయంగ దివ్యోగార్థము బొరయుటకు తద్వాసులు భవు, బూంపనుచేన్. ౭

ఉ. వేలుపుటాల మాదలును, వేలుపు మానుల గున్న శోభలున్
వేలుపు గొప్పు మొత్తములు, వేలకొలందిగ దెచ్చినిచ్చె స
మ్మేళి వెలందికాళ్లిపుడు, మెట్టెసదిట్ట మహేశబంధు తా
లోలమనస్కుడై యఖిల లోక విలోకన విస్మయంబుగన్. ౮

గీ. అమృతసత్రంబు లింటింట, నలవరించి దివ్యదుందుభు లందంద, దిటము గొల్పి
తెరువులందున జలువపందిరులు బెట్టి రంజిలంగ జేసెనైమెకుంఠ, రాజధాని. ౯

క. తత్వంపడలత్త్వార్థమ హత్వాశ్రయు లైనయట్టి, హరియుహరుండను బం
ధుత్వమున కిచ్చగించుట సాత్వికులకు బ్రహ్మసుఖము, సాటిదనర్చెన్. ౧౦

గీ. ఇట్లు కన్యా వివాహేచ్ఛ, యెసకమెసగ నిందిరాప్రాణ వల్లభు, డీశ్వరేశు
డాకశీభిముఖుడై సమర్చావిధాన సిద్ధిదోత్రిల నభివాంఛ, సేయుచుండె.

వ. అంత.

శ్రీ మాన హేశ్వరులు కల్యాణమునకు వేంచేయుట.

సీ. మాణిక్యకిరీటములు శుభకిప్తులల మంగ బ్రహ్మాండ మలరింప, క్షమాభ పదులు
పటుజటాకోటీర, పటలారుణ ప్రభల దివిబర్హిశ్రీరుదత్ప, దేవపతులి
ఆదీర్ఘకర్ణహా, ప్రత్తి భాసురులైన భద్రమూర్తులు వీరభద్రగణము
లాదీర్ఘదేహులా, యతశిఖా శీతాంగులైన భైరవులు దివ్యానుభావ

గీ. సిద్ధపమానంద ఘనులౌచు, నివ్వటిల్లి దివ్యయూన ప్రభావ్యాప్తి, దెసలు జొచ్చి
డిగిరి కోటానకోట్లు ముదముగ మయూర వాహనైవాహికాలోక వైభవమున

క. వాదాహిళ్యామలలు జయాహూనత తొక్క మొనల, నలరంగ శ్రీచ
క్రారూఢల నితఃజపరి వారముతో డిగియెకహావి, వాహనోత్సుకరైయు. ౧౪

ఉ. శారణమేరు వోయనజ, గత్పరిదృశ్యతంగాంచ గోరిక్ప్రా
గారదనోల్బ ణంబుయును కైవడివ్రాజ్ఞ మనోహర ప్రభా
శారదనోజ్ఞ సుందరతం, గాంచుననాంగ వసంత సుప్రతీ
కోరుబలంబు తన్నలమ, మియ్యనడగ్గెగ జాస్యుం డమ్మెయిన్. ౧౫

క. కోమలకామల తాగుణ ధామలతాంత శాస్త్రి విజయు, దర్పణముఖలీ
లామహితా కాదిములన్ గోమాతలు డిగ్గి గుహునిన్, కుతుకముగనగ్రగంబు

క. భూగగనాంగణ యుగళవి భాగము సేయంగ రాక, బ్రహ్మాండసమా
భోగము సుఖభోగముగా యోగినులరు దెంచిరమ్మ, మహోత్సవముగన్. ౧౩

క. శతరూగజటాధరను ప్రశోభూమలజై గిత వ్య, న్నకశిఖావి
ప్రతికోటులు శిఖివాహను. వితతోత్సవ దర్శనేచ్ఛ, వేంచేసిరొగిన్. ౧౪

ఉ. తాండవతంత్ర చాక్రమణ, తద్విదనేక సహస్రరుద్రనే
త్రాండజకన్యకా జనము,లద్భుత కాంతులు నభ చాటికన్
మొంపుగగుంపు గట్టి,కలిమించలివిన్ హరిలోక భామినీ
మంజలియుద్గ తాస్యమయి, ప్రమాన్పడి చూడఁగ దిగ్గరందలున్. ౧౫

క. శరభాస్యూరాది మహాశరభీకర మాత్రకోటి, సహితముపంచా
క్షరమంత్ర రాజమూర్తియు బజతెంచె సితాత పత్ర, బహుళిత మెఱయన్

సీ. శతసహస్రారుణ, ప్రభులచే కాలాగ్ని రుద్రుండు డిగియె నిద్ర డగుచు
తమసఃపదంపద స్థాయుతా బ్రహ్మాపంచక మూర్తులేక వత్సలత డిగిరి
పురుషార్థమూర్తు ల,కృతశీల డిగిరి పావనమూర్తి భక్తిభావనలు డిగిరి
భువనాధిపులు కళాంభోజ నేత్రులు సజా శివశరణ్యులు లింగ,సిద్ధ ఘనులు

గీ. డిగిరి పత్నీసు నొకకొంత, పొగడనేల సర్వతోముఖమైన తన్నత్తునకు నె
శిప్రఃక్షేమైశ్వర్యమెల్ల దచ్చిత్ర కీర్తివాహలై వాహనాలోక నాంథడిగియె

సీ. కాంతాధ్వ విహారణో, చారతా రాచల ప్రతిభుజా సంచి క్షేత్రగుని మీద
మణికోణస్థగిత శుంభన్మహా పల్యాణ కల్యాణపీఠాగ్రి, కలితుడగుచు
వామాంగ భాగసం, వళితాత్మవల్లభా సల్లాపమునమేను,సత్కామునయు
శతకోటి చంద్రిభా,స్వర కాంతి తళతళల్ కమలజాండము సుధాకళన నొలప

గీ. దేవతాచక్రవర్తి సం,దీపపుత్ర వైభవోత్సాహమున జగ,ద్వర్ణనీయ
దివ్యసౌందర్య శాలియై, డిగియెపర్వ శ్వరుండైన యట్టిగా,రీశ్వరుడు ౨౦

సీ. హితులతో ఁదగుపురో, హితులతో నప్సరస్స్త్రీలతో ఁబురగణ,సుతులతోడ
ఋభులతో దివ్యమునీం,దుభులతో నాత్మసన్ని భులతో దశదిశా,విభులతోడ
మానులతో బహుసువా,సినులతో జయజయధ్వనులతో స్వస్తి వా,చనులతోడ
బుధులతో నవరత్న, నిధులతో శతకోటి రథులతో వందిమా,గధులతోడ

గీ. పెండ్లికొడుకౌచు మురిపెంపు, బెర్మితనదు కొడమునెక్కి హుమాయిబల్కు
స్తరించి
ఆలయము కొల్వుదర్వాజ నిత్య పుణ్యదనులుండ సిద్ధపతేనాని కైలాస, కటకవీథి

చ. పసుపుం గుంకుమ వక్కలాకులుగులా, ల్పచ్చారు జవ్వాజిగం
ధసుమంబుల్పట వాసనచ్చకలప, ద్రవ్యంబులాజ్యామిళ
ద్రసమూలాలోనగు శోభనార్థములు, దాన ప్రాథికుల్ దాల్చి సం
తసమొప్పన్ బగళాంబి కాశ్రీపురమున్, దర్వ్యాపులే తేరఁగన్. ౨౪

క. గంగాది తరంగిణులు ప్పొంగుచు నప్పొంగ్లి కొంటను, పొంచె నెవిలస
త్పంగతులఁ బెక్లి పాటల భంగురతం బాజఁ బెగ్లి, వారంతంతన్. ౨౫

క. అజెలగ్నం భాసన్నం బిడెవైకుం తోవకంఠ, హేంలాంతామా
స్పదశాఖ శిఖాంతతికద కదమంచుసి వచ్చిదివ్య, పటహాధ్వ నులన్. ౨౬

మ. పరతప్తోజ్వల వేదికాయుతము చల్వప్లేర బొందిల్లు బం
ధుర కేళీవనపాలి శీతలసుధా, నూనప్రపా శ్రేణులన్
స్థిరమకాంనవ్వీర జాతటీకాకృత, శ్రీవిన్య భవ్యాడ్యమా
నరపూజా శిబిరంబు చెందిరిజగ, ద్వాల్లభ్యమే పారగన్. ౨౭

——— * వరపూజ. * ———

వ. అంత ఫణిహారు లరు దెంచి కెర కంజంబులు ముకుళించుచు గంజాక్షునితో నిట్లనిరి. ౨౮

సీ సపరివారంబుగా దేవ,సార్వభౌము పరుగుడెంచి వియన్నదా భ్యాంతి కమున
దేవభగవద్భవత్కృత, శ్రీవిలాస మటమవిడిసిన వారల,నంతమునను. ౨౯

చ. కలదొకవింతమీరు కల, కాలము నాటనుగోలె మన్నవా
రలనొయ పూర్వసాయక వ్యంపరనై యెటు తేరచుంపగా
నలవిరొకాక యున్నయది, యద్రిధనుఃపరివార మంతయున్
గలయఁగఁగాంచివచ్చిరిట్టి, కాంచనచేల భవత్కృపాప్తిచే ౩౦

చ. అనుఫణి హారివాక్ప్రచయ, మాంబురు హాబకు డాలకించి స
య్యానఁబడవాల్ల రాబటచి, యండఅకాయత మొప్పసేనకున్
విఁకిపాసెంగఁ జేసియుటి, వేగమ తావరపూజ సార్థమా
ఘనవిభవంబు నెక్కొలుప,గా దగవాయతమయ్యె నెంతయున్. ౩౧

మ. గజఘంటా రథనేమిశబ్ద హయఘీంం, కారోద్భట క్ష్వేళలం
బుజగర్వాండము నిండసైనికుల గుంపుల్ లక్షలై కోటులై
యజహన్ర్తోత్సవానంబున్తో గడలినొ,య్యన్ దివ్యగారుత్మత
ధ్వజసంరంభి రథంబునె నెడలెనంతన్ శార్ఙ్గియుల్లాసియై. ౩౨

సీ. పరిపక్వ కదలికా, ఫలభారములు ఖండశర్కరా, శకటముల్, చల్లడేట
వటివెల్ల సురటులో, ప్పగు పానకంబులు వడపప్పు నానవాల్, వంటచెఱకు
భిక్ష్యాంబు పప్పునా, నెయ్యి శాకంబులు సూనియల్ నలుగులు, నూత్నకలశ
శీతలోదకములు, చిటిపొటిభక్ష్యముల్, వడియంబు లప్పడా, ల్వలుద పసుపు
గీ. కుంకుమయు గంధము గులాలు, గోఅతలేక, నెల్లశగవులు గొనుచున, త్తల్లితల్లి
బహుసహస్రసు వాసినీ, పంక్తితోడ, కదలెవరపూజ నార్థమై, కాంతుగలసి.
ఉ. భాగవతాంగనాజనము, పారముగా బురవీథివీథులన్
శాగరసాభిరంజ దభి, రామ మనోంబుజరోచుం జేరటం
బేగుకుతూ హాలంబునన, భీష్టవపుస్సము లంక్రియొాచితీ
యోగముతోడ శ్రీగలసి, యొప్పిరి ముక్తివధూ స్వరూపులై. ౩౧౪
సీ. వ్యూహ చతుష్టయ కృతన, న్నాహముతో విభవవిలస సమయమురయుగ బ్రో
త్సాహిత సంకర్షణ ముఖు, లాహరి వెనువెంట వెడలి రతిముదమొదవగ ౩౧౫
సీ. ముర లికాని స్వనంబులు గ్రమ్మ, వల్లకీ తంత్రనినా దముల్, తాండవింత
గంధర్వ గానముల్, గదిమిచా రణసిద్ధ సన్నుతి ధ్వానముల్. చౌకళింప
పాదిమూ గధకథా, గ్భటుల పైదేవతా, తూర్యధ్వనుల్మ్రోయ, ధ్ధరతమెరయు
దేవ దుందు భులను, త్తిలజేసి చతుకంగ, కోలాహలములుది, క్కులబెనంగ
గీ. నిఖలనినదంబులును గప్పి, నెగడె వైభ, వాగత జగత్త్రయీవాస, హర్షజనిత
వచనని ర్ఘోషి తాసము, ద్భటవిలాస, మిందిరా హరిమానసా, భీష్టముగుచు. ౩౧౬
గీ. ఇట్టిగంభీర వైభవం, బెలమి మిగుల, నిరుప మానం దర సభరో, న్నిదభద్ర
నిఖలసన్నాహములు గొల్వ, నీరజాక్షుం, డీశ్వరేశ్వరుసన్నిధి, కేగుదెంచె ౩౧౭
ఉ. రాజకళాధరుండు శిబి, రంబునం జారులు విన్నవింపనం
భోజ దళేక్షణుండు వర, పూజకు వచ్చెనటన్న మాటయు
త్తేజిత చిత్తవృత్తి సమ, ధిష్ఠితుండై వినిసాభి ముఖ్యలీ
లాజ వనానుషంగము దొ, లంక నెవారొ్కానె నెల్లవారితో. ౩౧౮
గీ. కలసె నెండ్లొండ నంబుధాల్, గలిసుపగిడి సుభయ పరి వారములు జగ,ం
చ్ఛుభకరముగ
సంతహారి కాపల నోత్సన్య, హర్షమగ్న చిత్తములు జూసి క్రొం గిళ్లి జొగిలు
కరిరి. ౩౧౯

ఉ. తామరసాత్ముఁ డంతగని, ధర్మ్యుని పాదయుగంబు దృష్టిమణి
స్తోమ సమర్చ సల్పియుతి, సుందర రత్న కిరీటరోచిరు
ద్దామ జటాచ్ఛటల్ సభకు, దండడి సందడిఁ గొల్చి మ్రొక్కఁ దం
త్రామర సాక్షి మ్రొక్కెఁ గను, దమ్ముల నిమ్ముల గారవింపుచున్. ౪౦

గీ. తనదు భార్యావతంస, మద్దంపతులకు, మ్రొక్క వారలు మన్నింప, ముద
ము నొంది
పార్వతీపరమేశ్వర,ప్రముఖగమన,పూర్వముగలో నికరగిగిర,భ్యుదయమెసఁగఁగ

మ. కనియోశౌరి సహస్రకంతు సుషమా, కారుఁ జగద్వ్యాపమో
హాంగ గంభీరుని ధీరునిన్ వరగుణో, దారున్ మహా శూరుఁ బా
పనతేజో భరధారు ధైర్యబలదు, ర్వారున్ గుమారున్ స్వస
త్త్రసలియా మానసచోరు సర్ధజనమం, దారున్ దయాధారునిన్. ౪౧

సీ. కాంచిహారియచుహాపత,కాంతలబ్ధి,నొసటకునాత్మపుత్త్రి,యుగళిమొదల
సుత్త మాత్వంబు నెంచిభా, వోపలబ్ధి నిరుపమా నందరస పూర్తి, నెగడు
టరుదె. ౪౨

గీ. ఆంతవరపూజ నోత్సాహ,ముకురింప,శౌరికములాస న్యాగులు,త్సాహమునను
నిరుగడలరాగలక్ష్మీస,మేతుఁడగుచు,దివ్యదుందుభిసదముల్,దెసలనద్రువ.౪౩

ఉ. ఆటి మదంపతి ప్రముఖు, లండజ దివ్య సుఖాస నంబులన్
బ్రోదిగనిల్పి చెంగటన, రుంధతి యాదిగ మౌనిపత్నులా
పాడితగాన మంగళ శు, భప్రతి పాదన రైచెలంగఁగన్
స్వేద సహస్రముల్ గొలువ, చిత్రికి వాహనుఁ జేర నేగుచున్. ౪౫

—*స్నాతకము —*

క. ఆచరిత స్నాతక విధి గోచర తద్ధోమ ధూమ, ఘూర్ణాను ణతన్
సూచిత జాగర జాగుణ తాచపలితఁ గ్రమ్ముకచ్చు, దమ్ముల గుహునిన్ ౪౬

ఉ. కని హేమస్త్రీయుఁ బోలె మందగతిఁ జ, క్కన్ దత్పురో ధస్సహ
స్రసమోద్ధా నముతోడ లేచితిరిచతు, ష్షట్పాద విన్యాసముల్
దొసకంబ గానెను లేగి మ్రొక్కు నతనిన్, దోకొంచు సత్యస్వతా
పనపీఠంబులు వొందనిల్పి యడియెన్, సద్రత్నహా రావళుల్. ౪౭

క. చిందముతో నెనయగుసిరి, గంద మసంగనఁ గసిదెక, సందగునమున
ద్యుందిమ గజములలో మొజి, గసమున గజరిత్తి, కరకంజ సముల్. ౪౮

ఆ. పంకజా సనుఁడు, పన్నీరుపైఁ జల్ల, వాణి పూల దండ, వైచె మెడను
చెలుకు వింట నెగయు, జలి బిలి మధుపుల, తనయ వరమ్ము లనుచు, రఘుకుల
గుహుఁడు. ౯౯

సీ. మగరాలమకుటంబు, మకుటేశుఁ డర్పించెఁ, జిలికి కెంపుల దండఁ, జేర్చె వహ్ని
గిలుకునీలపుఁ బురాఁ, గీల్కొల్పె శమనుండు, తళుకుఁ బావలొసంగె, దానవుండు
ఉడుటుము త్రైపుదండ, గదియుం జెవరుణుండు వటివేళ్ల సురటియ, వాయువొసఁగె
నొడలెల్ల నెక్కొల్పె, దొడవులు ధనదుండు నభవుండు గురుణించె, వాణ్మశరము.
గీ. సూర్యచంద్రాది సర్జన, స్తోమమెల్ల స్వస్వ తేజోంశ లొసఁగిరు, శ్రాహమునను
స్నాతక వ్రత దీక్షను, సరణలబ్ధి, దీప్తి భాసిల్లు గుహునకు, తేజకముగ. ౧౦౦

క. రమ్మను మన రావే నియుఁ, దమ్ము లితోఁ జెప్పు ననెసి, దర హాసము నా
నిమ్మగు లేనకు మొగమున, లెమ్మని గుహుఁ డమ్మచూలి లేవందిసెఁ. ౧౦౧

శా. గౌరీ శంకరులుం దమా, మురహరుల్ కల్యాణ మస్తంచు స
ద్ధీరాగ్రేసరుఁ గేకివాహను వక్షుఁ, దేజోయశోవృద్ధిగా
వాణీంద్రాక్షతముల్ తలం జినిచిర, యాశీర్వచో భావత
వ్యాహూషిక విలసిల్లె నెల్ల సురలం, దవ్యగ్ర శోభావృతుల్. ౧౦౨

శా. వీటిచందన లేపగంధ జలస్రా, వీతాంశుసం భాజనా
ఝాటంబుల్నర కోటులందని పెరు, చైరోన్మద మానత్రయీ
ఘోటాబ్జాక్ష కృపాకటాక్ష జలము, క్రొస్సమామృత స్రావజం
ఝాటంబోయునఁ గాఁ గుమార వపుఁ జాకాల సంశద్గతిన్. ౧౦౩

గీ. అంత మాహాపాత్ర శ్రావళుల్, సావధాన, మతి ముహూర్తంబుడా సెనంచతి
ముదమునఁ
విన్నవించెడు సరభ స్సొత్పన్న హర్ష, జనిత పులకాంగుఁడై లేచి చక్రధరుఁడు

మ. పరివారంబులు గొల్వ దివ్యపటహ ధ్వానంబు నింగిన్నిరం
తరమై మ్రోయఁగఁ బెండ్లివారలను లగ్నంబాయి తంబయ్యె న
న్వరతంబాదగునంచుఁ దెల్పి త్రిజగ, ద్వ్యాల్లభ్యమే హారము
తిరముం జేరఁగ వచ్చె దివ్యమును లైం, తేఁ బ్రస్తుతింపంగదుర్. ౧౦౪

— * ఎదుర్కోలు. * —

గీ. వచ్చె లక్ష్మీ సమేతుఁడై, వాసుదేవుఁ, డెదురుకోలకు సన్నాహ, మేర్పరించి
తగు తెఱుంగున నందరి రమ్ము [illegible] డవు బెన్నెడచె, [illegible] తిఁ బలిగా

గీ. కదలి రంతంత మునిసతి, కరవిముక్త, పూర్ణహరిదక్షత సుహాళి, వర్ణనీయ
శోభనద్రవ్య సేకము, స్తోకగాము, ఘాటినింగికి మణిధనుః, కోటిసేన. ౫౭

క. ఇత్తెఱఁగున నిలువాఁగును జొత్తిలి పన్నీటివేఁటి, సోవలు దివికిన్
మొత్తముల నదులు నీనగ, నత్తరి నడచిరి పరస్ప, రాహ్వానములన్. ౫౮

మ. విలసద్వజ్ర మణీగణారుణ మణీ, విద్యోత భూషాచ్ఛవుల్
గ॰యుంబర్వఁగ నభ్రమండకీ బలి, మర్త్య స్ఫురద్వాగ్గతిన్
కలధౌతాద్రులఁ బోలినంది గరుడుల్, గన్పట్టి పైనెక్కి మి
క్కిలి కన్ధ్రేవుఁడు వెన్నుఁడుం జెలులతోఁ, గ్రేళ్వాగుచున్ వచ్చిరిన్. ౫౯

క, నెలపొడుపున జగమెఱుఁగఁగ, గలయఁబార లెత్తుఁజలి, కైవడిసపుడ
న్నెలదళ తాలుపు చట్టము, తులలేనిముదమ్ముఁగ్రమ్మి, తొంగిబడనడచెన్. ౬౦

క. జగముల యదృష్ట మేమన, జగదీశ్వరు లేక సరణి సమ్మోదరసం
బగణీయముగా నడచిరి భగవద్వైభవము దృష్టి, పాత్రత బయ్యెన్. ౬౧

ఉ. రమ్మని శౌరి వారలును, రమ్మని శంకరు వారలున్ విహా
రమ్ముల కౌన లగ్నమని, రమ్మని యొండొరు వారలుం బ్రచా
రమ్ములు సల్పు చుంగను ధు, రమ్ముల నిమ్ముల నింత వంతదూ
రమ్ములఁ బిల్పుచున్ శుభభ, రమ్ముల దాసిరి వేగిరమ్ములన్. ౬౨

చ. కదసె జనార్దనుండు త్రిజ, గన్నుతిమా ఋషభేంద్రవాహనున్
గదసె మహేశ్వరుండు విహ, గప్రభుయానము నొండొరు జతూ
స్పద వృష భధ్వ జాండజను, భధ్వజ ముల్పైరఁ గొంచుఁ బ్రేమసా
పదబిగియారఁ గౌఁగిళుఁ, బట్టిపనంగను పట్టిపయ్యెదన్. ౬౩

క. హారగణ ములపై పైముస, హారగణములు దితిజనిచయ, హారగణములపై
హారగణములు వారు పైహరి, హరి పైహరుఁడపుడు నించి, రత్నలసుమముల్ ౬౪

ఉ. కావలనావలన్ సతుల, హీనసుభాక్షత పల్లవాదులా
శావివరమ్ము నిండికొన, జల్లఁగ నెల్లరు గంధ చూర్ణముల్
తావులు గమ్ము నిమ్మగఁ బ, దంపడి చల్లఁగ భూర్భువర్ముఖ
స్థావరలోక ముల్గనలి, చక్కటి కింజను దోచెనాఁ దగన్. ౬౫

క. హారిచందన ముఖసర్జక, తరుబృందము నింగినిలిచి, తఱుచుగ సరసో
త్కరపుష్ప వృష్టిగురిసెన్ నెరసెన్ సురవారసతుల, నృత్తములంతన్. ౬౬

క. గమనాగ పనముల మొదల [illegible] సభ్యున్, మతుండగు దన్

రమణీయముచు లజగములభ్రముఁ బ్రచెలఁ బాణసంఘ, బహుళశ్రీ బన్నగన్. ౬౭

ఉ. జ్వాలనుఁడు నైజబంధు పరి, వారముతో జగదీశ్వరాత్మభూ
లలిత కరగ్రహోత్సవవి, లాసవిలోకన జాతకౌతుకో
చ్చలన చలాచలత్వమున, సారతర ప్రకట ప్రదీపికా
కలన మనంతకోటి గుణ, కప్రతిభాసముఁ జూపెనయ్యెడన్. ౬౮
క. అన్యోన్య వీటికాగ్రహ మన్యోన్య పటీ ఘుసృణ, హారిద్రాంకం
బన్యోన్య చరణ యావక మన్యోన్య ప్రహసపూర్వ, మై వేడ్కలతగెన్. ౬౯

— * ఊరేగింపు * —

చ. గరుడ హయమ్ము డిగ్గిమురు, ఘస్మరుఁ డాత్మవధూస మేతుఁడై
హరసుతు గంధ చందనన, వాంబర దివ్యవిభూష ణాదులన్
వరుస నలంకరించె ముని, వర్గము సన్నతిసేయ నీశ్వరీ
శ్వరుల సదేశసీమ నిజ, వాహము నెక్కి మృదూక్తిఁ జూపుచున్. ౭౦
క. చల్లనిసడు పూలనెల్లర మెల్లన నడపించుకొనుచు, మీయొత్తడపుం
బెల్లుసరాసరి కంచుక, ల్లవ వేత్రములఁ జడియ, నరుదేరంగన్. ౭౧
సీ. చింతితాభీష్టార్థ, సిద్ధిసస్యములెల్ల ఫలదాయకంబులై పండియొరఁగ
వేణువీణాధ్వను, ల్వెనుతీగవిను వీధి బారటిల్లుచుఁ జుట్టు, భోరు కొనఁగ
నప్సరస్సర సీరు, హాక్షి సహస్ర నృత్తాయిత్తథి మిధిమి, వ్యాప్తి మెఱయ
వీచోపులిడు నీల, వేణికరాంభోజ కంకణ ఝుణఝుణ త్కార కలమఁ
గీ. జూపుసాఫల్య మొనరింప, సురుచిరతరుఁ దావలంబాచు వైకుంఠ, ధామవీధి
సకలసన్నాహ సంరంభ, సహితుఁడగుచు వచ్చె నల్లన మాయూర, వాహ
నుండు. ౭౨
క. ఆపుర సౌధాగ్రంబులఁ గాఁ పురమున్నట్టి దివ్య, కాంతలు సుగుణో
ద్దీపుఁడగు గుహునిఁ జూడఁగ పైపైయుప్పరి గెలఁగిమి, పఱగొనితంతన్. ౭౩

. ర గ డ,

శ్రీశ్రీయుఁ పతులసరి, సిరిమెండు గందుమటు
యాశ్రితుల కిటువంటి, యధిపతిని వినుడుమటు
కనకమున ముంచేభా, గవత జనబృంద ములఁ
జనకకన్నవల పర, చందముల సందముల
నింతకన్నుల పండు, వెలుగ మెన్నఁడుముసుపు

గీ. కదలి తలితంత ముని నతి, కరవిముక్త, పూర్ణహారి దక్షత సుచూళి, వర్ణనీయ
శోభనద్రవ్య సేకము, స్తోకగామ, ఘాటనింగికి మణిధనుః, కోటిసేన. ౫౭
క. ఇత్తెఱగున నిఱువాగును జొత్తిలి పన్నిటియేటి, సోవలు దివికిన్
మొత్తముల నదులు నీనగ, వత్తరి నడచిరి పరస్పరాహ్వానములన్. ౫౮
మ. విలసద్వజ్ర మణీగణారుణ మణీ, విద్యోత భూషాచ్ఛవుల్
గాయంబర్వగ నభ్రమండకీ బని, ష్కర్త్ర స్ఫురద్వాగ్గతిన్
కలధౌతాద్రుల బోలినంది గరుతుల్, గన్పట్టి జైనెక్కి మి
క్కిలి కన్దేవ్రుడు వెన్నుడుం జొంగలతో, గ్రేశ్వాగుచున్ వచ్చుచున్. ౫౯
క, నెలపొడుపున జగమెఱుంగగ, గలయంబార లెత్తుఁ జలి, కైవడిసపుడ
న్నెలదల తాలుపు చట్టము, తుల లేనిముదమ్ము గ్రమ్మ, తొడిబడ నడచెన్. ౬౦
క. జగముల యదృష్ట మెమన, జగదీశ్వరు లేక సరణి సమ్మోదరసం
బగణీయముగా నడచిరి భగవద్వైభవము దృష్టి, పాత్ర బయ్యెన్. ౬౧
ఉ. రమ్మని శౌరి వారలును, రమ్మసి శంకరు వారలున్ విహా
రమ్ముల కౌన లగ్నమని, రమ్మని యొండొరు వారలుం బ్రబా
రమ్ములు సల్పు చుండగను ధు, తమ్ముల నిమ్ముల నింత వంతదూ
రమ్ములం బిల్చుచున్ శుభభ, రమ్ముల దాసిరి వేగిర మ్ములన్. ౬౨
చ. కదసె జనార్దనుండు త్రిజ, గన్నుతమా బుధ భేంద్రవాహనున్
గదసె మహేశ్వరుండు విహ, గ ప్రభుయానము నొండొరుంజతూ
స్పద వృష భధ్వ జాండ జను, భధ్వజ ముల్పైన గొంచు బ్రేమస
పదబిగియారం గౌంగిలులు, బట్టెవనంగను బట్టెనయ్యెడన్. ౬౩
క. హరగణ ములపై పైపుల, హరగణములు దిఙ్జనిచయ, హరగణములపై
హరగణములు వాహుపైహరి, హరిపైహరుడపు డునించి, రతులితసుమముల్ ౬౪
ఉ. ఈవలనా వలన్ సతుల, హీనశుభాక్షత పల్లవాకులా
శావివరమ్ము నిండికొన, జల్లగ నెల్లరు గంధ చూర్ణముల్
తావులు గమ్మ నిమ్మగ బ, దంపడి చల్లగ భూర్భువర్ముఖ
స్థావరలోక ముల్లవలి, చక్కటి కింజరు దొచెనాం దగన్. ౬౫
క. హరిచందన ముఖ్యర్జక, తరుబృందము నింగినిలిచి, తఱుచుగ సరసో
త్కరపుష్ప వృష్టి గురిసెన్ నెరసెన్ సుత వార సతుల, నృత్తము లంతన్. ౬౬
క. గమనాగ [illegible] [illegible] భూషా, మేతుండగుచున్
రమణీయ మగుచు లజగముల భ్రమయు చెన్ బాణసంఘ, బహుళశ్రీ బనగన్. ౬౭

ఉ. జ్వలనుఁడు నైజబ ధు పరి, వారముతో జగదీశ్వరాత్మభూ
లలిత కరగ్రి హోత్సవవి, లాసవిలోకన జాతకౌతుకో
చ్ఛలన చలాచలత్వమున, సారతర ప్రకట ప్రదీపికా
కలన మనంతకోటి గుణ, కప్రతిభాసముఁ జూపెనయ్యెడన్. ౧౭

క. అన్యోన్య వీటికాగ్రహ మన్యోన్య పటీ రఘుసృణ, హారిద్రాంకం
బన్యోన్య చరణ యావక మన్యోన్య ప్రహసపూర్వ, మైవేడ్కతగెన్. ౧౮

— * ఊరేగింపు * —

చ. గరుడ హాయమ్ము డిగ్గిమురి, ఘస్మరుఁ డాత్మవధూస మేతుఁడై
హరసుతు గంధ చందనన, వాంబర దివ్యవిభూష ణాదులన్
వరుస నలంకరించె ముని, వర్గముసన్నతిసేయ నీశ్వరీ
శ్వరుల సదేశసీమ నిజ, వాహనునెక్కి మృదూక్తిఁ జూపుచున్. ౧౯

క. చల్లనిసడు పులసెల్లర మెల్లన నడపించుకొనుచు, మేయొత్తడపుం
బెల్లుసరాసరి కంచుకు లల్లన వేత్రిములఁ జడియ, నరుదేరఁగన్. ౨౦

సీ. చింతితాభీష్టార్థ, సిద్ధిసస్యములెల్ల ఫలదాయకంబులై పండియొరఁగ
వేణువీణాధ్వను, ల్వానుతికవిను వీధి ఝంకారటిల్లుచుఁ జుట్టు, భోరుకొనఁగ
నప్సరస్సర సీరు, హాక్షి సహస్రి నృత్తాయిత్తధి మిధిమి, వ్యాప్తి మెరయ
వీచోపులిడు నీల, వేణికరాంభోజ కంకణ ఝణఝణ త్కార కలమెఁ

గీ. జూపుసాఫల్య మొనరింప, సుకుచిరతకుఁ దావలంబొచు మైకొంచ, ఘానువీధి
నకలసన్నాహ సంరంభ, సహితుఁడగుచు వచ్చె నల్లన మాయూర, వాహ
నుండు. ౨౧

క. ఆపుర సౌధాగ్రంబులఁ గాఁ పురమున్నట్టి దివ్య, కాంతలు సుగుణో
ద్దీపుఁడగు గుహునిఁ జూడఁగ పైపైయుప్పరి గెలఁకుమి, పరిగొనితంతన్. ౨౨

రగడ,

శ్రీశివుఁ పతులసరి, సిరిమెండు గందుమాట
యాశ్రితుల కిటువంటి, యధిపతిని విందుమాట
కనకమున ముంచేభా, గవతజనబృందములఁ
జనకకనపలెవీరీ, చందముల నందముల
నింతకన్నుల పండు, వెలుఁగ మెస్సెడుమనుపు

శాంతిహారి నగళ మున, గలిగె సంశగ తనువు
తగు నస్మృతవల్లి పొం, దర్య వల్లుల కిట్టి
మగడుగల్గుట భాగ్య, మహిమ యెంతనపట్టి
కోటిమదనుల రూపు, గొన్న వాడీగుహుండు
కోటియమన మానుండని, పొగడుదురు మహామహులు
ఎంతపొడు గెంతలా, వెవ్వ కేయాగణము
లెంతియును జాలదే, యీహరి గృహాంగణము
కలికినేటికి మనము, గరిటిమే ముక్కంటి
తొలుతఁ జేసిన పుణ్య, ఫలమిది రావాల్లంటి!
హరిహరుల కిటు వంటి, యన్యోన్య మబ్బురము
పరమ పురుషులు బాధు, భావనయానుట తరము
కళుకుటందెల ఝుళం, ఝుళలతో నృత్తమ్ము
సలుపు నచ్చరలపై, నిలిచె నాచిత్తము
ఎన్నడెఱుఁగము గదే, యిటువంటి వైభవము
వెన్న నగరముఁలోన, వింతలే పొంభవము
తుంబురుఁడు మగశాల తాంబూరఁ జేమిాటి
ఋంబరము ముట్టురా, గంబు శోడెన జోటి!
ఎకిరింత లెడ్లక్క, రెవ్వలే యీసొంపు
ప్రకట శివసా రూప్య, భతులే యీగుంపు
పదునాల్గు లోకముల బలగంబు లిదె నేడు
కదలెఁ గదహాఁకి సిరి, గలిగి నందుకు జోడు
తెరగంటి వాద్యముల, తెలిఁగుజగ దద్భుతము
మరువఁ జేసెనె యుద్ధము, మాటయదె నిశ్చయము
తనకొమొడగి సొమ్ము, లల్లునకిచ్చె నటశౌరి
కనక కనకాంబ రము, గప్పెనఁట క్రౌంచారి
ధవళాత పత్రములు, తలఁచమ్మె నంతంత
నవలఁ జూడుము వచ్చె, దత్త మను హంత
ఇంత [illegible]

ఇంతి యూరి హారుల కుడ, యుంచినభు తంత్రుడను
మునిమండ అమ్ములు స, మూలమున గాంగంటి
సననేల వాజీ, వనముగత ముక్కంటి
అరదముల ద్విరదముల, నతివ లెక్కట గలదె
బిరుదు మగ వాగ్రడకిది, యరుదనుచు ననవలదె
హారిహారాంగ నలువి, య్యమ్ము లంకాట కొఱకు
జిరతపః ఫలమెంత, జెండిరో యిదిపఱకు
శైవ వైష్ణ వులకు, సమర సభావంబు
గావించె నఘుటనో, ద్ఘట నంబు దైవంబు
జపరతి జి గట్టువ శె, నరుగు గజముది గనరె
యపరాధ మటుల నకు, డతఁడు గణపతి వినరె
కోటికోటులుపీరే, గుఱ్ఱముల సుందరులు
రాటు దేలి నమహా, రణరంగ భయకరులు
ఎంత పరిభవ మమ్మ, యీశ్వరుని భువనమునఁ
గొంత తక్కువ గలదె, కుధరంధరు భవనమున
ఫలియించె మనత పః, ఫలమెల్ల మనసారఁ
గలిగె నానందావ, గాహనము తమిదీర. ౨౪

క. ఇవ్విధమున నుడువుచు నల జవ్వనులంతంత రత్న, సౌధంబులపై
నివ్వాళు లిడుచు పువ్వుఁ గవ్వపు మల దాఙ్బనగరు, కడురంజింపన్. ౨౫

ఉ. మెల్లన రాజ వీథులన, మేయ విభూతి మయూర వాహనుఁ
డుల్లము నందిగుర్చు మద, నోజ్జ్వల వేదనను త్పుకత్వసం
వేల్లనమాను పూర్వ దల, మీపమునన్ మరు పెట్టు చున్ గభీ
రోల్లస నంబునన్ బరిణ, యోత్సవ దోహల వైభవంబునన్. ౨౬

గీ. వచ్చి శ్వశురు గృహద్వార, వాటముననువాహనముడిగ్గిసకలస, న్నాహ మలరు
జల్లి దండు లిలు పెడ్లి పెద్దలును జట్టుఁ గొన్ముకొనఁగ సువాసినీ, గణముసదుమ

ఉ. ఆరతు లెత్తి బొట్లు వాసి, తానన లైహారిదక్షుతల్ రఘణ
త్కారని నాదమే దురత, క్రమకరమ్ముల సాదలన్ ఫలా
కీతవయుక్తిఁ జల్లఁగవ, శీకృత సర్వ హృదంత రాళుఁడై
యూరత నంపుటుత్సవ గృ, హాంతర సీమకు నేగెనంతటన్. ౨౭

— * పాణిగ్రహణోత్సవము * —

ఉ. సారస నేత్రు నానతిని, జాలమణీమయ కీరరత్నము
ద్వారము ఖస్థితుల్ పరిచ, దద్రజమున్నతిఁ బూర్వజాహ్నవీ
జారుఁడులోనుగాఁ దగిన, చందములన్ సురకోటి నిల్చెనా
యారమణుండు మధ్యకన, కోన్నతరత్నసుఖాసనస్థుఁడై. ౭౯

మ. మునిమధ్యంబున బ్రహ్మసీతముఁడె, పుణ్యాంపుధర్మజ్ఞునిన్
ఘనపౌరోహితు వామదేవుఁగని సం,కల్పించి పుణ్యాహవా
చనపూర్వమ్ముగ విఘ్ననల్ల భసమ, ర్చం జేసి మంత్రోక్తిఁ బా
వనచారిత్రుఁడు కేకివాహుఁడతిభ, వ్యశ్రీఁదగెన్ మానియున్. ౮౦

క. శంకావిరహితముగ వీ, నాంకాయుతమూర్తి గుహుని, హస్తాబ్జమునం
గంకణము గట్టెసురునకు సింకఁ జా రాదుయాత్ర, మిడియును పగిదిన్ ౮౧

క. అందమున కార్యసిద్ధిని కందర్ప జయోదిరలను, గరములఁ గొనుచా
యందగి పాణిగ్రహణా స్పంద క్రియ గుహుఁ డొనర్చె, సంకల్పంబున్. ౮౨

క. అన్యోన్యా వరణంబుల నన్యోన్యాభీష్టసిద్ధి, యగునో కాంచనలో
కన్యాయవృత్తి వాంఛిత కన్యావరణాప్తి గుహుఁడు, గాంచెం జెంగటన్. ౮౩

చ. నిజచరణోపలబ్ధితటి, నీరధరప్రాతజగత్త్రియుం శుభా
వజజనకుండు పేడ్క నిజ, వల్లభ మేలిమిగిండి వాఁడిగాం
గజసలిలంబు దోయకర, కంజములన్ శిఖివాహు పాదపం
కజయుగళంబు బాఁగడిగెఁ, గల్పవిధాన పురస్సరంబుగన్. ౮౪

శా. గౌరీపూజన సంభృతాధికసుఖా క్రాంతాంత రంగంబులన్
నాకీసల్లపిత ఆత్మనాయకకథా, సవ్యామృతాస్వాదనో
పారస్మారశరార్ద్రి దేహపులక, వ్యాసంగమై యొప్పఁ గా
ప్పారం దోడ్కొని వచ్చి రచ్చటికిఁ, గన్యాయుగ్మమున్నిచ్చెలుల్. ౮౫

సీ. రత్నతండోల్లస, ద్రమణీకరాంతర చామరానిలములం, చలనెలర్ప
పౌవిదల్లాళికా సాహిబానినాదమే దురుతతూర్యములతో దోపులాడ
దరుణాంగ రవితళత్తులళ భూషణరత్న చయాంగన్నిగలతో సందపింప
ఘనపుణ్యద్రీగౌరి కల్యాణపాఠముల్ పటుపురోధోమాత్ర పఠనమొనర

గీ. భువనకన్యావరణాభిభో,దృష్టి నెరపు కరణిఁగన్యావరణశుభో, త్కళికఁగూర్చి
వచ్చుతనయలఁ గాంగిటఁ, గ్రుచ్చియెత్తి రత్నపీఠులనుసి చెనా, రాయఁడు.

మ. పరమ ప్రేమను వాసుదేవబుధి సు, బ్రహ్మణ్య కంఠస్థలీ
పరవిప్రర్షిక రావమర్శిత విను, త్నిబ్రహ్మ సూత్రద్వయీ
పరిరంభంబొనఁ గూర్చెఁ దావకమనో, వాంఛా సమాసంజన
స్థిర సూత్రమ్ముల టుచుఁ దధ్రువ సదా, శీర్వాద పూర్వంబుగన్. ౮౭

క. పట్టులకుం బట్టుల జేపట్టఁగల గట్టుపట్టి, పట్టికినదు రుగ్
బట్టించె మేన్మినీటం బట్టగు పట్టంచుసేలు, వాతెఱలచటన్. ౮౮

క. కన్యేకుల శీలాభ్యాం ధన్యేతుభ్యంన దామి, ధర్మేచార్థే
చాన్యోన్య మస్తుసుఖమని ధన్యతహరి ధారవోసెఁ, దశయుల గుహలుచేన్ ౮౯

క. అతిరోహిత పదసేవా యతికై యన్యోన్య వాంఛ, నందితిమనికా
యతిరోహి తావలోకన రతిసుఖ మందిరి వధూవ, రత్రయ మచటన్. ౯౦

లయగ్రాహి.
శూలి వనమాలి సుర, పాలి విధిహేళి ముఖ
లోలిఁగన దాపసజ, నాళి జయమిడఁగా
నాళికలు గూడఁ గుల, పాళికలు బాడఁగొన
ప్రేలి కొనలను బట్టి, కాళి కొనుకౌరా
హేళిమను శంఖముల, మేలిమికి మెచ్చిజిగి
మేలిమిని బిరుదు విడు, పోలిక నయాతే
బాలికల కంఠముల, జాలిఁదలఁ కుచఁగనక
తాళికలు కట్టెజయ, కేళులల రాలన్. ౯౧

క. అతుల యౌగపత్య సుఖాపేక్షా ఫలదాయకంబు, భీష్ట సుఖశ్రీ
రతుకము వధూవరుల కధోక్షజుఁ డొనరించె నతు, తాపోషంబున్, ౯౨

గీ. ప్రాణవల్లభు నౌదల, పైనియమ్మృత వల్లిసౌందర్య వల్లులు, జల్లుముత్తి
యంపుఁదలబ్రాలసొంపుగ,నింపనెసఁగమల్లి కాకుసుమాంజలు,ల్జల్లిరనఁగ ౯౩

గీ. తారకారాతి చెలులవరా, దలలఁజల్లు ముత్తియమ్ములతలబ్రాల,మొత్త మెల్ల
మొనయుతమ కమ్మమదిలోన, ముమ్మరింపఁ దొరుకులను గమ్మజాజాలు,దు
రిమిరనఁగ. ౯౪

ఉ. చల్లిరి ముత్తియంబులను, జల్లిరి తప్పకల కెంపుగుంపులన్

జల్లిరి పద్మరాగములఁ, జల్లిరి కొమ్మగ రాలసోనలన్
జల్లిరి పచ్చటకుతలఁ, జల్లిరి పువ్వులఁ దండులంబులన్
జల్లిరి బాలికామణులు, చంద్రకళాధర సూనుసాదరిన్. ౯౭

సీ. అన్యోన్యవరవధూ, హస్త సంఘర్షణో చ్చలనాభ్ర కరకాలి, శయకరములు
గాత్రసంవేల్లన, క్రమమూల తీసూన సర్వాంగ కంచుకా, శంకితములు
పరితస్స భాస్థలీ, పరిపతన్ముక్తాప రంప రాపీఠస, ద్రంజితము లు.
ముక్తావితానన, వ్యోమానో త్తేజకాం బరచారి పాళికా, పరిణతములు

గీ. శర్వ నందన వరిణయో, త్సవవిముక్త మౌక్తికంబులు జగదేక మాన్యగరిమ
నిఖలభువనాభి పూర్ణని, స్త్రీద్రరుచులఁ గలుమ నిర్వారణంబులై, కలయఁ బర్వె.

శా. రంభాస్తంభ విజృంభితాం గణముదా, రద్వార రత్నావళీ
శుంభద్దీర్ఘ చతుష్కవాట సమును, స్వాతా మ్రసత్తోరణాం
బుంభోజోత్పల మాలికా వృతమునౌ, నయ్యుత్స వోద్వేదిపై
గాంభీర్యార్ణవుఁ డగ్గుహుండు డల రెజా, గ్రద్రత్న పీఠస్థుఁడై. ౯౮

గీ. ఐహికాముష్మిక శ్రీల, ననుకరించి యింతులిరువంకలను బీఠ, మెక్కియుండ
నమృత కరశేఖ రాత్మజుం, డలరెభుక్తి ముక్తిదానైక పట్టాభి, షిక్తుఁడనఁగ.

లయగ్రాహి

బాలికల సుగుణమణి, పాలికల విలసనుడు
పాలికల పరివృతను, భాలికల తోడన్
గేళికల మలయఁగవి, రాలికల తలవలపు
జాలికలవలపు సెగఁ, దూలికల నైనన్
మాలికలఁ గుసుమవిస, రాలికల నిసదరిం
ఛోళికల భరతకర, తాలికల జోలిన్
మాలికల కంతులక, పాలికల వాణిశ్రీప
నేలికలయుచు గుహుఁడు, పాలికలఁ బూన్చెన్. ౯౯

క. నేర్పెవిరి వింటివేడిమి కోర్చిగుహుండ భిమతార్థ, మొందిచిరాయు
ర్వర్చోయశో బలాదుల కర్చిమ్మాతుని ప్రశక్తి, నార్చుల ద్రేల్చెన్. ౧౦౦

శా. కేళీవిభ్రమకృద్వి లాసమొల యంగెం, గేలనుప్పొంగుచున్
నాళీకాస్యల తోఁ కుతిక్ గుశలసం, ధానంబుగా నందియా
గాలీలామ దనుండు తచ్చెరువుసా, త్కాకార సప్తాగ్నిలో

స్థాలీపాకముఁ జేసె సోమానువిధినా, స్థానాస్థ్యములగ్గలఁగన్. ౧౦౧

క. అచ్చెరువుగ ననలార్చుల నచ్చెరువ హుతంబొనర్చి, యభిమత మహిమా
భ్యుచ్చయము నొందఁగనుదివిషచ్చయమాశీర్వదింప, స్కందుండలరెన్. ౧౦౨

క. వసునులు నరుంధతి మొదలగు మునిపత్నులు స్వస్తిపూర్వ, ముగ సన్నిధిఁ జే
సిన ప్రముక్తితద్విలోకనజనితానందుఁడయిగుహుఁడు, సఫలతఁగనియెన్. ౧౦౩

క. వలగొను వధూ వరులకొఁ గిళులన్ నెలకొల్పి శుభము, గీల్కొలు పుచున
త్తలిదండ్రులత్త మామలు సలలిత సమ్మోదపరవ, శతఁగాంచిరొగిన్. ౧౦౪

శా. హరువారన్ హరివారు పూన్చిరి సుగం, ధాలేప వీటీతతిన్
హరివారిన్ హరువారు నల్గుల సుగం, ధాలేప వీటీతతిన్
సరిగా సర్వసువాసినీచరణలా, క్షాపంక పాటీరగ
న్ధర సాప్లావన సేచనాది సుఖస, త్కారంబు తోరంబుగన్. ౧౦౫

క. లలనామణి యొక్కతె గుబ్బలపైఁ జెంగల్వదండఁ, బడవైచికిలా
కిలనవ్వి పుష్పిణివిమేల్ తొలఁగుము బోటులకుఁదగదు, ధూర్తతయనియెన్. ౧౦౬

గీ. రమణి యొక్కతె కాశ్మీర, రజముత నదుఁదోయిఁ ళులఁ జల్లి పూఁబోణి, తొలఁ
గుతొలఁగు
భళి రజస్వలవైనగు, బాటు చేతఁదగు నెయిూ దివ్యసభల ధూర్త, త్వమనియె. ౧౦౭

చ. కలికి యొకర్తు చొతఁ జెలి, కన్నుల గంధర జంబుజల్లినన్
దెలసి యొకండు గాగిళులఁ, దేల్చు చుగుబ్బలఁ గేల్దెమల్చినన్
గలికియకాఁ దలంచియలు, కన్ సరికై పెనగంగఁ బోవన
ప్పొలకువలేమి సిగ్గుఁబడె, పొంతలఘుల్లున నవ్వి రంగసల్. ౧౦౮

సీ. చెక్కిళ్ల నొకతెకా, శ్మీరంబుఁజిత్రించెనుదుట గంధము లందె, యువిద యొక్క
తలనకన్నులమీఁద లాక్షారసముఁబూయ గమ్మోవిఁగాటుకఁ, గ్రమ్మెనొకతె
పున్గుకంఠమునందుఁ, బుగులుకొల్పె నొకర్తు కస్తూరి నలదెక, క్షముల నొర్తు
తిలకంబుగబ్బిగు, బ్బలనుంచెఁ జెలి యొకర్తుమకరికల్బ్బమలపై, మలచెనొకతె.

గీ. పరిణయోత్సావా పరిహాస, పారవశ్యభరితవైఖుట్లు, చెలరేగి, పడతు లిట్టి
కర్మముల్ వ్యతిరిక్తము, ల్గాఁబొనర్చి సరసహాస్యానుబంధము, ల్జరపిరపుడు.

చ. ప్రముఖుల వెంటవెంటఁ బసి, భాగవతుల్ ఘటికొంద అమలో
నమలిన గంధసారముల, పాళముముంపఁగ మేలువచ్చెమా
సమరస లింగదీక్షఁగన, జాలరసర్పిత సక్తి కెంతమా

త్రముసహింపఁ దున్నశైను, తగ్గరువీరువ్రతస్థులన్మరీ. ౧౧౧
ఉ. భాగవతాళిఁ జెదరి, పాఱఁగఁ బాఱిపదాళి కొందఱు
ద్వేగముఁబుట్టఁ బట్టుకొని, బెట్టుగ గంధము నోళ్లనింపినీ
యొగడమేమి సీవిమతు, లారడిఁ బెట్టిరటన్న మానకి
చ్ఛాగతవృత్తి సల్పిరవ, శమ్మునఁ జుట్టుల వారుసన్నగన్. ౧౧౨
క. తరుణుల పుష్పహాసంబులఁ బురుషస్త్రీరూప ములునుఁ బురికొల్పుచున
ప్రవిహాసము పరిహాసోద్ధురతయువర్తిల్లఁ జెలగుదురు కొందఱొగిన్. ౧౧౩
సీ. పరుగు లెత్తుచు వెంటఁ, బడిపట్టుకొనిగంధరజముమోములనిండ, రాయువారు
పొంచినేర్పునఁ జేరి, బొంకించి పన్నీటఁ జొత్తిల్లఁగా ముంచి, మెత్తువారు
దంభవర్తననోర్చి, జృంభణాదులనాస్య బిలముల గంధంబు, లలమువారు
పరులతో ముచ్చటిం, పహితాగ్రతివచ్చి యిరువుర పైఁగూలి, పడెడివారు.
గీ. నగుచునన్యోన్య మిగునాగు, పంగసలునుపురుషులానందరసపరి, పూర్ణులగుచు
నగుచుఁ జెలఁగిరి వైభవో, న్నయనసదృశలీలలఁ బెనంగిరు ద్వాహ, వేళఁగలిమి
వ. ఇత్తెఱంగున ననంతానంతమహిత కచ్ఛపకేతనోద్భావి భాసమానుండగుచు మా
రసూనుండు మురహరు కుమారి కాయుగ ళీకరగ్రహణ కౌతూహలంబున స
ఫలితాంతఃకరణుండై లగ్నోత్సవంబు నిర్వర్తించియుత్తుంగమణిమయ సింహా
సనంబున నాసీనుండై యిష్టవిహారంబుల సంతుష్టుండయ్యె. వధూయుగళంబు
పరిచారికాసహస్రంబులు పరివేష్టింప నిజ మనోహర మణిసదన నివాస
తోషసమున్మిషదీప దంతి రాయుంబగు నంతరావాసమ్ముల కుజనని, జననీ
ప్రముఖ నిఖిలశశిముఖీవారమ్ములు గారవింప సుఖగోష్ఠుల నిశ్చాభను రూపం
బులగు వర్తనంబులఁ బ్రవర్తిల్లుచుండె, నంత నారాలిక వర్గంబులు చతుర్భుజా
నుమతంబున నిజభోజనావసరంబయ్యె. సత్వరంబున పాయతంబుగావలయు
నని బంధుబృందంబులకు విన్నవింప నంతలోన నేకపురంధ్రీజనంబులు ని
వాళులు సువర్ణభాజనంబులం గొని ప్రమయ సంసూచనంబాచర్చుట కుం
ఖము జెంచి జగదీశ్వరుండగు శౌరీవల్లభు నగ్రభాగంబున నిల్చి ననుయ్యానో
య్యన దేవీ సహితుండై గద్దియడిగ్గె ననంతరంబున నెల్లవారలు గద్దియలు
పిగియుభేచ్ఛంబుగ తేచి సముత్సాహంబున. ౧౧౪

— * బుస్వం బంతి. * —

సీ. పాకుశాఖల వథా, టీదురాధర్షత ప్రోల్లసత్సన్నాప శోషకృత్యుల

గంధతైలాభ్యంగ, గాత్రానులేపనా విరత రోష్ణాంబుస్నా, సేచనముల
హైమాంతరీయోత్త, రాసంగసర్వాంగ లలితాంగ రాగా, ద్యలంకృతులను
మణిమయాసనమిహ, మాంభః పూర్ణ సౌవర్ణ కలశ దేవార్చార్థ, ఘటనములను
గీ. హరిహరోభయపరిచారి, కాయతిములునగిహరోభయసామాజి, కాయుతముల
నుపచరించినవారుపీ, రొక్కతటిని బీరములలంకరించిరా, వేశనముల. ౧౧౬
ఉ. వియ్యపు రాలితోఁ గదలి, వేలకొలంది పురంధ్రులుల్లపు
న్నెయ్యపు రాంధ్రలోకజన, నీప్రియపూర్వ మహోపచారులై
యొయ్యనఁ గూరుచుండిరిమ, హోన్నత పీఠులఁ బారయావతం
బయ్యఖిల త్రిలోకపతి, తావళి లోనగు వారు గూడఁగన్. ౧౧౭
గీ. అంతనొయ్యన మజ్జనం, బాడిధౌత వసన భస్మాంగ రాగపూ, ర్వముగ మేన
జందనాలంకృతులదాల్చి, సర్వలోకసార్వభౌముండుచనుదెంచె, చంద్రధరుఁడు
క. అరుదెంచు హరుని గనుగొని యరుదగు రతనంపుగద్దె, యంగొనియిడిమం
దరశిర పరిచారకవరు లరిగి వెసన్ విన్నవింప, నందు వసించెన్. ౧౧౮
మ. శరభాఘోరగ జాస్యదక్ష మఘభి, చ్ఛాస్తాదుల య్యుత్సవాం
తరసత్కారము లాదరించి యనుగుం, దమ్ముల్ స్మితోక్తి ర్మదిన్
గరగం జేయుచు వెంట దోకొనుచు జా, గ్రద్వ్యగ్ర హాతేజముల్
హరిదంతమ్ములు గ్రమ్మగద్దియలపై, నాహూతులై యొక్కెడన్. ౧౧౯
క. కాలాగ్ని రుద్రముని ముని పాళియపారముగ వెంటఁ, బలసికొలువర
త్నాలం కృతిపీఠమ్ముల నోలిన్నివసించి రభిమ, తోత్సవమలరన్. ౧౨౦
క. కమలాసన కమలాంబకు లమలాసనముల వసించి, రమరోరగబృం
దము లెల్లఁ జుట్టునలనుగఁ దమతమ వారెల్లఁ దోడు, తరిఁగూర్చుండన్. ౧౨౧
మ. జలజాతాంబకుఁ డెల్లవారల విధి, తాావృత్తి వేర్వేఱం దా
దెలియంజూచి ప్రసన్న చిత్తమున నెం, తేదేవదేవుండు గే
వలవాంఛందన శాశ్వకై యిదెయభి, ప్రాయంబు సూచించెనం
చెలమిందానును గూరు చుండెను పగా, రీశాగ్ర పీఠంబునన్. ౧౨౨
శా. మిథ్యామధ్యల దోయి పార్శ్వయుగళి, న్మెచ్చింపఁ గ్రాంచారిత
స్సథ్యైబృంద మణీగణస్థగితమం, భత్పీఠ మధ్యంబునన్
దథ్యాయూథి వహించిమించె భువనా, భ్యర్హ ప్రభాచాతురిన్
ముథ్యేహార సరత్నగుచ్ఛ తరళా, మంద ప్రకాశంబులన్ ౧౨౩

గీ. చరణ మంజీరముల ఝుళంఝుళ రవంబు పటుకటీతటపటపెళ, ప్పళరవంబు
కరసరోజ హాటకంకణ, క్వణరవంబు దఱుచుకొనన విరోధసుం, దరులు వెడలి

సీ. తొలుసంజ నలయించఁ, గలమించు గలసంచు బలుకై పులికరంపుఁ, బళ్లెరములు
నెలతళ్కులను జేల, గలమేలి మగరాల వన్నెలనెఱకొన్న, గిన్నెయలును
పసగుల్కు పసిమిలో, మిసిమి దేలిన క్రొత్త యపరంజికుప్పెసో, యగపుగిండ్లు
రతనంపుఁ బిళ్లచా, ల్జతసంతన పుతావి పొగలీను సాంబ్రాణి, పుడక జోళ్లు

గీ. వీరువారన కపుడెల్ల, వారికలర నిట్టులు పభోగ్యములు గూర్చి, యింది రాసు
మగము దెలియుచు సకలాభి, మతము లెఱిగినలిన నేత్రలురసరసా, న్నములు దెచ్చి

సీ. బాఱువో దంచియ, చ్చముగ నేరిన రాజ భోగంపు బియ్యంపు, టోగిరంబు
కళుకుమేలిమి వన్నె, గులికి ఘుమ్మునఁ దావి గ్రమ్ము కమ్మని క్రొత్త, కంది పప్పు
ఆజ్యధారాధూప, సావిమ్కృతర సానుకూలమై డిగుతియ్య, గూరగుంపు
ఆడఁచిడా చినముక్కు, కానిరెక్కడు నావ దళమైన పచ్చళ్ల, తండములును

గీ. ఆనగమ్మున వాసించు, నానగమ్ము దప్పలము మిరియాలచే, దనియుచారు
పంచదార పొరంటిన, పచ్చిపులుసు హారివారులపజ్త్తినొడ్డించి, రలరుబోండ్లు

క. ఖండింపక పరికరములు నిండారంజొని పిక్రాగు, నేతఁ రుచిరా
వండిన కాయల తండము లొండొరు లప్పుక్తు లందు, నొడ్డించిరొగిన్. ౧౨౮

గీ. కంద కాఱు వుచ్చి, కమ్మని నేతిలోఁ బొగచి యంటు పులుసు, బూరల నులిమి
శర్కరంపుఁ బొడులు, సంధించి, బంధుబృం దములపళ్లెరములఁ, దనియనిడిరి.

ఉ. అల్లము కొల్లవో వక్కల, యంగడు నూఱిన పచ్చడుల్ నెఱా
పుల్లని పేర్లు పచ్చడులు, పొంగులు దేఱెడు పుల్లమీగడల్
బెల్లపుఁ బిండితోఁ బూరటు, పెండలముల్ పెనుతియ్య మీగడల్
వెల్లుగఁ బళ్లెరంబులను, బెట్టిరి బంధువు లబ్బురంబుగన్. ౧౨౯

క. ఒడలుసు నతిరస ముఖున ప్పడములు వడియములు సాన, వాలుం బెరుగున్
వడకట్టు మెంతిపెరుగున్ బడతులు వడ్డించి రపుడు, పజ్త్తుల వెంటన్. ౧౩౦

క. పలు తెఱఁగు పిండి వంటలు వలపులు బుగులు కొను నెయ్యి, వాచవి జున్నుల్
పలుచని చక్కెరపానస మలి వేణులు బంధుజనుల, కర్పించిరొగిన్. ౧౩౧

ఆ. పనస పండ్లు ననఁటి, పండ్లు మామిడి పండ్లుజామపండ్లునార, జంపుఁ పండ్లు
ద్రాక్షపండ్లు మొదలు, తనియంగ ఫలతతుల్ బంతివారికి డిరి, యింతులపుడు

ఉ. శోభన దేవతాప్రచయ, సూచక మంత్రపదాను షంగసం

శోభితమై జగద్ధురీత, సూదనమై పరమేశ్వర ప్రసా
దాభరణంబునై తనరు, నట్టిసుధాశన సత్రమోంకృతిన్
స్వాభిమతోప భుక్తిసలు, పందొడగెన్ మునిపంక్తి పూర్వతన్. ౧౩౩
క. ఏకాపోశనముగ స్వర్లోకావాసాదు లాత్రి, లోచన తనయా
స్తోక విపాకాశోత్సనమున జోకన్భుజి యించిరధిక, శోభాస్వితులై ౧౩౪
సీ. ఈశ్వరానుగ్రహో, దిదమ భూదితి వదత్ ప్రమథ బు దద్వచో, భాగవతము
ఫలితంతపః పరం, ప్రవదత్యు రమ్యమై తాద్రుగాలాపనం, వాదిసిద్ధ
మభిశో విలోకయ,తాపహోవిచిత్రమి త్యుక్తి విద్యాదరం, బుచితమేవ.
శ్రీమతామితి తప, స్విజనమ్ము బ్రహ్మానుభవతుల్యమితి చజ ల్పత్పరమ్ము
గీ. నగుచునఖిల జగన్మోహ, నాభవాత్మ జాభిషేచన కోత్సవా, భ్యర్హబంధు
బృందసత్రానుభూతియ, మందవిభవ ధూర్వహ బొచుం దనరెనద్భుతమెలర్ప
సీ. సుంభిశీతల జలా, హరణకాలోత్పన్న గరగిశారవ సము, ద్గణమలు.
యుగిపదన్నధిత బు, లగునప్పళంబుల పెళపెళధ్వనుల యు,ద్బ్రహణములు
శాకసూపనివేద, నాకమ్రికా మిసీ కరఝుంఝ ఝుశితక, కణరవంబు.
ఆహార మధ్యమ, ధ్యఖ్యాత హారిహార స్మరణాలంకజయ జయా, శంసనములు
గీ. జృంభభా భానినాదవి,జృంభనమలకెటతెరాభ్యనహరిహి, కరరవములు
గలయనేకీభవించిమి,న్నలమికొనియెనిటు దెలుగు హరలును భుజి,యుంచునపుడు
చ. సరస రసాన్న సామ్యమము, సౌరభ పుష్పమితో రుశాకని
స్ఫురణము భక్ష్యపాయసవి, శుద్ధిఘృతప్లుతి దుగ్ధదధ్యుదా
హరణ సమృద్ధి మెచ్చుచున, పారరసాలస చిత్తవృత్తులై
కరమరు దొందు చున్ముదము, గాంచిరి భోజనవేళ నెల్లరున్. ౧౩౭
చ. పడతులు పాత్రిహస్తలయి, పక్వపదార్థము పెల్లివారికిన్
బడిబడి నందం జేయుటయు, బంధువులుందని వోకకోడిగం
బిడుమర నాకపెల్లు భుజి, యుంచుట యున్నధనాడు వేలుపుల్
విడువక మోహినీ తరుణి, పెట్టగ మెక్కిన పోల్కియైతగెన్. ౧౩౮
చ. హరికడ గంటి సన్నలఘు, తాంబుధి దుగ్ధపయోధి దధ్యవా
కరములు కల్పవృక్షములు, కామగవీమణి గుంపు గట్టుచున్
సరస రసాయన ప్రసర, సారర సస్ఫుతి వెల్లిబర్వబం
ధురతర బంధు పంక్తులన, నూనము దాప్లుతి నార్చెసత్తృతిన్. ౧౩౯

ఉ. అంతట దగ్ధవార్ధితన, యామణి వియ్యపురాలి పఙ్క్తిలోఁ
గాంతలు శ్యామలాభ్రమణి, కాలిటితో బగళా వ్యనేకదు
ర్గాంత శివాంగ శక్తులను, జారతఁ బూన్చి మహోప హారసు
స్వాంతలఁ జేయ సంతసిలి, సల్పిరి యుబ్బున నిత్యతృప్తులన్. ౧౪౦

క. అన్యోన్య కరాస్ఫాలన, మన్యోన్యోత్క్షిప్తపాత, మాన్యోన్యవిహా
ధాన్యోన్యస్మిత సోల్లుంఠ, తాన్యోన్యా హాసముఖ్య, హర్షములెసఁగెన్. ౧౪౧

మ. సమయాచార వివేకశాలిని ప్రశస్త, శ్రీపాణితా శాస్యయా
శమచైతన్య సమర్పణంబున విమర్శ, ప్రాభవోద్దాములై
ప్రమదా శంకిత సముద్రాబలమని, శ్వాస్యాపనోద్దామర్శ
గుములై సర్వవిలాసముల్సలిపిరి, క్షోభప్రభావంబులన్. ౧౪౨

చ. భరితము మాననస్వితము, పైమది యించుక లేదు ముందుమీ
దరసి రసాభిపూర్తిగళి, వార్పణఁ జేసితి కింత మీఁదఁబు
మ్మరలన మైనసోకినర, సజ్ఞలు వృత్తుమటాచు నేమమల్
తరుణులతోడఁ దేల్చిరపు, ధ్వజముల్ భుజియించి రత్తటిన్. ౧౪౩

చ. చతురసువాసినీ జనము, సన్నలసైగల నెచ్చరింపఁగాఁ
బతిభుజ యాచుచోఁ దదను, భావము దప్పక సిగ్గు పెల్లునన్
ధృతిగొన రామి చెయ్యులప, రీతుకులంగి కురించునై జని
ర్వృతుల వధూయుగంబు భుజి, యించెమనోహరభుక్తపాతలన్. ౧౪౪

సీ. అమృతవల్లి కటంచు, నతిరసం బిడభర్త సౌందర్యవల్లి యూ, ర్బక భుజించు
సౌందర్యవల్లికై, సఖుఁడపూపము జూప నమృతవల్లి తొలఁగు, నధిపు రెటిఁగి
యఁ ఉపుర కైఫల్గం, బిడి పత్ప్రాణేశు భావమెటిఁగి యిర్వురం, దమునఁ గొందు
శాత్మేశుఁ డిప్టాప్తి, కై వేగపాటొందఁ దత్ప్ర సాదైకత, త్వరతఁ గాంతు
గీ. రింతులిట్లు వధూవరు, లెల్లవారు మూగిసన్నల సైగల, మొనయుసవ్వ
లాగిమెలమెల్ల దిలకింప, హర్షమత్తచిత్తములపొత్తుల భుజించి, చెలఁగి రెలమి.

క. బంధువులెల్ల రసోల్లస దంధువులై మద్రసోర్బ, ణాహారములన్
బంధురతర మోదామృత। సింధువులై ప్రతిపదైక, జృంభణములచేన్. ౧౪౬

వ. మెల్లమెల్లనఁ బీఠంబులు డిగ్గుచుఁ బరిచారికాస హస్రసమానీతశాత కుం
భకుంభాంభోధారాసిగుంభ నంబుల గంధచూర్ణవిలేపనాపూర్వంబుగాఁ
గరద్వయ ప్రక్షాళనంబానరించి చరణసరోజంబులు గడిగి విమల సలిలం

బుల నాచమనంబు లొనర్చి యధిగత సమయ కృత్యులై సమున్నత సము
చిత సింహాస నంబుల లంక రించుచు హరిహర సదేశపరిష ద్దేశంబునఁ బ్ర
వేశించి సమనంత రంబున వేగఁ బరిణయ సముత్సాహ కార్య ధురంధరు
లందించు ఘుమంఘుమ జేలాలవంగ మృగ మదఘన సారజాతీ ఫలసమన్విత
వీటి కాశతంబుల నాసం దించుచుఁ దచ్చర ణంబు లంజొప్పుచు సుఖంబు
నం బ్రవర్తిల్లు నంతదేవీ శతమ్ములు గౌరీ సమేతలై కరచరణ ప్రక్షాల నంబు
లొనర్చివీటి కామోదమే దురము ఖాంభోజ గంధ గంధిల గంధ వాహమ్ము
ల నుప కంఠ మ్ములు త్యజించు తత్తద్వి లాస లాల సమనోను కూలవ
ర్తనంబుల లక్ష్మీస మర్పితహిత చర్యావర్త నమ్ములాద రించు చుఁ జెలంగు
చున్నంత. ౧౪౭

ఆ. తల్లితల్లి తల్లి! దండ్రులవలె దాస దాసులకును దృష్టి, దాల్చిపిదపఁ
దానుదృష్టిఁ జేర్చి, తత్పర బుద్ధియై భర్తనను సరించుఁ బ్రతిదినంబు. ౧౪౮

సీ. సనకాది కర్తయిా, సంఘర్షణము మెచ్చు
వాచం యముల తత్త్వ, వాద మొనయ
రింభాది లాస్యసం, రంభఁబుఁ దిలకించు
చారణాదిక జయ, స్వనము లొలయు!
గంధర్వగాన సం, గతుల నెమ్మొయి బొంగు
సిద్ధదంపతుల యా, శిషముఁ జెందు!
విద్యాధరుల వింత, వేషమ్ము వీక్షించుఁ
బ్రమథసల్లాపసా, ఖ్యముల జేఱు

గీ. కాళికాపాస నాదిసం, కలనఁ దీర్చు వరపు రంధ్రీజ నములని, వ్వారులొందు
వరవధూయుగ పార్శ్వసుం, దరతభువన మోహనుండైన శిఖిరాజ, వాహనుండు.

చ. తలఁపులుడీఁ జెఁ జిత్తముల, తాలి మిమాలిమి మాఁ జెనింకఁగొం
తల పులతౌఁ బనేమియని, యంబురు హాక్షులు కోడిగంబునన్
దలఁపులు మాయ నవ్వియభి, ధల్లప్క టింతురు నింతురింపులం
దలఁ పులకందరాని పర, తత్త్వఁపుఁ గూరిమి పట్టులట్టులన్. ౧౫౦

క. వరవర్ణి నీసమార్జన పరుఁడీ నాయకుఁ డటంచుఁ, బైనల మినయా
వరవర్ణి! నీవిలేపము సరసత గుహులను పునందు, సత్వము నెరపున్. ౧౫౧

గీ. అంజనానందనో జృంభ, మతిశయించు పావనుండర్కకబళన, ప్రభ వెలుంగె
నంజనానంద నోజ్జృంభ, మతిశయించు పావ నుఁడర్కకబళన, ప్రభదగండే.

గీ. శ్రేష్ఠహిత నిరంజనో ద్భూతి, సాంపుని పుఁ స్తుపున కెట్టు సాం జస, త్వముఘటించు

కార్యకారణవైరుధ్య,కలనగలదెయనిగుహలఁడునవ్వవాదింతు, రచటిబుధులు
చ. పరిణయ వాసరంబుల శు, భంకరమూర్తి కపర్దియవ్వధూ
వరసవిధ ప్రదేశమున, వజ్రమణీ మయసింహ పీఠిపై
హరికమలాస నుల్లచరు, లాదిమహానులు సిద్ధసాధ్యకిం
నరగరుడోర గాదులున, నంతమహా ఋషిమధాళి గొల్వఁగన్. ౧౫౪
గీ. రుద్రకన్యా సహస్రిని, రూఢరత్న దండచామ రమారుతో, ద్ధతజటాళి
సభకయత్నార్క దీధితు, ల్పరణిగిట్టఁ గొల్వుదీర్చె మహేశుండ కుంతగరిమ.
క. భువనంబులు పదునాలుగు, భవనంబులు గాఁగఁగలుఁగు, పరిషద్ఘనులన్
సవనంబుల పావనంబులఁ గవనంబుల నెన్నఁ దగు, నకల్మష మతులన్. ౧౫౬
చ. పిలువఁ గఁబూచి స్వర్ణమణి, బృందగ జాళ్వఁడుకూల రాజ్యభూ
తలబల మండన ప్రముఖ, ధన్యపదార్థము లిచ్చితన్విసి
శ్చలమగు సంధమాని మొగ, సాలజయధ్వని సాఁటఁ జేసెని
శ్చలవిడి వేఁడినంత ధను, సారఫలంబిడు పారమౌచొగిన్. ౧౫౭
క. కూడిరిలో కావాసులు! పాడిరి జగదీశనీను, పదభక్తులమం
చాడిరిలీలా నాట్యము! వేఁడిరి తత్తద్విశేష, విభవము లెల్లన్. ౧౫౮
మ. హరిదీశత్వము లోకపాలత సమ, గ్రైశ్వర్య పంచార్థభూ
ర్ధరణ జ్ఞాన కళాభియోగ జనిత, త్వత్ధ్యాన సర్గత్రయీ
తరణా త్రైలోక్య నిజాలయా వసథస, ద్భక్తిక్రియా వైభవ
స్ఫురణాతీతతఁ గొల్లవెట్టి నిగమా, శ్వుండుత్స వోల్లాసియై ౧౫౯
ఉ. పెక్కువచింపనేల పృథి, వీరథునానతి వేయి వర్షముల్
దిక్కుల నెల్లలోకముల, దివ్యమణీతపు దేవసంతతుల్
చొక్కఁ పురత్న రాసులను, సొన్నల దిన్నెల నీసవెన్నఁడున్.
ముక్కను షేల్పుతాను ముగి, ముష్పన వియ్యకులంచు వేఁడుకన్. ౧౬౦
క. నరకావాసుల కెల్లను! వరవర్గ చతుష్టయాది, వైభవములు స
త్కరుణాల వాలుఁడ భవుఁడు! పరిపూర్ణోల్లాసి యగుచుఁ, బరఁగ నొసంగెన్.
క. పదపడి యేన ఫది నమున ముదితలతో శైవహోమ, మన్ సలిపిమ్ముద
మ్మొదగదుతఁగఁ భానుపుపై! సదయుఁడు శిఖివాహుఁడున్న, సమయమునందున్.
మ. కరకంఠుండును దమ్మి కంటియుసు జో, కన్ సింహ పీఠంబులన్
దరలేకిర్వురు గూరుచున్న తఱిదే, వానీక ముల్లు ట్లుమం
గొళితల్గానని వేఁడ్క గొల్వఁ గను కా, ఘోటాబ్జ జులూచి క్రీ
కీర్ధియుక్ నిండిన కొల్వునన్ సభికులెం, తే వేఁడ్క వీక్షింపఁగన్. ౧౬౩

సీ. దేవేంద్రుఁ డర్పించె, దివ్య సింహాసనం
　　　బనలుఁ డర్పించెశౌ, ర్యాతిశయము.
అంతకు డర్పించె, నఖిల సాధకశక్తి
　　　నిరుతి యర్పించెని, ర్నిద్రబలము
వరుణుఁ డర్పించెను స్వైర స్వభావంబు
　　　శ్వసనుఁ డర్పించెస్వ, చ్ఛంద వృత్తి
నిధినాథుఁ డర్పించె, నిరుప మైశ్వర్యంబు
　　　శితికంఠుఁ డర్పించె, సిద్ధవిద్య
గీ. మఱియు నఖిలామరులు జగ, న్మాన్యులైన గుణముల నర్పించి రని జూచి, సు
　　　హిత కళలు
తత్తనుజ్జ్వల తేజోని, ధానమగుచుఁ గళలు నిండినశశివోలె, సలరెకుఁ హుఁడు
క. జగములకు జననియైతగు। జగదీశ్వరిగౌరి యిచ్చె, శక్తిగుణాసకుఁ
భగవంతుండగు శంభుం। డగణితమగు పాశు పతము, హాస్త్రమునిచ్చెన్. ౧౬౫
క. ఘోటుల కోటుల బంగరు। శాటుల పేటులును మించు, పాటుల ననుఁగుం
బోటుల వాటుల కపురపు పేటులనరణము లొసంగె, విధుఁడల్లునకున్. ౧౬౬
ఉ. కంతులతాంత కుంతముల, కాకల కాకులపాటుఁ జెంది దు
ర్దాంత మనోవ్యధాగ్నిహాము దండశి పాలయి తన్నిశృత్తికై
సాంతముగాగ హోమవిధి, సల్పిర నాసవిశేష శేషహో
మాంతము గాఁగ వ్రేల్చి ముద, మంది సుఖస్థితినుంటగావునన్. ౧౬౭

—— * అప్పగింతలు. * ——

క. రారమ్మ తల్లులారా! గౌరమ్మకు నప్పగింత, కావలెననుచున్
హారము తెగఁగ హరినపలా కమ్మనియనుచుఁ గూతు లందొ ల్కనుచున్.
మ. పతియుం దానును నాది దంపతుల సం, ప్రార్థించి మ్రొక్కించియు
న్సతులున్ రుల్లున గౌటమీటు చులత్తా, యూపంబు లీనుఁదగల్
సతతాలంబన సాభిలాషలు రసా, స్వాదైక బద్ధస్పృహల్
గతసంకోచముగాఁగఁ బ్రౌఢిగొన సా, గానత్వ లాభ్యున్నతిన్. ౧౬౮
గీ. సుకుతకులు చాల మన్నించ, గౌరమ్మ సంపు మనుచు శ్రీ మాధ వాజ్ఞ
　　　నా, సందమొంది
పక్షపాతంబున వసంత, మదవిలాస మందు కలకంఠులని తెలి, యుగపలయు.
క. ఘనరస పోషణంబునన, కంటక భావము గాంచి మించు వ
ర్ణనులని మానసస్ఫురణ, దెల్పి భవత్సుత నిచ్చలస్థితిన్.

మనసుదీరు వారలఁ జవిసి, మగ్నుగాఁ జేసితి మింతవిూఁదవిూ
యనఘుఁడయూ మిత్రుం బుచని, యం ప్రసరింపఁ గఁ జేయఁ గాఁదగున్. ౧౭౧

క. విూరు జగజ్జనకులు జగదారబ్ధకు సర్వపూట, నాత్మీయములు
దీనసపోషణయనురా గారూఢ సుటంచుఁ దెలియు, నట్టిమహాత్ముల్. ౧౭౨

చ. అనిసిరి వల్కనం బుజద, ళాయత లోచనుఁ డీశ్వరీశులం
గనిపచి యింగచె మంజుముఖ, కంజ దరస్మితుఁడై శివార్పణా
బా మిముఁ జేర్చినారమువు, హామతులార! కృపాంత రంగులై
పస గొను డింకఁ దద్హృదయు, పాకము దేర్చుచు నేర్చు నేర్పునన్. ౧౭౩

సీ. సంతాన ములు రజ, స్సంతా నముల నిచ్చ
నడుగు నమ్ములదండ, మడుగులొత్త
రంభాది కాప్సరః, కుంభీంద్రయానల
గములు సందడి న్నాడి, గములు సలుప
విధికామినీ మహాం, బుధికామినీ ముఖ్య
సుందరుల్పల్కుదో, డంద మొంద
సతత భాగవత యూ, నత మాట పాటల
సయ్యాటముల నెయ్య, మియ్యకొనఁగ

గీ. మన్ననలఁగాంచుచున్ననీ, యున్నమిన్నలలకుడుండలపో లెమీ, యనుగుదమ్మలి
మ్మకొనఁగ నిమ్మకొనుటమా, యిచ్చుజుందుకన్నెలా కారపీరుమా, కన్నులరయ

వ. ఇటులత్తమామలకర్పించితత్సన్నిధానంబునఁ గన్నియలత్తో నిట్లనిరి. ౧౭౫

గీ. ఈశ్వరుండు జగద, ధీశ్వరుండిల్లాలు కామవల్లి జగము, కన్నతల్లి
యట్టివారుమీకు, నత్తమామలువారి చిత్తవృత్తి గలసి, తెలిసిమనుఁడు ౧౭౬

క. కేలవిలుబాల్చి శిరసొక కోలంగూలంగనేయు, కోదండగురూ
త్తాలీలాపతులారా! శ్రీలలరఁగ మిమ్మునేలు, చెలువుఁడుసూడీ. ౧౭౭

క. కీరములన్ మంజుమణీ హారములన్ సరససుభక, శాలాపసఖీ
వారములన్ బాపుసుమువి చారములన్ మానుఁడమ్మసందియమేలా. ౧౭౮

ఉ. తల్లికిగుట్టు, పౌరుషము, తండ్రికి. మన్నన బంధుకోటికిన్
మొల్లమియత్తమామలకు, మోహముభర్తకు, నాప్తకోటికిన్
దెల్లముదాసదాసులకుఁ, దేజముధర్మపథంబు దప్పుబో
నొల్లమియత్తవింటపల, యుగ్గులసంభవ లాదువారికిన్. ౧౭౯

చ. తగవగమిమ్ముఁ బాపుటకు, దాసులమైతిమి గానితల్లులా

ర! గడియయైనఁ దల్లమములు, రంజిలునే! మిముఁజూచకున్న నె
వ్వగలఁ గలంగవే పలుకు, నైనమెయిట్టిది గాఁ చూచుఁడీ
పగలబఁనేమి లోఁడుతనె, వచ్చెదనిర్వుల మెల్ల గారిత్వో. ౧౮౦
క. రతిత్రోభారతి త్రోరతి పతిభారతి పతియుఁగలసి, బాగుగమీరుగ
సతిపతులుఁ జనఁగమేమురు సతిపతి భువనమున కిపుడె, చనుదెంతుమనన్.
శా. వేలాలంఘన జాంఘికంబగుసుధా, బ్ధింబోలెసాకల్పనీ
చీలోలంబగు ప్రేమవారినిధిని, స్సీనుఁబుగాఁ గ్రమ్మినన్
లోలాత్ముల్తరి యించలేక జనకా, లోకావలోకంబునన్
జాలింబొందఁగఁ గన్యకాజనములో, ర్బాజాలకై రెవ్వరున్. ౧౮౧
గీ. అంతరాత్మసరసి, జాత్ముఁడంతటివాఁడు పుత్రికానుబంధ, మనసులోనె
నద్వితీయమీష ణద్వితీయమటంచు సిచ్చనచటివారు, మెచ్చిరపుడు. ౧౮౨
క. అయ్యెడనుమామ హేశ్వరు లయ్యన్నుల మగ్ధదశల, కచ్చెరువడిలో
నెయ్యముదియ్యముగోలుపఁగనొయ్యనవారోకు బల్కి, రుదితోక్తుల చేఁ.
ఉ. కంటిమపూర్వ గౌరవము, కంటిమనంత ముదంబునేఁడునీ
వంటిరసజ్ఞశేఖరుని, బంధునిగాఁగొని యెల్లకీర్తికై
కొంటిమిలోక మాతయును, కూలమునో పచన్ క్రియాదులం
గంటికిరెప్ప నాజగము,గావఁగనీకతగుంజతుర్భుజా. ౧౮౪
క. నన్నే నేనెఱుఁగని చో నిన్నెఱుఁగుదు ననుటగలదె నిక్కము గనుమీ
కన్నియలగన్న నెపమున నన్నిటు రప్పించితీవు, నలినదళాక్షా. ౧౮౫
ఆ. సాక్షి సర్వశేషి, సమరసాది పదార్థ
వృత్తివ్యంజనలకు, విశదపడని
బ్రహ్మమైననన్ను, భావంపుటురులచేఁ
బట్టితెచ్చితీవు, పద్మనాభ!. ౧౮౬
చ. కతిపయకాల మిచ్చటనె, కన్నియలుత్సుక తన్మదీయని
శ్చితిపదవాసమిచ్చలకు, చింతురోయంతటి వట్టిమేమునన్
సతిసుత బంధుపారిషద, సంఘముతో నిలువాదలంచినా
మతిమతిసంశ యుండవయి, యట్లనుచింపుము దైత్యమర్దనా. ౧౮౭

చూర్ణోత్సవము.

క. పూర్ణానందుల మైయిదె చూర్ణోత్సవ కేళిసల్పి చూచ మెయయననా
కర్ణించిగరుడకేతనుఁ డర్ణవము బోనిపొంగి యానతియొసగెన్. ౧౮౮
సీ. పసుపుకుంకుమ గులాల్పటవాసమఖిలల్

గిరుల మీఁది కేఁచెప్పు సురతరువులు
క్రమమున భాగవతాది భామినీ మణులు సౌ
వర్ణ పాత్రములని వ్యాపులిడిరి
కటువేత్ర హస్తులై క్రమజలకంచు కిపాళి
సంబాధములు మాన్పి సాలుకొనిరి
హరిహరుల్ సభికమగ్యముల సబ్బ్యరు చక్క
నవరత్న సింహాసనములనిల్పి

గీ. రతితరోన్నతనందినా,హామున క్రౌంచభేదనుండె క్కొనొక్కఁడ, విహారాజ
పక్షముల వేలువేలసా, భాగ్యలక్ష్మి రూపయుగమనఁగన్నెలా, రూఢలైరి ౧౯

క. జయజయ నాదంబులతో నయనానందంబుగనిరి, నానాభానల్
నయమెసఁగఁదూర్య రవములు వియత్తలంబందు మ్రోసె, నీనుల్ ప్రేగ్రె, ౧౯౧

ఉ. అత్తఱినక్క తాళినిజ, హస్తసరోజము లగ్గ్రహించుచున్
హొత్తఁగదంపతుల్విరము, లంసములైకను లెత్తినీనపై
యొత్తడమైన చీఁకటుల, మోలమునన్ రుచిరాంగ సంగసం
వృత్తికి నభ్యుదజ్ఞనిక్క, వేఁడుక నొండొరు లొందిరయ్యెడన్. ౧౯౨

క. పటవాసము పైపైచు త్కటముగఁ బ్రేరేపసిగ్గ, దాగొందకన
క్కుటిలాలకలి ర్వ్వరుఁ జల్లుబచేఁ జేయూర్చ రాక లోగున్ గుహలఁ మన్.

మ. సురభేరీరయ సంగతిన్ నటనవి, స్ఫూర్తు ల్బసంగించిబ
త్తరఘోత్తంసశిలావ నందన మహాో, త్సాహంబునన్ తద్వఘూ
వరసంఘట్టన మానుషాగనిరతిన్, వర్తిల్ల నన్యోన్యగూ
ఢరసోల్లాసము లెచ్చరించె నతివేఁ, డ్కన్ సాత్వికోజ్జృంభమై. ౧౯౪

క. పతిమసృణ ఘుసృణ సంపద నతివలపైఁజింప నలరి, యనురాగరసం
బతివృష్టి రేఁగఁదోగినఁ జతనంబునఁ జిగిరి చినర, సాలములనఁగన్. ౧౯౫

ఉ. అత్తఱిఁ జిమ్మరేఁగియు భ,య పక్షికరంబుల యోవ తంబులా
యత్తములైవసంతముల, యారట మూరట లేసిసేతలన్
ముత్తెఁపుబుఱ్ఱ కొమ్ములును, మొత్తెఁపు బాగరు గిండ్లుబిందియల్
వత్తిలిమెత్తి ముంచిరొక, మ్మాత్రేఁపుఁ బోతల కిచ్చగింపఁగన్. ౧౯౬

క. వీరినివారున్ వారిని వీరు వసంతములఁ దడిపి, వీరని వారున్
వారనవీరు నెఱుంగక వారలలో వారియుభయ, వర్గముదడిపెన్. ౧౯౭

ఉ. డాగఁగఁ జొచ్చుఱుంగ నుక, టాపును పాఱిఁ బొంతిమికంబై
మాగిరి యూహ్పరా దనుచు, మోహ్పుచుఁ జేతులు గొంత అందులో

నీరంగ నీట్ఫి తెప్పి ఘరి,యించి రిపూర్ణ వసంతధారలన్
కాగులనెత్తి తెప్పి తల,కాపడిచూపను లెల్ల జూడఁగన్.

సీ. అరుణారుణ క్షోద, మంబరంబలముచో నఖిలంబు బ్రహ్మమ, యంబ టంచు
ఘన సారధూళిచే,గగనంబు గప్పంగ నఖిలంబు శివ మయం,బను నటంచు.
మృగనాభి రజమెల్ల, మిన్నుగ్రమ్మఁగ జగంబఖిలంబు హరిమయం,బనునటంచు
పాటల క్షోణ్ణాత,పాంసుపుల్ధిఁబర్వనఖిలంబుశక్తి మయంబటంచు

గీ. దంపతులు తెల్సరూపసం, ధానవస్తు కేళి సల్పఁగ హేతుసం,కృతుల నతుల
వాదసిద్ధాంత మొసరించె, నాదర మునహరి హరులు మెచ్చఁగదా పసో,తస
రము కరము. ౧౯౯

సీ. అసణాంబుబహుళధా, రార్ద్రయూవత పాళిపల్లవి తామ్రవి, భ్రమముఁజూప
శోణాంబుకు ల్యాధు రీణాం గణములుమా ర్త్వానిర్ఝరసహ స్రదీపులీన
కర్పూరధూళిక, ఘటితసంఘట్టముల్ ప్రసవసార భరజః, ప్రసప రములుగ,
పకీర సాతుత,ప్రకరము క్తామణుల్ పరిపతత్కేసర, ప్రభలనీన

గీ. ఎలమినారామలక్ష్మిన, మేతుఁడౌవసంతుపోలిక సతులతో, స్కందుఁ డలర
నవ్వసంతోత్సవ ముజూచు నట్టివారి కిట్లమైత్రో, చుచునుహర్ష, మంద జేసె
లయ్యగ్రాహి.

అందముగ బిందియల, నందుకొని క్రిందుగనె
లంగులొకరిండ ఊమి, చిందికొనఁజేయన్
కొందఱొకకొందఱి స్సి, మం దగతిముదఁగని
చెందొవలకందువల, చందువలతోనిం
పొందితనియ ందడప, సందడులదందరుల
నొందకయబృందముల, నెందు,గనఁదారై
సుందరులుకొందఱును, కుందుమణిమందిరము
సందడము నిందిర,గ, నందరిమి రేలన్. ౨౦౧

గీ. అంతకంతకు సంతసం,బంతుమీఱ నింతులుందా నుజూర్ణోత్స,వేచ్ఛఁ దనిసి
వాహన ముడిగ్గి గుహఁ దున,వ్వాలు గంటి మిన్నలును మున్నది గ,గనర్మి
లి,దనర్చి. ౨౦౨

గీ. శాంతిసూక్తులు వచియించి, స్వస్తి సలిపి తనుపుటానంద మొందిరి, తపసులెల్ల
నుదుటు గానామృతముఁపొంగి.యువుల, బాలు రమణలెత్తిరి మంగళా, రాత్రి
కములు, ౨౦౩

సీ. దివ్య దుందుభిరవో, ద్రేక మాకస మెల్లఁ బ్రతి ధ్వానమై, చటుచి ప్రమోదయ
నృత్తాభినయసమా, యత్తాప్సరః కంఠకలకంఠ మాధురుల్, కలయలోలయ
గరుడ గంధర్వాది, ఖచరకోటీ సమా టీకితోత్స వము సం, దీక పెనఁగ
శక్తి సేనాసము, త్సాహ, సాహసచర్య లారూఢ హేవాక, మంద గింప,
గీ. ముద్దుటిల్లాండ్రతోఁజగ న్మోహ నై కధుర్యసౌందర్యమహిమై కధూర్వహుండు
తారకారాతి తనయత్త, వారినగరి నుంచిశిబిరంబులోఁ బవేశించెనంత. ౨౦౮
శా. శ్రీకంఠుండు నిజాత్మభూపరిణయ, శ్రీఁజెంది సేవించునా
శ్రీకశ్రీపతినెయ్యముల్ మరఁగిని, ల్చెల్ చెక్కు వేలేండ్లును
వైకుంఠంబున నెల్లవారుదనుగో, ల్వం బైష్ణ వీదివ్య బి
బ్బోకంబాత్మ కయత్నసాత్త్వికసుఖ, స్ఫూర్తింబొసంగింపఁగన్. ౨౦౯

— (*) గర్భాధానము (*) —

ఉ. కొన్ని నెలల్పరస్పరము, ఘూర్ణిత పంచశరీపరాహతిన్
గన్నియలు న్నుహుండును ము, ఖామఖిపోరుల సన్నసన్నలన్
విన్నదనంబునొంది స్మర, వేదన పాలయి శాకసో కులన్
వెన్నలవాఁగటుంగుఁ బెను, వేదురుటుల్లమ్ముల్ మటుఁగఁగన్. ౨౧౦
ఉ. నాటుతమిన్ వధూవరుల, శంగళశాగ్ను లవేగుటజ్జగ
న్నాటకసూత్రధారులుమ, నంబులనీశ్వర భార్గవేశ్వరుల్
గాటముగానెఱింగిబల, గమ్ములనిమ్ములఁ బిల్వనంపిమి
న్నేటితరంగలంగళల, నేలఁగజాల్మగరాలమేడలోన్. ౨౧౧
గీ. కొలువుదీరినసభాస్తార, కోటినడుమ వామదేవాది మునిపాళి, వలనుజూచి
సన్ముహూర్తంబునిశ్చయిం, చంగఁజేసి పరిచరులతోఁ బ్రయత్న సం, భ్రమ
ము నెరపి. ౨౧౨
క. శ్రీదేవికిఁదెలుపు చుగా రీదేవికినట్లుసేయ, శ్రీతకల్పలతల్
మోదించి యాజ్ఞయిడనత్యాదరమతి వారుగాతు, కాయత మతులై. ౨౧౩
సీ. అపరంజి గొలుసు చ, ట్టపు ముప్పిరి పొసంగు, బలు కేంపు టూగుటు, య్యాల
యు మెచ్చి
కలహంస టెక్కెము, క్కలకు దించిన కజ్జా, సీగుడారునఁ బాన్పు, బాగులీన
పైఁగళాబతు పహాయ, ల్పసదేరు బిళ్లపహాంబట్టురంగులమించు, పసి మిసీన
రతనంపు బొమ్మబ, ల్లతనంపు మణి దీప మాలికా పాలిక, ల్మలయ మలయ
గీ. పవన జవనంబు లీనుగ, వాతచమ్ములను, తెల్లుధళ్లో, త్తవిలు వెల్ల, వేలుముత్తి

యంపుఁ గుచ్చుల తెఱచీర, లందగింపఁ గేళికామందిరంబులు, కృష్ణముఃజేత

చ. చతురసు వాసినీజనుల, చట్టము లంబిలు వఁగఁబాపియ
ద్భుతరవ దివ్య దుందుభులు, భోరని మ్రోయ, శుభాంగ వస్తుసం
తతులొనఁ గూర్చి చారులుప, దంపడి వారికెఱుంగఁ జేయన
జ్జలనము లిచ్చగించి కడు, సంతస మందిరి రెంకువీక్షులన్. ౨౧౧

గీ. నెమ్మితత్తడి పైఁథవా, నీసుతుండు సకల సన్నాహస హితుఁడై, శతసహస్ర
దివ్యకాంతా జనమ్మునం, దీకనడువ, నత్తవారింటి కరుదెంచె, నతిముదమున.

ఉ. శోభన దేవతాస్తతివ, చోనిన దోజ్జ్వల దివ్యదుందుభి
ప్రాభవ మంగళా కృతుల, భర్మమ యాంశుక చోళదివ్యర
త్నాభరణాదు లందనిసి, యంబురు హాక్షతనూజ లాత్మజా
తాభినసైక శాంబరుల, నాఁజెలువొందిరి కౌతుకోద్ధతిన్, ౨౧౩

క. హితులగు పురోహితులుతమ, సతులుందాముచు యథార్హా, సమితిఁ గొనియా
సతిపతులఁ దోడి తెచ్చిరి, వితతమణీఖచితరత్న, వేదుల కడకున్, ౨౧౪

శా. స్వాహావల్లభు నందుఁ ద్రేల్చి దివిష, త్సార్థంబు లెల్లన్సుధా
హ్యాహారంబులఁ దృప్తిఁ, దేల్చి గురుప, దాంభోజము ల్గొల్చిస
ఘ్యాహాంభోరుహలోచనుండా నగుస, ర్వోపాయ నోల్లాసియై
మోహాంభోనిధికంతరీపమగున, మ్మొల్లంపుఁబూపాన్పునన్,

గీ. ఇరుగెలంకులఁబూబోణు, లెలమిమిగులనడుమఁ గూర్చుండఁ శాంకరీ, నందనుం
డులలితగతి మీఱు మాలతీ, లతల నడుమ, మెచ్చుఁ గులెక్కడి గున్నమా
మిడియనంగ ౨౧౫

క. ఫలవాంఛా కృతకర్మము ఫలకారము: జేయునట్టి, పరముని సుతుఁడా
ఫలదానముఁ జేసెనుజం ఫలములు మణితతులతోన, పారముగాఁగన్, ౨౧౬

ఉ. ప్రొక్కిత వస్త్రదంపతులు, ముందుగ వీటులఁ బూన్చియానవా
ల్చక్కరయ స్సతీజనులు, సన్నల నవ్వుచు నందియివ్వఁగా
మక్కువ నాంద్రతోఁ గొనుచు, మంగళ దీపిక లెత్తుబోంట్లకున్
దక్కువలేని యీవులిడి, తాలిచెనక్షత పంక్తియాదలన్. ౨౧౭

సీ. పనినెపంబునఁ జెలు, లైపటలోఁ గనవ్వియంతంతఁదొలఁగుటా, య్యనదలంచి
సందుసందులగవా, క్షములఁ దందముల సుందరుల్గు జగుజ, ల్లూపుబెట్టఁగి
తలపుఖెల్లను దీర, దలపులన్నియునొక్క తఱిఘటిల్లున ప్రేయు, ఘోర్ల్యమెంచి
తనకుఁ దానేమేని, దందరజి గురించి నిలు వెల్లగరుపాటు, నిండుబెరిగి

గీ. యమృత వల్లికిఁ బ్రథమస, త్త్వానుభవము, దారసిలనంతఁ గోనసౌం, దర్యవల్లి
కాఁ జవయవస్థ యొదవుట, యగ్రజాతయొడలి మాటున నలవోక, యొదుఁగఁ జొచ్చె

మ. హారికన్యామణు లంగనుం గొనిననా, డాదన్మనోజాత సం
జ్వరముఁ బ్రాఁగిన శాంతికైత దధర, స్వాదామ ధోల్లాసపా
దరుఁ డైయుండియు నంత మేన్మఱచితా, త్పర్యంబు నం జెందలే
డరయంగాంతల తీర హాస్యమునకై, ర్యారూఢినాఁ గల్గునే. ౨౨౦

క. ఆనందమునా యఁదో, యేశా నందంబు నందొ, యెనసితిమటుగా
కానందం బేనునుమ, ప్రాణము లీచెలులు వీరి, పట్టెనసితిమో. ౨౨౧

ఉ. ఏమయినాఁడ నోయనుచు, నించుక యత్తమిఁ జొక్కి కామినీ
కామశరత్కటాక్షకలి, కాముఖ సక్తిని నుల్కిచయ్యనన్
దామర సాక్షులార! దయఁ, దార్చిన నుస్దయ నేలుకోరె యం
చామహనీయమూర్తి సర, యంబుగ నిర్వురఁ గౌఁగిలింపుచున్. ౨౨౨

సీ. అమృతవల్లియు మరం, దాసార ధారాళ మధురాధరాధరం, బానియాని
సౌందర్యవల్లీము, ఖేందు సౌధఘట్ట విమల గండస్థలు, ల్మిమిరి సమిరి
యుభయగాఢాలింగ, నోత్కంఠ కసిదీర, గిలిగింత నెక్కొల్పి యలసియలసి
యన్యోన్య హృదయభా, వాభియోగపరీక్ష, నెక్కొంత కేళిలో, నోర్చియోర్చి

గీ. నాయికాస్తంభ వేపథూ, న్నయుపయుక్తి, తనకయత్న సుఖప్రద, స్థాయియనుచు
నంగనా కేళికల నోల, లాడెఁగాని బాలికల మూర్ధ్యమెడలింపఁ, జాలఁ డయ్యె

శా. బాలిం దూలుచుఁ గౌఁగిలించుటకునై, సౌందర్యవల్లిం దమిన్
లీలం దీవ ఘనంగు వేయమృతవల్లిం గౌఁగిటం గుర్వ్వఁగా
వాలోభర్తకుఁ దానుచేపడి సుఖా, హ్లాదంబు గావించునీ
కీలాకాంతుని మాయయో భయముచే, గీల్కొన్న తద్బంధమో. ౨౨౪

గీ. గడియగడియకు మందాక్ష, కలనఁ గాంచి ప్రాణవల్లభుఁ గఱఁగించె, నమృతవల్లి
తరుణి మందాక్ష గరిమ సౌ, న్దర్యవల్లి పతినిఁ గఱఁగించెఁ బ్రతికూల, గతులు లేమి

మ. అనిమిత్త స్పృహణీయ వర్తనములన్, హార్దానుకూలస్థితిన్
ఘనసర్వాంగ సమర్పణంబుల సమ, గ్రప్రౌఢి వాక్చాతురిన్
దనియం జేయుచుఁ బ్రాణభర్తకు ననం, తస్వాంత సమ్మోదముల్
చెనుపన్ రంజిలెఁ బోగుహలుండ మృతవ, ల్లీభోగ ధౌరంధరిన్. ౨౨౬

సీ. నీవీవిమోచనో, న్నిద్రావసరపురో, నిర్యత్న్య వితర్కిస్త, నీవికంబు
అధరాధరాస్వాద, నాభిలాషోద్దిష్ట దిష్టాంక పాళీని, విష్టకరము
కఠభోధర ధరి, గ్రహణానుగత కాలకలనా పరిత్రుట, త్కంచుకంబు

వీటికారసనన్ని, వేశాళ యోద్వేగ సూచితోత్సవ వక్త్ర, చుంబనంబు
గీ. అత్రపావర ణాంగము, ర్మావలోక మతిచిర పార్థనానుబ, స్థానుబన్ధ
మమృతవల్లి వినూత్నర, తానుభవము శంభుసం భవునానంద, జలధిఁదేల్చె
సీ. గుత్తంబు లగుగబ్బి, గుబ్బగోరొత్తుల కిసుమంతయుల్కిపా, టెఱుఁగవియును
గాఢదంతక్షతో, ద్ఘర్షితాధరచుంబ నాజ్ఞాత సీత్కార, హర్షణములు
మర్మస్థలస్పర్శ నర్మసంఘట్టన, ప్రతికూలకరణాను, కృతులలేమ
గిలిగింతఁగొలుపుచోఁ గిలికించితముల నిం, చుకగుణావిష్కృతు ల్జాపకునికి
గీ. పతికిఁబ్రథమోపభోగసం భరితమదన, పారవశ్యముచటులత్ర పానిపీత
భావసంభూతిరోయంచు బట్టువడక, తరుణసౌందర్యవల్లీరతంబుదనరె.
మ. సతతావిష్కృతమార్గ్య నిర్వ్యథితమా, సౌందర్యవల్లీమనో
గతిబ్రహ్మణ్యగురూపదేశమున న, జ్ఞానంబుబోనాడి నా
రతరాత్మోల్లసనంబుగాంచుగతి ను బ్రహ్మణ్యబోధంబునన్
వితతాత్మోద్భవ యోగమంది స్వస మా, వేశంబునంజొప్పడెన్.
క. కర్తరిలక్షణములఁదగు, హర్తినియాధోరణుఁడు మ హాయత్నమునం
దోత్తపరచియేలెమక్రియ, నత్తఱిసౌందర్యవల్లి నలమెగుహయుండున్. ౨౩౦
సీ. చతురశయ్యాపరి శ్రీమముసందర్శించి, రససముల్లాస సం భ్రీమమెలర్పి
అధరీకృతామృతం బగుపాకముగు దిర్చి, సుగుణాభియోగ వి స్ఫురణనొంది
అభినవాలంకార హర్షణంబుసవరించి, గంభీరభారతీ కలననేర్చి
బాధసంఘటనాను బంధంబురహిఁగొల్పి, యాశ్లేషసామ రస్యంబుఁగూర్చి
గీ. సుగ్రథితోక్తులసంకల్ప శుద్ధిగటిపి, ప్రేమసౌందర్యవల్లిక భీష్టతంత్ర
పరిచయముదార్చె సర్వజ్ఞు పట్టియనుట, కేమిబోధింపగురహస్య మేమిలేదు.
సీ. సమరతోత్సవసతు త్సాహవల్లభపునా, రతరిరంసావహ ద్రంజనంబు
వితతదంతావంతి విలసన్నఖానఖ, ప్రచురబిబ్బోక బి భ్యస్వరంబు
పూరుషాయితపరి స్ఫురితకామగ్రహా, న్మాదమేదురకంఠ నాదమధుర
మనుగతాలింగనా భ్యస్తసర్వాంగ సం, భ్రమభ్రమోజ్జృంభణ బంధురంబు
గీ. శోధితాతంకులాకుల ప్రేమచకిత, వచనపరిశేషితార్థభా వగ్రహంబు
నగుచు సౌందర్యవల్లీర తాభియోగ, మదనుఁడు శిఖింద్రవాహు నె మ్మది
మరల్చె. ౨౩౨
సీ. అమృతవల్లిగరంచి యలయుచోఁబదములో, త్రికమానదలమి సౌం దర్యవల్లి
సౌందర్యవల్లిక్రో సరిఁబెనంగినతేనె, లానవాలర్పించు నమృతవల్లి

వణతులెందేదైనఁ బ్రణయించు పతిభావ, మెఱిఁగియిర్వురుఁ దల్లు రెలుకఁ గొనుచు
తమనేర్పుఁ జేరము, ల్దయసేయునందాఁక, కించిత్తముల చేతఁ, గేలిఁ గొందు
గీ. రింతియే కానితమలోన, నించుకైన పోరటము లేక జగ మెచ్చ, పేరుగాంద్రు
లగుచుఁ బతిఁ గలఁగించి, రన్యోన్యసఖ్యముఖ్యలై తమ్మికంటి యా ముద్దుసుతలు.
సీ. పతి పైఁ గఁగొనిభావ, బంధంబుగాఁ గేళి. శయ్యానోయ్యానఁ జేరఁ, జనుచు నిలువ
మోము మోమునఁ జేర్చి, ముచ్చటాడెడు రీతి మొనపంటి నిమురఁ గమ్మోవి గొనుక
అమృతవల్లి యొకింత, యాశ్లేషమైపుఁ గొల్ప సౌందర్యవల్లియు, చ్చరిమగదుర
పలు మొనలొత్తనగోళ్ల ఝలిపించి యొడలెల్ల, నసఘూంకమరదాక మనఁగ లేమ
గీ. గానరాకుండ సేయుట గనఁగగుఁ బాన, కిదియె బెదరించఁ బోయి తా బెదరుటయ్యె
ననుచుఁ గంతుని మూఁక ఝల్లనుచుఁ గదసి, నగెనన విహంగములు గూసె జగ
ముదెలిసె. ౨౩౪
వ. అంత.
క. వినువనితమకముతోఁ బతి, వశి వెంబడిబాపెననఁగ వలపోపమిచే
నడవడిఁ జూపుచు నడవడి, విడిబడ పడకిల్లు చెలులు వెడలిరి వేడ్కన్. ౨౩౫
సీ. పవలు సాధించెనీ నవలోర్చు మనెడునా, గుబ్బతోఁ జిద్దుర మబ్బుతోడ
నాయమైమన కెట్లు సాయమయ్యేనంచు, జాలితోఁ బతిపై వి గాలితోడ
అడుగుఁ దప్పక మాట లడుగు చోటుల గాంచు, సిగ్గుతోఁ జెఱునవ్వు సిగ్గుతోడ
జగము మెచ్చఁగ మేని జిగిమించి తులకించు, తళుకుతో నడలవే బలుకుతోడ
గీ. ఫచ్చిగోరుత్తుగములచేఁ బచ్చిపచ్చి, సొగసులపిసాళి గుబ్బల జిగిదొలంగు
నోరపైటలఁ బాయలు వెయ్యరు సేయఁ, బడకటిలునుండి వెడలి ర ప్పద్మ
ముఖులు. ౨౩౬
క. అంతంగాలోచితవిధు, లెంతయుఁ దీర్చుచు గుహుండ భీష్టసుఖశ్రీ
సంతసముగూర్చి నిలచెను, గాంతలు నిష్టార్థసిద్ధి గాంచిరి యచటన్. ౨౩౭
చ. దినదినమత్తవారలున, తీతసుఖంబులఁ దప్పబహ్మవా
హనుఁడుపథూసమేతుఁడయి, యగ్రవిధుల్ బచరించు చన్ సదా
జనకులు గారవింపసుర, సంఘుపురస్కృతుఁడై మహర్షిరం
జనపరతావిలోలుఁడయి, సన్నుతిగాంచె విశుభశాలలన్. ౨౩౮
... కుమారస్వామి వధూద్వయముతో శాంతిపురము ప్రవేశించుట ...
వ. అంత మఱియుం గొన్ని దినంబులు సనిన పిమ్మటను నా మహేశ్వరులు స
ముజ్జ్వలద ప్రాకృత వైభవాభిరామంబులగు చతురంగంబు లనేక కోటులు

బరివేష్టింప వీరభద్రాదులునిజసేనావ్యూహంబులతో మోహరించి హరోలున నడువశక్తిసేనావరోధంబులుఁ సమున్నతచక్రాధిరోహణ నిర్వక్రంబులై వినాయక భైరవా వష్టంభంబులై బ్రహ్మాండంబున నాకాశంబు నిరవకాశంబుగా నిండిపేరెమ్ములు వార లక్ష్మీనారాయణ ప్రేరితులై యల్లునకరణంబుగా నొసంగిన బహుకోటి గజాశ్వరథ పదాతివర్గంబులు, నవరత్న మరీచి మంజరీ పుంజ రంజితంబులగు దివ్యవిమాన యూథంబులు, నసంఖ్యధేను యూథంబులు, దాస దాసీగణ కాప్సరో దివ్యకాంతా సహస్రంబులును, వధూరత్నంబులగు నమృతవల్లీ సౌందర్యవల్లులకు నొసంగిన హరిద్రా కుంకుమ కర్పూర కస్తూరి కాలవాగైలా ద్రాక్షా కదళీ క్రముక ఖర్జూర నారంగ తాంబూలికాదళ నారికేళ పనస సహకార కేతకీ పటవాస శాతకుంభ పాంచాలికా మణిపేటికా కాంచన పరిధానోత్తరీయ నిచోళ నిబిడ తరార్ధోరు తారుణ్య పరిష్కార పరంపరా క్రీడా పరికర పీఠికోప బర్హ శయ్యా శాలుకాది నానారత్న ఖచితాందోళికా డోలికామణి పాదుకా భృంగారుకా కళాచికా వతిద్గ్రహ ముఖవితాన చామరచ్ఛత్రి సువర్ణ కలశ భాజన చషక చ్ఛద నానాగరు పుష్పమాలికా మణి వేత్రవల్లకీముక్తా వ్యజనాది శోభనపరికర సంభృత సంభార శకటార్బుదంబులును, బహువిధంబుల నడతేరఁ బుత్త్రికామోహ పరవశాంత రంగంబుల విడరానినెయ్యంబుల నిజపరివార సహస్రంబులతో నరుదెంచు శ్రీమహాలక్ష్మీ నారాయణులఁ దోడ్కొని నవ వధూయుగ సమేతంబుగా మయూరస్యందనమున నధివసించు నిజనందను బరివేష్టించి నిజ రాజధానియగు భోగవతీ పురంబునఁ బ్రవేశంబొనరిచి సుఖంబుండిరనిన. ౨౮౦

క. మునులానందమునొందఁగ, ననిసీతుఁడు సూతుఁడిట్టు లాదిమపురుషల్
ఘనబాంధవంబు సలిపిన, మునుపటికథఁ జెప్పెనిహాముముక్తియుఁగలుగన్.

ఆశ్వాసాంతము.

శా. కవిమాకందవసంతసంతతజన, గ్రైవేయసాద్గుణ్య గు
ణ్యావదాన్యాన్విత మంత్ర మంత్ర జపదీ,క్షాగోలహృచ్ఛోకశకో
శవిలాసాంచిత పద్మపద్మ శరశ శ్వద్రూపసంధానమా
నవభోగైకవిహార హారశత భా, స్వత్కాళిదాసానుఁగా. ౨౮౧

క. భూమహితవిశాలాంబా, కోమలగర్భాబ్ధిచంద్ర గురుకవి విబుధ
క్షేమంకరసుగుణమహాహో, [illegible] శ్రీ [illegible]

* తరళ *

వాసుదేవహృదయవంశ * వార్ధిచంద్రచంద్ర సం
ద్రాసకీర్తియశోభిరామ * రామచంద్రసుతమహోహ్లా
ల్లాసనయవిచారచార * లక్ష్మితాస్య మంత్రసం
త్రాసహిష్ణు విపరతపవ * సార్ధసార్ధ కోద్భవా. ౨౪౪

* గద్యం. *

ఇది శ్రీమ దుభయ భాషార సజ్ఞర సజ్ఞాగ్ర నృత్యన్నాట కాలంకార
గ్రన్థార్ధ ప్రబన్ధ బన్ధుర కవితా నిబాధన శ్రీ మ ద్వేమనారాధ్య
వంశపయః పారావార రాకాసుధాకర ములుగు శ్రీ
పాదయారాధ్య విరచితంబగు,
సరసహృదయానురంజనంబను
మహా ప్రబంధంబు నందు
పంచమాశ్వాసము.
సర్వంబును,
సంపూర్ణము.

శ్రీమ దుమామహేశ్వ రార్పణమస్తు.

సరస హృదయానురంజనము.

తప్పొప్పుల పట్టిక.

పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.	పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
౧	౧౦	టిలంగసే	టిలంగఁజే		౧౧	డగిరి	డగిలి
	౧౩	పీ.	సీ.		౧౪	హాాయ	హాయ
	౧౫	నమర్ప	నమర్చి		20	విడ	నిడఁ
	౧౯	గుడైపత	గుఁడైపర	౨౨	౩	కీప	క్రీప
౨	౨౨	క్రీవ్వటి	క్రినివ్వటి		౪	బుట్టి	పుట్టి
౪	౨౧	త్తుంగతరంగ	త్తుంగ		౨౦	దూర్వహా	ధూర్వహా
		సముబ్వల	సముజ్వల		౨౨	జేరప	చేరప
	౨౯	ర్య్య	ర్యం		౨౫	చట్టా	చుట్టా
౬	౩	వాౢరుతిక	వాద్భృత్రిక	౨౩	౬	ద్వృత్త	ద్వ్రత్తి
	౧౯	బునర	బునుర		౯	శిరి	సిరి
	౨౧	కథవ	కథన		౧౨	గద	గడ
౮	౨	మతీంద్రు	మంత్రీంద్రు		౧౬	నామే	నాము
	౩	పోలమా	పోలను		౧౭	ధాధర	ధాధిప
౧౪	౧౪	కాళి	(గాళి		౨౦	బ్రితిష్ఠు	బ్రితిష్ఠిను
	౧౫	భగ్ర	భర్గ		౨౫	హేతి	హేతి
	౨౫	లెక్క	వెక్క		౨౮	రాల్	రా
	౨౭	గీ	గీరి	౨౪	౧	తిలకకో	తిలకో
౧౫	౬	యాలా	యేలా		౨	ల్లుట	ల్లుట్ల
	౧౩	వచ్చు	నిచ్చు		౪	యొజ్జ	యొజ్జ
౧౬	౫	బట్టు	పట్టు		౨౩	జనాన	జనావన
	౧౬	దుఃభో	దుఃబో	౨౫	౨౨	పట్టుచే	పట్టచే
౧౭	౨	సరవే	సరిలే	౨౭	౫	చన	చున
	౪	గాళి	గాళీ		౨౩	దర	ధర
	౧౯	క్రి	క్రీగి	౩౦	౩	సస్య	ససస్య
౧౮	౧౬	యగ్థ	యగ్ధం		౧౭	సిధిబా	సిద్ధివా
	౩౦	బరాక్	బర్యాక్		౨౫	రాజక	రాజకు
౧౯	౮	తీక్ష	తీక్షర్తి	౩౨	౧౬	రథ	రథ
	౧౨	రాపు	రావు		౨౦	వెల్ప	వెల్వ
౨౦	౩	బెద్దలై	బెద్దవై	౩౪	౪	దూకి	దూరి
౨౧	౧	వాసిరెడ్డి వెంక			౮	దీంద్రు	ద్రీంద్రు
		టాద్రి నాయని		౩౪	౨౩	సిద్దం	సిద్ధ
		వంశావళి			౨౬	గావ	గాహ
	౨	బాగ	భాగ		౯	తీశ్చ	తీశ్వ
	౪	వేములు	శేములు	౩౫	౧౧	చిత్న	చిత్ర
	౯	గమ్మ[illegible]	[illegible]		౨౨	[illegible]	నద్దం

పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
	౨౭	సాంత	సాత
౩౬	౨౯	రీయ్య	రీయం
౩౭	౧౭	జ్యేష్టకనిష్టు	జ్యేష్ఠకనిష్ఠు
	౧౮	జ్యేష్టకనిష్టు	జ్యేష్ఠకనిష్ఠు
౩౮	౧౪	శర్దంబు	శబ్దంబు
౩౯	౬	విభూత	విభూతిక్
	౧౧	ప్రతిష్టించె	ప్రతిష్ఠించె
	౧౩	యుధిష్టిర	యుధిష్ఠిర
	౧౫	వృత్య	కృత్య
	౨౦	మత్కలిత	మత్కవిత
	౨౨	నగితో	నితో

౨౬ వపంక్తి తరువాత చేర్చుకొనవలయును.
మంచుతో వెలిపబ్బ మించుతో మల్లెపూసంచుతో వెన్నెలమించుతోడ.

పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
	౨౮	ప్లాత్తూ	షాత్తూ
౪౦	౨౨	ఆవుండ	ఆపుండ
	౨౩	సంబోధి	సంభోధి
		జిహ్నమ్మి	జిహ్నమ్మ
	౨౫	త్రుంచు	త్రుండు
౪౧	౧౬	నిష్టాలు	నిష్ఠాలు
౪౩	౨౫	సృష్టి	సృష్ఠి
౪౭	౬	గాంచన	గాంచని
౪౯	౧	మున	మన
౫౦	౧౭	సర్వసంబు	సర్వస్వంబు
౫౧	౨౦	రాసులుక్	రాశులుక్
	౨౧	రాసులుక్	రాశులుక్
౫౨	౮	ద్యుష్థలీ	ద్యుస్థలీ
	౧౨	ద్యుశల్	ధ్వనుల్
౫౩	౧౪	మ.నాకి	మాఢాకి
౫౫	౧౧	సడ	సడ
౫౬	౨౩	అంబు	అంబు
౫౮	౨౪	యాతని	సీతని
౫౯	౧	సతంత	సంతంత
౬౧	౨౫	సేరు	సెసు
౬౨	౨౯	నవి	నది
౬౩	౮	పూలి	పూవి

పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
	౧౦	లెల్ల	లెల్ల
	౧౯	రాయణ	రాయణు
	౨౧	జృంభ	జృంభ
౬౪	౯	దగదా	నిగదా
	౧౦	యుండె	యుండె
౬౬	౨౭	గిలండి	గిలంబడి
౬౭	౧౫	దమికిం	దమకిం
	౨౧	క్రోక్థి	క్రోద్ధి
	౨౪	సబల	సబల
౬౮	౨౧	కైవాదం	కైవారం
	౨౫	ఛిష్ఠ	ఛిష్ట
౬౯	౫	చ్ఛుపల్ప	చ్ఛుహ్ప
	౭	నాజ	నాజ్ఞ
౭౦	౧౧	దవరు	దనదు
	౨౬	పరిర	పవ
౭౨	౨	సిలిం	సిలం
	౧౪	జెజి	జెజిం
	౨౧	నాన	నానం
		బోధి	భోధి
౭౩	1	స్వర	స్మర
		సిద్ధా	సిద్ధాం
	10	సతా	సంతా
	12	కెత	కెంత
	18	చల్ల	చల్లని
	19	పాత	పాంత
		బతు	భాతు
	27	విటి	వింటి
	౨౮	యూవ	యూనివ
	31	బురువ	బురుష
౭౪	౨	విద	వింద
౭౫	2	కెచ్చంగ	లెచ్చంగ
	౧౭	పుజ	పుంజ
	౨౨	గాటపు	గాటంపు
౭౬	౧౨	మంటిమె	మంటిమి
	౧౪	దీనవ	దీనన
	౧౫	మర్మబు	మర్మంబు

పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.	పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
	౨౪	క్రాత	క్రాంత		14	మాధారి	మాధురి
	౨౫	త్స్వాత	త్స్వాంత		16	వెదరి	వెదకిలో
౭౭	౧౫	దిఙ్మ్ముఖ	దిఙ్ముఖ		౨౯	నేటికె	నేటికికె
	౧౬	జాచు	జూచు	170	13	జేసుకొ	జేసికొ
౭౮	౨౪	కల్లుదు	వల్లుదు		15	గీ	ఆ
౭౯	౬	తత్భావ	తద్భావ	171	౫	అంతరగంబు	అంతరంగబో
	౯	సంధ	సంద		౬	బతెసమె	బంతసమై
౮౦	౨౮	జెల్లల	జెల్లెల		14	తబ	తంబ
౮౧	౨౧	లావిం	లాలిం			మజ	మంజ
౮౪	౨౧	చెక్కారల్	చక్కగల్	172	3		నాయికల
౮౭	౩౦	గాకటంచు	గాకయటంచు				సంతోషము
౮౮	౧	పళ	విగళ	172	౬	ఘటిచి	ఘటించి
	౬	మిది	మది		20	సర్వ్వణ్ణవం	సద్వర్ణ్ణసం
౯౪	౪	మెట్టిడొ	మెట్టిదొ	173	22	జైద్ధ	వైద్ధ
౯౫	౨౩	దౌజ్జ్వల్య	దౌజ్వల్య	174	3	శూకి	సూకి
౯౯	౨౮	మెవడి	మైవడి		౨౫	లాతుల	లాసుల
౧౦౩	౨౬	చంద్రో	సుదనో	175	౩	రవివేణు	రలివేణు
౧౦౬	౧	వాల్గటు	వాల్గంటు		14	ఖోఫ	ఖోప
	౭	యబ్బు	యబ్బు		18	కురజ	కుటజ
౧౦౭	౭	కళావతి	కలకంఠి	176	౪	మాత్రి	మంత్రి
౧౦౯	౧	తప్పుల	త్పప్పుల		౮	దెలసి	దెలిసి
112	౨౬	దల్పి	దల్వి		15	డడయు	డడయుం
	౨౭	ఖాబు	ఖాంబు		20	రమ్మి	రమ్మి
		బోట్ల	బోంట్ల		21	జమ్మ	చమ్మ
113	3	కృత	కృతం		౨౨	పెనగు	పెనంగు
115	16	దెలసి	దెలిసి	178	11	దొవకు	దొవరేకు
	17	కళావతి	కలకంఠి		15	చిక	బిక
116	17	చెలి	చెలిక		20	బొలెవె	బొరతె
	27	రెటు	రెంటు		21	దోర్థ్థి	దోర్ద్ది
	నూటపదారు పేజి తరువాత నూట అ				25	కొంచుభే	కొంచుబే
	రువది యేడని పుటతప్పు బడినది.			179	3	రతిసంవు	రతిసంపు
167	7	నపు	నంపు		౬	దస్థుర	దస్సుర
	11	భీజఘు	భీజగఘు		౯	ధీప	దీప
	25	నీహామ్మ	నీహారమ్మ			సింజధుర	సింధుర
	27	రుద్ద	రుద్ధ		10	యవతల	యవల
168	3	చెర్చ	చర్చ		21	బర్వె	పర్వె

పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
		ప్రదమ	ప్రథమ
180	1	లాడే	లాండే
	3	స్త్రీపరి	స్త్రీపరి
	18	ఖ్వాయై	ద్వాయై
181	12	గల్వి	గవల్వి
	22	యనుచు	యగుచు
182	౭	కుమరు	కుమారు
	19	తైలహు	తైలము
		లుగువి	లుగులి
	24	వృత్తంబు	వృంతాన
183	1	ర్యంజన	ర్వ్యంజన
	౫	సాకుత్రప	సాకుకప్ర
	౭	ఘుపఘు	ఘుమంఘు
	12	లీచుచు	వీచుచు
	18	వేడ్కంబిబి	వేడ్కంబి
	19	మందన	మంథన
	24	కము	సము
	25	దడ	దండ
	27	లిలు	విలు
	28	సౌంధర్య	సౌందర్య
184	8	నారాయుణి	నారాయణి
	11	భృవా	భ్వా
	12	ము్రతిప్వ	ముత్రిప్పి
	14	సఖలి	సకల
	18	రయ్యా	నయ్యా
	24	కీమె	కీవె
	౨౬	గాగ వాదస్వ	గాగ వాథస్వ
185	1	దాకిణ	వారికిణ
	8	దాప్త	డాస్త
		దప్పు	దప్పడు
	14	మూలము	మూలమ
	17	రలిరి	రవరి
	18	వేసుల	లేముల
	21	గ్గోష్ణ	గ్గోష్ణ
	౨3	ముత్వీరి	మున్వీరి
	౨౭	త్రుచు	త్రుచు
		మజ్జగ	ముజ్జగ
186	౭	ఘోటు	ఘాటు
		గముస	గమున
	12	ఇట్టు	ఇట్టి
	16	ఫుంటికి	ప్పంటికి
	17	వంతు	వంతుం
	౨౧	అన్నఇ	అన్నయ
		వీకు	నీకు
	౨3	యూడము	యూడేము
	౨౫	సలిథ	సవిథ
	౨౬	ద్వయి	ద్వయిం
	౨౮	సత్తకుల	సత్తకు
187	2	లాస	వాస
	3	మృఘుల	మృదుల
	౫	భాంవ	బాంధ
	౬	ప్పరు	ప్పరు
	౮	మాయలి	మాయవి
	12	తెలసి	తెలిసి
	18	లియ్యంపు	వియ్యంపు
	24	మర్ధ	మగ్ద
		సితు	శిశు
188	౫	స్వర్వ	సర్వ
	౮	వెత్తి	లెత్తి
	౭	నిర్మ	నిర్వ
	12	నరగి	నంగి
	13	వెల్ల	వెల్ల
		యించు	నించు
	23	మమహ	మహామహా
	25	దీపు	దీప్తు
	26	ఐలిచి	నిలిచి
189	౭	కేకద్వ	కేకిధ్వ
	12	పాకృత	ప్రాకృత
		సాక్య	సౌఖ్య
	13	జరించు	చర్తించు
	19	కదంబు	కదంబంబు
	28	పటీమ్యా	పటీమ

పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.	పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
190	1	లేకు	లైకు			యుసు	యుస
	6	లబ్ది	లబ్ధి		౨౨	గతిన	గతిన
	11	స్తోల్ల	ప్తోల్ల		౨౬	త్రాప్తా	త్రాప్తా
	12	జత్య-	జిత్య-	౧౯౫	౨	జగిజ	జగజ
		మాష్ఠ	మార్ధ		౫	సేహ్వా	స్నేహ్వా
	14	శబ్	శబ్ద		౬	బోవె	బోలె
	17	క్ల్పప్తి	క్లప్తి		౭	లిభు	విభు
	18	సిల్ల	నిల్ల		౩౦	స్నదే	స్నద
	24	నాదనహా	నాదినహా	౧౯౬	౧	జగ	జంగ
		త్వాద్య	త్వాధ్య		౨	తెల	తెలి
191	1	నాఁద	నాంద		౬	నిమ్మ	నకొచు
	౬	రోాల	రోల		౧౦	మిధ	మిగ్ధ
	12	ఫేవ	దేవ		౧౪	స్పృహా	స్పృహా
	14	తే.గీ.	ఆ.		౧౫	లెండు	లేండు
	25	బోకు	దోకు		౧౬	రిని	రిచు
	28	తినిమ	తిమ		౧౭	భ్వాతి	ద్వాతి
192	13	వుష్పఅ	వుష్పలి		౨౦	పకా	ప్రకా
	15	హాని	హాని		౨౨	నస్తు	నస్తు
	16	స్వష్టి	ష్టష్టి	౧౯౭	3	గుంగు	రంగు
	19	వేదల్ సాతక	వేదల్ సాతి		౬	గలక	గల్పక
		యగ్రహ తార	శమగ్రహచార		౧౦	ఘటినై	ఘటునై
	23	నవ్య్	లవ్య్		౨౬	దీను	దీప్స
	26	నుత్సురిక	నుత్సుకతా	౧౯౮	౧	పీఠువ	పీఠుల
	27	పితా	పిత		౮	దంగ	దంశ
౧౯3	3	ప్రస్తా	ప్రస్థా		౧౦	త్యాక్షప్త	త్యాక్షప్త
	౫	త్రిణా	త్రిణ			స్తుడై	స్తుండై
	౧౪	ధాకు	ధాదు		౧౭	ఫని	ఫణి
		శవ	శవ		౧౯	పనిపతి	ఫణిపతి
		ఒతి	ప్రతి		౨౭	త్వాన్య	త్వాన్య
	౧౫	కొందగ	కొలవ	౧౯౯	౪	శధియ్య	శధీయ
	౨౧	యాలవి	యలవుని		౧౫	స్పృహన్	స్పృహాన్
౧౯౪	౧౦	కింలో	కింతో		౨౨	నోభన్య	నోభనన్య
	౧3	వాజ్ఞా	వాజ్ఞ	200	౧౪	న్గోను	న్గోను
	౧౫	బోన	బోవ		౧౮	సంపద	సంపదం
		కొలు	కొలు		౨౬	దృష్ట్వ	దృష్టిం

పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.	పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
౨౦౧	౩	ధ్వషంము	ధ్వజంము		౧౮	టబు	టంబు
	౨౮	స్నిద్ది	స్నిగ్ధి		౧౯	సంపూ	సరపూ
	౩౦	[illegible]	[illegible]	౨౧౦	—	తనుక	తనుండ
		[illegible]	[illegible]		౧౧	పేపు	మేపు
౨౦౨	౧౨	[illegible]	[illegible]		౧౭	[illegible]	[illegible]
	౧౯	[illegible]	[illegible]		౧౯	మను	మనం
౨౦౩	౭	[illegible]	కులజే		౨౯	చేసు	చేసుం
౨౦౪	౬	పేలవు	పేలపు	౨౧౧	౧౦	సన్నతి	సన్నతి
	౮	శ్వేతి	[illegible]		౨౬	ముఖ్యచే	సుంచే
	౧౧	ఉస్వై	ఉస్యై	౨౧౨	౧౧	పకను	పాను
	౧౩	ప్రేచ్చ	ప్రేచ్ఛ		౧౭	వతే	[illegible]
	౧౪	సిద్ది	సిద్ధి	౨౧౪	౧౫	గాక్షిచె	గాంక్షి
	౧౭	దీప్త	దీప్తి		౨౨	మొప్ప	మొప్ప
	౨౪	శ్వాను	శ్యాను		౨౫	దుసుత	[illegible]
౨౦౫	11	చ్చవు	చ్ఛవు		౨౬	జాగ	జాంగ
	౧౫	దకకె	[illegible]		౨౮	ఫుప	ఫుర
	౧౬	లైవా	నైవా	౨౨౦	౩	కెపు	కెంపు
౨౦౬	౧౧	వాక్యష్య	వాక్యస్య		౪	కొన్న.	కొన్న
	౨౨	పాబ	పాంబ		౧౫	రుచిరా	రుచిగా
౨౦౮	౫	కకు	కుంకు		౨౦	శ్వేత	[illegible]
		గధ	గంధ	౨౨౧	౩	పక్తి	పంక్తి
	౬	పక్తి	పంక్తి		౬	దబు	ధంబు
	౭	రజ	రంజ		౨౬	దక్య	దఘ్య
	౧౫	స్పటు	స్ఫటు	౨౨౬	౨౦	గీ.	ఆ.
	౧౯	గభీ	గంభీ		౨౬	గుట్టు	గుట్టు
	౨౨	ణాందు	ణాండు	౨౨౭	౭	[illegible]	[illegible]
౨౦౯	౮	పపధ	ప్రపధ		౨౭	వాదణ	వారుణ
	౨౨	[illegible]	[illegible]	౨౩౦	౨	త్రాప్య	త్రాస్న
	౨౩	పలిత	ఫలిత	౨౩౩	౧౧	సాడినా	సాడిన
౨౧౦	౭	తేజోళ	తేజోంశ	౨౩౪	౧౫	వప	పవ
	౯	దీప్తి	దీప్తి				

సమాప్తము.

